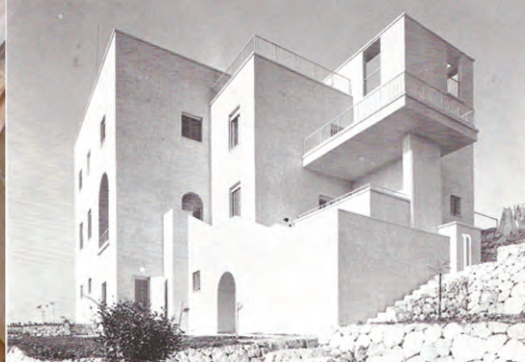
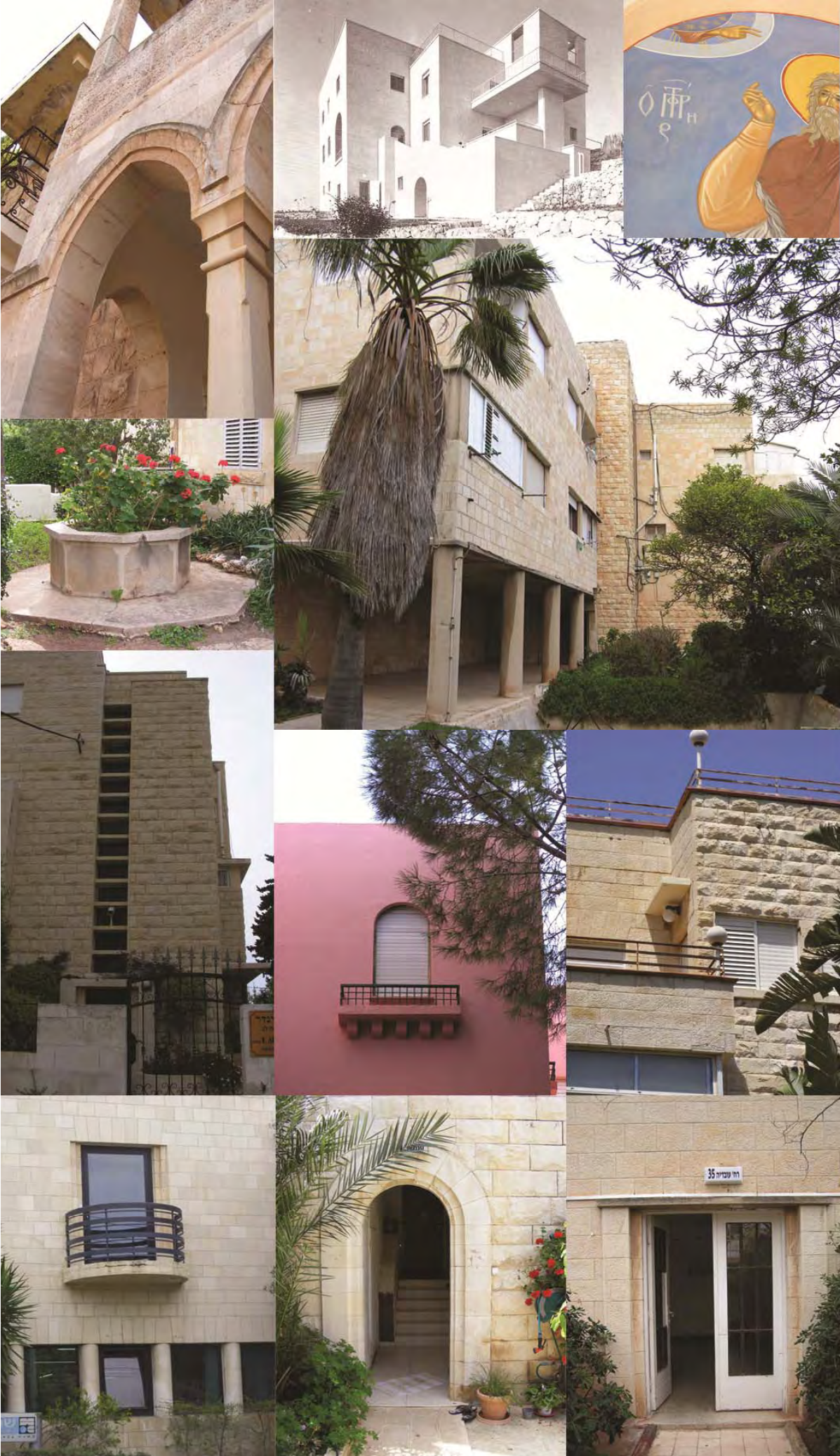

סקר מבנים ואתרים בכרמל צרפתי ורמת לשימור התשבי

נערך עבוד המועצה לשימור אתרי מורשת / מחוז חיפה
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
שדרות יצחק 111 חיפה 052-8797357 04-8330757
מוגש לועדת השימור בעיריית חיפה, דצמבר 2012
מהדורה שלישית 1.12.2012

1 הקדמה כללית

בעשור השני למנדט הבריטי הונחה התשתית לשכונת היוקרה בכרמל הצרפתי וברמת התשבי. באדמות בתוליות אלה בנו את בתיהם אנשי האליטה הערבית והיהודית של חיפה, פקידים בריטיים ותושבי חוץ. מטרת עבודה זו הינה הבנת ערכי השכונה ואיתור אתרי שימור בהם מבנים, אלמנטים נופיים ורבדים היסטוריים, לצורך גיבוש רשימת שימור לשכונה.

ברצוני להודות לכל מי שסייע במחקר:

עו"ד אלי רומן – על המידע ההיסטורי והצילומי, על החיבור לתושבים הותיקים בשכונה ועל הערותיו לסקר;

ההיסטוריון ד"ר ג'וני מנסור – על המידע שלא יסולא בפז אודות התושבים הנפקדים של השכונה;

אדריכליות פארה גולדמן, רות ליברטי-שלו, נילי בר-און ממשרד בר-און-שלומי ומנהלות מחוז חיפה במועצה לשימור אתרי מורשת האדריכליות יעל סיון-גייסט ונעמה נאמן-מזרחי על הליווי והעצות המקצועיות הטובות;

נאוה ועזי טרינצ'ר, שושנה וד"ר ירמיהו רימון על צילומים ומידע היסטורי;

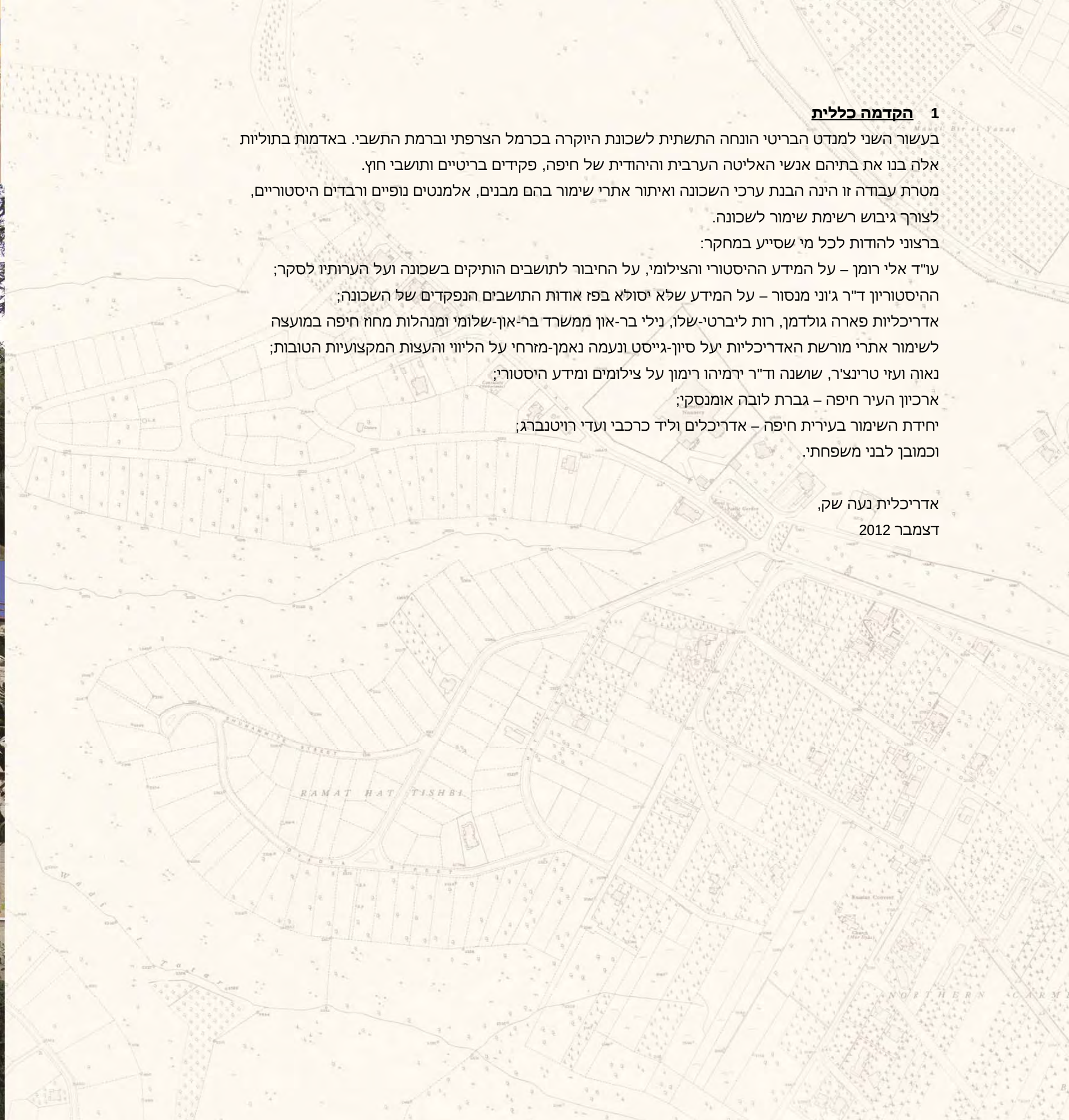
ארכיון העיר חיפה – גברת לובה אומנסקי;

יחידת השימור בעיריית חיפה – אדריכלים וליד כרכבי ועדי רויטנברג;

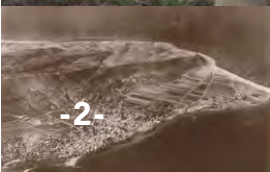
וכמובן לבני משפחתי.

אדריכלית נעה שק,

דצמבר 2012

תוכן והקדמה

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל הצרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

2.1 רכס הכרמל בהיסטוריה העתיקה¹

כבר בימי קדם ייחסו קדושה להר הכרמל. ידוע כמקום פורה ויתכן וזהו מקור שמו - כרם. בכתובת תחותמס השלישי (מאה 15 לפנה"ס) מופיע בשמו הכנעני "רש קדש". מאה 5 לפנה"ס מוזכר כקדוש לזאוס. נראה שגם מערת אליהו היתה קדושה. בחצר מנזר סטלה מאריס שבראש הכרמל נמצאה כף רגל גדולה מאבן, שהוקדשה "לזיאוס הליופוליטאנוס כרמלוס" משנת 200 לספירה לערך. בתקופה הביזנטית היתה במקום המגדלור בזיליקה. ביהדות הכרמל מתואר כמקום שופע "כבוד הלבנון ניתן לה הדר הכרמל והשרון" ישעיהו ל"ה ב'). הכרמל הוא מקום הולדתו וחיי אליהו הנביא-מכאן השם 'רמת התשב'. חיפה אינה מזכרת בברית החדשה ואינה אתר צליינות במובן המקובל. המסורות הקשורות אליה מאוחרות.

בימי מסעי הצלב נתעוררה תנועת הנזירות מחדש. מנזר הכרמליטים נוסד בשנות ה- 80 של המאה ה- 12, אז התאגדו מתבודדים סביב דמותו של ברתולד מקלבריה. משכנו הראשון של המסדר הכרמליטי במנזר בנחל שיח, שם המעין של אלישע (ושרידי מקום התבודדות ביזנטי). אנשיו עזבו את הארץ עם נפילת ממלכת הצלבנים ב- 1291 והקימו מנזרים בקפריסין, בסיציליה, בצרפת, באנגליה, בגרמניה ובמקומות נוספים. אנשי המסדר השתתפו בייסוד אוניברסיטאות חשובות כמו בולוניה, וינה וקלן. פילוג במסדר ב- 1593, אז קם מסדר הנזירים 'היחפים', שמנזרו בכרמל. הכרמליטים היחפים שבו לחיפה במאה ה- 17 בהנהגת האב פרוספר. ראשית גרו בכוכים במערות במעלה ההר ובהמשך הקימו מנזר בנוי. 1761 דאהר אל עמאר הרס במפתיע את חיפה העתיקה (באזור בת-גלים של ימינו) והזיזו 3 ק"מ דרומית-מזרחית למקומה הראשוני אל מיקום בטוח יותר הנהנה מיתרון המעגן, אבל שמור מתוקף היותו רצועה צרה למרגלות ההר.

הכרמליטים החליטו להקים מנזר של ממש בראש ההר ובסוף המאה ה- 18 התיישבו בראש הכרמל במנזר שתכנן האדריכל האיטלקי קאסיני. בשנת 1799 הוקם במנזר שבראש ההר בית חולים לחיילי צבא נפוליאון. המנזר שוקם במאה ה- 19 ובשנת 1832 הושלמה קומתו הראשונה.

2.2 חיפה בתקופה העות'מאנית

במאה ה-19 חי היישוב היהודי ברחוב נפרד בשם חארת אל-יאהוד, לצד ערביי העיר העתיקה. צמיחתה של חיפה כעיר מרכזית החלה באמצע המאה ה-19, במקביל להתיישבות הטמפלרים בעיר בשנת 1868 ובמקביל לירידת קרנה של עכו. בשלהי התקופה העותמנית ובימי המנדט היגרו אליה ערבים תושבי הגליל, פקידים עותמנים ומהגרים מצריים וחוראניים². כעירית דייגים לא התפתחו בה אליטות תרבותיות ושושלות ותיקות. האליטה התרבותית, הכלכלית והפוליטית של ערביי העיר הורכבה ממשפחות ותיקות מערי הגליל (נצרת, עכו וצפת), ושכם.³

עוד לפני מלחה"ע הראשונה נבנו מספר בתים בשכונת הרצליה (שנבלעה ברבות הימים בהדר הכרמל) הנפרדת במדרגת ההר שמעל העיר ההיסטורית. על הרכס התקיימו בשלהי התקופה העות'מאנית שלושה מוקדים עיקריים: סטלה מאריס (ראש הכרמל); השכונה הטמפלרית כרמלהיים (כיום מרכז הכרמל) והכרמל המערבי או הכרמל האוונגלי, שחלקו המערבי נכלל בסקר זה.

¹ חיפה ואתריה-אריאל 37-39, 1985, עמ' 101-102.

² קליין יצחק, 'הקהילה הערבית בחיפה בתקופת המנדט', מתוך חיפה בהתפתחותה 1918-1948. עמ' 111.

³ קליין יצחק, 'הקהילה הערבית בחיפה בתקופת המנדט', מתוך חיפה בהתפתחותה 1918-1948. עמ' 127.

2.3 ערי הגנים על רכס הכרמל

שכונות חיפה בתקופת המנדט, בעיקר השכונות היהודיות, התפתחו ע"פ מודל הדילוגים (leapfrog sprawl) של גודאל (Goodall). המבנה הטופוגרפי וזמינות הקרקעות הם מהגורמים למודל. ב-1927 הטילה מועצת העיר על מהנדס העיר להכין תכנית מתאר, אך זו נתפרסמה רק במרץ 1934. איזור העיר וקביעת מפתח נמוך לכרמל (עד 450 מ"ר שטח רצפות לבנין לעומת 600 במדרון, מערב לנמל ו-1,000 בין הדר לעיר התחתית) אפשרו פיקוח על הבניה⁴ בכלל העיר ובייחוד על רכס הכרמל.

בשנת 1938 נסללה דרך קית'רוטש (גולומב-וינגייט-קיש-וודג'ווד), שחיברה בין הכרמל למרכז החיים היהודיים בהדר. עד אז נאלצו תושבי ההר להשתמש בדרך ההר העוברת דרך שכונות ערביות. היעדר רצף טריטוריאלי עיכב את צמיחת השכונות המרוחקות מהעיר העתיקה עד לעליה המאסיבית של שנות ה-30.

גורם בעייתי בפיתוח שכונות הכרמל היה בעלות מגרשים ספוראדית (ולא מכירתם במקבץ), היעדר הגבלות פיתוח (בשונה מתקנות שכונת בת-גלים לדוגמא, שחייבו בניה בפרק זמן נתון לאחר הגרלת המגרשים⁵) ואף בעלות יהודי אירופה על קרקעות. הללו, אותם הגדיר שמעון שטרן במחקרו אודות התפתחות המערך העירוני בחיפה המנדטורית כ'בעלי קרקע נפקדים'⁶ רכשו מגרשים בשכונות הכרמל (וגם בנו"ש ובהדר) באמצעות חברת הכשרת היישוב או חברות אחרות, טרם עלו לארץ, חסרי המזל שבהם אף נספו בשואת יהודי אירופה.

על אף האפשרויות הטכנולוגיות והוזלת הבניה המשותפת שביכרו היהודים על פני הבית הפרטי, התנגדו הבריטים לבתים משותפים. משנת 1939 הגבילו את הבניה עד 15% (במקום 20%), מתוך שיקול שכך תמנע הקמת בתים משותפים⁷, כפי שתיאר שטרן: **"...היותה בעלת נוף הררי-ימי יפה, אשר בשימורו היו הבריטים מעוניינים⁸"** ובנוסף: **"עם כל התפתחותו המהירה של הישוב על הכרמל אין להגזים בהערכת כוחו.**

הבתים היו מפוזרים מאוד גם בשנת 1948, ובודאי עשר שנים קודם. גם מבחינה מספרית מהוה

אוכלוסית הכרמל בשנת 1938 ... 4%-3% מכלל אוכלוסית חיפה. החשיבות הנה איכותית, כי הכרמל

משך אוכלוסיה של בעלי מקצועות חופשיים ומנהלים, אשר הביאו למיקום גורמים כלכליים שונים

בחיפה דווקא⁹:"

⁴ שטרן שמעון. (1974). 'התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947', חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית. עמ' 140.

⁵ תקנות של החברה ההדדית 'בת-גלים' מיום 6.3.1922, דפוס סוכובולסקי חיפה.

⁶ שטרן שמעון. (1974). 'התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947', חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית. עמ' 136

⁷ שטרן שמעון. (1974). 'התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947', חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית. עמ' 94.

⁸ שטרן שמעון. (1974). 'התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947', חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית. עמ' 135.

⁹ שטרן שמעון. (1974). 'התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947', חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית. עמ' 96.

3-

רקע היסטורי

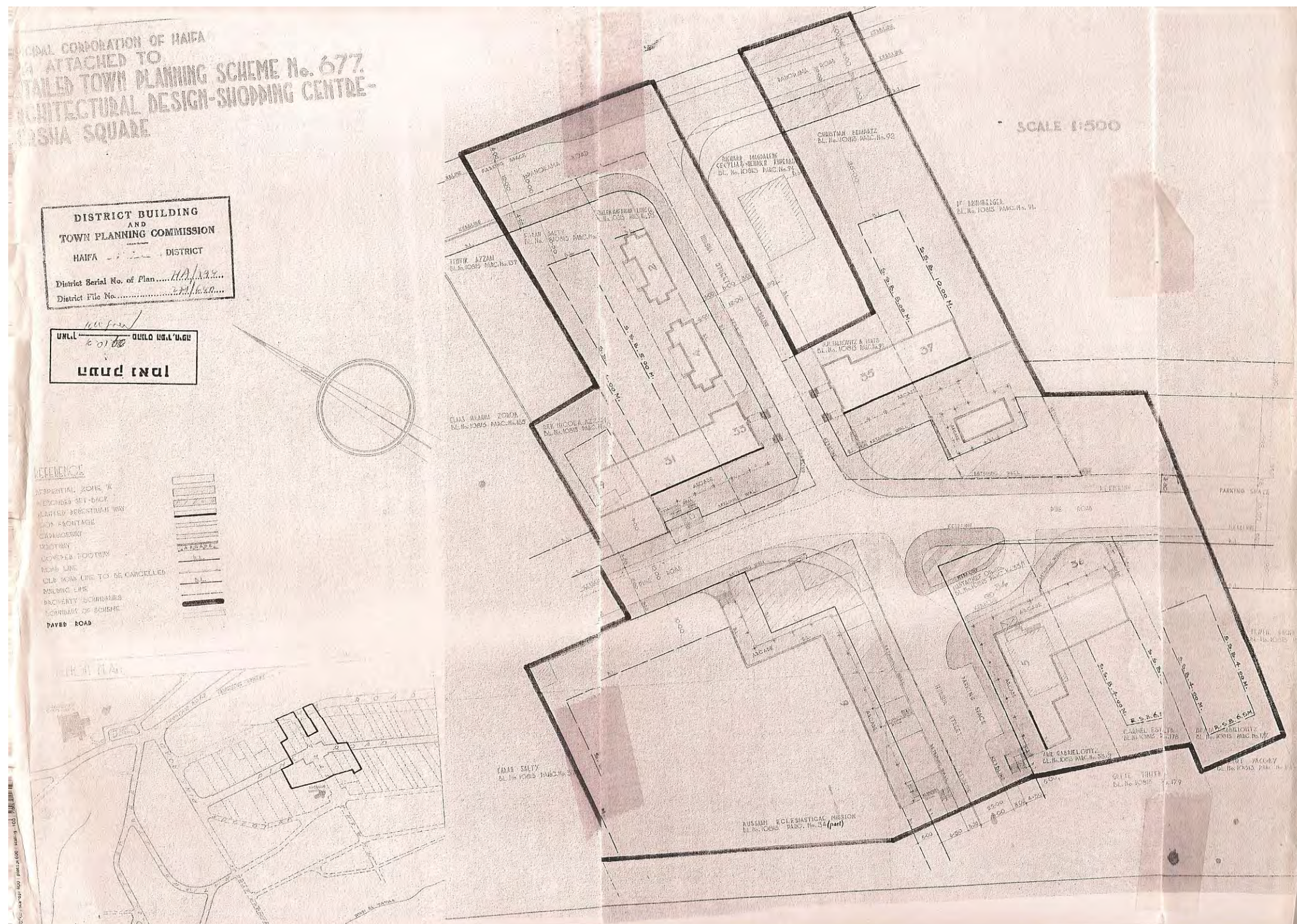
סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב

נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי

נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה

שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

2.3.1 מסחר לאורך קו הרכס

אחרי מלחמה הראשונה החלו להיבנות שכונות נפרדות במרחק מהעיר התחתית, בהן שכונות יהודיות שנבנו על קרקעות שנרכשו בסיוע חברת הכשרת היישוב (נוה שאנו, בת-גלים, הדר הכרמל ושכונות הרכס). אמנם עד מאורעות תרפ"ט ומאורעות תרצ"ו-תרצ"ט חיו יהודים רבים העיר התחתית לצד הערבים, אך המתיחות בעקבותיהם העמיקה את ההפרדה הגיאוגרפית על בסיס דתי. להבדיל היה אזור המסחר של העיר התחתית מעורב.¹⁰ הבריטים היו מעוניינים בהפרדה בין המגורים למסחר ובחזוק המסחר בעיר התחתית, לכן התנגדו למסחר בהדר הכרמל בשנות ה-20 וה-30. תכניות נקודתיות למסחר בצמתים גיאוגרפיים מרכזיים לאורך קו הרכס הונחו בשלהי שנות ה-30, אז נבנו מרכזים מסחריים קטנים בשכונת אחוזה (ברחוב מוריה פינת דרך פיק"א מול מרכז חורב של ימנו), בכיכר דוד הכהן (לטובת שכונות אחוזה ושמבור), בצומת כרמליה (בתכנון האדריכל רוזוב) וכמובן המרכז המסחרי הראשי במרכז הכרמל ע"פ תכנית אדריכל העיר פרופ' אדולף ראדינג (Rading). ראדינג מונה למשרת מהנדס העיר ב-1943 וה-Commercial nodes היו דפוס הפיתוח שלו לציר הרכס במפגשי ציר הרכס במורדות כפתרון להתנגשות הצרכים בין השאיפה לשמר על אתוס עיר הגנים (עליו התבסס תכנון הכרמל) לבין התפתחות הכרמל.

Shopping center-Horsha square¹¹

פרויקט מרתק שלא הגיע לידי מימוש היה המרכז המסחרי ברחוב החורשה, שגובש בתכנית בנין העיר המפורטת מס' 677, שהופקדה בשנת 1944. המרכז בסגנון קלסיציסטי מובהק ובהיקף עצום (צעדים רבים קדימה מדלילות האוכלוסיה בשכונות הסובבות ומפיתוח מרכז הכרמל שאך הושלם במרחק 1,300 מטרים בלבד) נועד להתפרש על

¹⁰ שמעון שטרן, התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, 1974, עמ' 133.
¹¹ מקור: ארכיון העיר חיפה.

שתי הגדות הצפוניות של צומת החורשה והצנובר (Pine road שדרות הנשיא)¹².

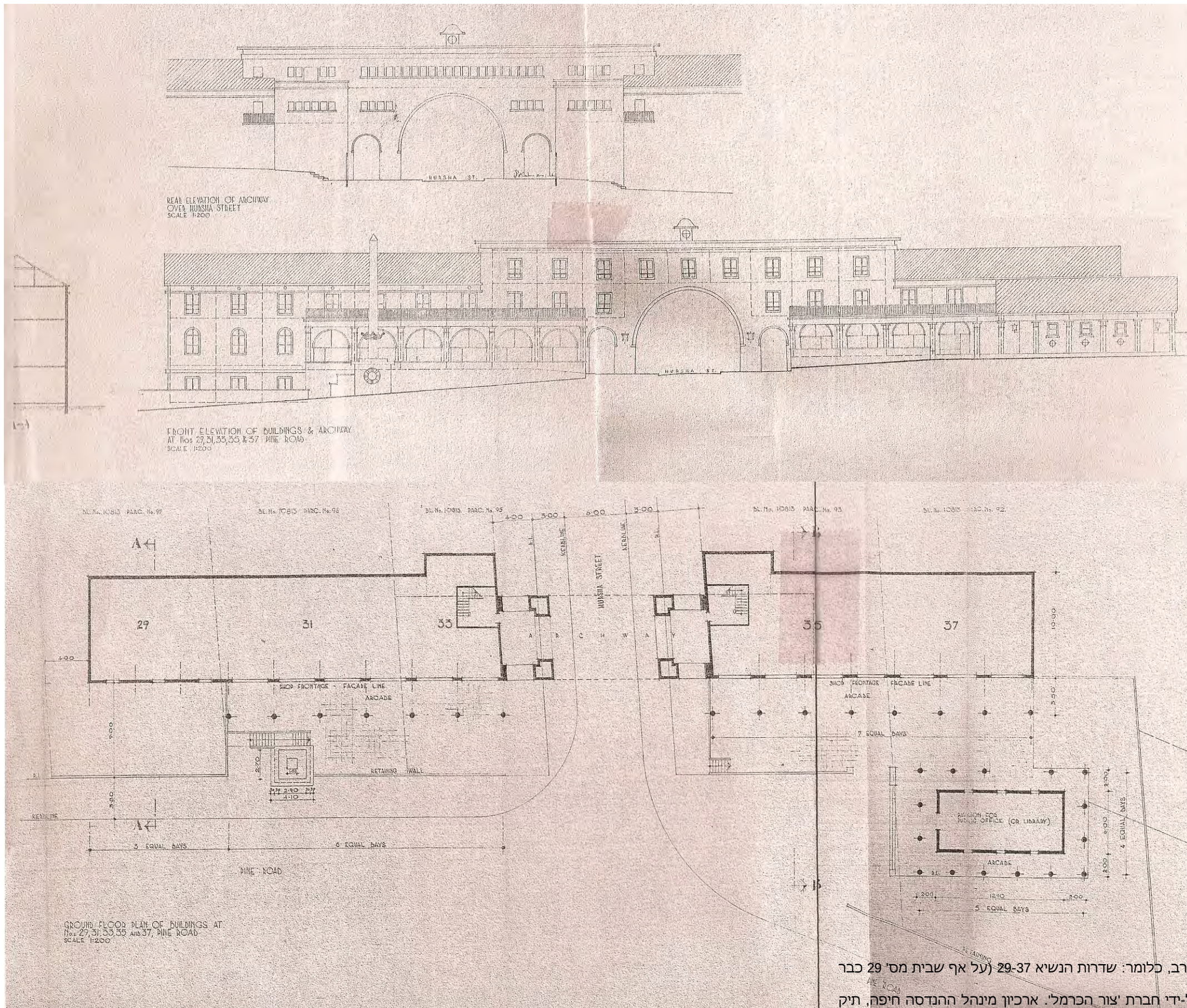
המבנה התלת קומתי תוכנן ברוח שמרנית, החל בהעמדתו בשטח וכלה בפרטים האדריכליים. הנפח העיקרי תוכנן כשהוא סימטרי לכאורה, תוך היעדר הירארכיה בסוג הפתחים לאורך החזיתות. העיצוב היה מרובה קשתות (בפתח הגשר והמעברים, בארקדה ובחלונות מפלס החנויות) ופילסטרים ('עמודים' שאינם קונסטרוקטיביים ומודבקים לחזית לשם קישוט).

הבינוי הופנה לרחוב הצנובר, ברצף אחד שהתגבר על רחוב החורשה על-ידי 'סיבאט', גשר דו-קומתי קשות ומגדל שעון. הקומה חיברה את שני צדי רחוב החורשה, ומעבר לה נמשך הבינוי בקירוי גג דו-שיפועי. מצדי גשר הרכב תוכננו שני מעברים קשוחים להולכי רגל ומהם כניסות לשני אגפי המבנה. במפלס רחוב הצנובר משני עברי רחוב החורשה תוכננה קומת חנויות ובחזיתה ארקדה –מעבר הולכי רגל מקורה (וקשות ברוח הקלאסיציזם). מדרום-מזרח למבנה הראשי תוכנן מבנה נמוך "pavilion for public office (or library)". בחזית המערבית תוכנן אובליסק גדול, שבסיסו 3.6x4.1 מ' וקצהו מתנשא מעל גג הבנין. המשך הפרויקט תוכנן כשני מבני מגורים בגדה הצפון-מערבית של רחוב החורשה, מבנה פינתי בקרן הדרום-מזרחית (תוך הריסת בית האבן בו פועלת כיום תחנת דלק) ופיתוח שטח כולל ארקדה בגבול שטח הכנסיה הפרבוסלבית בקרן הדרום-מערבית של הצומת.

על-אף שהתכנית, שהופקדה כאמור בשנת 1944, אושרה בשנת 1947 על-ידי הועדה המקומית לתכנון ובניה, לא מומש התכנון בסופו של דבר, ככל הנראה נוכח סיום שלטון המנדט ושינוי סדרי העדיפויות עם קום המדינה. רק בשנת 1965 הושלמה בנית מרכז בקנה מידה שכונתי בשילוב קומת מסחר ושלוש קומות מגורים על-ידי יזם פרטי¹³.

¹² על חלקות 10813/92-93 במזרח וחלקות 10813/95-96 במערב, כלומר: שדרות הנשיא 29-37 (על אף שבית מס' 29 כבר היה בנוי באותה עת).

¹³ ביוזמת ד. פורמן ושות', על-פי תכנון האדריכל מ. זילברמן על-ידי חברת 'צור הכרמל'. ארכיון מינהל ההנדסה חיפה, תיק בניה 351295.

2.4 ימי הפרוספריטי

המונח 'פרוספריטי', שגשוג/לבלוב, מתייחס לפרק זמן בן שנים בודדות במהלך שנות ה-30, אז שגשגה כלכלת ארץ ישראל המנדטורית תחת שילוב של צריכה והשקעות ממשלתיות. במקביל לעליה החמישית, שחייבה בניה למגורים וכן מבני שירות והרחבת תעשיות, התאפיין עשור זה, השני למנדט הבריטי על ארץ ישראל, במפעלי בניה כבירים ממשלתיים דוגמת נמל חיפה ופיתוח תשתית בתי הזיקוק ותעשיית הנפט. לאספקת הצריכה הגוברת התגייס גם השוק הפרטי לבנין תשתיות (דוגמת תחנות החשמל חיפה א' במפרץ חיפה ורידינג' א' על חוף תל-אביב).

היטיב לתאר את האוירה ביישוב בשנות הפרוספריטי נתן אלתרמן (הלחין משה וילנסקי, בצע שמואל רודנסקי).

היה היה	היה היה
היה היה	היה היה
והי בימי פרוספריטי בארץ ישראל,	ואני הייתי אז פקיד גבוה,
ואז כל כך אחרת ארצנו ישראל.	כי מכרתי את הכל במחיר גבוה.
יפה ונהדרת היא ארצנו בפרוספריטי,	ואני הייתי אז אדם חשוב.
פרוספריטי פרוספריטי היתה בישראל.	כי מכרתי בקפה את היישוב.
היה היה	ואם קרקע לא היתה לי אז כזית,
היה היה	אז מכרתי האוויר מעל הבית.
	רק הכיתי באגרוף על השולחן,
	ומיד צמח לי עסק מצויין.
התזכורו רבותי, הלא תזכורו	
הימים ההם עברו ולא יחזורו.	
איך השכרתי בכל בית חדרים	חלף עבר

עלית הנאצים לשלטון בגרמניה והחוקים הגזעניים שנחקקו בעקבותיה¹⁴, הדירו את היהודים מעיסוקיהם והביאו להגירה יהודית מהמדינה, שחלקה הגיע לארץ ישראל בגל הגירה שנודע כעליה החמישית ואשר שיאו בשנים 1933-1935. במסגרת זאת הגיע לארץ צבר בעלי מקצועות חופשיים ברמה הגבוהה ביותר – חוקרים ממיטב האוניברסיטאות, שהצטרפו לסגל האוניברסיטה העברית והטכניון ולבתי הספר ברחבי הארץ, רופאים שהקימו מחלקות מתקדמות בבתי החולים ברחבי הארץ ואף באזור הסקר בחיפה¹⁵, עורכי דין ועשרות רבות של אדריכלים מובילים¹⁶, שהביאו לפריחה חסרת תקדים בשדה האדריכלות והעיצוב והפכו את הארץ למעבדה לאדריכלות הסגנון הבינלאומי.

כעיר נמל ותעשיה משכה חיפה רבים מעולי גרמניה בני העליה הרביעית להתיישב בה. האוכלוסיה המשכילה והאמידה, במסגרתה הגיעו תעשיינים ובעלי מקצועות חופשיים, תרמה לשגשוג ולפיתוח הישוב היהודי בכלל.

¹⁴ החוק לשיקום שירות המדינה המקצועי, Gesetz zur Wiederherstellung des Berufsbeamtentums, שנחקק באפריל 1933 והדיח מתנגדי משטר ויהודים מתפקדיהם הציבוריים, היה הראשון בשורה של חוקים אנטישמיים, שפגעו בשגשוג הקהילה מאז האמנסיפציה בשנת 1871. שורה של חוקים נוספים הדיחה יהודים מאיגודי בעלי המקצועות החופשיים בהם עורכי דין, רופאים, אדריכלים.

¹⁵ דוגמת זוג רופאי הילדים מנסבאכר, שעלו לארץ מברלין במאי 1933 ופתחו עם בואם בית הבראה לילדים בבית הנחושת ברחוב החורשה, אותו העתיקו בסביבות 1935 או 1936 לרחוב אלחנן 14. עם פרוץ מלחה"ע סגרו את בית ההבראה ופתחו במקומו מחלקת פגים. ראיון אישי עם בתם חוה גונן, חיפה 14.4.2011. בית החולים ליולדות 'מולדה' מייסוד ד"ר רוטנברג הותיקה וד"ר מאייר עולה גרמניה.

¹⁶ שהודחו מהאיגוד הגרמני לאמנויות יפות Reichskulturkammer für Bildende Künste בעקבות חקיקה מ-1.11.1933. ע"פ Forgotten Architects – אתר ספרה של ד"ר מירה ורהפטיג.

לגידול המידי באוכלוסיה היתה השפעה על היקף הבניה בעיר ועל ההשקעות בבניה, שגדלו פי ארבעה תוך שנה אחת בין 1932 ל-1933¹⁷ ועד לשנת 1935¹⁸.

עדות נוספת לכך מופיעה בעבודת הדוקטורט של שמעון שטרן¹⁹, שהגדיר את הכרמל כ"מרכז אופנתי ליהודים... עם בוא העליה מגרמניה בשנות השלושים".²⁰ וגם "בשנות השלושים התישבו רבים מעולי גרמניה על הכרמל. אך יותר מן הגורם של עושר כלכלי השפיעו גורמים רגשיים: אהבת הנוף, הירק, האויר הצח".²¹ הקרבה למקורות תעסוקה, תעשיה ומסחר ובנוסף על כך האקלים הנוח של ההר רב ימות השנה העלו קרנו של הכרמל כאזור מגורים.

"הועד היישובי המאוחד, שהוקם במאי 1933 וריכוז את הטיפול בקליטת עולי גרמניה (עד הקמת המחלקה הגרמנית של הסוכנות בסתיו 1933) שכר את בית ההבראה של קופת-חולים על הכרמל והפעילו כבית עולים".²²

"נוסף לכך השפיעו גם באורח חייהם: נוצרו שכונות גנים עם גינות מטופחות ורחובות נקיים. יושב רכס הכרמל ובו העתק בועיר אנפין של החיים במערב אירופה עם טיילת, בתי קפה, מלונות לנופשים וכיו"ב".²³

ברמת התשבי, בשטח שמחוץ לגבולות הסקר, נבנו על-ידי עולי גרמניה שני בתי נחושת. המבנים הטרומיים, מהבודדים שהורכבו בארץ (שמונה מהם נבנו על רכס הכרמל ושניים נוספים בריכוזים אחרים של עולי גרמניה באותן שנים– בהר כנען בצפת רמת-גן ואשר נהרס בשנת 1970²⁴), תוכננו באופן מתועש ע"י האדריכל הגרמניWalter Gropius, מנהל ביה"ס הבאוהאוס בגרמניה. מהם יוצרו כ-50 יחידות עד 1932, אז נפסק הייצור (בעקבות הדרדרות המצב הכלכלי והפוליטי בגרמניה).

הבתים כללו 'ערכת הרכבה' של אלמנטים מוכנים מראש במספר גדלים, כשכל אלמנט מורכב על מסגרת עץ ודפנות מתכת, בציפוי חיצוני של נחושת ופנימי של פלדה או אלומיניום מבודד ביניהם בידוד-צמר פלדה.

סיפור הבאת בתי הנחושת לארץ כרוך בסיפורה הטראגי של יהדות גרמניה. אחרי עלייתם לשלטון אסרו הנאצים על היהודים להוציא ממון, אך במסגרת 'הסכם ההעברה' שנחתם בין הממשלה הגרמנית לבין ההנהגה הציונית בראשות ד"ר חיים ארלוזורוב באוגוסט 1933 אפשרו השקעות מוגדרות מראש בארץ ישראל, בהן ייבוא בתי נחושת²⁵.

בבית הנחושת שברחוב דב וינצ'י 9 התגורר הסופר עולה גרמניה ארנולד צווייג. בשנות ה-40 ערך את עיתון ה'אורייןט' בשפה הגרמנית. העיתון נקט עמדה חריפה כלפי הנהגת היישוב ולאחר שבשנת 1943 הונחה פצצה

¹⁷ על פי סקר שהכין יקותיאל בהרב בשנת 1934, הובא ע"י יואב גלבר, עולי גרמניה בחיפה בשנות השלושים והארבעים, מתוך חיפה בהתפתחותה 1918-1948, עמ' 95.

¹⁸ שמעון שטרן, התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, 1974.

¹⁹ שמעון שטרן, התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, 1974, שרטוט 7 עמ' 47 וגם עמ' 62 מקור: חיפה, לשכת המסחר והתעשייה העברית. ביולטין שנתי

²⁰ שמעון שטרן, התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, 1974, עמ' 41.

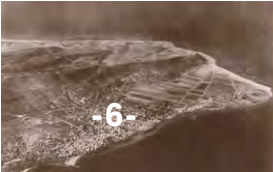
²¹ שמעון שטרן, התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, 1974, עמ' 120.

²² על פי סטטיסטיקה שהופיעה בעיתון דבר, 11.10.1969, הובר ע"י יואב גלבר, עולי גרמניה בחיפה בשנות השלושים והארבעים, מתוך חיפה בהתפתחותה 1918-1948, עמ' 97.

²³ שמעון שטרן, התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, 1974, עמ' 137.

²⁴ שק נעה, סקר מבנים לשימור ברמת-גן, אפריל 2011. תיק 1165 ארכיון הנדסה עירית רמת-גן.

²⁵ לארץ יובאו מבנים בודדים, כולם (למעט המבנה הרמת-גני) נבנו בחיפה מהם 3 עומדים על תלם בשנת 2011.

6-

רקע היסטורי

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי

נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי

נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה

שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

בבית הדפוס שבו הודפס, הופסקה הדפסתו²⁶. צווייג, שהתקשה להשתלב בארץ, שב לגרמניה המזרחית בשנת 1948.²⁷

בשנות המאורעות (1936-1939) פחתה הבניה היהודית בעיר גם בשל אוירת חוסר היציבות וגם בשל הגבלת העליה ע"י ממשלת המנדט. משנת 1940 פסקה הבניה בעיר, בשל ניתוב חומרי הגלם הנדירים לצרכי בטחון²⁸, אף על פי שהפעילות הכלכלית בעיר התגברה עם השלמת בתי הזיקוק וצינור הנפט ובמקביל לפעילות הצבאית בנמל ובשדה התעופה. בשל סיבות אלה נותר הבינוי ברמת התשבי דליל ועיקר העיבוי נעשה לאחר קום המדינה.

2.4.1 המחנות הבריטיים ואזור הבטחון²⁹

אזור הסקר על קו פרשת המים מספק תצפית מרהיבה על מפרץ חיפה ובמקומות מסוימים תצפית פנורמית למפרץ ולמערב הים. מעבר להשלכה המיידית על מחירי המגרשים ועל יוקרת האזור, אפשר המיקום תצפית צבאית על האזור האסטרגי לצרכי תחבורה אזרחית וצבאית ועל מפעלי תעשייה רגישים. בשנות מלחה"ע הפקיע הצבא הבריטי מבנים ושטחים מבעלים פרטיים ומהקדשים דתיים לטובת הקמת מחנות צבא בסדרי גודל שונים. ארמון הקיץ של עבדאללה פחה שמש מכ"ם; על שטח בבעלות מנזר סטלה מאריס, נבנה מחנה אשר שמש כמפקדה הראשית של הבריטים³⁰; מלון אפשטיין-טלטש בבנין בבעלות עזיז מקאתי ברחוב פנורמה הוסב למחנה (ושמש את צה"ל עד שלהי שנות ה-90); ברחוב בית-אל בין פעלה עד מלחמת העצמאות תחנת שידור בריטית³¹. בשטח שבין רחובות בית לחם מדרום, בשיר (זאב ז'בוטינסקי) מצפון, ענתות במזרח ועדולם במערב פעל מחנה צבאי בריטי³² ובו צריפים במידות 8*18.5 מ' ובקירוי גג רעפים, מהם נותרו מבנים בודדים (ראה כרטיס אתר 6 בסקר זה). במעלה שדרות הנשיא ממזרח לשטח הנסקר פעלו משרד הרווחה הצבאי (Welfare office), שק"מית (NAAFI) הכרמל, מפקדת וכנסית אזור מס' 15³³.

בשנות מלחה"ע הורגשה התנגדות מצומצמת של המחתרות היהודיות מתוך רצון לאחד מאמצים במלחמה באויב הגרמני, אך לאחר נצחון בעלות הברית התגברו מעשי האיבה של המחתרות היהודיות בתקופה הידועה כתנועת 'המרי העברי'.

כחלק ממלחמת החורמה של ממשלת המנדט בהעפלה הבלתי ליגאלית של יהודים לארץ ישראל פעלו על הרכס תחנות רדאר בארמון עבדאללה שבראש הכרמל מול מנזר סטלה מאריס ובצמוד למנזר הכרמליטיות וכן רדאר בחרייבה שמעל אדמות נשר. בליל ה-20 בינואר 1946, כתגובה על מעצר מעפילי האניה 'אנצ'ו סירני' הטמינו חבלני הפלמ"ח פצצה במתקן הרדאר במחנה סטלה מאריס. לאחר שהזהירו את הבריטים לפנות את המקום מאדם ניטרל קצין בריטי את הפצצה. נסיון נוסף בליל 19 בפברואר 1946 נתקל באש בריטית ללא נפגעים לכוחות הפלמ"ח.

²⁶ יואב גלבר, עולי גרמניה בחיפה בשנות השלושים והארבעים, מתוך חיפה בהתפתחותה 1948-1918, עמ' 103.

²⁷ יואב גלבר, עולי גרמניה בחיפה בשנות השלושים והארבעים, מתוך חיפה בהתפתחותה 1948-1918, עמ' 101.

²⁸ כך למשל נמצאו בתיק הבנין 6300/39 תכניות לבית דירות מבטון מזוין וחיפוי אבן בתכנון האדריכל מנסור עזאם עבור George Muammar (Carmelite Order). התכניות לחלקה, מערבית למנזר הכרמליתיות, הוגשו ביוני 1939, אך לא בוצעו מעולם.

²⁹ ארגמן יוסף. (2000). ואלה המקומות... 100 אתרי הגנה. משרד הביטחון ההוצאה לאור.

שורר יעקב (עורך). (1980). מדריך ישראל, כרך ח' עמקי הצפון, כרמל ושומרון, עמ' 132.

צוקר רות. (1997). 'אני? מרגלת?' ההוצאה לאור-משרד הבטחון.

³⁰ תמיר גורן, המנהיגות הערבית בין הפיקוד הבריטי ל'הגנה', מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 187.

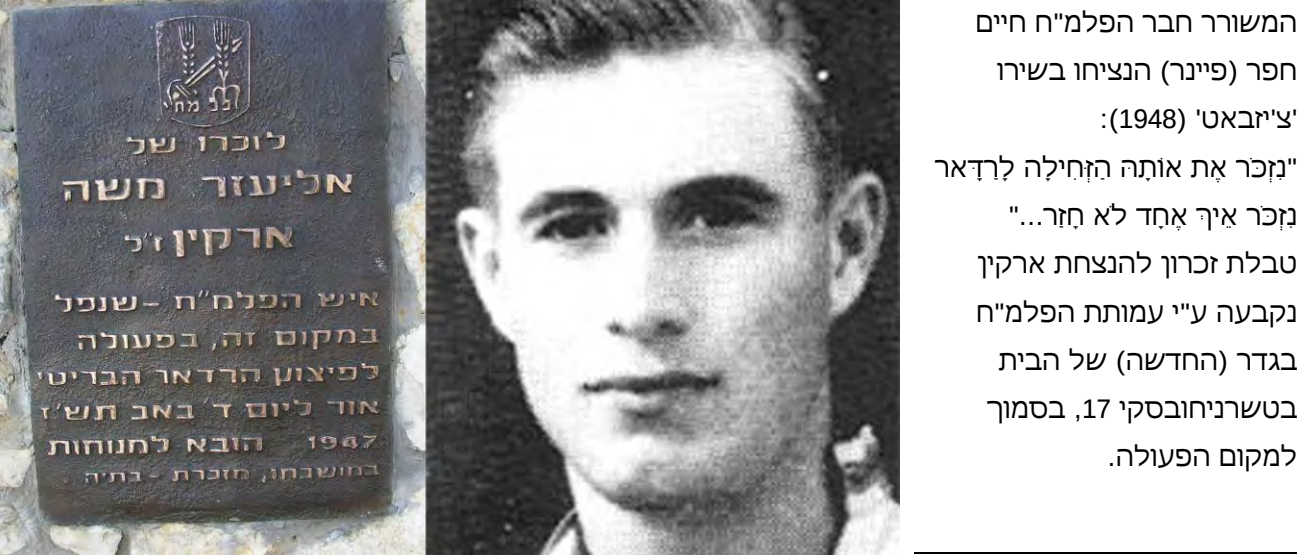
³¹ זיהו ע"י יגאל לוסין (ראיון טלפוני 10.4.2011) מפיק הטלוויזיה, שהתגורר בנעוריו משנת 1950 בבית הדירות בעובדיה 35.

³² זיהו המחנה ע"פ צו בית משפט מיום 23.10.1951 בתיק בנין 351615, המתייחס לרחוב בשיר 19 (כיום זאב 25); פרטיכל ישיבת הועדה המקומית לתכנון ובניה מיום 24.1.1955 בתיק בנין 541242;

³³ In & around Haifa: Welfare Handbook for ' the forces באדיבות עו"ד אלי רומן. Guide map of Haifa, printed by Sarafand Section, August 1945. מתוך חוברת ' noa.schek@gmail.com

התגברות מעשי האיבה כלפי הכוחות הבריטיים הביאו לפינוי תושבים יהודים³⁴ וערבים³⁵ משטח כרמל צרפתי וחלק מרמת התשבי³⁶, כאשר רק תושבים בריטים ומקורבים הורשו להשאר בבתיהם. הדירות פונו מיושביהן בן לילה או תוך ימים בודדים ולחלקם נמצאו פתרונות דיור בשכונות שונות בחיפה (המושבה הגרמנית, רכס הכרמל) מחוץ לשטח הצבאי³⁷. העובדים החיוניים מבין הפקידות הבריטית פונו מדירות ברחבי העיר אל המתחם הסגור³⁸ ואילו משפחותיהם פונו מהארץ³⁹.

בעקבות גירוש הבריטים את מעפילי האניה 'ציאת אירופה תש"ז' (אקסודוס) בליל ה-21 ביולי 1947, פשטו כוחות הפלמ"ח על מתקני הרדאר בחיפה ובגבעת האנטנות שבחרייבה (מעל אדמות נשר). רדאר חרייבה נהרס, אך רדאר סטלה מאריס ניזוק קלות וארבעה חברי פלמ"ח נפצעו. אליעזר ארקין⁴⁰ יליד מזכרת בתיה (עקרין) 1929, נין למייסדי המושבה, בוגר מקוה ישראל, נפצע קשה בפעולה וביקש מחבריו להותירו בשטח על מנת שימלטו עצמם. ארקין נתפס על-ידי הבריטים שהעבירוהו לבית החולים המנדטורי (רמב"ם), שם נפטר מפצעיו ב-1947.21.7.

³⁴ מתביעה שהגישה דינה קזק (Kazak) תושבת כרמל צרפתי לבית המשפט העליון של פלשתינה ואשר נתבררה במרץ 1947, משתמע כי הפינוי נעשה ע"פ השתייכותו הדתית של דייר הבית. 'Martial law to be tested in supreme court', Palestine Post, 12.3.1947, p1.

³⁵ ה- Palestine Post מ-21 בפברואר 1947 (עמ' 3) מספר על שלוש משפחות ערביות שקבלו צווי פינוי ב-15 לחודש וביום פרסום הגליון פינו דירותיהן ושוכנו במושבה הגרמנית.

³⁶ אפרים שטרן (11.4.2011 התכתבות דוא"ל) מבית רינו בשדרות הנשיא זוכר את הפינוי בשנת 1946 כנער: **"אני זוכר שהשטח שפונה מיהודים היה בערך מרחוב ברנדיס עד תחילת שדות הצנובר(הנשיא) במקביל פנורמה(יפה נוף) והתשבי. מפינת סטלה מאריס לכל הכיוונים עד למנזר הכרמליטי של הגברים ומשם למטה עד פאתי קרית אליעזר של היום. אני זוכר שפוננו כל היהודים. אינני זוכר אם פונה גם המיעוט הערבי (דוגמת בעל הבית שלנו מר רינו). אני לא בטוח אבל נדמה לי שעל הווי הוטל למצוא דיור חלופי, תוך זמן קצר. הדיור נמצא בדרך הים 57 אצל משפחת הויזר. עברנו לשם תוך כדי זה שהיינו רוב הזמן בעוצר שהוטל ע"י הבריטים לפחות בשעת החשיכה."**

³⁷ בגנן המדינה (חטיבה 25 תת-חטיבה 0 מושל מחוז חיפה-ממשלת א"י) נמצאו תיקים רבים בענייני הפקעות באזור הסקר, הן של בתי ערבים הן של בתי יהודים. הפקעת הדירה של מר מרדכי איון הכרמל הצרפתי חיפה (מזהה פזי מ-5835/9); הפקעת הדירה של מר יוסף גמבש הכרמל הצרפתי חיפה (מזהה פזי מ-5835/10); הפקעת הדירה של גברת רבקה גרדינגר ושל גברת יעל ברדי ברחוב עובדיה 12 (המזוהה בתכניות הבנין דווקא כבית שושנה ברנבלום) ופיצוי עליהן על-ידי דירה בדרך הים 57 (מזהה פזי מ-5835/21) ובדרך הים 102 (מזהה פזי מ-5835/22) בהתאמה; הפקעת הקומה העליונה ברחוב סטלה מריס (טשרניחובסקי) 11 לטובת הצבא הבריטי (מזהה פזי מ-5836/5); הפקעת הדירה של מר סלאח בכוס (Saleh Bahous) ברחוב בשיר (זאב) 10 לטובת הצבא הבריטי (מזהה פזי מ-5836/12); הפקעת הדירה של מר אנטוני ארליך בבית גרושטיין (Gerustein) בכרמל הצרפתי (ללא ציון כתובת) לטובת הצבא הבריטי ופיצוי עליה על-ידי דירה בבית טלטש (מזהה פזי מ-5836/24);

³⁸ גם רות צוקר הזכירה את הפינוי בזכרונותיה 'אני? מרגלת?' (1997), עמ' 129-126.

³⁹ דבר 6.2.1947 עמ' 6. באותו עמוד מצוין כי ארתור ספיני מייסד רשת בתי הכלבו, שהתגורר בשדרות הנשיא 6, קיבל רשות להשאר בארץ.

⁴⁰ דף הנופל באתר יזכור izkor.gov.il

ארקין עודד, אחיינו של החלל, ראיון טלפוני, 1.5.2011.

בנובמבר 1947 עם סיום 'Operation Polly' הורשו האזרחים הבריטיים לשוב לבתיהם הקודמים מחוץ לאזור הבטחון, אך הצבא לא פינה את הדירות שתפס ולמעשה הותיר את האזור הסגור ('Security Zone') על כנו כולל ההגבלות שהוטלו בתוקף, משמע – שהתושבים שהורשו לחזור יאלצו לחיות בין גדרות. חלק מהדירות הוחזרו לתושבים כבר בשנת 1947, בעיקר דירות ששמשו מגורי אזרחים בריטים (שפוננו מדירות ברחבי העיר) – דירות ששמשו את הצבא נותרו בידי כוחות הבטחון הבריטיים ובהמשך בידי צה"ל, בהן 'בית המילואים' ביפה נוף, מחנה מרכוס בשדרות הנשיא 52, בתי הדירות ברחובות בשיר (זאב ז'בוטינסקי), ישעיהו ובית לחם.

עזיבת התושבים הערבים את העיר במלחמת עצמאות

בין דצמבר 1947 למרץ 1948 ניהלו עו"ד נפתלי ליפשיץ מטעם ההגנה ושופט השלום אחמד ח'ליל מהצד הערבי מגעים חשאיים להשגת הפוגה בין יהודים לערבים⁴¹. ב-21.4.1948 פינו הכוחות הבריטיים בראשות סטוקוול את העיר והתרכזו באזור הנמל, במחנות צבא בקרבת העיר ובמחנות באזור סטלה מאריס⁴². בהתאם לכך התרכזו התושבים הנוצרים שלא עזבו את העיר ללבנון בכרמל הצרפתי ובאזורים נוספים תחת שליטה בריטית⁴³. אביב 1948 היה נקודת מפנה בתולדות ארץ ישראל בכלל והשכונה בפרט. בסופן של 22 שעות לחימה השתלטו כוחות ההגנה במסגרת 'מבצע ביעור חמץ' על עורקי התנועה בעיר, והשליטה בה עברה לידי היהודים. נכבדי העדה הערבית ביקשו לברר את תנאי הכניעה שתציב ההגנה ולשם כך נפגשו עם נציגי היהודי בנוכחות מפקדת דיביזיית הצנחנים הבריטית הגנרל סטוקוול. תוך כדי הפגישה נועצו בועד הערבי העליון בבירות, שהורה להם לעזוב את העיר באופן מיידי ללא כניעה, כיוון שפלישת צבאות ערב קרובה. בקשתו של שבתאי לוי כי יקבלו את תנאי הכניעה ויישארו בעיר לא נענתה. מרבית ערביי העיר עזבה באותו לילה למעט 3,000 ערבים שבחרו להשאר בואדי ניסנאס ובואדי סאליב⁴⁴. באזור כרמל צרפתי ורמת התשבי כמעט ולא נותרו תושבי הערבים של המקום. הרכוש שעזבו נתגלגל לרשות האפוסטרופוס הכללי לענייני נפקדים.

המחנה הצבאי הבריטי לשעבר בכרמל הצרפתי הותיק המשיך לשמש מחנה ואף היה תחום בשער בתחילת רחוב טשרניחובסקי עד מחצית שנות ה-50⁴⁵. לדירות ברחוב זאב וסביבו נכנסו לגור אנשי קבע⁴⁶, רובם מחיל הים ובהם שני המפקדים הראשונים של החיל, פול שולמן ומוקה לימון⁴⁷ והמגורים בבסיס כונו בשם 'מעונות דב'⁴⁸.

⁴¹ גורן תמיר. 'המנהיגות הערבית בין הפיקוד הבריטי ל'הגנה'. חיפה היסטוריה מקומית. עמ' 191.

⁴² מרקוביצקי יעקב. 'המערכה על חיפה וסביבותיה במלחמת העצמאות'. מתוך 'חיפה בהתפתחותה 1918-1948', ידב"צ, עמ' 201.

⁴³ תמיר גורן מנה את השכונות עבאס, המושבה הגרמנית, תחנת הכמל וזיתון. מדוע עזבו התושבים הערבים את חיפה? עיון בסוגיה חצויה. קתדרה 80, ידב"צ, עמ' 204.

⁴⁴ מרקוביצקי יעקב. 'המערכה על חיפה וסביבותיה במלחמת העצמאות'. מתוך 'חיפה בהתפתחותה 1918-1948', ידב"צ, עמ' 201.

⁴⁵ כעדות רות וינר דיירת זאב 8 משנת 1956 ואילך, ראיון טלפוני, 8.5.2011.

⁴⁶ כץ, מפקד האזור מטעם המשטרה הצבאית, שנכנס לגור ברחוב באוגוסט 1948 (כץ טוני, ראיון טלפוני, 27.4.2011).

⁴⁷ פול שולמן (בשמו המעוברת שאול בן-צבי 1922 ארה"ב – 1994 חיפה), בנה של נשיאת ויצ"ו העולמית והמפקד הראשון של חיל הים מאוקטובר 1948 עד מרץ 1949 ובהמשך יועץ לשר הבטחון בן-גוריון; מרדכי (מוקה) לימון (1924 פולין – 2009) מפקד חיל הים בשנים 1950-1954 והאלוף הצעיר בצה"ל. שניהם התגוררו בבית הדירות בזאב 11 (ע"פ כץ טוני, ראיון טלפוני, 27.4.2011 והרחבה מתוך אוסטפלד זזהבה, צבא נולד כרך א', משרד הביטחון ההוצאה לאור).

⁴⁸ וינר רות, ראיון טלפוני, 8.5.2011.

2.4.2 פינוי קיבוץ שער הגולן

בגבור הקרבות לאחר ההכרזה על הקמת מדינה יהודית פונו מיישובי הספר היהודיים תינוקות וילדים אל העורף בחיפה המשוחררת. בעיר פרסה עליהם חסות ועדת המצב שעל-יד ועד הקהילה העברית ודאגה לשיכונם במבני ציבור, בתי מלון ובתי דירות נטושים⁴⁹. בנקודת זמן זו הצטלבו תולדות קיבוץ 'שער הגולן' ושכונת רמת התשבי. את הרקע ההיסטורי תיאר ההיסטוריון וחוקר קרבות תש"ח בעמק הירדן, אסף אגין, בפרק בספר 'חומת מגן'⁵⁰: **"ב-18 במאי, 1948 כתום ארבעה ימי עמידה מול התקפות כוח הפלישה הסורי, עזבו חברי שער הגולן ומסדה את יישוביהם. הנסוגים פנו אל שני היישובים הקרובים אפיקים ובית זרע. למחרת, ה-19 במאי בשעת בוקר מוקדמת, נעשה ניסיון בידי כוח קטן מן המתפנים לשוב ולתפוס את מסדה ושער הגולן, אך הניסיון לא עלה יפה, והאנשים שבו כלעומת שבאו. במהלך חמשת הימים הבאים שהו המפונים בבית זרע ובאפיקים שעה ששני היישובים נבזזו, חוכלו, והוצתו, תחילה בידי כפריים שחצו את הירמוק, ובהמשך בידי אנשי צבא סוריים. סמוך לחצות ה-23 במאי, יצא גדוד 22 מחטיבת כרמלי, אליו הצטרפו חלק מחברי הקבוצים הנטושים כדי לכבוש בחזרה את שני היישובים. ב-24 במאי שעה, 04:00 שבו ונתפסו שני היישובים שנמצאו ריקים והרוסים, ונתאפשרה שיבת חברי הקיבוצים לביתם. נטישת מסדה ושער הגולן אירעה ארבעה ימים אחר נפילת גוש עציון, אך נטישה זו לא אירעה בשעת קרב, ואף לא תחת איום של התקפה מיידית."**

במקביל לפינוי המבוגרים, חולצו עשרות ילדי הקיבוץ⁵¹ ונשלחו לחיפה. לאחר נדודים קצרים התמקמו במשכן קבע בארבעה בתים ברמת התשבי, בהם שני בתי דירות בבעלות ערבית שדריהם עזבו את הארץ, פנסיון בבעלות יהודית ווילה פרטית, שם שהו עד הסכמי שביתת הנשק בקיץ 1949. [אתר מס' 55] בית הדירות של סאלח אדיב שביב ברחוב עובדיה 35 שימש כבנין המרכזי של פליטי קיבוץ שער הגולן בשבתו בחיפה. ב'בית הגדול' התגוררו החברים והתינוקות וקומת הקרקע שמשה חדר אוכל משותף לכל המבנים הפזורים בשכונה.

[אתר מס' 16] בית Jabra Kildawi ברחוב התשבי 16 שימש מעון לילדי הקיבוץ שער הגולן. בקומת המרתף של 'הבית הערבי' התגוררו ילדי גן החובה וילדי כיתות ב' ו-ג' בשתי קומות המגורים, כשההול משמש כיתות לימודים, החדרים למגורים ובמוסך שבחצר רחבת הידיים פינת חי ובה תרנגולים ואילה.

[אתר מס' 19] פנסיון רביץ שבבית John Ferdinand Cumbo ברחוב התשבי 23 שמש למגורי פעוטות וילדי הגן של קיבוץ שער הגולן, במקביל למגורי הדיירים הבריטיים בכניסות הקרובות לרחוב התשבי ולפעולת הפנסיון ברחוב מרגוע-פינסקי 12. עם החזרה לקיבוץ שב הפנסיון לפעול במתכונת המקורית ברחוב התשבי⁵².

[אתר מס' 58] בית זוננברג ברחוב שונמית 19 בקצה השכונה שימש מבנה בידוד חולים (איזולטור) לחברי שער הגולן שהתגוררו במבנים אחרים בשכונה.

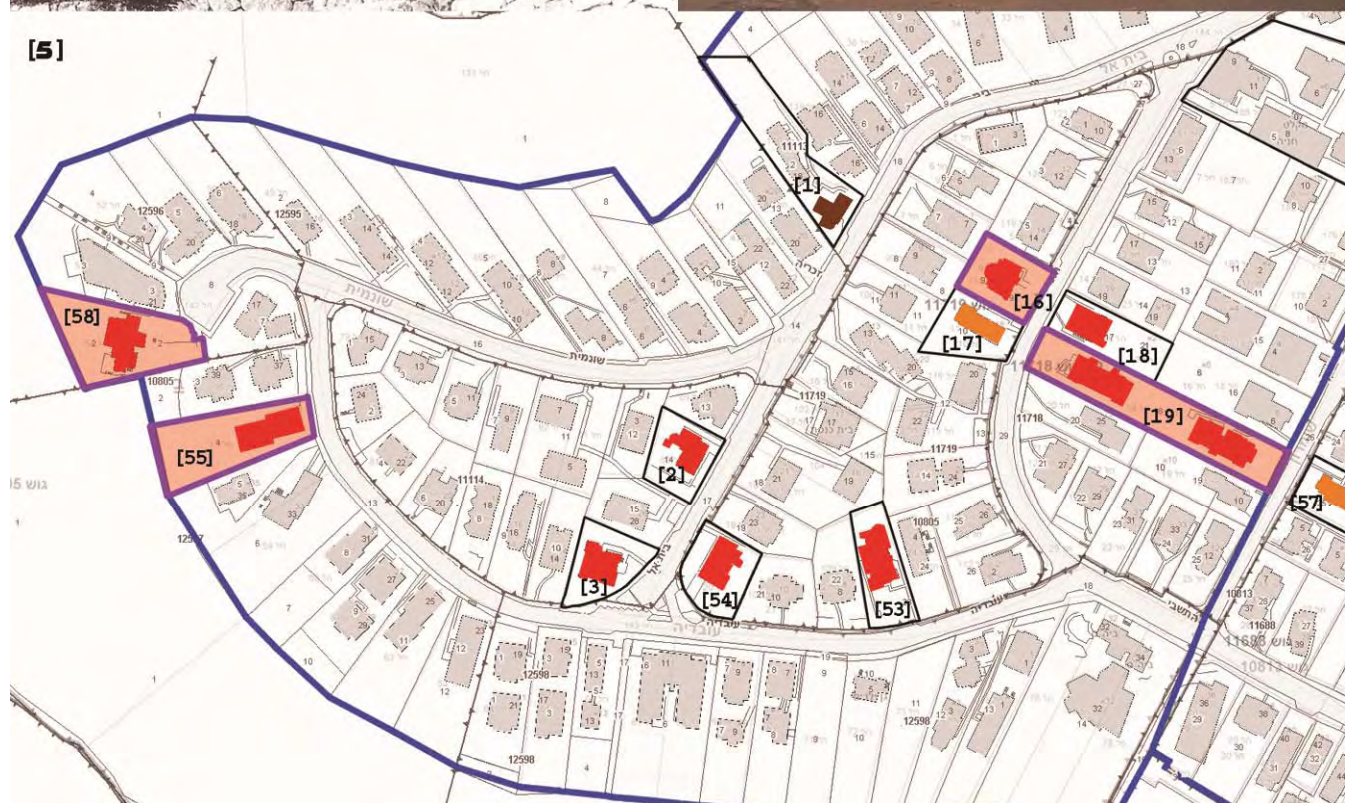
ארבעת המבנים, משלבים, מלבד הרובד ההיסטורי של עקירת יושביהם המקוריים ושל פינוי שער הגולן, גם ערכים אדריכליים גבוהים ומומלצים לשילוט היסטורי כחלק ממהלך שילוט השכונה.

⁴⁹ בארכיון העיר חיפה (תיק 5204, מיכל HH00259/16) נמצאו פניה מיום 20.5.1948 מטעם ועדת המצב אל כל בעלי המלון בעיר לצורך הערכת תפוסת החדרים על-ידי מפוני הספר, כולל הוראת פינוי לכל אורח שלא אושר ע"י הועדה. ביום המחרת 21.5.1948 רוכז המידע ובהתאם שוכנו במקום פליטים נוספים.

⁵⁰ אגין אסף. (2002). נטישה-פרשת עמידתם ונפילתם של שער הגולן ומסדה במלחמת העצמאות – מאי 1948. מתוך חומת מגן-שמונים שנה לארגון ההגנה. דני הדרי (עורך). ההוצאה לאור-משרד הבטחון, עמ' 205-272.

⁵¹ קורותיהם מתוארים בהרחבה בחוברת שאצרה מחנכת הילדים בקיבוץ והסופרת מרים רות: רות-עברי מרים. (1987). 'בגלות בחיפה-ילדי שלהבת 1948'. הוצאה עצמית קיבוץ שער הגולן; אשכנזי אלי. לא התאבדנו למען המולדת. אז מה? עיתון הארץ, 6.4.2006; שן עפרה, חברת שער הגולן, ראיון טלפוני, 28.5.2011.

⁵² Palestine Post; 15.7.1946 p2; 19.8.1946 p2; 7.1.1950 p3; 12.8.1949 p2. דבר 1.3.1949.

- [1] עובדיה 35.
- [2] התשבי 16.
- [3] התשבי 23.
- [4] שונמית 19.
- [5] מיקום מבני שער הגולן על-גבי מפת האתרים לשימור.
- [6] ילדות הקיבוץ בשכונה, 1948 או 1949. צילום מסך מסרט בעריכת גדעון ברקני ויואב ארזי, אפריל 2006.
- [7] כריכת החוברת שאצרה מחנכת הילדים בקיבוץ והסופרת מרים רות: רות-עברי מרים. (1987). 'בגלות בחיפה-ילדי שלהבת 1948'. הוצאה עצמית קיבוץ שער הגולן.

2.5.1 הכרמל הצפוני או 'הכרמל האוונגלי'

העימות הנדל"ני הסלים במהרה לעימות פיזי אלים והגיע לבית המשפט המקומי, בו נטו החלטות השופטים כהתאם לגובה השוחד. רק לאחר בקשתו התקיפה של קנצלר גרמניה ביסמרק מהאפיפיור, הנחה האפיפיור את הנזירים הכרמליטים הכפופים למרותו למשוך תביעתם והסכסוך הסתיים בקיץ 1887, כשהבעלות על 12,000 הדונם בידי הטמפלרים.

שטח השכונה, שמעברה נחקר בסקר המבנים לשימור, יושב כבר בתחילת המאה ה-20 ע"י הגרמנים וע"י ערבים עשירים. המבנים הבולטים בו ערב מלחה"ע היו מיסיון הכרמל של הפאסטור שניידר⁵⁷ ומנזר 'אחיות החסד של

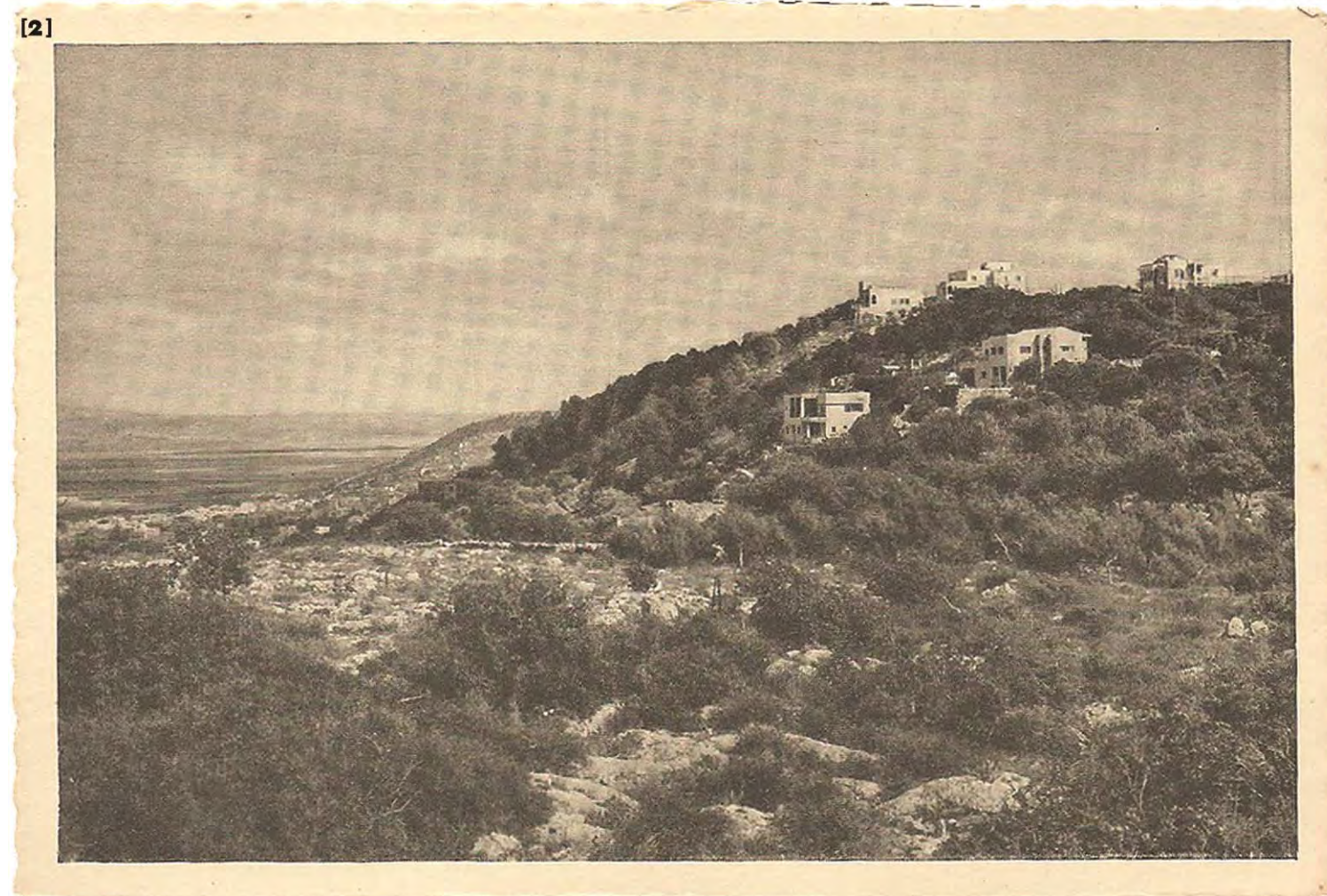
⁵⁰ עם קום המדינה הוענק לרחוב השם 'שדרות האו"ם' כהוקרה לאומות המאוחדות על תמיכתן בהקמת מדינת ישראל. לאחר החלטת האו"ם 3379 בחדש נובמבר 1975, המשווה את הציונות לגזענות, החליטה עיריית חיפה לשנות את שם הרחוב ל'דרך הציונות' (לשם או"ם נותר זכר בדמות בתי עסק בודדים שלא שינו שמותיהם ב-37 השנים שחלפו).

⁵⁷ בית ההארכה של המיסיון עמד על הדרך הראשית בין רחוב פנורמה בצפון לשדרות הצנובר-הנשיא בדרום, ונהרס לצורך הקמת מגדלי פנורמה. השריד הפיזי למיסיון הינו בית המשפחה ברחוב התשבי 130 בשולי גן האם של ימינו.

מגרשים באזור זה, שהיה בלתי מיושב ברובו טרם מלחמת העולם הראשונה, נרכשו באופן ספוראדי ע"י יהודים וערבים יחידים (להבדיל מאדמות הכרמל המערבי, אחוזה, נ"ש, הדר הכרמל ובת-גלים, שנרכשו במרוכז בגיבוי חברת הכשרת הישוב).

⁶⁰ תכתובת מהשנים 1945-1946 בנושא 'רכוש הכנסיה האורתודוקסית, ממשלת המנדט'. ארכיון העיר חיפה, תיק 7779 מס' תיק 00378/20.

⁶³ שינוי השם בשנת 1951 בהמלצת ועדת השמות לרחובות. פרוטוקול ישיבת מועצת העיריה בתאריך 9.7.1951. ארכיון העיר חיפה תיק 11339.

[1] צילום מדרום-מזרח לצפון-מערב, מאזור רחוב החורשה? בקדמת התמונה חורש הגדה הדרומית של שדרות הצנובר (הנשיא). בעומק מימין בית הליוואן ברחוב יפה נוף 16 – החזית המזרחית ממנה בולט גרם המדרגות. במרכז הצילום בתי משפחת עזאם בתכנון האדריכל מנסור עזאם. בית הדירות התלת קומתי של תאופיק עזאם ביפה נוף 18 ומבנה שירותי-קומתי משמאלו; במרכז הצילום בית ניקולא עזאם הדו-קומתי בשדרות הנשיא 29 ומשמאלו בחזית לרחוב מוסך המשמש כיום כמספרה.

בפינה השמאלית התחתונה של הצילום פרזול דמוי בצל פרבוסלבי (שלא זוהה בשטח במהלך עריכת הסקר). מקור: אצ"מ, פריט PHO/1358216, סדרת צילומים במסגרת ביקור עיתונאים בבתי מלון על הר הכרמל 1935, ללא ציון פרטי הצלם.

[2] צילום ממערב למזרח. בימין הצילום בית הליוואן ביפה נוף 16. במרכז הרכס יפה נוף 24 (בית ד"ר הנריק קופרמן בתכנון האדריכל אריה שרון) ומשמאל יפה נוף 25 (בית רוזנטל בתכנון האדריכל ברוואלד). במורד ההר, במרכז הצילום, שני מבנים בדרך ההר (שדרות הציונות) 145 ו-143 שאינם קיימים כיום.

מקור: חיפה, הר הכרמל. צלם Leo Arthur Robitschek, גלויה דפוס 'תמונה' ירושלים.

2.5.2 רמת התשבי⁶⁴

הכיפה התחומה ע"י רחוב שומרון ממזרח וכוללת את רחובות בית אל, עובדיה ושונמית בין יובלי נחל לוטם מצפון-מערב ומדרום.

השטח נרכש מהמנזר הכרמליטי⁶⁵, חלקו המזרחי בין שדרות הנשיא-שומרון ע"י חברת Spinney's וע"י ערבים וחלקו המערבי בשטח של 282 דונם נרכש בקיץ 1933 ע"י חברת פיליפ מאייר עבור חברת הכשרת הישוב. השטח המסולע והתלול אפשר בסופו של דבר חלוקה למספר מגרשים מצומצם שמחירים האמיר בהתאם ורכישת הקרקעות ע"י בודדים התעכבה.

בן-ארצי⁶⁶ חשף את סיפור מתן השם לשכונה: **"ואף על פי כן טרחו אנשי החברה להעניק לאזור שם חדש, להפרידו מן המושג הכרמל הצרפתי. בשלהי 1935 פנה טהון לוועדת השמות של הקק"ל וזו דנה באריכות בנושא. ב-19 בדצמבר אותה שנה כתב יוסף אריכא... מצאה ועדת השמות לנכון לקבוע [...] את השם 'התשבי' [...] בצירוף מלת הלואי 'רמה' [...]זא. את השם 'רמת התשבי'."**

הכש"י הוציאה בשנת תרצ"ו (אוקטובר 1935-ספטמבר 1936) סכומים גבוהים בתשתיות השכונה ע"מ לזרז את יישובה, כפי שעולה מתקציר דו"ח החברה לאותה שנה⁶⁷: **"...סלילת כבישים והנחת צינורות מים בשכונות רמת-התשבי (הכרמל הצרפתי) וכרמליה בחיפה. היא הביאה לידי גמר את אישור תכניות הבניה לשכונה רמת התשבי ומצפה עלית בחיפה והכניה קושנים נפרדים לעל מגרש ומגרש במקומות האלה וע"כ נתנה לבעלי המגרשים את האפשרות לגשת לבניה."**

על-פי רשימת המגרשים ברמת התשבי מיום 15.11.1937 (ראה נספח א' לסקר זה) נמכרו כמעט כל 100 המגרשים, רבים מהם לתושבי חוץ משויץ (ציריך), ציכיה (טפליץ), גרמניה (דנציג). על אף שבפועל נבנו בשכונה בתים גם בבעלות ערבית (דוגמת עובדיה 35 ובית אל 26 בבעלות סאלח אדיב שביב, בית אל 26 בבעלות עבדאללה למן) רשימת הרוכשים כוללת שמות יהודים בלבד.

מגרשים מס' 39 ו-40 יועדו למטרה ציבורית⁶⁸. אספקת המים לרמת התשבי הוסדרה מלכתחילה ע"י האגודה לאספקת מים בכרמל⁶⁹. הכבישים נסללו עבור חברת הכשרת היישוב על-ידי החברה הארצישראלית לסלילת כבישים ולבנין בע"מ⁷⁰ בפיקוח המודד ישעיהו טרינצ'ר, שתיעד את התהליך בצילום.

רחוב התשבי בסלילתו, שנת 1936 לערך. צילומים מעיבוד המודד ישעיהו טרינצ'ר באדיבות נאווה ועזי טרינצ'ר, חיפה. [1] בעומק התמונה מנזר הכרמליטיות ברחוב טשרניחובסקי 2. בימין התמונה אדמות ספיני וברקע חורשת הכרמל האוונגלי. [2] הכשרת הקרקעות. ברקע חזיתות דרום ומערב של בית ד"ר וונדרליך (שומרון 3) והחורשה ברחוב סוכות. ראשון מימין המודד טרינצ'ר. [3] תכנית הפרצלציה של רמת התשבי ('הכרמל הצרפתי') כוללת את הרחובות עובדיה, בית אל, שונמית (שבקצהו Cul de sac דרך ללא מוצא) ואת חלקו המערבי של רחוב התשבי. השטח התחום בין רחוב התשבי במערב ובדרום ובין שומרון במזרח שייך כולו לארתור ספיני למעט שתי שורות המגרשים הדרומיים. מקור: בן-ארצי יוסי. (2004). להפוך מדבר לכרמל. הוצאת מגנס. עמ' 105.

⁶⁴ בן-ארצי יוסי, להפוך מדבר לכרמל, הוצאת מגנס, 2004, עמ' 104-102.

⁶⁵ כרמל אלכס, 'חיפה', עמ' 42-44.

⁶⁶ בן-ארצי יוסי, להפוך מדבר לכרמל, הוצאת מגנס, 2004, עמ' 104.

⁶⁷ 'חברת הכשרת הישוב בשנת תרצ"ו' (אוקטובר 1935-ספטמבר 1936), דבר, 23.9.1936, עמ' 4.

⁶⁸ במקום מגרש מס' 79 בקרן הרחובות עובדיה 12 ובית אל שנמכר לשושנה ברנבלום, ראה כרטיס האתר.

מכתב הכש"י לוועדת בנין ערים חיפה, 1.8.1939, אצ"מ תיק L18/1396.

⁶⁹ אצ"מ תיק L18/1396.

⁷⁰ שמשכנה ברחוב אחד העם 13 תל-אביב. אצ"מ תיק L18/1397.

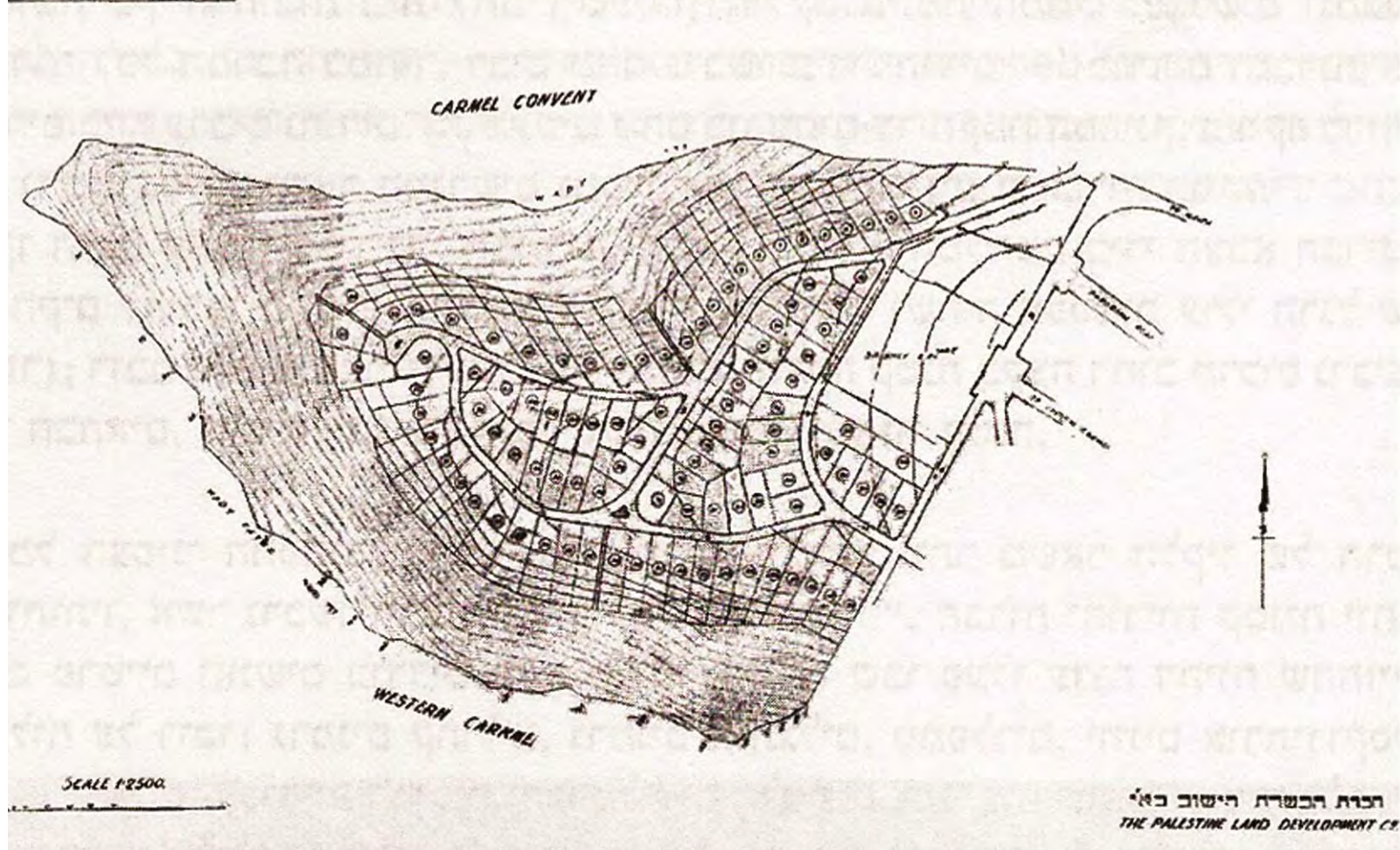
[1]

[2]

הכרמל הצרפתי

FRENCH CARMEL

חברת הכשרת הישוב בא"י
THE PALESTINE LAND DEVELOPMENT CO.

2.5.3 כרמל צרפתי

השטח הצופה למפרץ חיפה בצפון ולואדי לוטם בדרום לאורך רחוב טשרניחובסקי (בין צומת הנשיא והציונות במזרח למנזר סטלה מאריס במערב) ושלוחותיו המערביות.

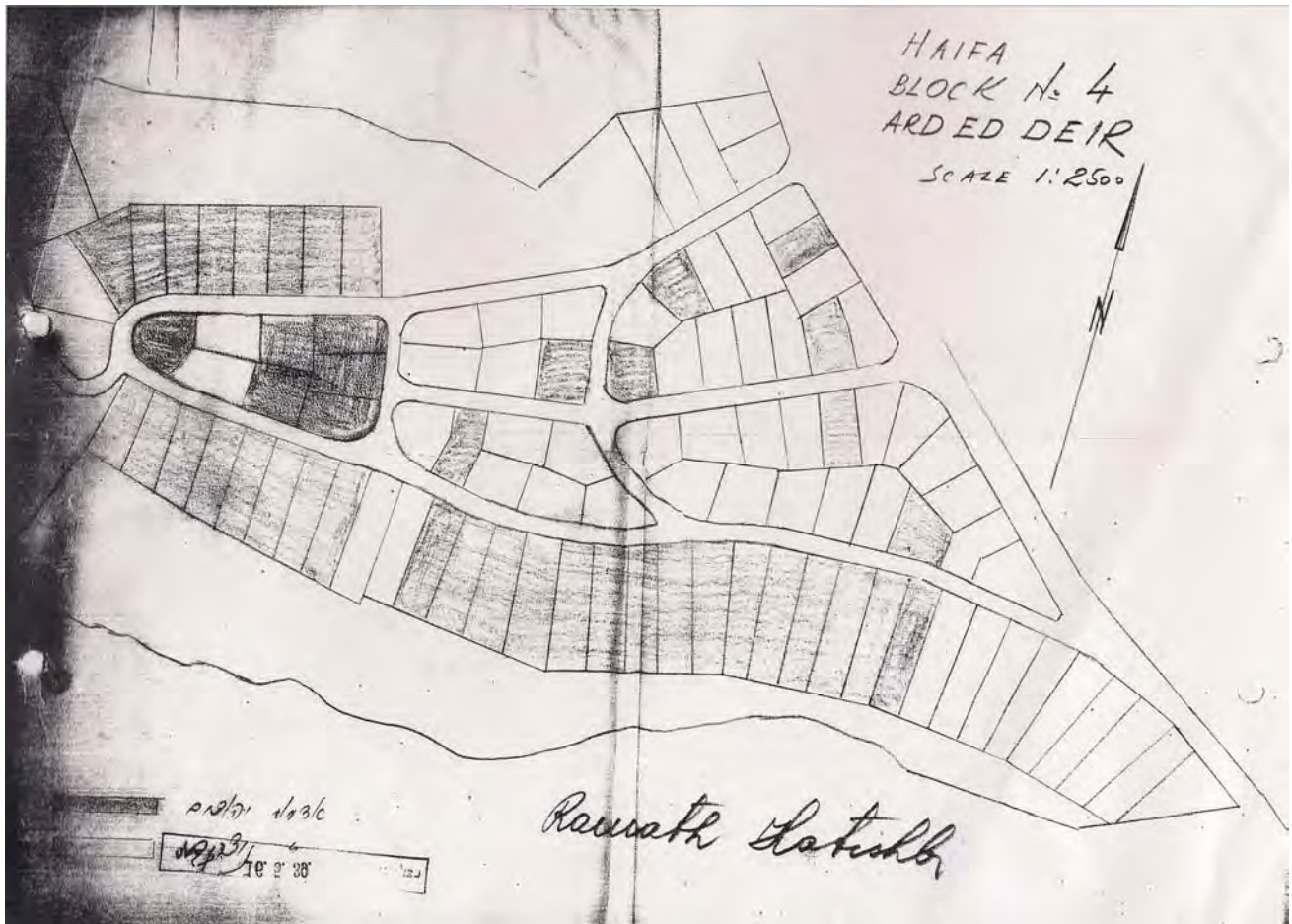
המבנים הבולטים בשטח זה הינם מנזר סטלה מאריס וארמון הקיץ של עבדאללה פחה (שאינם כלול בתחומי סקר זה). יתר השטח, רובו בבעלות האחים הכרמליטיים (ומיעוטו בבעלות משפחת חיאט⁷¹), לא יושב עד שנות ה-30 של המאה ה-20, אז נבנה במזרח השטח מנזר הכרמליטיות הסגורות, שהועבר למבנה החדש מהמבנה ההיסטורי בזעורה (קמפוס ביה"ח המנדטורי – רמב"ם של ימינו). בסמיכות למנזר החדש עמד עד שנות ה-50 שער אבן שתחם את דרך סטלה מאריס בצדה העליון (שער שני ניצב בדרך אלנבי).

שלוחת ישעיהו-זאב-בית לחם-ענתות חולקה למגרשים במחצית השניה של שנות ה-30 והמגרשים נמכרו לאלטיה הכלכלית והתרבותית הערבית-נוצרית של חיפה, יהודים ולבריתים. בשטח נבנו וילות ובתי דירות בודדים בצפיפות נמוכה. במסמכים מהתקופה המנדטורית מוזכר הרובע בשמות שונים, בראשם "French Carmel"⁷², הר אליהו (⁷³Jebel Mar Ilyas) ואף "El manater"⁷⁴. אמנם במפת 1938⁷⁵ ובפרצלציה מאותה שנה (ראה האזור בעמוד זה) מופיע השטח מצפון-מזרח לדרך סטלה מאריס כבלתי מחולק, אך בתיק הבנין של מנזר הכרמליטיות⁷⁶ נמצאו תכניות משנת 1939 למבנה במגרש 59 (כיום בשטח המחנה הצבאי). בשלהי העשור עמדה הכש"י במו"מ עם המנזר בדבר מכירת 500 דונם⁷⁷, אך השטח נמכר בסופו של דבר למשפחת קטן מירושלים⁷⁸.

הרברט וסוסנובסקי ציינו כי תכניות המבנים באזור נעשו בד"כ ע"י מודדים⁷⁹, אולם מבדיקת תיקי הבנין לקראת הכנת הסקר עולה כי רב המבנים תוכננו ע"י אדריכלים ידועים, חלקם ערבים (מנסור עזאם, סמיח עטאללה), חלקם יהודים (גרשטל, רחוב, מנקס) וכמו כן מודדים (דוגמת רוף בן העדה הטמפלרית). הפרצלציה של כל המגרשים נערכה ע"י המהנדס האזרחי והמודד א. וילנסקי (A. Vilensky).

המשבר הכלכלי עקב מלחמת חבש והמרד הערבי, שקטע את השגשוג הכלכלי של ימי העליה החמישית האט את הבניה בשכונות הנסקרות. ברמת התשבי היהודית ברובה היה המצב אף חמור יותר לאור הגבלת העליה ע"י ממשלת המנדט. משנת 1940 פסקה הבניה למגורים בעיר, בשל קיצוב חומרי הגלם הנדירים לצרכי בטחון⁸⁰, אף על פי שהפעילות הכלכלית בעיר התגברה עם השלמת בתי הזיקוק וצינור הנפט ובמקביל לפעילות הצבאית בנמל ובשדה התעופה הצבאי. הבניה למגורים בעיר התחדשה אמנם לאחר מחצית עשור, אולם הכרזה על חלקים נרחבים ממנו כעל שטח צבאי והפקעת דירות קיימות לצרכי בטחון קטעה תכניות בניה⁸¹ והרתיעה בודאי בונים פוטנציאליים. בפרק הזמן הקצר שבין נצחון בעלות הברית בקיץ 1945 ועד כיבוש חיפה על-ידי כוחות ההגנה באביב 1948 נבנו עבור בעלי מגרשים ערבים בשטח שנסקר מבנים ספורים⁸², רובם ככולם תוכננו בשנים

1945-1946. יתכן שעיון שיטתי בתיקי כל המגרשים בשכונה יחשוף תכניות שהוגשו עד ראשית 1948 אך נגזזו משיצאו בעליהם לגלות.

משמאל: פרצלציה של הכרמל הצרפתי (Aed ed deir), עליה סימון אדמות יהודים ואדמות נוצרים חותמת תאריך 16.5.1939. אצ"מ תיק L18/1396.

⁷¹ Bauhaus on the Carmel p253

⁷² למשל במסמכים שונים בתיק בנין 385403, זאב 12.

⁷³ מפת מדידה Haifa 145-245.11, Survey of Palestine 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.

⁷⁴ היתר מתוארך ליוני 1946 בתיק בנין 385700, זאב 10.

⁷⁵ מפת מדידה Haifa 145-245.11, Survey of Palestine 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.

⁷⁶ תיק בנין 396300, טשרניחובסקי 2. בית הדירות בתכנון האדריכל מנסור עזאם בקווים בינלאומיים ובשילוב עצמים גליים עבור George Muammer אושר ע"י ועדת בנין ערים חיפה ב-16.6.1939 אך לא נבנה – ככל הנראה כיוון שהשטח הופקע לצרכים צבאיים טרם החלה הבניה.

⁷⁷ אצ"מ תיק L18/1396, 7.9.1938.

⁷⁸ אצ"מ תיק L18/1396, 16.10.1938.

⁷⁹ Bauhaus on the Carmel p254

⁸⁰ כך למשל נמצאו בתיק הבנין 6300/39 תכניות לבית דירות מבטון מזוין וחיפוי אבן בתכנון האדריכל מנסור עזאם עבור George Muammer (Carmelite Order). התכניות לחלקה, מערבית למנזר הכרמליתיות, הוגשו ביוני 1939, אך נגזזו.

⁸¹ דוגמת תכנית עזאם עבור ג'ורג' מועמר הנזכרת בפסקה לעיל. תיק בנין 396300, טשרניחובסקי 2.

⁸² ככל הנראה שבעה.

3 השכונה בתצלומי אויר ובמפות היסטוריות

עמוד	תיאור	יוצר	תאריך	מקור	קנ"מ מקורי
3.1.1.1	מפת הקרן לחקר ארץ ישראל	הקרן לחקר ארץ ישראל	1880	אינטרנטי	1:70,000
3.1.1.2	מפת שומאכר	גוטליב שומאכר	1908	בן-ארצי יוסי, 'גוטליב שומאכר – מפות ותכניות לפיתוח חיפה בשלהי המאה הי"ט', מתוך קתדרה 73 ספטמבר 1994, עמ' 73.	1:10000
3.1.1.3	מפת פון-מולינן	אברהרדט פון-מולינן	1908	בן-ארצי יוסי, פון-מולינן ומפת חיפה, 1908, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 25.	
3.1.1.4	מפת מדידה 1932, ע"ב מפת ספטמבר 1929.	מחלקת המדידות המנדטורית (Survey of Palestine)	1927 (נדפסה 1932)	אוסף המפות יד אבנר (אוני תל-אביב).	1:20000
3.1.1.5	מפת מדידה 1938, חיתוך והדבקת גליונות Haifa sheet 145-245.11 plan	מחלקת המדידות המנדטורית (Survey of Palestine)	ספטמבר 1937	אוסף המפות יד אבנר (אוני תל-אביב).	1:2500
3.1.1.6	תצלום אוויר מפ"י, סדרה ממ8 מספר 6347, ספטמבר 1956	המרכז למיפוי ישראל (מפ"י)	ספטמבר 1956	אוסף המפות יד אבנר (אוני תל-אביב).	-
3.1.1.7	תצלום אוויר מפ"י, סדרה ממ47 מספר 8190, 25.6.1960	המרכז למיפוי ישראל (מפ"י)	25.6.1960	אוסף המפות יד אבנר (אוני תל-אביב).	-

3.1 מפות היסטוריות

מפת הקרן לחקר ארץ ישראל 1880

קנ"מ מקורי 1:70,000. מובאת ללא קנ"מ ממקור אינטרנטי.

אזור הסקר שומם.

רקע היסטורי

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

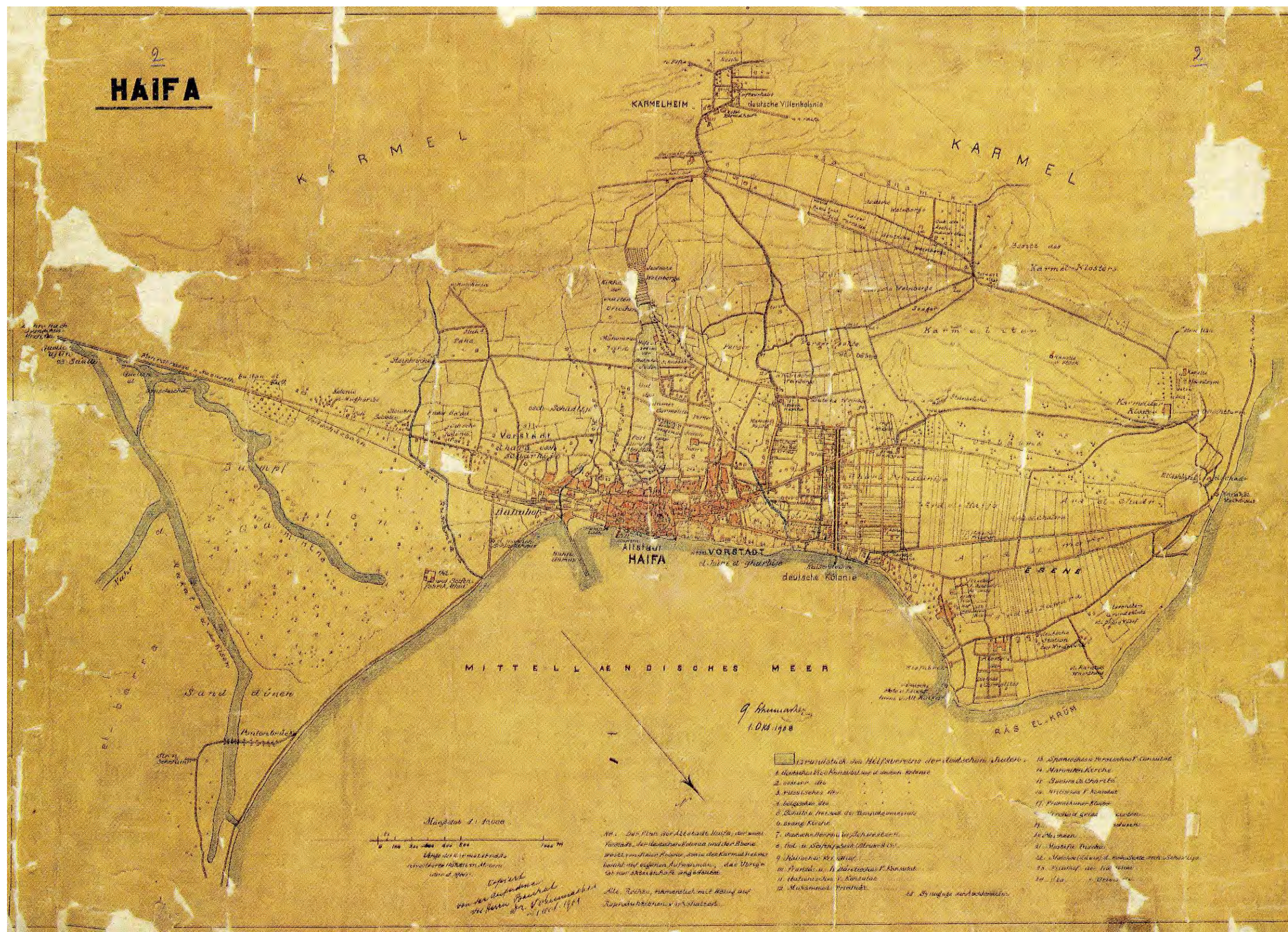

מפת שומאכר, 1908

קנ"מ מקורי 1:10,000. מובאת ללא קנ"מ.

מקור: בן-ארצי יוסי. 'גוטליב שומאכר - מפות ותכניות לפיתוח חיפה בשלהי המאה הי"ט', מתוך קתדרה 73 ספטמבר 1994, עמ' 70.

על רכס הכרמל מופיעים שכונת כרמלהיים, בית ההארכה של מיסיון הכרמל והכרמל האוונגלי והכנסיה הרוסית בגבול החלקה הכרמליטית.

היסטורי

רקע

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרכתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

מפת פון-מולינן, 1908

מובאת ללא קנ"מ.

מקור: בן-ארצי יוסי, פון-מולינן ומפת חיפה, 1908, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 25.

מקור מהימן למידע על האזור בעשור הראשון של המאה ה-20 הוא מפת הגרף אברהרדט פון-מולינן (Graf Eberhardt von Mülinen). האציל השוויצרי הגיע למיסיון הכרמל של הפסטור שניידר על מנת להתרפא ובמשך שתי שנות שהותו חקר את הכרמל מטעם 'הקרן הגרמנית לחקר ארץ-ישראל'. המחקר התפרסם בהוצאת 'בדקר'.⁹⁴ לפי מפת פון-מולינן 1908, היה אזור הסקר בזמן זה כמעט ריק מנוף מעשה ידי אדם.

אזור הסקר כולל שני אזורים את Dschebel Mar Ilias, ג'אבל מר אליאס, רכס סטלה מאריס. Deutscher Karmel, הכרמל הגרמני (להבדיל מהשטח הכרמליטי, שפעל תחת חסות צרפת ומכאן שמו-כרמל צרפתי), הוא מרכז הכרמל, שלוחת הכרמל המערבי וחלק מרמת התשבי.

בן-ארצי⁹⁵ זיהה במפה את הפרטים הבאים:

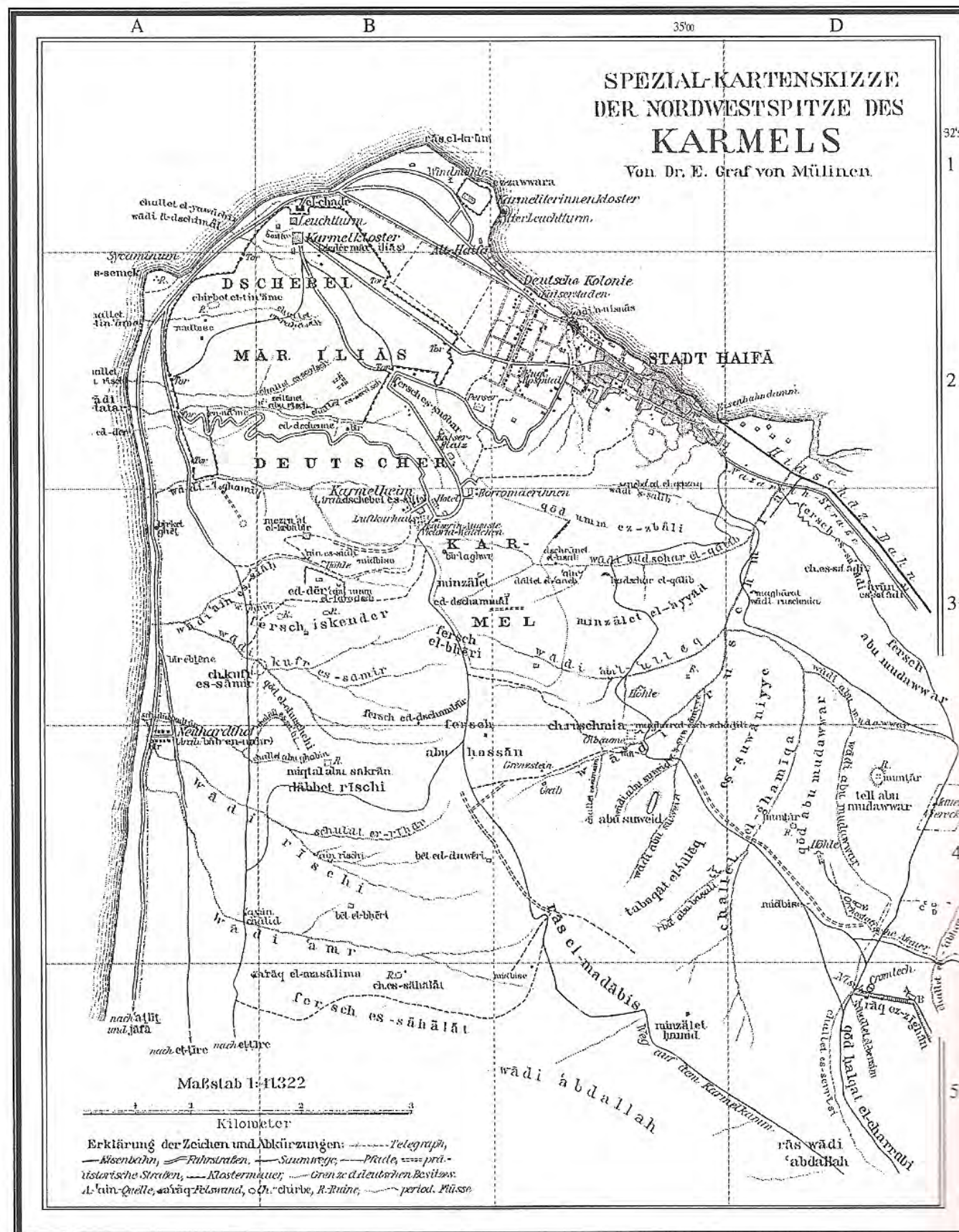
(B/2) Fersch es-snohar רכס יפה נוף/שדרות הנשיא-דרך ההר שסללו הטמפלרים.

Kaiser-Platz (B/2) רחבת הקייזר וילהלם השני, כיום חלק ממצפור ברחוב יפה נוף

(B/2) Tor שער בחומה הכרמליטית, כיום בצומת הרחובות טשרניחובסקי, שד' הנשיא והציונות.

אלמנט בולט באזור זה הוא חומת המנזר הכרמליטי. לדברי הנזיר המומר, אליאס פרידמן⁹⁶, בשנת 1915 הרסו הטורקים את החומה באורך כ-10 ק"מ בעקבות הפגזת אנית מלחמה צרפתית את בית הקונסול הגרמני לויטבד (שלדידים הסית את הטורקים לחלל את מצבת חיילי נפוליאון במנזר הנטוש).

כמו כן מציין בן-ארצי כי **"דרכים פרהיסטוריות שונות סימן פון-מולינן באזורים אחדים: ...ברמת-התשבי... משמעותן של דרכים אלה לא הוחזרה די הצורך."**⁹⁷

1-טלגרף 2-מס"ב 3-דרך לעגלות 4-נתיב הליכה
5-שביל 6-דרך פרהיסטורית 7-חומת מנזר
הכרמליתים 8-גבול אדמות הגרמנים בכרמל

⁹⁴ איל י' איזלר, קווים לתולדותיו של מיסיון הכרמל (1904-1939), מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 56.

⁹⁵ לפי ניתוח של יוסי בן-ארצי, פון-מולינן ומפת חיפה, 1908, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 20.

⁹⁶ אליאס פרידמן, *ממזר הכרמליתים בחיפה*, חיפה ואתריה-אריאל 37-39, 1985, עמ' 118.

97 בן-ארצי יוסי, פון-מולינן ומפת חיפה, 1908, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 25.

רקע היסטורי

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי'

נעה	שק	-	אדריכלות,	תיעוד,	שימור	ומחקר	אדריכלי
-----	----	---	-----------	--------	-------	-------	---------

נערך	עבור	המועצה	לשימור	אתרי	מורשת /	מחוז	ח'פה
------	------	--------	--------	------	---------	------	------

שדרות 'צחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

מפת מדידה 1932, ע"ב מפת ספטמבר 1929

יוצר: מחלקת המדידות המנדטורית (Survey of Palestine)
 סולם מקורי 1:20000
 מקור: אוסף המפות יד אבנר (אוני' תל-אביב)

הכרמל הצרפתי ורמת התשבי עדום שטחים פתוחים ולא מחולקים, בכרמל האווגלי חלוקת מגרשים בתווך שבין שדרות הצנובר לרחוב פנורמה ובהם בנויים בתים ספורים (בית הליוואן ביפה נוף 16). כל השטח נטוע עצי מחט.

רקע היסטורי

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
 נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
 נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
 שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

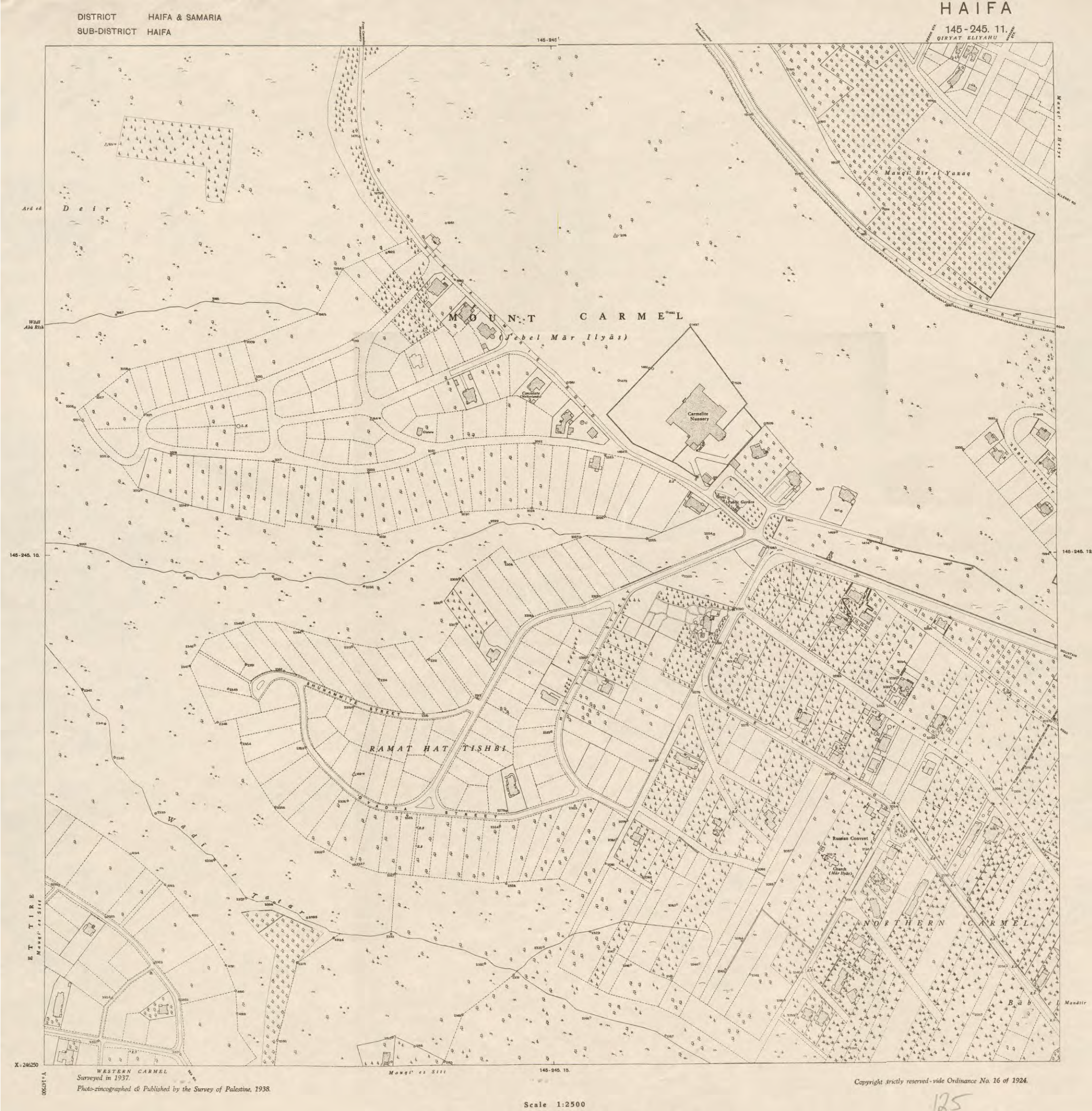
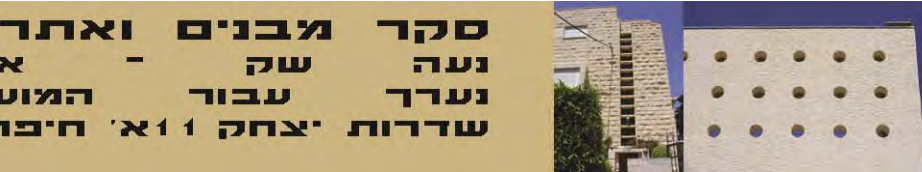

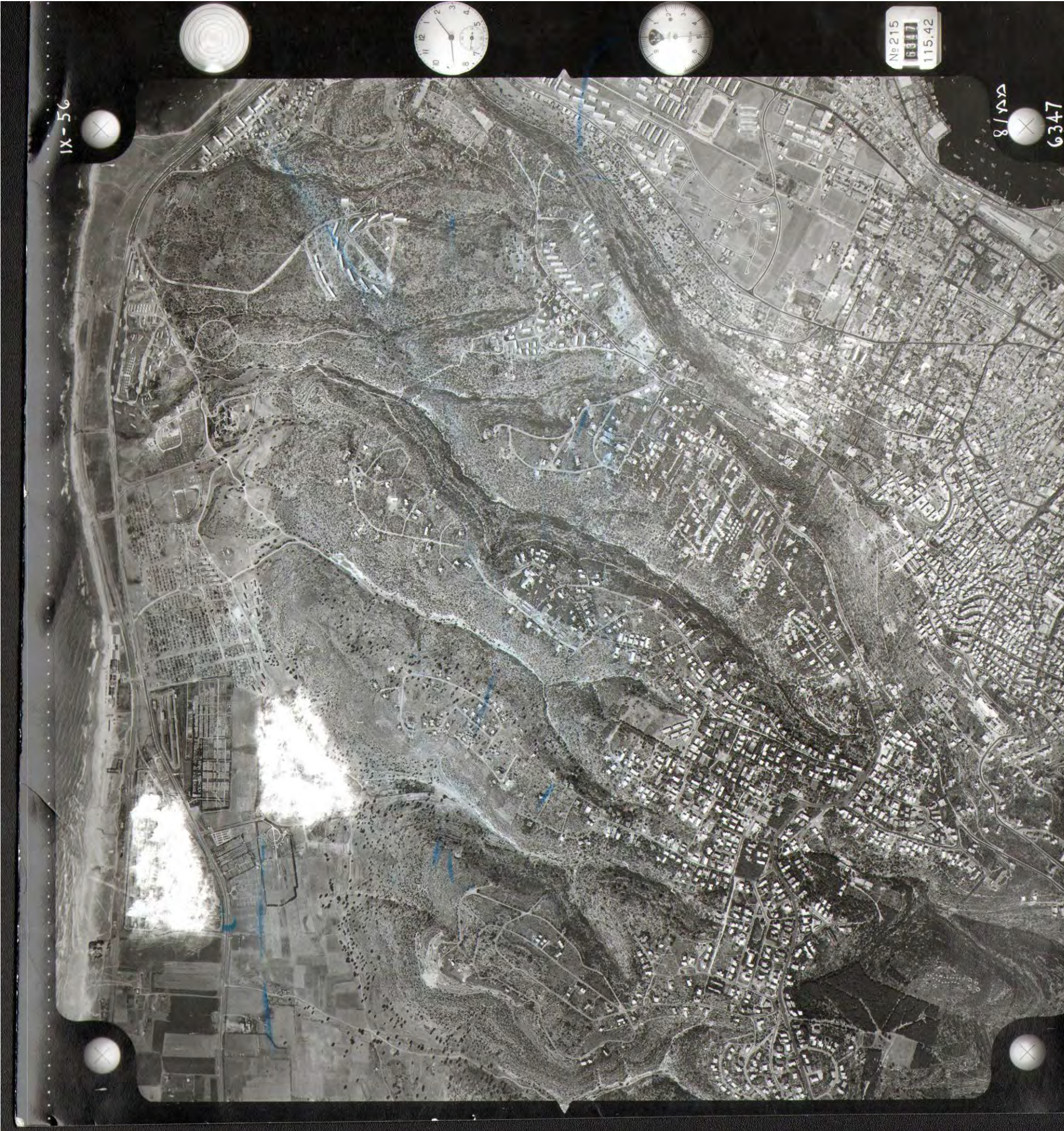
מפת מדידה 1938, חיתוך והדבקת גליונות Haifa
sheet 145-245.11 plan

יוצר: מחלקת המדידות המנדטורית (Survey of Palestine)
קנ"מ מקורי 1:2500
מקור: אוסף המפות יד אבנר (אוני' תל-אביב).

ראשית הבינוי בכרמל הצרפתי. הצמחיה דלילה ומרוכזת בעיקר במגרשים הבנויים ומשני צדי מעלה רחוב ישעיהו. עיקר הבינוי לאורך הדרך הראשית סטלה מאריס (טשרניחובסקי כולל הקונסוליה ההולנדית בבית מס' 19), במעלה רחוב בשיר (זאב) וברחוב היובל. החלקה המגוננת בין רחוב היובל לרחוב טשרניחובסקי מופיעה כגן ציבורי מגונן. במגרש בפינת רחובות בית אל וענתות, עליו נבנה בשנות ה-40 המחנה הצבאי הבריטי מסומן מאגר מים (Cistern). בשכונת רמת התשבי בינוי דליל כמעט ללא צמחיה. במפה מופיעים בית זוהר ברחוב בית אל 18, ליפא סדגורסקי בעובדיה 6 וכן מבנים שנהרסו ברחוב התשבי 18, 19 ו-36 (בית ד"ר אפרים ידלון, 'בית האניה' שנהרס בשנות ה-90⁹⁸). נחלת ספיני בין שדרות הצנובר (הנשיא) לרחוב התשבי ורחוב שומרון נטועה חורשה ומסומנים בה שבילים והבית הקיים בשדרות הנשיא 6. באדמות הכרמל האוונגלי ובשטח המנזר הפרבוסלבי נטועה חורשת עצי מחט (אורן) ותיקה וצפופה ובתוכה בינוי דליל: בית ד"ר וונדרליך ברחוב שומרון 3, בית פינקלשטיין ברחוב שומרון 8 ובתים לאורך דרך ההר (הציננות) שאינם קיימים כיום (מספרים 143 ו-145). בשדרות הצנובר (הנשיא) בנויים בית אברהם וד"ר פיניה רוטנברג (לימים ביה"ח 'אמהות') הנשיא 19, ושני בתים שנהרסו בפינה הדרומית של מפגש יפה נוף והנשיא ובמגרש 25 בשדרות הנשיא. בית הדירות של ניקולא עזאם בשדרות הצנובר (הנשיא 29) ובגבו בית הדירות של תאופיק עזאם ביפה נוף מס' 18, שניהם בתכנון אדריכל מנסור עזאם. בתים נוספים לאורך רחוב פנורמה (יפה נוף) הינם בית הליוואן במס' 16, בית Micha Blaichs Erben בתכנון כריסטיאן ביילהרץ במס' 19 ומחוץ לשטח הנסקר ממשיך הבינוי ביפה נוף 25 (בית רוזנטל בתכנון האדריכל ברוואלד) ובית ד"ר הנריק קופרמן בתכנון האדריכל אריה שרון.

⁹⁸ תיק בנין 351610.

3.2 תצלומי אוויר

תצלום אוויר מפ"י, סדרה ממספר 8 מספר 6347, ספטמבר 1956

השוואה לתכנית 1938 מעידה על עיבוי הבינוי בתחום הרחובות טשרניחובסקי – ישעיהו-בית לחם בתחומי הכרמל הצרפתי הותיק, עוד מתקופת המנדט. בינוי שיכון חיל הים מדרום לרחוב טשרניחובסקי (דרך סטלה מאריס) וממזרח לרחוב זאב (בשיר) בבינוי אחיד על-ידי חברת 'שיכון' בראשית שנות ה-50. ברמת התשבי ובמערב הכרמל האוונגלי נוספו בתים ספורים בעשור שחלף ממפת 1938 ועד תום המנדט הבריטי ב-1948: הבתים בבית אל 26, בית אל 30, עובדיה 12, עובדיה 35, התשבי 16, התשבי 21, התשבי 23, סוכות 6, סוכות 11, יפה נוף 7, יפה נוף 10, יפה נוף 20. עיבוי הבינוי בשכונה יתחיל בשנים הקרובות, בעיקר כשיכונים אחידים ולא מתוך יוזמות פרטיות.

רקע היסטורי

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת / מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

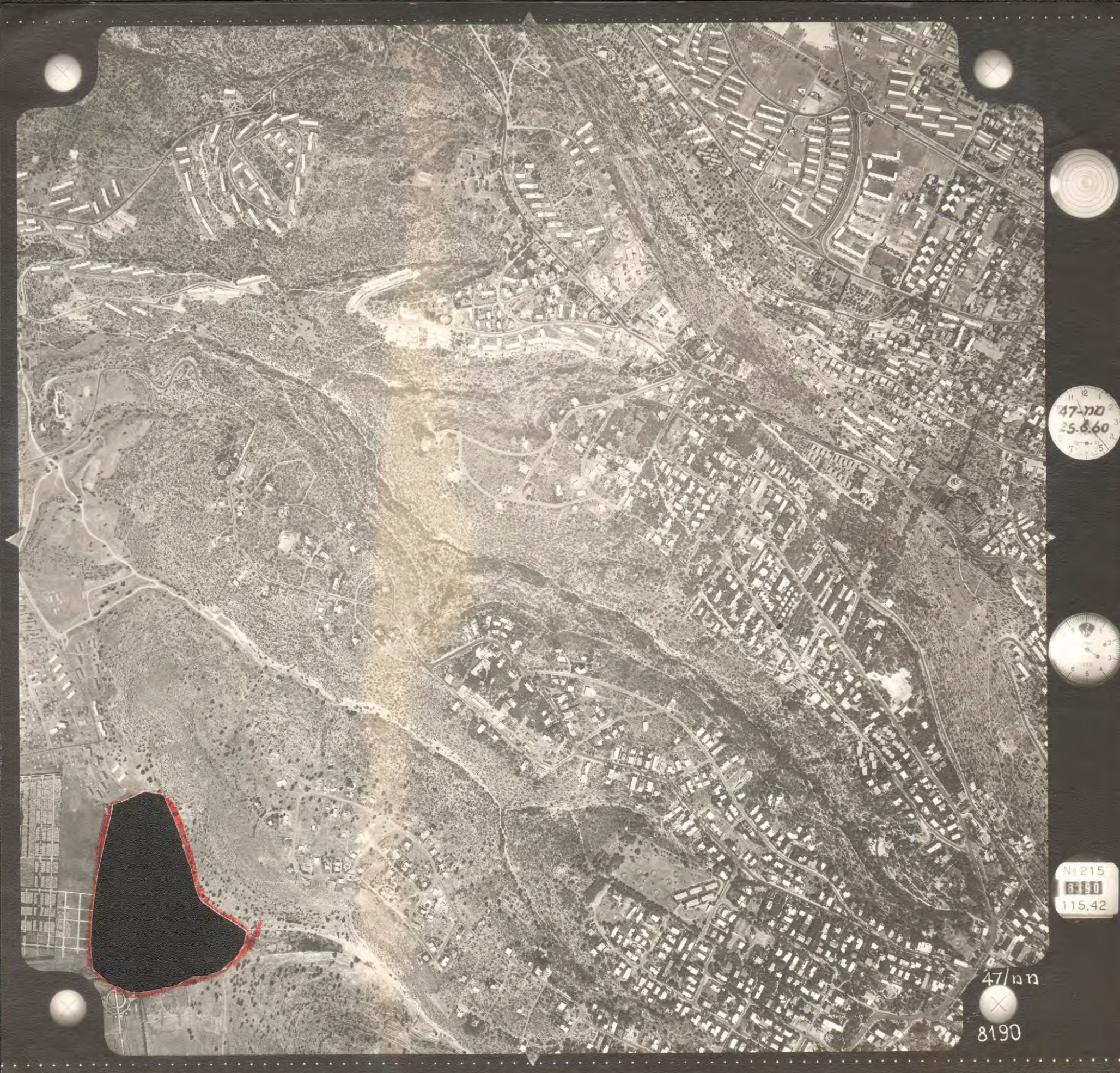
תצלום אוויר מפ"י, סדרה ממ47 מספר 8190.

25.6.1960

השוואה לתצלום האוויר משנת 1956 מעלה בינוי שיכונים בשטח הסקר.

בגדה הדרומית של רחוב בית אל, על גדת הוואדי, נבנה שיכון רכבות (בשטח פתוח ולא מבונה למעט מבנה מנדטורי אחד במעלה הרחוב).

במערב הכרמל האוונגלי בין רחובות התשבי בדרום-מערב, הנשיא מצפון-מזרח, הכנסיה הפרבוסלבית מדרום-מזרח ורחוב סוכות החוצה אותם. פרויקט הבניה החדשה הקפיד על שמירת מירב עצי החורש הותיק, שנותר כמתחם לשימור רחוב סוכות.

ממ47
8190

רקע היסטורי

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

4 אדריכלות ואדריכלים

4.1 סגנונות בניה אופייניים לאזור

4.1.1 שנות ה-30: הסגנון הבינלאומי באדריכלות⁹⁹

הסדר החברתי הלאומי החדש, שנקבע באירופה לאחר מלחמת העולם הראשונה, הביא למהפכה אדריכלית, שהחליפה מסורות בניה בנות מאות שנים באדריכלות מינימליסטית, נקיה, זולה, מהירה ונכונה לכל מקום ואתר. הרוח החדשה, שהתפתחה במקביל בצפון אמריקה וברחבי אירופה בין שתי מלחמות העולם החילה את המהפכה התעשייתית וערכי התקופה החדשה על ענף הבניה תוך אימוץ אוטופיות של שוויון חברתי וכלכלי.

שארל אדוארד ג'נרה (Charles-Édouard Jeanneret, 1887-1965), הידוע בכינויו 'לה קורבוזיה' (Le Corbusier), אדריכל שוויצרי-צרפתי, מאבות האדריכלות המודרנית, השפיע על גלגולי הסגנון הן כאדריכל ומעצב מוצר פעיל והן כהוגה דעות ופילוסוף. מחקרו את הסדרים הקלאסיים משחר ימיו המקצועיים סייע לו לגבש את הפורמליזם החדש שלו, בהתבסס על פרופורציות ואלמנטים חלליים שלמד, תוך התאמתם לצרכים האנושיים הפיזיים ולאפשרויות של העידן החדש. מרכיבי השפה האדריכלית החדשה של לה קורבוזיה חזרו ברוב המבנים שתכנן בשנות ה-20 וה-30 והשפיעו על דורות של אדריכלים (כאלה שהתחנכו מעשית במשרדו דוגמת זאב רכטר, שמואל סם ברקאי ובנימין צ'לנוב) ורבים אחרים שנחשפו להגותו. בפרסום 'חמש הנקודות של האדריכלות המודרנית' משנות ה-20 הגדיר את עיקרי השפה החדשה:

1. **קומת עמודים pilotis**: בניה על עמודים המאפשרת קשר פנים-חוץ ובאקלים הארצישראלי משב רוח גם לרחובות פנימיים.
2. **גג-גן solarium**: אלמנט מהפכני באדריכלות צפון ומרכז אירופה המתאפיינת בגגות משופעים (כנגד הגשמים והשלגים). אימוץ הגג השטוח האופייני לאגן הים התיכון העמיד לרשות המתכננים והמשתמשים חזית חמישית ולמעשה חלל מגורים נוסף.
3. **התכנית החופשית**: רשת העמודים מנותקת מהקירות (שאינם נושאים) ומאפשרת חלוקת החלל לפי הצרכים וחלל זורם, ללא חזרה כפויה או סימטריה כפויה, ליצירת חלל איכותי ואינדיבידואלי ללא גריד נוקשה כבעבר.
4. **חזית חופשית**: פיתוח שלד ה-Dom-Mino ע"י ניתוק הקונסטרוקציה מהמעטפת, הבלטת אלמנטים והסגתם.

⁹⁹ אלחנני אבא. (1998). המאבק לעצמאות של האדריכלות הישראלית במאה ה-20. משרד הביטחון ההוצאה לאור, עמ' 41. ליון מיכאל. (1982). מזרח או מערב, אדריכלות בישראל 1920-1933. מתוך שנות העשרים באמנות ישראל, מאר שפס, מאירה יגיד ואלן גינתון (עורכים). ליון, מיכאל. (1980). 'ראשי פרקים למגמות הצמיחה וההתגבשות של אמנות ואדריכלות מקומית בארץ-ישראל'. קתדרה, 16, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 194-204. סמוק ניצה. (1994). בתים מן החול. משרד הביטחון ההוצאה לאור.

5. **חלון הסרט**: שימוש בקו אופקי רציף במעטפת המבנה ליצירת זרימה ולהחדרת אור ואויר למבנה. אלמנט זה, שלא התאים לאקלים הארצישראלי 'עוברת' למרפסות סינר במעטפת הבנין או לגגונים ומסגרות בטון בולטות מפני החזית.

בשנת 1932 נערכה ב-MOMA שבני-יורק תערוכה בינלאומית מכוננת של אדריכלות מודרנית ביוזמת פיליפ ג'ונסון (אז בוגר לימודי ההיסטוריה של האדריכלות באוניברסיטת הארוורד, שהשלים תואר אדריכל בשנת 1941) והנרי-ראסל היצ'קוק הבן. בקטלוג התערוכה "הסגנון הבינלאומי: אדריכלות מאז 1922" הגדירו השניים את רוח הסגנון:

- תפיסת האדריכלות כחלל ולא כמסה.
- תנועת האדם במרחב כבסיס לעריכת הקומפוזיציה.
- נפח – חל המוגדר ע"י מישורים ומשטחים ולא מאסה.
- רגולאריות במקום סימטריה.
- שחרור מסימטריה כפויה ועיצוב הבניין על פי הצרכים התפקודיים.
- הימנעות מאלמנטים דקורטיביים נעדרי צורך פונקציונאלי.
- יישום טכנולוגיות בניה חדישות, בשילוב בטון מזוין וזכוכית.

בשכונה נבנו מספר בתים בסגנון הבינלאומי המובהק, בהם בית זוהר ברחוב בית אל 18 (אדריכלים בנימין אוראל ויחזקאל זוהר), בית סדגורסקי ברחוב עובדיה 6 (אדריכל אליעזר פיזיק) וכן המבנים שנהרסו – בית האניה ברחוב התשבי 36 (בתכנון האדריכל פאול אנגלמן, נהרס בשנת 1994¹⁰⁰) ובית פינקלשטיין בסוכות 8 (בתכנון אדריכלים דוד לסקוב ומשה גבעוני שנהרס בשנת 2012¹⁰¹). עיקר הבניה ההיסטורית בשכונה נעשתה בוריאנטים מקומיים של הסגנון בהשפעות רומנטיות (דוגמת בית זוננברג ברחוב שונמית 19 אדריכל ליאופולד קרקואר ומבנים שונים בתכנון האדריכל רחוב) ובבניה באבן (דוגמת מבנים שתכנן האדריכל משה גרשטל בכרמל צרפתי ורמת התשבי).

בצד ימין, מלמעלה למטה:

סכימת ה-Dom-Mino של לה קורבוזיה משנת 1914, ראשית מחשבותיו על תיעוש הבניה, שהתפתח עשור אח"כ לכדי חמש הנקודות. בית אנגל-הבית הראשון על עמודים בתל-אביב, אדר' זאב רכטר 1933. מתוך: 'זאב רכטר', פרופ' רן שחורי, עמ' 28. מעונות עובדים הוד, אדר' אריה שרון 1934. מתוך 'בתים מן החול', ניצה סמוק, עמ' 245.

4.1.2 [Ar-In] הסגנון הבינלאומי - מקומי

4.1.2.1 המקור ההיסטורי - בית הליוואן

רון פוקס כתב על בית המגורים הערבי בחיפה העותומני¹⁰². הבתים שאותרו בתחומי הסקר הנם הסיניתיה המוצלחת בין סגנון הבניה המודרני והקוסמופוליטי של שנות ה-30 וה-40, לבין המסורת החברתית והשתקפותה בחללי המגורים ובעיצוב האדריכלי-עירוני של בית הליוואן המסורתי.

בית החלל המרכזי, תיבה מקורה גג רעפים 4 שיפועי ובה קומת מגורים (או שתיים בבתים מאוחרים) מעל קומת מסד, הופיעו ברחבי האימפריה העותומנית במאה ה-19. בתים אלה הושפעו לדברי פוקס ממספר מקורות:

"דפוסים מערביים של תכנון וילות, הגלריה הפתוחה (hayat) של הבית התורכי באנטוליה ובית הליוואן הלואנטיני."¹⁰³

¹⁰⁰ גורביץ לימור, 'דחפורים נגד האדריכלות המודרנית', כלבו 29.4.1944, עמ' 76-77. ¹⁰¹ תיק תיעוד למבנה הוכן על-ידי האדריכלים יעל נעמן-פורמן ואמיר פרוינדליך. התיק קיים ביחידת השימור של עיריית חיפה. ¹⁰² רון פוקס, בית המגורים הערבי בחיפה העותומנית – תיעוד ארכיטקטוני, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 63-104. ¹⁰³ רון פוקס, בית המגורים הערבי בחיפה העותומנית – תיעוד ארכיטקטוני, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 72.

חלל הליוואן המרכזי עובר לכל אורך המבנה, בקצהו הראשי כניסה, לרוב דרך תלת-פתח קשות ה'טריפורה' (trifora) האירופאית (במקור) ומהווה את לב הבית גם תפקודית וגם עיצובית. משני צדי החלל המרכזי שורות חדרי מגורים.

עם גדילתה המהירה של חיפה בדור האחרון של האימפריה העותמנית, החלו בבניית בתי קומות, בד"כ בני 2-3 קומות, כשבמרכז המבנה חלל מדרגות משותף, תוך שימוש בשפה העיצובית הקיימת ועיבודה לטובת אלמנטים חדשים (דוגמת חלל המדרגות, שנעדר מבית החלל המרכזי המקורי). הכניסה לחלל המרכזי נעשתה דרך חדר המדרגות. **"עם שיבוש צורתו המקורית של הפתח המשולש נעלם גם תפקידו המקורי. הוא חדל להיות מיוחד לחלל המרכזי בלבד, ופתחים משולשים עם מרפסות הופיעו גם בחדרים, וכך החזית לא ביטאה עוד את ההגיון של התכנית."**¹⁰⁴

האווירה הקוסמופוליטית ששררה בחיפה המנדטורית והאפשרויות הכלכליות של משפחות אמידות, לצד השפעת היישוב היהודי הגדל, כמו גם הסגנון המודרני שהביאו עמם אדריכלים יהודים עולי אירופה שפעלו בחיפה בשנות ה-30 וה-40, יצרו סינתזה אדריכלית ייחודית. החברה הערבית השמרנית נעה על הקו שבין היאחזות בכבלי המסורת לבין האווירה הקוסמופוליטית, הן בעיצוב החזית (דוגמת חזית האגף המזרחי ביפה נוף 19 המזכירה את בית החלל המרכזי).

הבית הערבי הבינלאומי שילב בין מסורת הבניה העירונית שנוצרה במאה ה-19, לבין הפשטות הנקיה של המודרניזם. בתים אלה מתאפיינים בעושר יחסי של פרטים בהשוואה למבנים הבינלאומיים שנבנו עבור יהודים. ניכרת השפעת העיצוב הערבי-עירוני המסורתי בסיתות האבן ובפרזול מעשה ידי אמן. לחצר הבית הערבי הבינלאומי הובילו עמודי אבן וביניהם שבכה מפורזלת (הבולטים בהם הם שער התשבי 16 בהשפעת אר-דקו והתשבי 23 בהשפעה מורית¹⁰⁵). עם זאת פרטי העץ האופייניים לבית החלל המרכזי (סרגלי העץ מקשטי התקרה, שבכות העץ בחלונות) נזנחו לטובת תקרות בטון מסוידות וחלונות בזיגוג פשוט).

הטריפורה, אשר שמשה בבית הליוואן כמוקד ציר הסימטריה, ממשיכה להשתקף גם בבתי הדירות הבינלאומיים של שנות ה-30 וה-40, אם כי בצורה מודרנית אורתוגונאלית. כך תורגם החלון המלבני האנכי (בין אם חלון מטרונם בין אם טור חלונות נפרדים) של חדר המדרגות בבניה היהודית של אותן שנים, האופייני לבניה הבינלאומית, לשלושה חלונות צרים מלבניים בחלל המדרגות של התשבי 16.

4.1.2.2 עיבוד האבן

זמינותם של סתתים אומנים בקרב האוכלוסיה הערבית אפשרה המשך הבניה המסורתית באבן. באזור הסקר אנו מוצאים פרטים מרתקים של משקופי דלתות וחלונות ולעתים משחק בחזיתות ע"י שילוב סוגי סיתות שונים, גוונים שונים ו לעתים אף בשילוב יציקת בטון.

בשדרות הנשיא 29 (מנסור עזאם, 1934) דוגמא למשקוף כניסה מעניין.

בתשבי 21 (סמיה מ. עטאללה, 1946) משקופי החלונות מעוטרים סרגלי אבן בעיצוב אר-דקו.

בתשבי 22 (ג'ון פרדיננד קומבו), שילוב סוגי אבן (איזה) בגדר המתחם.

בטשרניחובסקי (משה גרשטל) שימוש באבן ירושלמית ורדרדה, הבולטת על רקע השימוש הנפוץ בחיפה באבן מקומית. עיבוד האבן ייחודי-קיר של קנלורות "עטוף" בקירות מישוריים.

במבט מרחוק מאפיינים קווי המתאר של המבנים את הזרם המרכזי של הסגנון הבינלאומי דוגמת זה הנפוץ ב'עיר הלבנה' של תל-אביב, אדריכלות מינימליסטית וחפה לכאורה מכל אלמנט שאינו פונקציונאלי. התמקדות ומבט

קרוב חושפים את המופע המקומי הייחודי המשלב נפחים, פרופורציות ופתחים בינלאומיים בשמרנות תרבותית ובמסורות בניה ארוכות שנים של סיתות, פרזול ואף נגרות.

רק חיפוי האבן (בית אגנס חורי, טשרניחובסקי 29 אדר' גרשטל). במקרים אחדים השתמשו האדריכלים במעין 'קריצה'. הסתירה שבין סגנון לחומר אמנם לא יושבה, אך למתבונן חד העין במבנים כגון עובדיה 35 (בית שביב, אדר' גרשטל) נגלים העמודים החשופים הרומזים כי למעשה זהו בטון מזוין והאבן היא כסות בלבד. שד' הנשיא 6 (ברטלרט עבור משפ' ספיני 1933. אדני חלונות ומשקופים במלאכת מחשבת של טובזה, מסמסם, יציקת טראצו ויציקת בטון בסימטריה מוקפדת)

המרפסת החצי עגולה המנדלסונית עובדה לכדי מרפסת כבדה ובלתי אוורירית בעליל (יפה נוף 19). אלמנטים טרומיים-נדירים יחסית במתחם בשל השפעת הסגנון המודרני ודחיקת האלמנטים הטרומיים האנכרוניסטיים בעיצובם וכנראה גם לאור היכולת הכלכלית של בוני הבתים באזור לפתח ולממן את המקור – עיבוד האבן ע"פ תכנון אדריכלי ייחודי. משחק בין עיבודי אבן (וסוגי אבן אצל גרשטל).

4.1.3 [RD] – אר דקו (Art deco)

האמנות הקישוטית, שם שניתן לסגנון בעקבות תערוכה שהוצגה בפאריז בשנת 1925: Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes.

הסגנון מרבה בעיטורים גיאומטריים או צמחיים המושאלים מעולם החי והצומח, מסגנונות היסטוריים קדומים כאדריכלות המצרית (שנחקרה ע"י ארכיאולוגים) והשפעת המזרח הרחוק. זרם זה משלב בין אפשרויות עיבוד החומרים המודרניים של התקופה. גוון יוקרתי הושג ע"י גימור יקר והקפדה על פרטים. אין הסגנון אופייני לבניה בארץ, וברמת-גן מוכר רק מבנה קולנוע 'רמה' כמבנה ברוח האר-דקו.

4.1.4 [BR] – הסגנון הברוטליסטי (Brutalism)

גלגול של הסגנון הבינלאומי, בבטון חשוף, בשכפול הפרטים, בשימוש בהצללות בטון. את המונח 'béton brut' – בטון גולמי, טבע האדריכל השוויצרי-צרפתי לה-קורבוזיה. הסגנון מאפיין מבני ציבור של ראשית המדינה משלהי שנות ה-50 ועד שלהי שנות ה-70, בין היתר אדריכלות קמפוסים (כקמפוס בית הלוחם וקמפוס ליאו בק הסמוכים לאזור הסקר), מבני ציבור (כמרכז המסחרי בסטלה מאריס) ואף בתי מלון (נוף, דן כרמל).

4.1.5 [LND] – אלמנטים נופים

צמחיה עתיקה, דפוסי צמחיה מעשה ידי אדם, תצורת קרקע ייחודית כרכס כורכר (בין היתר בנחלת גנים ובמורד הצפוני של הר לויתן).

עצי גבול מגרש – דפוס נטיעות האופייני לערי הגנים וליישובים חקלאיים בכלל במחצית הראשונה של המאה ה-20. בהחליפם את חומות האבן העות'מאניות אפשרו הצבת גבול ברור בין חלקות (מגורים או חקלאות), ללא הסתגרות ותוך יצירת נוף ייחודי ומיסוך המבנים מול חלל הרחוב. לרוב ניטעו ברושים בגבול מגרש – בשל הגזע המאונך כעמוד (שאינו מתעקל) והקוטר המצומצם יחסית של השורש, עמידותם בפני רוחות ופגעים. עץ נפוץ נוסף בשימוש זה היה דקל הוושניגטוניה (בעיקר בשכונת בת-גלים, אך גם בכרמל) ולעתים רחוקות נעשה שימוש בעצי האיקליפטוס והשקמה, שאמנם גזעיהם ישרים, אך עבים ובעיקר – צורכים מים רבים.

¹⁰⁴ רון פוקס, בית המגורים הערבי בחיפה העותמנית – תיעוד ארכיטקטוני, מתוך חיפה היסטוריה מקומית, עמ' 78.

¹⁰⁵ ניתן להניח כי חלק מהשערים נעקרו במהלך השנים.

צמד/כפל כפליים/שדרה כפולה – כאלמנט כניסה מונומנטאלי למבנה. בדרך כלל נעשה שימוש בדקל הושינגטוניה, שצמרתו מתנשאת מעל גזע דק וגבוה (עד 15 מטרים) המתנשא מעל סביבתו הבנויה (שבתקופת השיא של דפוס השדרה הכפולה לא עלתה על גובה של 12 מטר).

גדרות – התווך בין רשות הפרט לרשות הרבים, הגדרות – במאסה, בגובה ובעיצוב – משקפות את הלך הרוח התרבותי-חברתי והאדריכלי של תקופתן ומהוות מרכיב חשוב במרקמים היסטוריים לשימור. דוגמאות לגדרות אבן מאסיביות קיימות סמוך לכנסיה הפרבוסלבית וסביב מנזר הכרמליתיות, גדרות בסגנון הבינלאומי-ערבי קיימות במקבצים ברחובות התשבי וזאב.

ברירות נוי – אלמנט המים הינו מרכיב מרכזי בבוסתן הערבי לצד עצי פרי וצמחי נוי הן כמקור חיים והן בצליל שהוא מוסיף לריח ולצבע שמספקים הצמחים. בסקר אותרו מספר בריכות מים, כולן סימטריות, מהן עגולות, רבועות ומשושות/מתומנות, עם או בלי עיטורים.

בניה בטופוגרפיה – הטופוגרפיה האופיינית לרכס, בין אם במורד הצפוני למפרץ חיפה, בין אם על שפת ואדי, חייבה בחירת פתרונות להתאמת הבניה לשטח. בסקר נמצא מגוון פתרונות הוליסטיים איכותיים, המשלבים את הבניה בקרקע ללא יישור ברוטלי: בבית זוננברג (שנומית 19) יצר האדריכל קאקואר מעין גבעה ורנקולארית ע"י שבירת המאסה הבנוי למרכיבים בתוספת גרמי מדרגות חיצוניים. בבית סאלח אדיב שביב (עובדיה 35, אדריכל משה גרשטל) הסמוך, בבית רפול נאחאס (הציונות 147, אדריכל חיים הארי) – יורדים הקירות כמסד עד לקרקע. בפרויקט 'The twins' המשתרע בין התשבי 23 לשומרון 8 (אדריכל וים John Ferdinand Cumbo) נבחרה בניה במפלסים תוך מילוי חלקי ושימוש מעל ציסטרנה (מאגר מים מרתפי) כפתרון לטופוגרפיה השיפועית של המגרש. לאור השמרנות היחסית של האוכלוסיה בשכונה נפוץ פחות פתרון הבניה על עמודים דוגמת בתי מושלי בכרמל מערבי (רחובות שושנת הכרמל, מחניים, דרך הים).

4.2 אדריכלי המבנים בתחומי הסקר

4.2.1 משה גרשטל¹⁰⁶

משה גרשטל (1886-1964), יליד גליציה שהתחנך בווינה ואשר היה בעל גישה ייחודית לאדריכלות המודרנית. גרשטל תכנן בין היתר את שוק תלפיות (פרס ראשון מתוך 96 הצעות בתחרות אדריכלים), בית התעשייה ברחוב הרצל, בית החולים כרמל הישן ברחוב מאפו, בית ההארכה לישנסקי במטולה. גרשטל קשר יחסי ידידות עם בני האליטה הערבית ותכנן עבורם בתי דירות ווילות באיכות אדריכלית יוצאת דופן המשלבת מודרניזם ומסורת מקומית דוגמת בית דירות עבור משפחת קרמאן ברחוב סירקין.

מבנים שתכנן בתחומי הסקר:

טשרניחובסקי 25 – עו"ד חנא (ג'ון) עספור;

טשרניחובסקי 27 – Mary & Jamil Habibi;

טשרניחובסקי 29 – Agnes Rashid Khoury;

עובדיה 35 – בית דירות עבור סאלח אדיב שביב;

בית אל 26 – וילה עירונית עבור סאלח אדיב שביב.

4.2.2 שמואל רוזוב¹⁰⁷

יליד סנט פטרסבורג וחניך ביה"ס להנדסה בלונדון, שעלה לארץ בשנת 1924 וכהן כאדריכל ראשי במשרד התכנון של חברת החשמל הארצישראלית (במסגרת זאת תכנן בין היתר את בית רוטנברג הסמוך ואת קרית חשמל) ובהמשך כאדריכל פרטי (מתכנן קולנוע 'ארמון' בהדר, בתי קולנוע ארמון ומגוון אדיר של בתי דירות ווילות ברחבי העיר).

מבנים שתכנן בתחומי הסקר:

סוכות 11 – בית דירות עבור ארנו הוכפלד (רוזוב אף התגורר בדמי מפתח בדירה בקומה השניה עד מותו בשנת 1975);

עובדיה 6 – וילה עבור שושנה ברנבלום (Bernblum);

ישעיהו 4 וישעיהו 6 –וילות עבור Stuart Edwin Hedgcock;

יפה נוף 1 – בית הדירות של גרטרוד צ'צ'יצ'קה (הבניה התעכבה עד ראשית שנות ה-50, אז בוצעה על-פי תכנית שינויים שהכניס האדריכל אויגן שטולצר);

הנשיא 19 – בית אברהם וד"ר פיניה רוטנברג (רוזוב תכנן באותה תקופה גם את בית פנחס רוטנברג במעלה הרחוב).

4.2.3 מנסור עזאם

חבר אגודת המהנדסים הערבים בחיפה 'נקאבת אל-מוהנדסין אל-ערב פי חיפא', שנוסדה בשנת 1934 ומשרדיה בבית מים ניוטון ברחוב סטנטון (שיבת ציון)¹⁰⁸.

מבנים שתכנן בתחומי הסקר:

בית לחם 16 – בית דירות עבור Anis Saba & Bros;

שדרות הנשיא 29 – בית דירות עבור ניקולא עזאם;

זאב 11 – בית דירות עבור המנזר הכרמליטי;

זאב 14 –וילה עבור Saleh Bahous;

יפה נוף 18 – בית דירות עבור תאופיק עזאם.

4.2.4 סמיח עטאללה (S. Attallah)

יתכן והיה בן למשפחה נוצרית אורתודוקסית מכובדת מירושלים¹⁰⁹. משרדו ברחוב חאטיב 3¹¹⁰.

מבנים שתכנן בתחומי הסקר:

טשרניחובסקי 1 – בית דירות עבור Philip Zahlan;

התשבי 21 – בית דירות עבור George .I.Azzam;

¹⁰⁷ אנטוקולסקי נגה, נכדת האדריכל רוזוב, ראיון טלפוני 27.4.2011.

¹⁰⁸ צוי דריה. (2007). שורשי של האדריכל שמואל רוזוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון.

¹⁰⁹ מנצור ג'וני. (2006). 'הערבים בחיפה בתקופת המנדט הבריטי'. מתוך 'תה על מרפסת הקזינו', הוצאת משפטון חיפה, עמ' 275.

¹¹⁰ שמעוני יעקב. (1947). ערביי ארץ ישראל. עם עובד.

¹¹⁰ תכניות בנין התשבי 21, גנך הנדסה חיפה, תיק מס' 46165.

¹⁰⁶ גרשטל,ליאופולד (פולדי) בן האדריכל. ראיונות אישיים, 5.11.2007, 6.12.2007.

Herbert Gilbert & Sosnovsky Silvina. (1993). Bauhaus on the Carmel. Yad Ben-Zvi Jerusalem, P246,247,254-255.

4.2.5 אחמד פארס

חבר אגודת המהנדסים הערבים בחיפה 'נקבאת אל-מוהנדסין אל-ערב פי חיפא', שנוסדה בשנת 1934 ומשרדיה בבית מיס ניוטון ברחוב סטנטון (שיבת ציון)¹¹¹. מבנים שתכנן בתחומי הסקר: התשבי 16 – בית דירות עבור Jabra Kaldawi.

4.2.6 יוסף חזבון (J Hazboun)

יו"ר אגודת המהנדסים הערבים בחיפה 'נקבאת אל-מוהנדסין אל-ערב פי חיפא', שנוסדה בשנת 1934 ומשרדיה בבית מיס ניוטון ברחוב סטנטון (שיבת ציון)¹¹². מבנים שתכנן בתחומי הסקר: בית לחם 12 – בית Fuad Jabbour & Kamel Jabbour; יפה נוף 7 – בית דירות בבעלות Rafol Nahas.

4.2.7 חיים הארי (H. Harry)¹¹³

האדריכל חיים הארי, יליד גליציה 1888, עלה ארצה ב-1906 והשתלם במשרד ברסקי, תחילה בתל-אביב ואחר כך בחיפה בפרויקט הטכניון כמנהל עבודה (מופיע בצילומי הנחת אבן הפינה). בהמשך למד קורס שרטוט בבצלאל מטעם תנועת פועלי ציון. במלחה"ע הראשונה נשלח כנתין פרוסי לשרת תחת המהנדס מייסנר בפרויקט הרכבת לסואץ. אחרי המלחמה השתקע בחיפה והיה בעל פרקטיקה פרטית (למעט חודשים בודדים בשנות ה-50 אז עבד בחברת הכשרת הישוב) עד אחרית ימיו (בתקופה מאוחרת עבד עם בנו המנוח המהנדס יצחק הארי-הראל מרמת השרון). על אף שלא למד אדריכלות באופן מסודר, קיבל תעודת ארכיטקט מהשלטונות הבריטיים. במסגרת הפרקטיקה הפרטית שפתח עמד בקשרים גם עם הקהילה הערבית - נוצרים, מוסלמים ודרוזים. מבנים שתכנן בתחומי הסקר¹¹⁴: הציונות 147 – בית דירות בבעלות Rafol Nahas; ישעיהו 3 – בית Kamel Rino; זאב 20 – בית הדירות של Ali & Jamal Hadj Ibrahim (החלפת האדריכל קרל רוף); טשרניחובסקי 14 – בית Kamel Kaldawy (נמצאה תכנית שונה מהקיים בשטח).

4.2.8 אינג' ג'ובאני בורה (Giovanni Borra)

אדריכל איטלקי, שהוזמן על-ידי הממזר הכרמליטי לתכנן את אדמות הממזר ברחוב אליהו הנביא בעיר התחתית, ובמקביל תכנן עבורם מבנים ברחוב היוכל 5 (וילה למגורי הנציב העליון), היוכל 11 ויתכן שגם טשרניחובסקי 19. פיקח על בנית בית אגנס חורי ברחוב טשרניחובסקי 29 (לאחר שזו הסתכסכה עם מתכנן הבית האדריכל משה גרשטל). יתכן שהיה מעורב בתכנון מבנים נוספים בשכונה.

4.2.9 אדריכלים נוספים שבנו מבנה בודד בשטחי הסקר:

בנימין אוראל ויחזקאל זוהר, שבנו את בית פינה ויחזקאל זוהר, בית אל 18. בנימין חייקין (Chaikin), שבנה את בית קית-רוץ' (קיטרוטש), היוכל 1. אדריכל ורנר יוסף ויטקובר מתכנן הבית ואדריכלית נוף רות אניס, שבנו את בית ד"ר ראובן ואדית הכט, היוכל 3. תיאודור מנקס (Menkes), שבנה את בית סלמה חביבי, זאב 8. קארל רוף (Karl Ruff) בן העדה הטמפלרית ומייסד סניף המפלגה הנאצית בארץ ישראל, שתכנן את בית ג'יריס צהיון ברחוב טשרניחובסקי 7 ואת בית הדירות של Ali & Jamal Hadj Ibrahim (אך ככל הנראה הוחלף על-ידי האדריכל חיים הארי זמן קצר אחרי פרוץ מלחה"ע). כריסטיאן ביילהרץ (Beilharz) את בית Micha Blaichs Erben ברחוב יפה נוף 19. רוזנהק (S Ed Rosenheck), מתכנן בית ד"ר חורי טשרניחובסקי 23. וולטש את היינמן (Weltsch & Heinemann), מתכנני בית May ברחוב יפה נוף 10. דן וד"ר רפאל בן-דור, מתכנני בית ינובר ברחוב סוכות 6. דוד לסקוב ומשה גבעוני, מתכנני בית פינקלשטיין ברחוב סוכות 8. ליעזר פיזיק (L. Pizyc) מתכנן בית ליפא סדגורסקי (Sadagursky) עובדיה 6. מ. גוטמן מתכנן בית הדירות של Edmond Elias ברחוב ענתות 1. מקס לב מתכנן בית ד"ר וונדרליך ברחוב שומרון 3. ליאופולד קרקואר מתכנן בית זוננברג ברחוב שונמית 19. אדריכל נ. טננבאום מתכנן שתי הקומות העליונות בבית Anis Yussef Lamman זאב 10 (בשיר 6).

¹¹¹ מנצור ג'וני. (2006). 'הערבים בחיפה בתקופת המנדט הבריטי'. מתוך 'תה על מרפסת הקזינו', הוצאת משפטון חיפה, עמ' 275.
¹¹² מנצור ג'וני. (2006). 'הערבים בחיפה בתקופת המנדט הבריטי'. מתוך 'תה על מרפסת הקזינו', הוצאת משפטון חיפה, עמ' 275.
¹¹³ הארי יוסף, בן האדריכל חיים הארי, ראיון טלפוני, 2.5.2011.
¹¹⁴ מבנים נוספים בתכנונו נמצאים ברחוב עבאס (מבנה ששימש ככל הנראה קונסוליה) וביאליק 8 בית ידידו חיים אברהם.

5 תושבי השכונות

שמנה וסלתה של האוכלוסיה הבריטית והערבית, קונסולים ומרגלת אחת בימי המנדט; קציני חיל הים בשנות המדינה; תעשיינים ואנשי רוח. בנית הכרמל הצרפתי הותיק היתה חוליה טבעית ברצף ההתפתחות האורבנית של חיפה הערבית-נוצרית, בשולי שכונת עבאס הסמוכה לוואדי ניסנאס. המגרשים הריקים והצפיפות הנמוכה על-פי תכניות בנין העיר המנדטוריות משכה אוכלוסיה בורגנית לבנות וילות ובתי דירות ובמקום התיישבה שמנה וסלתה של האוכלוסיה הערבית, נוצרית בעיקרה (מטבע הדברים בסמוך למזרים ולכנסיות) ואף קונסולים של מדינות ערביות סמוכות (מצרים וסוריה).

5.1.1 הכט ראובן

ד"ר ראובן רודולף הכט¹¹⁵ יליד אנטוורפן, בלגיה, (1909) שגדל בבזל, שווייץ, במשפחה עשירה בעלת עסקי ספנות ומחסנים בגרמניה ובשווייץ. למד מדעי החברה וכלכלה במינכן, היידלברג וברלין. בשנת 1936 עלה לארץ ופעל ללא הצלחה לקבל זיכיון להפעלת ממוגורות בחיפה. בשנת 1941 נישא לאדית צילצר (Zilzer), ילידת יוגוסלביה, פסנתרנית וזמרת חובבת, ויחד נמלטו מקרואטיה לשווייץ. בשנת 1948, אחרי קום מדינת ישראל כשהורשה הכט לשוב לארץ, בנו בני הזוג הכט את ביתם בחיפה, כאן הקים הכט ממוגורת ענק בבניה בשלבים. כחובב ארכיאולוגיה ועתיקות טיפח הכט אוסף פרטי, שחלקו הוצג לראווה במוזיאון לתעשיית הדגנים והלחם בבית דגון משנת 1956 וחלקו בגלריה מרכזית בבית מגוריהם. הכט יזם את הקמת מוזיאון 'עם ישראל בארץ ישראל' (בתכנון אדריכל ביתו ויטקובר) באוניברסיטת חיפה (שהיה בין מקימיה) והעמיד תרומה כספית ואת רב אוסף העתיקות והתמונות שלו. הכט היה בין מקימי המועצה לארץ ישראל יפה בשנת 1971 ופעיל בה עד מותו. היה פעיל בהנהלות מוזיאונים (מוזיאון הארץ), במוסדות אקדמיים (אוניברסיטת חיפה, הטכניון, בצלאל, מכון וייצמן) וחבר הנהלת התזמורת הסימפונית של חיפה בשנים 1950-1975. אזרח כבוד של חיפה בשנת 1970 וחתן פרס ישראל לשנת 1988 עבור 'שירות חיים למופת'. נפטר בשנת 1993. בשנים 1965-1967 תכננו האדריכל ורנר יוסף ויטקובר ואדריכלית הנוף רות אניס וילה וגן תנ"כי על חלקו המזרחי של מגרש קית-רוץ' (ראה ערך בפרק זה). הזוג הכט חשך הילדים ציוה את ביתו לעיריית חיפה על מנת שישמש מרכז למוזיקה, אך לאור התנגדות השכנים נמכר הבית לאדם פרטי ותמורתו הועברה לשיפוץ בית רוטשילד במרכז הכרמל, ששמו נמחק ושונה ל'בית הכט'.

5.1.2 סר ארתור ווקופ (Arthur Grenfell Wauchope)

הנציב הבריטי העליון של ארץ ישראל בשנים 1931-1938¹¹⁶. ווקופ יליד 1874 לחם ונפצע במלחמת הבורים השניה והמשיך להתקדם בדרגות לתפקיד מפקד גדוד במלחה"ע הראשונה ועד לפיקוד הצבאי על צפון אירלנד. בשלהי 1931 התמנה לתפקיד הנציב העליון על ארץ ישראל, בו כיהן עד 1938. בתקופת כהונתו גדלה העליה לארץ ישראל והישוב העברי התפתח בעידודו, ומצד שני פרץ המרד הערבי אותו סירב לדכא באמצעי ענישה חריפים (מה שהוביל בסופו של דבר להחלפתו בהרולד מקמייל).

5.1.3 ספיני ארתור

¹¹⁵ אניס,רות (מתכננת הגן בבית הכט). ראיונות אישיים, ינואר 2003. שטיין ישראל. (שותף האדריכל ורנר יוסף ויטקובר). ראיון טלפוני, ינואר 2003. ליבוביץ-דר שרה. 'גרעיני הזהב', מוסף 'הארץ' 11.10.2002.
¹¹⁶ זיהויו כדייר המבנה על-ידי אדרי' וליד כרכבי מיחידת השימור בעיריית חיפה. בתיק הבנין האינטרנטי המשותף לרחוב היוכל 5 והיוכל 7 (מס' 363135) לא נמצא חומר רלוונטי למבנה.

ארתור ספיני¹¹⁷ (Arthur Rawdon Spinney) פקיד בנק באנגליה, ששירת במלחמת העולם הראשונה בגדוד המלכותי ואח"כ תחת פיקוד הגנרל אלנבי. תחילה נשלח לייסד סניף של Naafi (השק"מ הבריטי) בלבנון, שם עשה חיל, הועלה לדרגת קצונה והוטלה עליו האחריות לאספקה למסילת קהיר-לוד. בשנת 1924 הקים בפרברי אלכסנדריה את הסניף הראשון של רשת בתי הכלבו ספיני'ס ובעקבותיה סניפים בקהיר, בדמשק, בירושלים ובעכו (שם גם הקים מפעל מים מינרליים). במהלך השנים התרחבה פעילות החברה ל-24 סניפים ומסעדות ברחבי א"י ועסקה במגוון רחב של מוצרים כולל ייבוא מכוניות. בחיפה המתפתחת הקים בשנת 1927 סניף ראשון בדרך יפו ואת מטה הייבוא והייצוא מאנגליה ואליה. בעקבות הקמת מטה החברה בחיפה, רכש ספיני קרקע רחבת ידיים מהמנזר הכרמליטי בין רחובות שומרון והתשבי ובנה עליה בית טובל בגן רחב ידיים (שדרות הנשיא 6 שתוכנן בשנת 1933 בסגנון בינלאומי/מקומי על-ידי האדריכל יעקב בֶּרְטֶלֶר).

ערב מלחמת העולם השניה נתמנה כקונסול דניה בא"י. במלחמת העולם השניה פיקד הקפטן על חיל המתנדבים הפלשתיני (ארגון הגנה לוחמת על הארץ בו שירתו גברים למעלה מגיל 35). עם הקמת מדינת ישראל הופסקה פעילות הרשת בארץ ומאיך התרחבה למדינות ערב וכיום היא פועלת בלבנון, מצרים, קטאר, ירדן ואיחוד האמירויות.

5.1.4 עספור חנא (עו"ד)

העו"ד חנא (ג'ון) עספור¹¹⁸, בן למשפחה פרוטסטנטית יוצאת שפרעם. עספור היה פעיל בתנועה הלאומית הפלסטינית, כיהן כחבר מועצת עיריית חיפה וכיועץ המשפטי של אגודת הפועלים הערבים הפלסטינים בחיפה, חבר הסתדרות עורכי הדין הערבים בפלשתינה ויו"ר מועצת המנהלים של חברת אוטובוסים של חברת קולנוע בעיר. בית מגוריו ברחוב טשרניחובסקי 25 תוכנן בשנת 1935 בסגנון בינלאומי/מקומי על-ידי האדריכל משה גרשטל. עם עזיבתו את הארץ במהלך המלחמה בשנת 1948 שימש המבנה את אנשי חיל הים כ'מועדון הקצינים' ומאוחר יותר כמועדון בבעלות פרטית¹¹⁹.

5.1.5 צוויג ארנולד¹²⁰

סופר ומחזאי יהודי-גרמני יליד שלזיה 1887, בוגר האוניברסיטה בברלין שלחם בצבא הקיסר במלחה"ע הראשונה. ב-1933 עלה ארצה והתיישב בחיפה ברמת התשבי. בשנים 1942-1943 ערך שבועון בשם 'אוריינט', שהופעתו נפסקה לאחר התפוצצות בבית הדפוס בו נדפס. ב-1948 חזר לגרמניה והתיישב בברלין המזרחית, שם כיהן כיו"ר האקדמיה הגרמנית לאמנויות.

¹¹⁷ בן-ארצי יוסי. (2004). להפוך מדבר לכרמל. הוצאת מאגנס. עמ' 102. דבר גליונות שונים 29.11.1940 עמ' 8; 19.10.1942 עמ' 1; 6.2.1947 עמ' 6; לוריא יהושע. (2000). עכו עיר החומות. הוצאת ירון גולן. אתר האינטרנט של רשת ספיני'ס: <http://www.spinneys.com/Global/Sub.aspx?pageid=137>
Spinneys באתר ויקיפדיה.
¹¹⁸ נחמיאס אלי. (2006). 'ערבים ויהודים בשוק עבודה דינאמי ואגרטיבי בחיפה המנדטורית'. מתוך 'תה על מרפסת הקזינו', הוצאת משפטון חיפה, עמ' 63.
¹¹⁹ קליין יצחק. הקהילה הערבית בחיפה בתקופת המנדט' מתוך 'חיפה בהתפתחותה 1918-1948' (1989). ידב"צ.
¹²⁰ שחורי,ראובני, כרמלי (עורכים). (1968). '20 שנה בחיי עיר'. דפוס דבר, עמ' 57. כלבו 23.3.1991.
¹²⁰ שביט יעקב, גולדשטיין יעקב ובאר חיים (עורכים). לקסיקון האישים של ישראל 1799-1948, הוצאת עם עובד, 1983, עמ' 416.

צוקר, מרגלת מטעם ההגנה אחרי הכוחות הבריטיים ומחנה המכ"מ, שגוללה את סיפורה המרתק בחיבורה 'אני? מרגלת?' (ההוצאה לאור-משרד הבטחון שנת 2007).

מול בית הקונסוליה הסורית התגורר מאקסי קאהאן¹²⁷, סגן מפקד משטרת חיפה הישראלית.

5.1.9 קציני חיל הים

אל הדירות שהפקיעה ממשלת המנדט כ'Security Zone' בשנים 7-1946 נכנסו עם קום המדינה אנשי חיל הים ובדירות התיישבו בכירי החיל¹²⁸.

ברחוב זאב 11 התגוררו מרדכי (מוקה) לימון (1924 פולין – 2009) מפקד חיל הים בשנים 1950-1954 והאלוף הצעיר בצה"ל ופול שולמן (בשמו המעוברת שאול בן-צבי 1922 ארה"ב – 1994 חיפה), בנה של נשיאת ויצ"ו העולמית והמפקד הראשון של חיל הים מאוקטובר 1948 עד מרץ 1949 ובהמשך יועץ לשר הבטחון בן-גוריון.

ברחוב זאב 8 התגוררו אברהם וטובה בן-דב, סגן מפקד מחוז חיפה ב'הגנה' ורעייתו הגננת ולימים מנהלת אגף החינוך בעיריית חיפה.

ברחוב ישעיהו (מס' 3?) התגוררו מיכל (לבית וייצמן) ומילה (שמואל) ברנר¹²⁹ (1921-1999), סגן מפקד חיל הים, מראשוני החיל וממניחי היסודות למסחר הימי בישראל. מייסד 'החברה הימית להובלת פרי', ומהתורמים הגדולים למוסדות שונים בחיפה: אגודת 'מכבי', בית החיל, בית החולים רמב"ם, שהונצח בקריאת כיכר בדרך הים פינת הצופים.

5.1.6 רוטנברג אברהם וד"ר פיניה

אברהם רוטנברג¹²¹ (1893 רומני – 1983 ישראל), אחיו הצעיר ויד ימינו של מייסד חברת החשמל פנחס רוטנברג, ירש את תפקידו כמנכ"ל החברה עם מות האח המייסד בשנת 1942 וכיהן בתפקיד עד 1957. במלחמת העצמאות שימש איש הקשר למלך עבדאללה (שעם משפחתו עמד בקשרי ידידות מאז בנית התחנה ההידרואלקטרית בנהריים) ויצא לחוץ-לארץ כדי לרכוש מטוסים לחיל האוויר בראשיתו. הונצח עם אחיו באתר תחנת הכוח באשקלון.

ד"ר פיניה¹²² (Pinia) רוטנברג (1901 גרמניה – 1963 ישראל) למדה רפואה בברלין ועלתה לארץ בשנת 1925. כרופאת נשים מומחית היתה שותפה של ד"ר רודולף מאיר בבית החולים לילודות 'מולדה' במעלה שדרות הנשיא, אף הוא בתכנון האדריכל שמואל רוזוב. עם פירוק השותפות בשנת 1945 פתחה את בית החולים 'אמהות' בבית בשדרות הנשיא 19. בית החולים נסגר בתחילת 1963, שבועות אחדים לפני מות הרופאה. בחצר המבנה ניצב שנים רבות אוהל מפואר, שהוענק ע"י עבדאללה לרופאה המיילדת של טלאל אבי המלך חוסיין ובני משפחה נוספים, ואשר בו נערכו בריתות. בשנת 1970 נרכש האוהל ע"י רפי נלסון כדי לשמש מסעדה בים סוף.

5.1.7 קית-רוץ' (קיטרוטש) אדוארד

אדוארד קית-רוץ'¹²³ (קיטרוטש) (Edward Keith-Roach) מושל המחוז הבריטי. קית-רוץ' יליד אנגליה 1885 עבד בנעוריו כפקיד בנק בבריטניה ובהודו. במלחמת העולם הראשונה שירת כקצין במצרים ועם סיומה התמנה כקצין מחוז דרפור בסודאן. הועבר לבקשתו לארץ ישראל והתמנה למזכיר הראשי של ממשלת המנדט. לאחר כהונה כעוזר מושל מחוז ירושלים ונולד סטורס החליפו בשנת 1926 והמשיך בתפקיד עד לפרישתו בשנת 1945 למעט שנים בודדות כמושל מחוז הגליל – שהעיר חיפה נכללה בשטחו. נודע ברוחו הקולוניאליסטית, בפרו-פלשתיניות ובאנטי-ציוניות.

בית מגוריו ברחוב היוכל 1 בצמוד לחומת מנזר הכרמליטיות תוכנן בשנת 1939 בסגנון בינלאומי/מקומי בשילוב מאפיינים רומנטיים על-ידי האדריכל בנימין חייקין.

5.1.8 קונסולים ומרגלת אחת

הוילה החד-קומתית המוקפת חומה ברחוב טשרניחובסקי 19 שימשה משכן הקונסוליה ההולנדית בשנות ה-30¹²⁴.

בוילה רבת ההוד שתכנן בשנת 1945 האדריכל גרשטל עבור סאלח אדיב שביב ברחוב בית אל 26 בשכונה התגורר בשלהי המנדט קונסול מצרים¹²⁵, אותו החליף קונסול סוריה¹²⁶. בקומה העליונה התגוררה במקביל רות

¹²¹ 'אתר תחנות הכוח - רוטנברג (אשקלון)', תקציר חוברת בהוצאת חברת החשמל, באתר הספרייה הוירטואלית של מט"ח: <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=4504&kw=503>

¹²² רוטנברג, דויד (נכדם הוגו רוטנברג ומנהל בית רוטנברג). ראיון טלפוני, 1.6.2011. "אוהל של המלך פארוק ייהפך לבית-קפה באילת", 'מעריב', 1.11.1970, עמ' 7. "ד"ר פניה רוטנברג", 'דבר', 11.2.1963, עמ' 10. "היולדות האחרונות עזבו – בית-החולים 'אמהות' נסגר", 'דבר', 7.1.1963, עמ' 9. לוי נסים ועל. (2008). רופאיה של ארץ-ישראל 1799-1948. איתי בחור – הוצאה לאור, עמ' 350. רוטנברג, דויד (נכדם הוגו רוטנברג ומנהל בית רוטנברג). ראיון טלפוני, 1.6.2011. הכהן דוד. 'יהודים וערבים בעיריית חיפה'. מתוך 'חיפה בהתפתחותה 1918-1948'. ידב"צ.

¹²³ מפת מדידה Haifa 145-245.11 Survey of Palestine, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.

¹²⁴ צוקר רות. (1997). 'אני? מרגלת?' ההוצאה לאור-משרד הבטחון, עמ' 121-122.

¹²⁵ זיהוי ע"י יגאל לוסין (ראיון טלפוני 10.4.2011) מפיק הטלוויזיה, שהתגורר בנעוריו משנת 1950 בבית הדירות בעובדיה 35, אף הוא בבעלות שביב ובתכנון גרשטל. כעדותו "בשנות המנדט חי ברחוב התשבי הקונסול הסורי בבית שלימים חי בו אבונדר (נוצרי מארוני) - בעל הבית בעובדיה 35".

¹²⁷ זיהוי ע"י יגאל לוסין (ראיון טלפוני 10.4.2011) מפיק הטלוויזיה, שהתגורר בנעוריו משנת 1950 בבית הדירות בעובדיה 35.

¹²⁸ אוסטפלד זזהבה. (1994). צבא נולד (כרך א'). משרד הביטחון ההוצאה לאור. כץ, טוני (תושבת רחוב זאב מאוגוסט 1948, אלמנת יהודה כץ מפקד האזור מטעם המשטרה הצבאית). ראיונות טלפוניים, 27.4.2011 ו-11.4.2012.

¹²⁹ מדרוך רחובות חיפה <http://www.haifa-streets.co.il/Lists/List1/DispForm.aspx?ID=6162>

6 רשימת השימור וכרטיסי אתר

6.1 אתרים לשימור

6.1.1 הגדרת אתרים לשימור

בהתאם להגדרת התוספת הרביעית לחוק התכנון והבניה "בנין או קבוצת בנינים או חלק מהם, לרבות סביבתם הקרובה, שלדעת מוסד תכנון הם בעלי חשיבות היסטורית, לאומית, אדריכלית או ארכיאולוגית".

6.1.1.1 דרגת שימור א'

מבנה בו מתקיים לפחות אחד התנאים הבאים:

א. אתר בעל איכות אדריכלית יוצאת דופן, המדגים סגנון אדריכלי רב ערך מרמת הפרטים הבוהדים ועד העיצוב הכולל.

ב. מבנה בעל חשיבות היסטורית, דתית, ארכיאולוגית ו/או לאומית גבוהה במיוחד.

6.1.1.2 דרגת שימור ב'

מבנה בו מתקיים לפחות אחד התנאים הבאים:

א. אתר בעל איכות אדריכלית גבוהה.

ב. מבנה בעל חשיבות היסטורית, דתית, ארכיאולוגית ו/או לאומית בינונית.

6.1.1.3 דרגת שימור ג' – מרכיב במתחם

מבנה בו מתקיים לפחות התנאי הבא:

א. מבנה פשוט, אשר בסגנונו האדריכלי/ מימדי/ חומרי הבניה שלו הינו חלק ממרקם אדריכלי יוצא דופן, בו השלם גדול מסך כל חלקיו.

6.1.2 הנחיות לאתרים לשימור

א. בכל כרטיס אתר מופיעות הנחיות שימור ראשוניות, שנערכו מתוך מחקר כללי של השכונה, אך אינן באות להחליף תיעוד מעמיק במהלכו עשויות להחשף תובנות חדשות לגבי כל אתר.

ב. לכל אתר לשימור יערך תיק תיעוד מקדים על-ידי מתעד מומחה בתחום ועל-פי הנחיות משרד הפנים לתיעוד בתוספת דגשים והנחיות מפורטות של יחידת השימור העירונית. התיעוד המקדים, כשמו כן הוא, יקדים את תהליך התכנון ואת גיבוש התכניות המפורטות לאתר, לצורך גיבוש כללי תכנון לכל המגרש.

ג. במבנה או באתר בדרגה א' תשומר המעטפת החיצונית במלואה ויעשה מאמץ לשמר אלמנטים יחודיים בחללי הפנים. לא יורשו שינויים בחזיתות או בניה על גבי המבנה, על מנת שלא לפגוע באופיו.

ד. במבנה או באתר בדרגה ב' תתאפשר תוספת למבנה במסגרת זכויות הבניה הקיימות, באופן שהמבנה המקורי, צורתו וחזיתותיו יהיו ניכרים.

ה. במבנה ובאתר בדרגה ג' יערך תיעוד (מקדים או מלא על-פי הנחיית היחידה לשימור אתרים) ויעשה מאמץ מירבי לשמירה על מירב המרכיבים האדריכליים המקוריים, מרמת המבנה ועד לפרטי בנין, תוך התאמה לצרכי התקופה.

6.2 מתחמים לשימור

6.2.1 הגדרת מתחמים לשימור

מקבץ של מגרשים בהם קיימים מבנים, אלמנטים נופיים, צמחיים והיסטוריים. המכלול מהווה אורגניזם מורכב, הגדול מסך כל מרכיביו.

בתחומי השטח הנסקר זוהו ארבעה מתחמי שימור, המכילים אלמנטים נופיים, בנויים והיסטוריים בעלי חשיבות מהמעלה הראשונה החל ברובד המקומי וכלה בארצי: רחוב היובל (כרטיס מתחם A), הכרמל הצרפתי הותיק

(כרטיס מתחם B), הכרמל האוונגלי ורחוב יפה נוף (כרטיס מתחם C) ורחוב סוכות (כרטיס מתחם D) מאגדים עושר אדריכלי יוצא דופן כשכונות יוקרה לאוכלוסיה אמידה החל בשנות ה-30. תקופת הקמת השכונות מקבילה לראשית הפריחה של האדריכלות המודרנית בארץ ישראל וקיימות בה מספר דוגמאות יוצאות דופן לויליות ובתי דירות בוריאנטים שונים של הסגנון ובתכנון אדריכלים ידועים ושאנים ידועים מהשורה הראשונה בהם ליאופולד קרקואר, משה גרשטל, שמואל רוזוב, בנימין אוראל ויחזקאל זוהר. לצדם הוקם בינוי פחות חשיבות – אך משלים את המרקם המקורי. בבתי השכונה התגוררה אוכלוסיה מבוססת, עמה נמנו דמויות חשובות בתעשיה, במסחר, בדיפלומטיה ובחברה.

תפיסה מרקמית חיונית לכל תכנית עתידית בשכונה על מנת לשמר את אופי המקום, את נפחי הבניה הקיימים, חתכי הרחוב, פיתוח השטח וכמובן הצמחיה ההיסטורית.

6.2.2 הנחיות למתחמים לשימור

6.2.2.1 בינוי היסטורי ובינוי חדש

א. מומלץ כי תיאסר כל הריסה/תוספת של מבנה המסומן לשימור בדרגה מחמירה. כל שינוי או תוספת במבנה או אתר לשימור יחייב הליך רישוי ושינויים ע"פ חוק תו"ב.

ב. שמירה על נפחי הבניה וחתך הרחובות הפנימיים בגבולות הנצפים מהרחובות, כולל בחזיתות הצדדיות. לשמירה על הנפחים חשיבות כפולה, הן כלפי המתחם עצמו והן בשמירה על נוף צמרות העצים לאורך כל הרכס – אשר בניה גבוהה חורגת ממנו ומעוותת אותו.

ג. הקפדה על הגגות השטוחים המאפיינים את הבינוי בכל המתחמים ועל שפה עיצובית מאופקת שתשתלב בבינוי ההיסטורי האלגנטי שבמתחמים הללו ותוך הנחיות עיצוביות של היחידה לשימור אתרים.

6.2.2.2 פיתוח השטח והצמחיה ההיסטורית

הקפדה על פיתוח השטח המאפיין את השכונה גם בבניה חדשה: בניה בעומק המגרש, חיץ טבעי ירוק בתווך ובחזית לרחוב בינוי נמוך של גדרות בטון מפורזלות במינימליזם ומוסכים סגורים. לעיצוב חזית הרחוב חשיבות גבוהה בחווית ההליכה ברחובות ההיסטוריים של השכונה, כשפיתוח השטח משלים את הבינוי, אינו מאפיל עליו ומאפשר חשיפתו להלך.

א. במתחמים אותרו חורשות עצי אורן היסטוריות, שניטעו במקום טרם הבינוי ואשר מהוות חיץ טבעי ירוק בתווך בין הבינוי לרחוב. לאור הרגישות הסביבתית, מומלץ על שימור עצי האורן, כולל חידוש נטיעות, בכל המגרשים, כולל כאלה בהם נמצא מבנה לשימור בדרגה נמוכה ו מבנה שאיננו מוגדר לשימור. גם בעת בניה חדשה במגרשים במתחמים לשימור ישמרו דפוסים נטיעות האופייניים בקדמת המגרש ובשוליו.

ב. במגרשים בודדים במתחמים אותרו עצי גבול מגרש (שדרות עצים המחליפות גדר לרחוב או בין מגרשים סמוכים), אף הם מרכיב משמעותי באופי השכונה ובעדיפות שימורית.

ג. גדרות – את רחוב יפה נוף והכרמל הצרפתי הותיק מאפיינות גדרות אבן בגובה בינוני (כמטר עד מטר וחצי) לעתים בשילוב פרזול גיאומטרי, ושערים, המאפשרים מבט מהרחוב אל החצרות. לאור ערכן הסביבתי ביצירת רוח המקום מהוות הגדרות אלמנטים לשימור בפני עצמן. מומלץ על שילוב גדרות בקנה מידה דומה (גם אם מחומרים מודרניים עכשוויים גם בבניה חדשה בשכונה).

ד. בריכות מים – במספר מגרשים בשכונה אותרו בריכות מים דקורטיביות, שהוצבו כחלק ממורשת סביבתית ותרבותית של אוכלוסית בוני המקום.

6.2.2.3 שימור הזכרון ההיסטורי

אזכור הסקר עבר בתקופה קצרה של עשור ומחצה מספר מהפכות ובעלויות. הכרמל הצרפתי הותיק וכן חלקים מרמת התשבי וכרמל האוונגלי נוסדו על-ידי בני המעמד הבינוני והעלית הערבית של חיפה המנדטורית. כעבור שנים אחדות בשלהי המנדט נתפסו חלק מהנכסים ע"י כוחות הבטחון והפקידות המנדטורית וכעבור כשנתיים, עם פרוץ קרבות מלחמת העצמאות – ע"י כוחות ההגנה. השכונות רוויות באתרים היסטוריים ובדמויות בעלות חשיבות מקומית וארצית.

א. נוסף על שימור הזכרון בתיקי תיעוד לכל אחד מהמבנים לשימור, מומלץ לרשת את אזור הסקר בשלטי שימור, כולל אזכור שמות רחובות לפני 1948 (בשיר=זאב, פנורמה=יפה נוף, הצנובר=שדרות הנשיא, דרך סטלה מאריס=טשרניחובסקי). כתוספת בלתי מוחשית למכלול ההיסטורי.

ב. מומלץ הכללת שמות הרחובות הבאים, בעלי משמעות גיאוגרפית-היסטורית, ברשימת שימור שתוגש לוועדת השמות העירונית, כתוספת בלתי מוחשית למכלול ההיסטורי ועל מנת להגן עליהם מפני מחיקתם:

החורשה (שם המנציח את החורש ההיסטורי בכרמל האוונגלי);

התשבי (כינויו של אליהו הנביא, שנלחם בנביאי הבעל על הר הכרמל והקדוש לכל הדתות, שמה המקורי של השכונה);

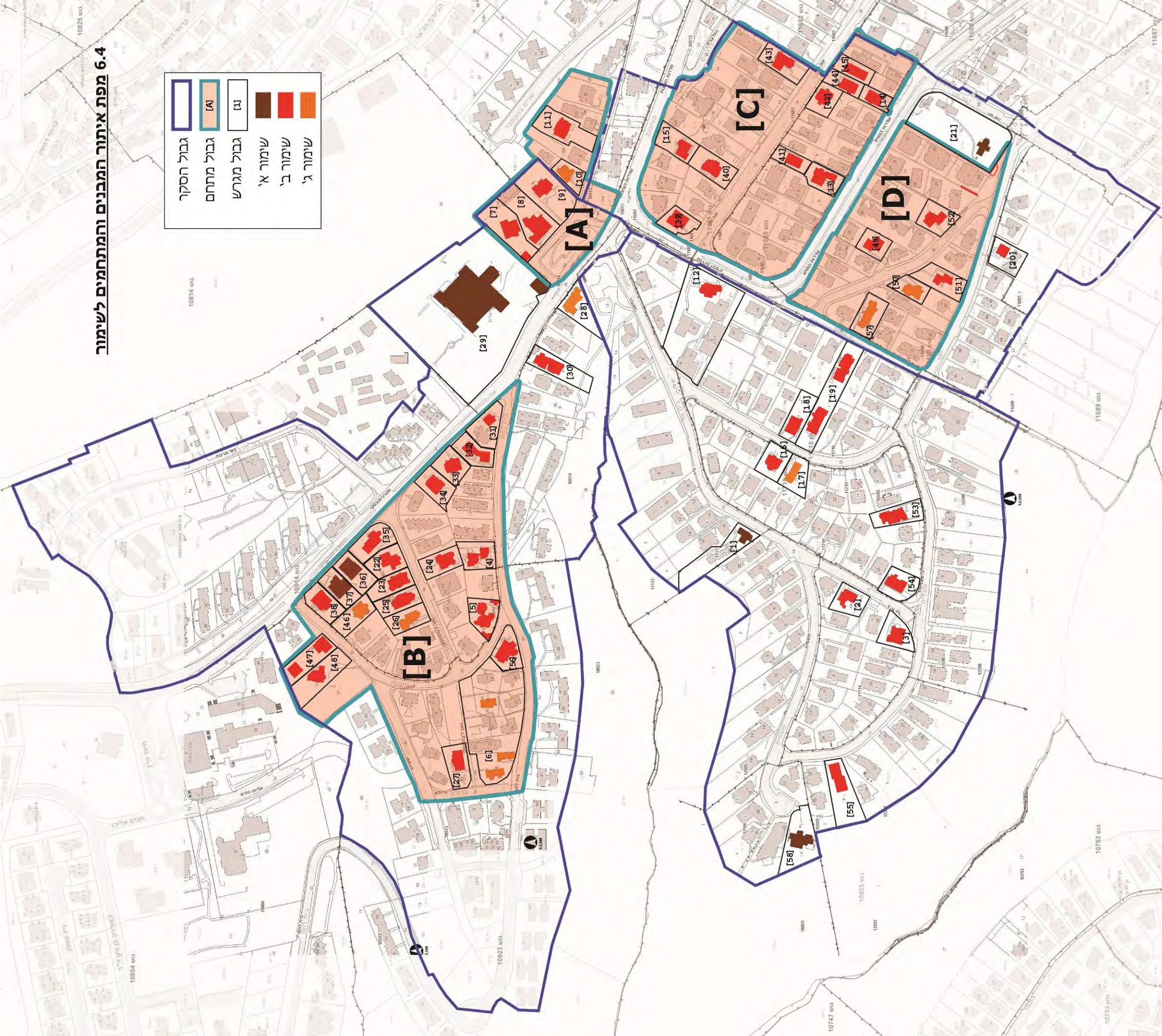
יפה נוף (שם הרחוב הצופה על כל מפרץ חיפה, הרי הגליל והגולן);

6.3 קריאה בכרטיסי האתרים והמתחמים

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	חומר גרפי			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	ע"פ הבעלים ההיסטוריים, מוסד היסטורי שפעל באתר או הכתובת הנוכחית.	על-פי המסמכים ההיסטוריים בתיק הבנין.		
	סוג האתר	מס' האתר			שנת הקמה	
		מיקום האתר			כתובת	מתכנן
					גוש חלקה	בנאי/קבלן
					מספר תיק בנין	בשנת 2012
	תיאור האתר				תיאור פיזי של האתר	בגנזך מינהל ההנדסה החיפאי.
תיאור אדריכלי כללי.						
סגנון הבניה		חומרי הבניה וחומרי החזיתות				צילומים עכשוויים (צלמת נעה שק אלא אם צוין אחרת) ובמידת הקיים צילומים היסטוריים.
		מספר הקומות				
		סוג הגג				
		תיאור המגרש				
		אפיון הפתחים				
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו				
		סגנון הבניה	ראה פרק 4.1 סגנונות בניה אופייניים.			
		נצפות האתר	המשפיעה על נוכחותו במרחב השכונה ועד לנוף העיר כולה.			
איכות המבנה	על-פי ניתוח אדריכלי ראשוני.					
מתחם/מרקם	היות האתר חלק ממקבץ גיאוגרפי המוגדר כ'מתחם לשימור'.					
אירוע היסטורי	דמות או מוסד היסטוריים שפעלו במקום לאורך תקופה, ארוע היסטורי או תקדים אדריכלי.					
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	על-פי התבוננות כללית וללא בדיקת מהנדס או תיעוד פרטני.				
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	תקציר.				
	דרגת השימור	א' / ב' / ג' , ראה הגדרות בתחילת פרק זה.				
	הנחיות שימור	הנחיות כלליות שאין בהן להחליף תיק תיעוד פרטני.				
ביבליוגרפיה	ראיונות, ספרות, מאמרים, אתרי אינטרנט.					

6.4 מפת איתור המבנים והמתחמים לשימור

הערה: מובאת ללא קנ"מ.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

כרטיס אתר

הערה: כרטיס אתר זה מהווה
 בסים מחקרי ראשוני בלבד
 ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

6.5 טבלה מרכזת של המבנים ההיסטוריים

מס' אתר	רחוב 1	מס' בנין ראשי	דרגת שימור	שם האתר	סוג האתר	גוש	חלקה	תיק בנין	שימוש נוכחי	שנת הקמה	שימוש מקורי	מתכנן	סגנון הבניה המקורי	חומרי בניה	גג	בעל/יזם מקורי	כתובת משנית	מס' משני
1	בית אל	18	א	בית זוהר	מבנה וחצר לשימור	10805	140	374709	מגורים	1937	מגורים	בנימין אוראל ויחזקאל זוהר	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	פינה ויחזקאל זוהר		
2	בית אל	26	ב	בית אל 26 / בית שביב/ מגורי הקונסול המצרי והסורי	מבנה וחצר לשימור	10805	88	451345	מגורים	1945	מגורים	משה גרשטל (Gerstel)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Edib Shbib Saleh		
3	בית אל	30	ב	בית אל 30	מבנה וחצר לשימור	10805	86	451586	מגורים. בקומת הקרקע גן ילדים	1946	מגורים	Munteanu .B	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	עבדאללה למן (Abdalla Lamman)		
4	בית לחם	12	ב	בית ג'בור / בית לחם 12	מבנה וחצר לשימור	10804	74	400221	מגורים	1940	מגורים	יוסף חיבון (J. Hazboun)	בינלאומי/מקומי לבין בינלאומי/ערבי.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	& Jabbour Fuad Kamel Jabbour		
5	בית לחם	16	ב	בית סאבא / בית לחם 16	מבנה וחצר לשימור	10804	70	396301	מגורים	1939	מגורים	מנסור עזאם (Mansour Azzam)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	.Bros & Saba Anis		
6	בית לחם	26	ג	המחנה הבריטי	מתחם לשימור	10923	36-42	351615 וגם 541242	מגורים	?שנות ה-40?	מחנה צבאי בריטי	?	-	קירות בלוקים	גגות רעפים דו-שיפועיים	? ממשלת המנדט ?	זאב	19,25
A	היובל	רחוב	ב	רחוב היובל	מתחם לשימור	10814	43,41,46 ,47,44	-	מגורים	שנות ה-30 ואילך	מגורים	-	בינלאומי, בינלאומי/רומנטי, נופי.	בטון מזוין בחיפוי אבן, בטון מזוין בחיפוי שיש; גדרות וטראסות: בעיקר חומות אבן בשילוב פחול.	שטוחים	-		
						10913	106-, 12, 109, 112-114											
7	היובל	1	ב	בית קית-רוץ' (קיטרוטש)	מבנה וחצר לשימור	10814	47,41	396252	גן ילדים	1939	מגורים	בנימין חייקין (Chaikin)	בינלאומי/מקומי בשילוב מאפיינים רומנטיים.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	מושל המחוז הבריטי Eduard Keith-Roach		
8	היובל	3	ב	בית הכט	מבנה וחצר לשימור	10814	46	363243	מגורים	1965-1967	מגורים	אדריכל ורנר יוסף ויטקובר ואדריכלית נוף רות אניס.	מודרניסטי וגן כנעני	בטון מזוין. החזית מחופה כולה נדבכי שיש	שטוח	אדית וד"ר ראובן הכט		
9	היובל	5	ב	בית הנציב העליון ווקופ	מבנה וחצר לשימור	10814	79	363135	מגורים	1936	מגורים	אינג' ג'ובאני בורה (Giovanni Borra)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	fathers Carmelite למגורי הנציב העליון		
10	היובל	7	ג	בית נמש / היובל 7	מבנה וחצר לשימור	10913	113	363135	מגורים	1952	מגורים	אברהם נמש (Nemes)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	fathers Carmelite		
11	היובל	11	ב	היובל 11	מבנה וחצר לשימור	10913	108	374353	מגורים	1937	מגורים	אינג' ג'ובאני בורה (Giovanni Borra)	מודרניזציה של בית הליוואן.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	fathers Carmelite		
12	הנשיא	6	ב	בית ספיני (Spinney)	מבנה וחצר לשימור	10807	40	333254	מגורים	1933	מגורים	יעקב בֶּרְטֶלֶר	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	גב' ארתור רוודון ספיני וגב' ססיל ג'ואן ספיני		
13	הנשיא	19	ב	בית אברהם וד"ר פיניה רוטנברג / בי"ח 'אמהות'	מבנה וחצר לשימור	10813	234	362425	בי"ס אקסטריני	1936	מגורים (וילה) ובהמשך בית חולים לילדות	שמואל רחוב	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	אברהם וד"ר פיניה רוטנברג		
14	הנשיא	29	ב	בית עזאם	מבנה וחצר לשימור	10813	97	344675	מגורים, קליניקה	1934	מגורים	מנסור עזאם (Mansour Azzam)	אקלקטי, שילוב של מוטיבים בינלאומיים וקלאסיציסטיים.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	ניקולא עזאם (Nicola Azzam)		
15	הציונות	147	ב	בית רפול נאחאס	מבנה וחצר לשימור	11681	8	396555	מגורים. בקומת הקרקע גן ילדים	1939	מגורים	חיים הארי (H. Harry)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	רפול נאחאס (Rafol Nahas)		

מס' אתר	רחוב 1	מס' בנין ראשי	דרגת שימור	שם האתר	סוג האתר	גוש	חלקה	תיק בנין	שימוש נוכחי	שנת הקמה	שימוש מקורי	מתכנן	סגנון הבניה המקורי	חומרי בניה	גג	בעל/ים מקורי	כתובת משנית	מס' משני
16	התשבי	16	ב	התשבי 16 / בית Jabra Kildawi / הבית הירוק	מבנה וחצר לשימור	11719	9	451364	מגורים	1945	מגורים	אחמד פארס (Faris)	בינלאומי/מקומי, פרטי אר-דקו	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Kaldawi Jabra		
17	התשבי	18	ג	התשבי 18 / בית סינבורג-גדעון	מבנה וחצר לשימור	11719	10	375021	מגורים	1937-1938	מגורים	?	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	סינבורג (Sinaburg)-גדעון		
18	התשבי	21	ב	התשבי 21 / בית George .I.Azzam	מבנה וחצר לשימור	10805	26	461652	מגורים	1947	מגורים	סמיה מ. עטאללה (Attallah)	בינלאומי/מקומי, פרטי אר-דקו	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	I.Azzam. George		
19	התשבי	23	ב	התשבי 23, שומרון 8 / The Twins John Ferdinand Cumbo	מבנן וחצר לשימור	11718	18	396190 וגם 396276	מגורים	1939	מגורים	Ferdinand John Cumbo	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Ferdinand John Cumbo	שומרון	8
20	התשבי	50	ב	התשבי 50 / בית רודניק	מבנה וחצר לשימור	10813	219	520023 וגם 633875	מגורים	1952	מגורים	שלמה קואל	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	חנה רודניק		
21	התשבי	55	א	הכנסיה הפרבוסלבית	מבנה ומתחם לשימור	11688	15,38	462107	כנסיה וחצר קבורה+ אכסניה	לפני 1908	כנסיה+אכסניה	?	פרבוסלבי	אבן חשופה בנדבך ההיקפי (הצוקל), במגדל הפעמונים, בחזית הכניסה במערב ובגמלון במזרח. טיח בחריצים דמויי לבנים בדפנות צפון ודרום. גגות רעפים דו-שיפועיים באגף המרכזי ובאגפים הניצבים וקירוי נחושת של צריח מגדל הפעמונים ושל האפסיס.	דו-שיפועי לרוחב המבנה, מגדל פעמונים פירמידאלי וחצי קמור מעל האפסיס.	הכנסיה הפרבוסלבית	הנשיא (שדרות)	30
B	זאב (ז'בוטינסקי)	רחוב	ב	הכרמל הצרפתי הותיק	מתחם לשימור	10914	99, 1-31	-	מגורים	שנות ה-30 40	מגורים, מלונאות, צבאי	-	בינלאומי/מקומי בשילוב נגיעות אקלקטיות, קלאסיציסטיות, רומנטיות.	בטון מזוין בחיפוי אבן במגוון עיבודים; בטון מזוין בחיפוי אבן בשילוב אבן מלאכותית. גדרות וטראסות: בטון מזוין בחיפוי טיח, בטון מזוין בחיפוי אבן וכן שדרות עצים בין מגרשים סמוכים ולאורך רחוב זאב; בריכות נוי מבטון יצוק/טראצו.	שטוחים	0	בית-לחם; זאב (בשיר); טשרניחובסקי; ישעיהו; עדולם; ענתות	
22	זאב (ז'בוטינסקי)	8	ב	בית סלמה חביבי / זאב 8 (בשיר 4)	מבנה וחצר לשימור	10804	87	375114	מגורים. בקומת הקרקע גן ילדים	1937	מגורים	תיאודור מנקס (Menkes)	בינלאומי/מקומי בשילוב תרגום מוטיבים קלאסיציסטיים למילון הכלים הבינלאומי	בטון מזוין בחיפוי אבן בשילוב אבן מלאכותית	שטוח	Salma Habiby .Mrs		
23	זאב (ז'בוטינסקי)	10	ב	בית Anis Yussef / Lamman 10 (בשיר 6)	מבנה וחצר לשימור	10804	91	385700	מגורים	1938, 1946	מגורים		זהות המתכנן המקורי עלומה. תוספת בשנת 1946 בתכנון אדריכל נ. טננבאום	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Yussef Mr. Anis Lamman		
24	זאב (ז'בוטינסקי)	11	ב	זאב 11 (בשיר 7)	מבנה וחצר לשימור	10914	17	374628	מגורים	1937	מגורים	מנסור עזאם (Mansour Azzam)	בינלאומי/מקומי בהשפעת הפלאצו הרנסאנסי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	fathers/ Carmelite Convent mt. Carmel		
25	זאב (ז'בוטינסקי)	12	ב	בית רפול ג'בור / זאב 12 (בשיר 8)	מבנה וחצר לשימור	10804	93	385403	מגורים	1937	מגורים	?	בינלאומי/מקומי בשילוב תרגום מוטיבים קלאסיציסטיים, פרזול בהשראת אר-דקו.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Jabbour Raffoul		

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטיס אתר

הערה: כרטיס אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

מס' אתר	רחוב 1	מס' בנין ראשי	דרגת שימור	שם האתר	סוג האתר	גוש	חלקה	תיק בנין	שימוש נוכחי	שנת הקמה	שימוש מקורי	מתכנן	סגנון הבניה המקורי	חומרי בניה	גג	בעל/זם מקורי	כתובת משנית	מס' משני
26	זאב (ז'בוטינסקי)	14	ג	בית סאלח באחוס / זאב 14 (בשיר 10)	מבנה וחצר לשימור	10804	9	351570	מגורים	1935	מגורים	מנסור עזאם (Mansour Azzam)	בלתי נגיש (?בינלאומי/מקומי)	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	סאלח באחוס (Saleh Bahous)		
27	זאב (ז'בוטינסקי)	20	ב	בית Hadj Ibrahim / מוסד 'ניב' / זאב 20 (בשיר 16)	מבנה וחצר לשימור	10804	67	396519	מגורים	1939	מגורים	קארל רוף (Karl Ruff) או חיים הארי (H. Harry)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Jamal Hadj & Ali Ibrahim	עדולם	2
28	טשרניחובסקי	1	ג	טשרניחובסקי 1	מבנה וחצר לשימור	10914	44	385644	מגורים	1938	מגורים	סמיח מ. עטאללה (Attallah)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Zahlan Philip		
29	טשרניחובסקי	2	א	ממזר גבירתנו של הר הכרמל	מתחם (מבנה וחצר לשימור)	10814	39	396300	ממזר	1933-1936	ממזר	?	קלויסטר (בניה פנימית) בשילוב אקלקטי.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח משולב בכיפה מעל בסיס גלילי ומעל האגף הצפוני מגדל פעמונים מקורה אף הוא כיפה מעל בסיס גלילי.	הנזירות הכרמליטיות היחפניות		
30	טשרניחובסקי	7	ב	בית ג'יריס צהיון /טשרניחובסקי 7	מבנה וחצר לשימור	10914	41	375144	מגורים. במרפסת עליונה גן ילדים.	1939	מגורים	& Ruff Karl E.Weller	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Sehyoun Jiries או Jeries Issa Sehyoun		
31	טשרניחובסקי	11	ב	בית זריפה / טשרניחובסקי 11	מבנה וחצר לשימור	10914	31	לא קיים (881126)	מגורים	לפני 1937	מגורים	?	קלאסיציסטי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	?	בית לחם	2
32	טשרניחובסקי	15	ב	טשרניחובסקי 15 / בית לחם 4	מבנה וחצר לשימור	10914	30	374300	מגורים	1937	מגורים	?? Carmi .H ??	בינלאומי/מקומי בשילוב אלמנטים קלאסיציסטיים.	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	G.Zahlan	בית לחם	4
33	טשרניחובסקי	17	ב	טשרניחובסקי 17	מבנה וחצר לשימור	10804	83	375195	מגורים	1938	מגורים	?	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Gabriel Salaw Emil		
34	טשרניחובסקי	19	ב	הקונסוליה ההולנדית / טשרניחובסקי 19	מבנה וחצר לשימור	10804	118	363476	מגורים	לפני 1936	מגורים (וילה), קונסוליה	?? אינג' Giovanni Borra ??	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	/fathers Carmelite Convent mt. Carmel		
35	טשרניחובסקי	23	ב	בית ד"ר חורי	מבנה וחצר לשימור	10914	13	374039	מעון לחוסים אק"ם	1937	מגורים	רוזנהק (S Ed Rosenheck)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Khoury Dr Gead	זאב	6
36	טשרניחובסקי	25	א	בית עו"ד חנא עספור / מועדון הקצינים	מבנה וחצר לשימור	10804	88	351193	משרדים	1935	מגורים	משה גרשטל (Gerstel)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	עו"ד חנא עספור (Hanna Asfour)		
37	טשרניחובסקי	27	א	בית מארי חביבי / טשרניחובסקי 27	מבנה וחצר לשימור	10804	86	385710	משרדים	1938	מגורים	משה גרשטל (Gerstel)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Jamil Habibi & Mary		
38	טשרניחובסקי	29	ב	בית אגנס חורי / טשרניחובסקי 29	מבנה וחצר לשימור	10804	90	363634	מגורים	1936	מגורים	משה גרשטל (Gerstel) בשיתוף אינג' Giovanni Borra	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Rashid Khoury Agnes	ישעיהו	1
C	יפה נוף	רחוב	ב	רחוב יפה נוף	מתחם לשימור	11681	1-25		מגורים				ליוואן, בינלאומי/מקומי בינלאומי/רומנטי, רומנטי, נופי.	בינוי: בטון מזוין בחיפוי אבן במגוון עיבודים, בטון מזוין בחיפוי טיח; גדרות שונות, בין היתר גדרות אבן בחיפויים שונים.	שטוחים, רעפים משופעים.	מיסיון הכרמל		
						11685	1-21											

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

כרטים אתר

הערה: כרטים אתר זה מהווה בסים מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

מס' אתר	רחוב 1	מס' בנין ראשי	דרגת שימור	שם האתר	סוג האתר	גוש	חלקה	תיק בנין	שימוש נוכחי	שנת הקמה	שימוש מקורי	מתכנן	סגנון הבניה המקורי	חומרי בניה	גג	בעל/זים מקורי	כתובת משנית	מס' משני
39	יפה נוף	1	ב	בית טנגבוים / יפה נוף 1	מבנה וחצר לשימור	10813	206	385965	מגורים	1952	מגורים. בקומת הקרקע גן ילדים.	1938 שמואל רוזוב (Rossof); 1952 שינויים וביצוע אויגן שטולצר	בינלאומי/רומנטי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	1938 גרטרוך צ'צ'וויצ'קה (Czeczowiczka); 1952 גוטה טנגבוים	הנשיא (שדרות)	3
40	יפה נוף	7	ב	בית מומחד ומחמוד תמימי	מבנה וחצר לשימור	10813	258	410474	מגורים	1941	מגורים	יוסף חזבון (J. Hazboun)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	רפול נאחאס (Rafol Nahas)		
41	יפה נוף	10	ב	בית ד"ר מאי	מבנה וחצר לשימור	10813	142	406688	מגורים	1940	מגורים	וולטש את היינמן (Weltsch Heinemann &)	רומנטי	בטון מזוין בחיפוי אבן למעט החזית האחורית הדרומית המחופה טיח.	גג רעפים ארבע-שיפועי	Elisabet & Albert .Dr May		
42	יפה נוף	16	ב	יפה נוף 16	מבנה וחצר לשימור	10810	98	530612	מגורים	?	מגורים	?	ליוואן	בטון מזוין בחיפוי אבן. שילוב של פרטים מאלמנטים טרומיים.	שטוח	?		
43	יפה נוף	18	ב	בית תאופיק עזאם	מבנה וחצר לשימור	10813	139	344859	מגורים	1934	מגורים	מנסור עזאם (Mansour Azzam)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	תאופיק עזאם (Toufic Azzam)		
44	יפה נוף	19	ב	בית Erben	מבנה וחצר לשימור	10813	232	334141	מגורים, קליניקה	1933	מגורים,	כריסטיאן ביילהרץ (Beilharz)	בינלאומי/מקומי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Blaichs Erban Micha		
45	יפה נוף	20	ב	אין תיק	מבנה וחצר לשימור	10813	96	לא קיים (603008)	מגורים	בין 1939 ל-1956	מגורים	?	רומנטי	בטון מזוין בחיפוי טיח	גג רעפים ארבע-שיפועי	?		
46	ישעיהו	3	ג	בית Kamel Rino / ישעיהו 3	מבנה וחצר לשימור	10804	92	375150	מגורים	1937	מגורים	חיים הארי (H. Harry)	ליוואן	בטון מזוין בחיפוי אבן	שטוח	Rino Kamel		
47	ישעיהו	4	ב	בית Stuart Edwin /Hedgcock מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4	מבנה וחצר לשימור	10923	29	406651	מעון לחוסים	1940	מגורים, אח"כ פנסיון	שמואל רוזוב (Rossof)	רומנטי	בטון מזוין בחיפוי אבן	גג רעפים ארבע-שיפועי	Edwin Stuart Hedgcock		
48	ישעיהו	6	ב	בית Stuart Edwin /Hedgcock מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 6	מבנה וחצר לשימור	10923	28	396110	מעון לחוסים	1939	מגורים, אח"כ פנסיון	שמואל רוזוב (Rossof)	רומנטי	בטון מזוין בחיפוי אבן	שילוב בין גג שטוח לגג רעפים בשיפועים מורכבים	Edwin Stuart Hedgcock		
D	סוכות	רחוב	ב	רחוב סוכות	מתחם לשימור	11688	1-14, 16-28, 38	-	מגורים	שנות ה-30-40	מגורים	-	בינלאומי, בינלאומי/רומנטי, נופי.	בינוי: בטון מזוין בחיפוי טיח, בטון ולבני סיליקט; גדרות וטראסות: מגוון דפוסי בניה וחומרים, בין היתר חומת אבן עות'מאנית, חומת סיליקט בחיפוי אבן, בטון מזוין בחיפוי אבן פראית (Rubble).	שטוחים	-		
49	סוכות	5 א'	ב	סוכות 5 א'	מבנה וחצר לשימור	11688	7	396368	מגורים	1939-1940	מגורים	יצחק רפפורט	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	Palestine properties Ltd		
50	סוכות	6	ג	בית ינובר/ סוכות 6	מבנה וחצר לשימור	11688	22	396402	מגורים	~1940	מגורים	דן וד"ר רפאל בן-דור	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	יוסף ינובר		
51	סוכות	8	ב-נהרס	בית פינקלשטיין/ סוכות 8	מבנה וחצר לשימור	11688	20	396431	מגורים	1933	מגורים	דוד לסקוב ומשה גבעוני	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	יצחק פינקלשטיין		
52	סוכות	11	ב	סוכות 11	מבנה וחצר לשימור	11688	10	385712	מגורים	1938	מגורים	שמואל רוזוב (Rossof)	בינלאומי/רומנטי	בטון מזוין	שטוח	ארנו הוכפלד		
53	עובדיה	6	ב	עובדיה 6	מבנה וחצר לשימור	10805	110	362830	מגורים	1936	מגורים	אליעזר פיזיק (L. Pizyc)	בינלאומי	בטון מזוין	שטוח	ליפא סדגורסקי (Sadagursky)		

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר

הערה: כרטים אתר זה מהווה בסים מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	
	סוג האתר	מס' האתר	
	מיקום האתר	כתובת	
		גוש חלקה	
		מספר תיק בנין	
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות	
		מספר הקומות	
		סוג הגג	
		תיאור המגרש	
		אפיון הפתחים	
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	
		סגנון הבניה	
		נצפות האתר	
		איכות המבנה	
		מתחם/מרקם	
		אירוע היסטורי	
		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	
	שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים המייצג סגנון, תרבות ותקופה וחלק ממקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית המשלבת חשיבה מודרנית במאפיינים מסורתיים. חרוז באופי הרב-תרבותי (בריטי, יהודי ופלשטיני) של השכונה בתקופת המנדט.
		דרגת השימור	ב'
הנחיות שימור		כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או חפירת קומה, תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.	
ביבליוגרפיה	גרשטל,ליאופולד (פולדי), בן האדריכל משה גרשטל, ראיונות אישיים, 5.11.2007, 6.12.2007. לוסין,יגאל (יליד 1936. יוצר ועורך סדרות טלוויזיה, התגורר בנעוריו בעובדיה 35). ראיון טלפוני, 10.4.2011. צוקר רות. (1997). אני? מרגלת? ההוצאה לאור משרד הבטחון. עמ' 109-127. Herbert Gilbert & Sosnovsky Silvina. (1993). Bauhaus on the Carmel. Yad Ben-Zvi Jerusalem, P246,247,254-255. Seilkaly May. (1995). Haifa: Transformation of an Arab Society 1818-1939. I.B. Tauris publishers London New-York, P 266.		

למעלה: במרכז פרט חיבור הגושים למאסה ע"י חלוקות האבן האופקיות וחיבור חלונות ע"י משטח אבן מסמסם שקוע מעט לחלון 'סרט'.

[1] עושר צורנ ע"י קווים אורטוגונאליים, פרט השער והחומה בקדמת

הצילום וברקע הכניסה הראשית וחלון הטרמומטר.

[2]חלון הטרמומטר 'תופר' שני גושים מאסה אחת. בימין המבנה פינת חלון הסרט וגגון הבטון בחזית הצפונית.

[3] מבט על חזיתות מזרח (החזית לרחוב) וצפון מצומת בית-אל ושנומית.

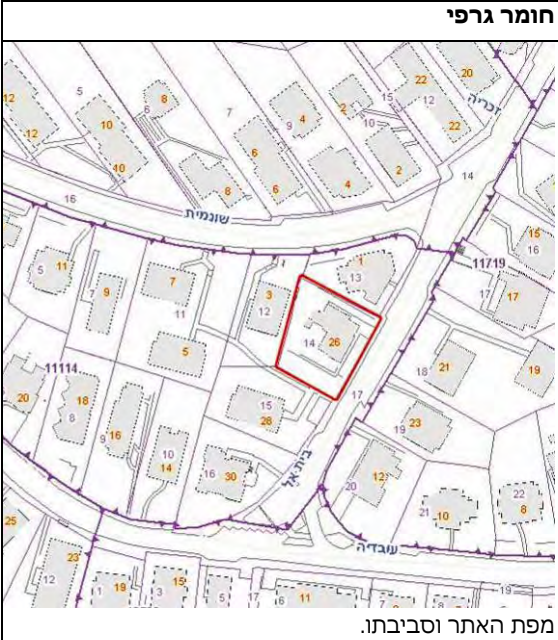
המאזה מחולקת לגושים המרככים את הנפח.

[4] חזית מערב מכיוון רחוב שונמית. לחזית האבן בעיבוד טובזה משולב

גוש נמוך בו חלונות 'סרט' בתוך משטח ועמוד פינתי של בטון מטיח.

בקומת הקרקע מרפסת מעוגלת בסיס (שנסגרה בגג רעפים זר

לאדריכלות הבנין במהלך השנים).

מפת האתר וסביבתו.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #2

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר
		מס' האתר
	סוג האתר	מבנה וחצר לשימור
	מיקום האתר	כתובת
		גוש חלקה
		מספר תיק בנין
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים. בקומת הקרקע גן ילדים.
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות
		מספר הקומות
		סוג הגג
		תיאור המגרש
		אפיון הפתחים
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו
		סגנון הבניה
		נצפות האתר
		איכות המבנה
מתחם/מרקם		
אירוע היסטורי		
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	
	דרגת השימור	
	הנחיות שימור	
ביבליוגרפיה	-	 <

מקרא התמונות:

מימין: מפת האתר וסביבתו.

[1] חזית דרום מכיוון רחוב עובדיה: שילוב משטחי אבן בעיבוד טובה במשטחים בעיבוד תלטיש. בקומה העליונה סדרה של חלונות בחלוקת עמודים אבן דקים יוצרת אשליה של חלון 'סרט' רחב.

[2] החזית הדרומית מרחוב עובדיה – המרפסות בקומות התחתונות נסגרו במהלך השנים.

[3-1,3] פרט חיבור בין שני גושים בנויים במשטחי תלטיש וטובה, כולל משקופים אופייניים לכל אחד מהמשטחים, מעקה מפורז במרפסת העליונה שלא נסגרה וגגון מעל דלת היציאה למרפסת.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר מס' האתר
	סוג האתר	מבנה וחצר לשימור
	מיקום האתר	כתובת גוש חלקה
		מספר חלקה
		מספר תיק בנין
		מספר תיק בנין
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.
	תיאור פני של האתר	צמד וילות בחיבור מבני ובשפה אדריכלית רציפה בתפר שבין הסגנון בינלאומי מקומי לסגנון בינלאומי ערבי. המבנה תוכנן לבניה בשלבים, תחילה הדירה הצפונית בעומק המגרש, בהמשך הדירה הדרומית בחזית לרחוב ובתווך גם מדרגות – ככל הנראה במגמה להוסיף קומות בעתיד. החלל הבנוי מורכב מגוש מרכזי מפורק לזרועות בהן משולבות מרפסות מעוגלות וגליליות. הבינוי מפולס ע"י צוקל היקפי מנדבכי טובזה בסיום אלכסוני עדין ומעליו ממשיכים הקירות ומעקות המרפסות (הנחתמות בקופינג טובזה נמוך ובשפה ישרה). חללי המרפסות 'הוחסרו' מהנפח הכללי ובראשיהן קירוי בשלושה נדבכי אבן המשכיים לפני החזיתות, בתחתיתו בסיס מדורג בבטון מטויח. הכניסות לשתי הדירות דרך גרמי מדרגות מונומנטליים אל מרפסת מעוגלת, פתוחה ומקורה (ורנדה).
שימור	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן.
	מספר הקומות	1 מוגבהת מעל הקרקע.
	סוג הגג	שטוח.
	תיאור המגרש	מגרש בפרפורציה מלבנית הפונה בדרומו לרחוב המשוני בית לחם ובדפנותיו הנותרות למגרשים הסמוכים. בחזית לרחוב חומת אבן גבוהה משתנים מ-7 ועד 9 נדבכי אבן טובזה וקופינג אבן בגימור ישר. במרכז החומה גומחה ומשקוף פנימי לשער כלי רכב (שכנפיו חסרות) ובפינה המערבית נישה בנויה ומקורה בגגון המשכי לקופינג ובה שער פלדה להולכי רגל. בשטח המגרש צמחיה מגוונת הכוללת בין היתר עצי אורן, ברשמים, דקלים ועצי פרי.
	אפיון הפתחים	מלבניים. במקור כללו תריסי עץ (בקירות נותרו מקבעי תריסים). בראש החלונות הקבועים בחזית לרחוב קשתות שטוחות באבני טובזה טרפזיות המשכיות לנדבך ובבסיביהם אדנים בעיבוד מסמסם עדין. בחזיתות הצדדיות מקורים הפתחים בקשתות שטוחות מאבנים מלבניות נצבות ואדנים מלבנים 'חסרות' (שראשיהן נמוכים במעט מהנדבך).
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	חומת האבן ובפרט שער הולכי הרגל המקורה; שילוב הפנים והחוץ במרפסות הבנויות;
	סגנון הבניה	בתפר שבין בינלאומי/מקומי לבין בינלאומי/ערבי.
	נצפות האתר	קרובה מרחוב משני (בית לחם).
	איכות המבנה	בינונית.
	מתחם/מרקם	פרט במקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.
	אירוע היסטורי	-
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים וחלק ממקבץ של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.
	דרגת השימור	ב'
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או חפירת קומה, תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד, תוך שמירת הצומח במגרש.
	ביבליוגרפיה	-

מקרא התמונות:

מימין: מפת האתר וסביבתו.

[1] גדר האבן בנדבכי טוביה וקופינג טוביה דק וישר פינות המלווה את 'קפיצות' הגובה. בקדמת המגרש הידירה הדרומית והכניסה המקורה בגגון מדרום-מערב. בעומק המגרש הידירה הצפונית.

[2] שער הולכי הרגל: נישא בגובה הפתח+נדבך אחד החודרת לתוך המגרש ומקורה גגון דק בסימנת טוביה מיושר פינות. מעל הפתח קשת שטוחה באבנים טרפזיות. שער פלדה דו-כנפי מינימליסטי. השער מוביל לגרם המדרגות העולה למרפסת המבנה הדרומי.

[3] כניסת כלי הרכב דרך פתח רחב ועמוק שבעומקו בולט משקוף. ניתן לשער כי במקור היו קבועות בשער כנפ פלדה בעיצוב דומה לשער הולכי הרגל.

סוג הנתונים		הנתון		פירוט	
נתונים כלליים	בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	המחנה הבריטי	נתונים היסטוריים
			מס' האתר	6	
			סוג האתר	מתחם לשימור	
			מיקום האתר	בית לחם 26, זאב 19, זאב 25	
			גוש חלקה	10923/36-42	
			מספר תיק בנין	541242 ,351615	
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	סדרה של צריפים חד-קומתיים מקורים גגות רעפים באוריינטציה צפון-דרום, שנבנו כמחנה צבאי בריטי.		
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות	קירות בלוקים		
		מספר הקומות	1		
		סוג הגג	גגות רעפים דו-שיפועיים.		
		תיאור המגרש	השטח התחום בין הרחובות בית לחם מדרום, ענתות במזרח ועדולם במערב – כיום עד רחוב זאב בצפון. מתיקי בנין שונים משתמע כי עד שנות ה-50 ניצבו צריפים עד רחוב ישעיהו בצפון. בשטח נותרה צמחיה ותיקה הכוללת עצי אורן, ברוש ואקליפטוס.		
		אפיון הפתחים	מלבניים. בראש הדפנות הצרות של המבנה קבועים חלונות אוורור עליונים בהם משולבות רפפות.		
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	צמחיה מגוונת הכוללת עצי אורן, ברוש ואקליפטוס.		
		סגנון הבניה	-		
		נצפות האתר	קרובה מרחוב משני (בית לחם) ומרחובות צדדיים (זאב, עדולם).		
		איכות המבנה	בינונית.		
שימור		מתחם/מרקם	מקבץ מבני מחנה צבאי וצמחיה סביבם, שהינו חלק מהסיפור ההיסטורי של השכונה. הצריפים הוקמו במקום במהלך מלחמת העולם (נעדרים ממפת המדידה של 1937 שנדפסה ב-1938).		
		אירוע היסטורי	חלק ממחנות הצבא הבריטי באזור הכרמל הצרפתי בימי מלחמת העולם השניה.		
		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.		
		הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	חלק ממכלול המחנות הבריטיים באזור הכרמל הצרפתי.		
		דרגת השימור	ג'		
		הנחיות שימור	כל טיפול עתידי בצמחיה הותיקה ובבינוי ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור. מומלץ לכלול את המחנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.		
ביבליוגרפיה		מפת מדידה Haifa 145-245.11 Survey of Palestine, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500. תצלום אוויר מפ"י, ספטמבר 1956, סדרה ממספר 6347.			

חומר גרפי

מקרא התמונות:

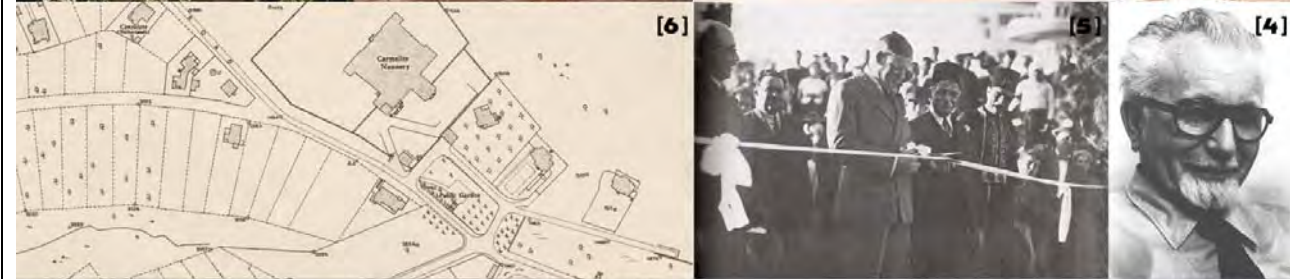
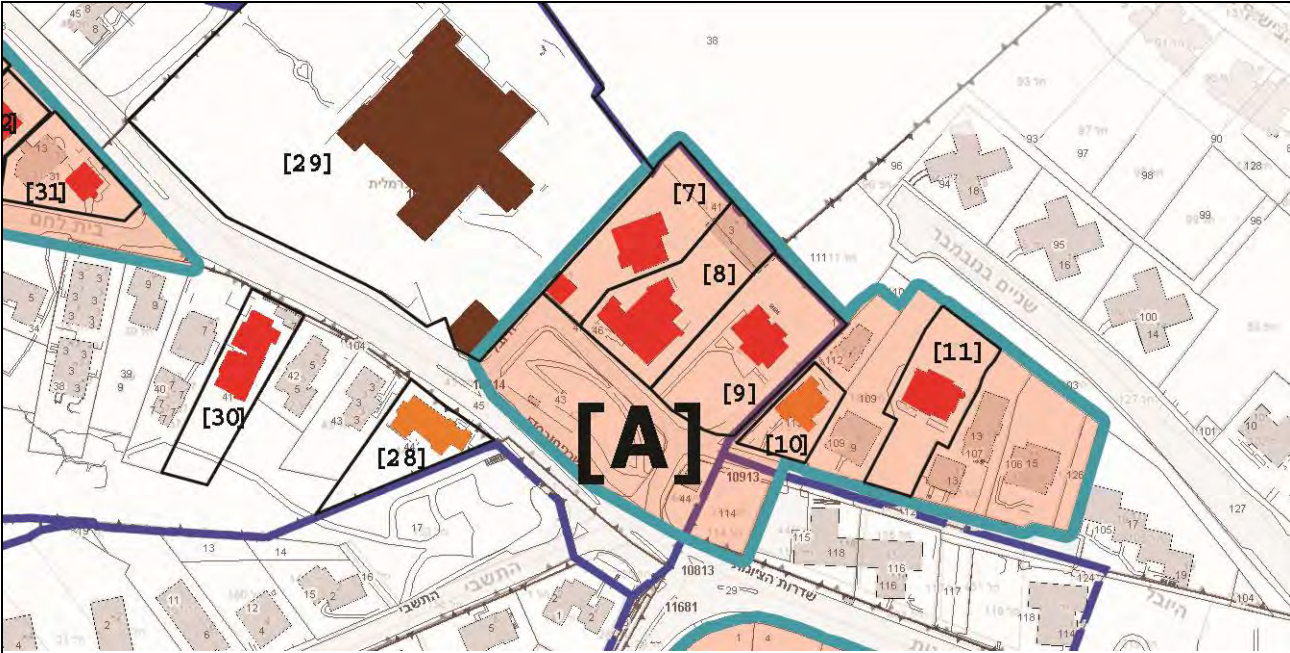
מימין: מפת האתר וסביבתו.

[1] מבט דרומה מרחוב זאב על זאב 25 (בימין) ובית לחם 26 (בעומק התמונה משמאל, כולל סגירת מרפסת מערבית). ברקע עצי אורן, ברז ואקליפטוס.

[2] זאב 25. בראש החזית חלון אוורור עלי. ברקע התמונה בית האבן ברחוב בית לחם 28.

[3] החזית הדרומית של בית לחם 26.

[4] שלושת הצריפים מוקפים בעיגול בתצלום אוויר מספטמבר 1956, סדרה מ8 מספר 6347 של מפי"י.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט					
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר מס' האתר	רחוב היובל A (כולל אתרים 7-11) מתחם לשימור היובל, רחוב 10814/43,41,46,47,44 10913/12,106,107,108,109,112,113,114	נתונים היסטוריים			
	סוג האתר	כתובת					
	מיקום האתר	גוש חלקה					
		מספר תיק בנין					
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים					
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	מתחם לשימור. ראשית הבינו בפרצלציה שנערכה עבור המנזר הכרמליטי בשנות ה-30. הבינו היסטורי ממוקם מצפון לרחוב ומדרומו – צמחיה היסטורית ובינוי חדש בלבד. לאורך הרחוב, במדרכות עצמן ובמגרשים (כולל כאלה בהם בניה חדשה שלא נסקרה) נטועה צמחיה ותיקה. לאורך הרחוב מבנים בולטים באיכותם האדריכלית והסביבתית רובם בסגנון האדריכלי הבינלאומי המקומי ומבנה בסגנון מודרניסטי;				
			בינוי: בטון מזוין בחיפוי אבן, בטון מזוין בחיפוי שיש; גדרות וטראסות: בעיקר חומות אבן בשילוב פרוזל, חלקן בתכנון האדריכל האיטלקי אינג' ג'ובאני בורה (שאף תכנן מבנים במתחם ובכרמל הצרפתי עבור המנזר הכרמליטי).				
			מספר הקומות		1-3		
			סוג הגג		שטוחים.		
			תיאור המגרש		מתונים בדרום ותלולים בחלקם הצפוני הצופה לנוף מפרץ חיפה.		
			אפיון הפתחים		מלבניים.		
			אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו		אדריכלות איכותית בבתים מס' 1,3,5,7,11 כולל הבינוי ופיתוח השטח. צמחיה מגוונת בן היתר ברושים ואורנים מצלה על הרחוב. גינת ציבורית בה נטועה חורשה זעירה חוצצת בין רחוב היובל הצדדי לצומת מרכזית ולדרך ראשית (טשרניחובסקי). הרחוב גובל בחומת מנזר הכרמליטיות [ונשקף ממנו מראה המבנה הראשי של המנזר.		
			סגנון הבניה		בינלאומי/מקומי.		
			נצפות האתר		קרובה.		
			איכות המבנה		גבוהה.		
			מתחם/מרקם		מתחם אופייני לרכס הכרמל באדריכלות ובמגוון האנושי שפעל בו לאורך השנים.		
			אירוע היסטורי		בית מס' 1 שימש למגורי מושל המחוז הבריטי קית-רוץ' (קיטרוטש) ובית מס' 5 (הסמוך לו בתקופת המנדט טרם בנית בית הכס בשנות ה-60 בתווך שביניהם) כמגורים המקומיים של הנציב העליון לארץ ישראל, ווקופ.		
			מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר		טוב.		
			הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו		מתחם נופי, בנוי והיסטורי האופייני לרכס הכרמל.		
			שימור	דרגת השימור	ב'		
				הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במתחם, כולל במגרשים בהם לא קיים מבנה לשימור, ייעשה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. נפח הבינוי הקיים כיום, שתיים עד ארבע קומות יישמר. השפה העיצובית המינימליסטית הקיימת כיום תשמר גם בתוספות בניה עתידיות. כל בניה עתידית ברחוב תיעשה תוך שמירה על החורש הקיים בראש ובראשונה בחזיתות ובתווך שבין המבנים. עדיפות החורש, שהינו החוזקה הראשונה של המתחם, תשמר גם בקונפליקט בין פתרונות חניה, מסתורי אשפה וכו'. כל פרויקט חדש במגרשים שסומנו יידרש לאישור יחידת השימור וועדת השימור העירונית.		
			ביבליוגרפיה	מפת המדידה של 1927 (נדפסה 1932), Survey of Palestine, קנ"מ מקורי 1:20,000.			
			מקרא התמונות	[משמאל למעלה]: מפת האתר וסביבתו. גדרות ושערים במתחם בתכנון אינג' ג'ובאני בורה: [1] שער הרכב בבית הנציב העליון (היובל 5); [2] שער הולכי הרגל בבית מספר 11. [3] החלון הורטיקלי בבית הנציב העליון (היובל 5), צילום אדרי וליד כרכבי. [4] ד"ר ראובן הכט. [5] קיטרוטש חונך את הרחוב הקרוי על שמו, מתוך חיפה בהתפתחותה סדרת עידן ידב"צ עמ' 238. [6] מקטע ממפת המדידה של 1927 (נדפסה 1932) של ה-Survey of Palestine בקנ"מ מקורי 1:20,000. המתחם אינו בנוי למעט שטח הכנסיה הפרבוסלבית. [7] חזית בית הכס לרחוב היובל על הכריכה האחורית של קטלוג התערוכה 'הבריזה הקרירה באה ממערב'.			

כרטיס אתר #A

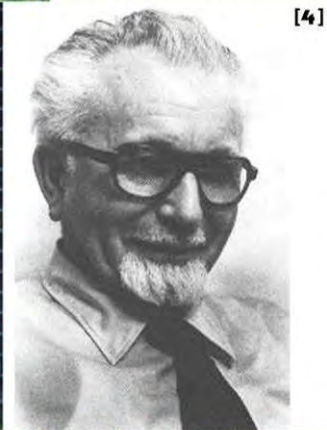
הערה: כרטיס אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

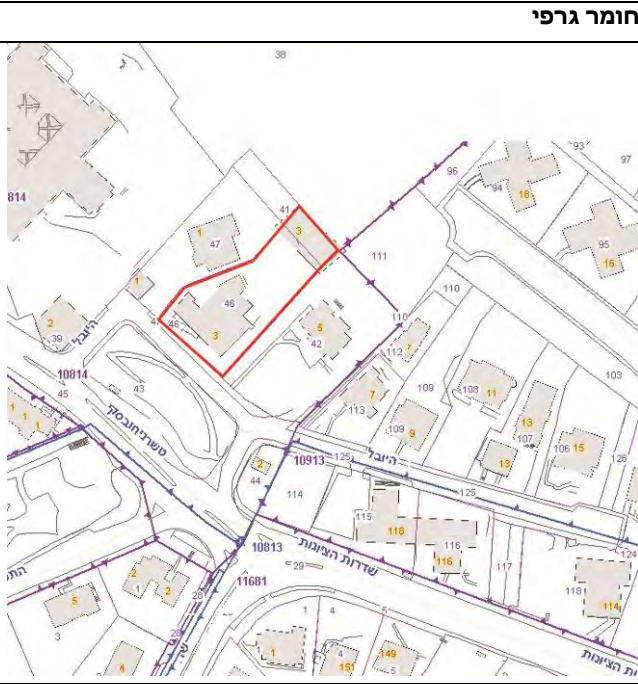
סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	חומר גרפי		
			נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1965-1967
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר			
	סוג האתר	מס' האתר			
	מיקום האתר	כתובת			
		גוש חלקה			
		מספר תיק בנין			
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	הזוג הכט רכש את המגרש רחב הידיים בו עמד בית קיט רוטש וכיוון שהגברת הכט לא רצתה לגור בבית זה חילקו את המגרש, מכרו את הבית הקיים להופמן מחברת ההנדסה IDC ופנו לאדריכל ורנר יוסף ויטקובר ולאדריכלית הנוף רות אניס כדי שיתכננו בית וחצר. האדריכל ויטקובר יליד ברלין (1903) למד אדריכלות בבית הספר הטכני הגבוה בשטוטגרט ואמץ את רוח הסגנון הבינלאומי. לאחר שנות עבודדה בודדות עלו הנאצים לשלטון וויטקובר היגר לארץ ישראל, כאן קבע מגוריו בתל-אביב והצטרף ל'חוג האדריכלים'. בשנות ה-40-30 תכנן והרחיב את בתי המלון 'גת רימון', 'קטה דן' ושרתון (בשנות ה-50) בתל-אביב, 'החלמה' ורפאל' ברמת-גן, 'עדן' בירושלים ו'אכדיה' בהרצליה פיתוח (1955-1958). מתחמים בולטים בתכנונו הינם התחנה המרכזית הישנה בתל-אביב, קמפוס אוניברסיטת תל-אביב, קמפוס מוזיאון הארץ כולל תכנון מבנים. שירת כאחראי על אגף השיכונים בארץ לצד האדריכל אריה שרון, והיה שותף בהכנת תכנית מתאר ארצית. את החצר תכננה אדריכלית הנוף רות אניס, בעקבות קשר שנוצר עת תכננה גן תנ"כי במהלך לימודיה ברוטרדם. עיצוב החלל דקדקני, פונקציונאלי ומאופק בצירופי בטון חשוף, פלדה, שיש, זכוכית ועץ. החלל חולק לאגפים – חלל המגורים (כולל הגלריה והסטודיו) אליו התחברו אגף השירות ובו מגורי העוזרת ואגף חדרי השינה של האדון והגברת הכט. המעבר בין חלל הפנים לחצר רוכך בעזרת פרגולות ופטיו.		
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין. החזית מחופה כולה נדבכי שיש ובראשה פרגולת בטון חשוף (בשילוב חיפוי עץ בעומק הכניסה), דלת עץ וסוריג פלדה בחלונות החזית הראשית. קירות אבן וגדרות פלדה אורטוגונאליות מינימליסטיות בחצר האחורית.			
	מספר הקומות	1-2			
	סוג הגג	שטוח.			
	תיאור המגרש	לפני השיפוץ ע"י רוכש הבית בראשית שנות ה-2000 היה המגרש פתוח לרחוב היובל והגינה הקדמית היתה חלק מנוף הרחוב, על אף עושרם האגדי של בוני הבית. הפרטיות הושגה על-ידי עיצוב אדריכלי המשדר סגירות לרחוב בחלונות מינימליסטיים, בשיקוע חלל הכניסה הראשית ובגידור המדרגות בקורות תלויות בכניסת השירות וע"י חומה חלקית במזרח החזית לרחוב. בין המגרש למגרשים הצמודים ניטעה צמחיה נמוכה ונבנו קירות מקומיים באבן (במזרח). פרגולה יצוקת בטון בה שולב קיר אבן חיברה בין הבני לפתוח. בפיתוח השטח שובצו פריטים ארכיאולוגיים מהאוסף הפרטי של הכט.			
	אפיון הפתחים	השיפוע התלול של ההר במורד הצפוני והבחירה בתכנון הבית (ושטח ניכר מהגן) במפלס אחד, חייבו ניצול השטח הנותר במערכת של טרסות בטון בשילוב פרוזל אורטוגונאלי מינימליסטי.			
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	בחזית לרחוב שילוב בין פתחים זעירים לדלת רחבה וגבוהה בעומק החזית. קירות אטומים בפתחים מינימליסטיים גבוהים וויטראז' אטום בחזיתות הצדדיות למגרשים הסמוכים. בחזית לנוף פעורים חלונות לכל רוחב וגובה החללים תוך מיסוך ביולונות ונציאניים ובסורג היקפי בדפנות הניצבות של חלל המגורים.			
		מכלול פרטים שכל אחד מהם תוכנן בקפידה ומתוך מחשבה. הבולטים שבהם הינם אלמנט הכניסה כולל דלת העץ הדו-כנפית וחיבורה בתקרת לוחות עץ לפרגולת הבטון של הגג; חלון ויטראז' בחזית המערבית; הפרגולה בצפון-מזרח;מרפסת הבטון ופרוזל הפלדה הצנועה לכיוון המפרץ (נהרסה?);			
	סגנון הבניה	מודרניסטי וגן כנעני.			
	נצפות האתר	קרובה מרחוב צדדי (היובל), רחוקה מצומת ראשית (טשרניחובסקי-הציונות-התשבץ) ונופית על קו הרכס מכיוון מפרץ חיפה.			
	איכות המבנה	גבוהה.			
	מתחם/מרקם	-			
	אירוע היסטורי	ד"ר ראובן (רודולף) הכט יליד אנטוורפן, בלגיה, (1909) שגדל בבזל, שוויץ, במשפחה עשירה בעלת עסקי ספנות ומחסנים בגרמניה ובשוויץ. למד מדעי החברה וכלכלה במינכן, היידלברג וברלין. בשנת 1936 עלה לארץ ופעל ללא הצלחה לקבל זיכיון להפעלת ממגורות בחיפה. בשנת 1941 נישא לאדית צילצר (Zilzer), ילידת יוגוסלביה, פסנתרנית ומרת חובבת, ויחד נמלטו מקרואטיה לשוויץ. בשנת 1948, אחרי קום מדינת ישראל כשהורשה הכט לשוב לארץ, בנו בני הזוג הכט את ביתם בחיפה, כאן הקים הכט ממגורת ענק בבניה בשלבים.			
		כחובב ארכיאולוגיה ועתיקות טיפח הכט אוסף פרטי, שחלקו הוצג לראווה במוזיאון לתעשיית הדגנים והלחם בבית דגון משנת 1956 וחלקו בגלריה מרכזית בבית מגוריהם. הכט יזם את הקמת מוזיאון 'עם ישראל בארץ ישראל' (אף הוא בתכנון ויטקובר) באוניברסיטת חיפה (שהיה בין מקימיה) והעמיד תרומה כספית ואת רב אוסף העתיקות והתמונות שלו. הכט היה בין מקימי המועצה לארץ ישראל יפה בשנת 1971 ופעיל בה עד מותו. היה פעיל בהנהלות מוזיאונים (מוזיאון הארץ), במוסדות אקדמיים (אוניברסיטת חיפה, הטכניון, בצלאל, מכון וייצמן) וחבר הנהלת התזמורת הסימפונית של חיפה בשנים 1950-1975. אזרח כבוד של חיפה בשנת 1970 וחתן פרס ישראל לשנת 1988 עבור 'שירות חיים למופת'. נפטר בשנת 1993.			
		הזוג הכט חשון הילדים ציוה את ביתו לעיריית חיפה על מנת שישמש מרכז למוזיקה, אך לאור התנגדות השכנים נמכר הבית לאדם פרטי ותמורתו הועברה לשיפוץ בית רוטשילד במרכז הכרמל, ששמו נמחק ושונה ל'בית הכט'.			
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.			
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	בית מגורים פרטי בסגנון המודרניסטי של שנות ה-60 בו משולבים תכנון אדריכלי ונופי צנועים ובה בעת איכותיים, המייצגים את דמויות בוני הבית ד"ר ראובן הכט יקיר חיפה וחתן פרס ישראל ורעייתו אדית.			
	דרגת השימור	ב'			
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה או בחצר ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			

מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו.
[1] סמל מוזיאון ראובן ועדית הכט, אוניברסיטת חיפה.
[2] קיר האבן בצפון-מזרח החצר בגבול היובל 5.
[3] חזית בית הכט לרחוב היובל על הכריכה האחורית של קטלוג התערוכה 'הבריזה הקרירה באה ממערב'.
[4] ד"ר הכט.
[5] הפרגולה וחיבורה לחלון המסורג של חלל המגורים.
[6] חלון הויטראז' בחזית המערבית.
[7] החזית הנופית לחצר.

#8

כרטיס

אתר

הערה: כרטיס אתר זה מהווה

בסיס מחקרי ראשוני בלבד

ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור

בכרמל צרפתי ורמת התשב

נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי

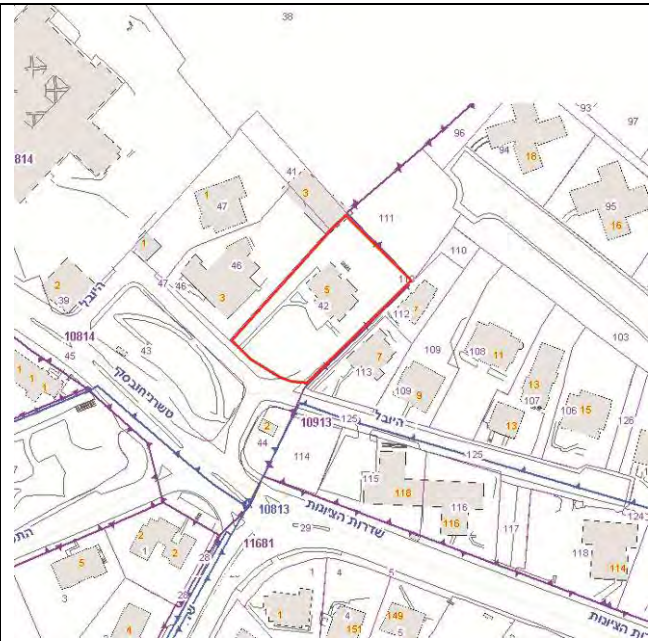
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה

שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757

noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	חומר גרפי			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1936	
	סוג האתר	מס' האתר		מתכנן	אינג' ג'ובאני בורה (Giovanni Borra)	
	מיקום האתר	כתובת		בנאי/קבלן	אינג' ג'ובאני בורה (Giovanni Borra)	
		גוש חלקה		שימוש מקורי	מגורים (וילה)	
		מספר תיק בניה		בעלים/זם מקורי	הנזירים הכרמליטיים	
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים				
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	וילה עירונית בקווי מתאר בינלאומיים ובגימור שמרני באבן, שתוכננה עבור האחים הכרמליטיים על-ידי האדריכל האיטלקי ג'ובאני בורה כמגוריו המקומיים של הנציב העליון לארץ ישראל סר ארתור ווקופ. אדריכלות המבנה אופיינית לכרמל הצרפתי. המאסה הבנויה מורכבת מנפחים 'מפורקים' וכוללת פתחים שמרניים באדני אבן רחבים וקשתות אבן שטוחות מחד ומאידך – חלון ורטיקלי ממסגרת פלדה וזיגוג, שיא המודרנה בתקופת בנין הבית. זכוכית			
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן.				
	מספר הקומות	2				
	סוג הגג	שטוח.				
	תיאור המגרש	מגרש מלבני הגובל בדרום-מערב ברחוב היובל, במגרשי מגורים בדפנותיו הארוכות לדרום-מזרח ולדרום-מערב. המבנה הוקם בעומק החצר, ובחזית ניטעו עצי אורן. בין החצר לרחוב חוצצת חומה נמוכה בחיפוי אבן, קפינג ורשת אוורירית (החוזרת במבנים נוספים בשכונה).				
	אפיון הפתחים	פתחים מלבניים מסורתיים שטוחי קשתות בסתיות טרפזי ובגובה נדבך אחד, כשהקשת השטוחה חורגת מרוחב הפתח; בבסיס החלונות אדנים בסתיות מסמסם החורגים מרוחב החלון; את קרן חזית הכניסה (דרום-מערב) והחזית הדרום-מזרחית 'עוטף' חלון ורטיקלי בפרופיל בלגי, מסימיני האדריכלות הבינלאומית בשנות ה-30.				
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	החלון בפינה הדרומית ברוח לה-קורבוזיה; הגדר לרחוב על שעריה; חורשת האורן בחזית לרחוב;				
	סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.				
	נצפות האתר	נמוכה מרחובות משניים (היובל וכ"ט בנובמבר) ומרחוב ראשי (הנשיא).				
	איכות המבנה	בינונית.				
	מתחם/מרקם אירוע היסטורי	חלק מהרקמה ההיסטורית של השכונה. הוילה נבנתה כמגורים המקומיים של סר ארתור ווקופ (Arthur Grenfell Wauchope), הנציב הבריטי העליון של ארץ ישראל בשנים 1931-1938. ווקופ יליד 1874 לחם ונפצע במלחמת הבורים השניה והמשיך להתקדם בדרגות לתפקיד מפקד גדוד במלחה"ע הראשונה ועד לפיקוד הצבאי על צפון אירלנד. בשלהי 1931 התמנה לתפקיד הנציב העליון על ארץ ישראל, בו כיהן עד 1938. בתקופת כהונתו גדלה העליה לארץ ישראל והישוב העברי התפתח בעידודו, ומצד שני פרץ המרד הערבי אותו סירב לדכא באמצעי ענישה חריפים (מה שהוביל בסופו של דבר להחלפתו בהרולד מקמייל).				
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.				
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	לילה עצמה, לגדר על שעריה ולצמחיה ערכים אדריכליים וסביבתיים המייצג סגנון, תרבות ותקופה.				
	דרגת השימור	ב'				
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה או בחצר ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים.				
	יחידת השימור עיריית חיפה/ אדר' וליד כרכבי. בתיק הבנין האינטרנטי המשותף לרחוב היובל 5 והיובל 7 (מס' 363135) לא נמצא חומר רלוונטי למבנה.					
ביבליוגרפיה						

מקרא התמונות: מימין: מפת האתר וסביבתו. [1] החזית הדרומית מהחצר, צילום אדר' וליד כרכבי. [2] חלון ורטיקלי פינתי בקרן חזיתות דרום ומזרח. צילום אדר' וליד כרכבי. [3] דלת יציאה למרפסת בראשה קשת שטוחה טיפוסית. צילום אדר' וליד כרכבי. [4] שער הולכי הרגל. [5] אדן חלון, צילום אדר' וליד כרכבי.	
 	
	

סוג הנתונים		הנתון	פירוט	נתונים כלליים		
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	מס' האתר	היובל 11	שנת הקמה	נתונים היסטוריים
סוג האתר	מיקום האתר	כתובת	גוש חלקה	היובל 11	מגורים (וילה)	הנזירים הכרמליטיים
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן.	1 בחזית – 2 במדרון.	סוג הגג
שימור	דרגת השימור	הנחיות שימור	סגנון הבניה	נצפות האתר	איכות המבנה	מתחם/מרקם
ביבליוגרפיה	-					

חומר גרפי

מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו.
[1] טריפורת הכניסה למבנה.
[2] מבט צפונה על קומת הקרקע משביל הגישה הנתון בין טראסות אבן.
[3] שער הולכי הרגל והחלק המזרחי של הגדר, צילום מכיוון הרחוב.
למטה במרכז: מבט על הגדר, צילום מעלה הרחוב.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #11

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר
	מס' האתר	מס' האתר
	סוג האתר	
	מיקום האתר	כתובת
		גוש חלקה
	מספר תיק בנין	מספר תיק בנין
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים
	תיאור המבנה	תיאור המבנה
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	
	מספר הקומות	3 במפלסים בשל הפרשי הטופוגרפיה.
	סוג הגג	שטוח.
	תיאור המגרש	מגרש רחב ידיים (עליו נבנו במהלך השנים ארבעה מגדלי דירות), הגובל בדרך פנימית (התשבי המורד המגרש במערב) ובדרך ראשית במזרח (שדרות הנשיא), שהינו חלק מחורשת אורן ותיקה (המופיעה כבר במפת המדידה המנדטורית משנת 1927). המבנה הוקם בסמוך לכביש הראשי, כשבגבול ניטעה שדרת עצי ??קוזארינה??. את שביל הגישה לקומת הקרקע הנמוכה תוחמת חומה/טראסת החצר באבן טובזה וקופינג טובזה ישר פינות, ולאורכה עמודוני פלדה ומסגרות פלדה מלבניות ביניהם. למרגלות המבנה ובמורד השטח נסללה מערכת שבילים וככל הנראה עמדה בריכת מים, אך מרבית השטח עבר שינוי לצורך בניה נרחבת במהלך השנים.
אפיון הפתחים		
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	
סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.	
נצפות האתר	קרובה מרחוב ראשי (הנשיא).	
איכות המבנה	נמוכה.	
מתחם/מרקם	פרט במקבץ מבנים בינלאומיים שמרניים המתאפיינים בשילוב מודרנה במסורת מהכלל ועד הפרט.	
אירוע היסטורי	 	

ביבליוגרפיה
בן-ארצי יוסי. (2004). להפוך מדבר לכרמל. הוצאת מאגנס. עמ' 102. דבר גליונות שונים 29.11.1940 עמ' 8; 19.10.1942 עמ' 1; 6.2.1947 עמ' 6; לוריא יהושע. (2000). עכו עיר החומות. הוצאת ירון גולן. אתר האינטרנט של רשת ספיניס: http://www.spinneys.com/Global/Sub.aspx?pageid=137 Spinneys באתר ויקיפדיה. מפות מדידה Survey of Palestine: 1927 (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.

למעלה: מפת האתר וסביבתו.
למעלה משמאל: החזית המערבית לשדרות הנשיא.
[1] חומת האבן המלווה את רחבת הכניסה לקומת הקרקע הנמוכה מצפון. [2] פתח מעוגל באגף הגלילי בצפון המבנה.
[3] החזית הצפונית. [4] הפינה הצפון-מזרחית.

	[2]
	[4]
	[3]

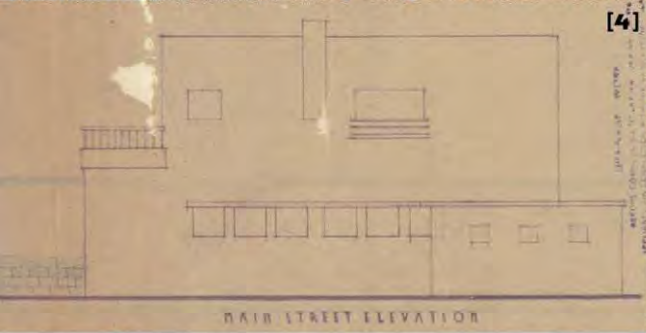
סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #12

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	נתונים כלליים			
			נתונים היסטוריים	שם האתר	זיהוי האתר	נתונים כלליים בסיסיים
סוג האתר	מיקום האתר	גוש חלקה	כתובת	מס' האתר	שם האתר	מפת האתר וסביבתו.
מספר תיק בנין	מספר תיק בנין	362425	נתונים כלליים	שימוש נוכחי	בי"ס אקסטרני	חומר גרפי
תיאור האתר	תיאור המבנה	שטח	מגרש א-רגולארי בפרופורציה מלבנית, שנותר לאחר חלוקה מגרש גדול וריק בצורת L, שהמבנה עמד ברגל המזרחית שלו (הזרוע ביפה נוף 8 בבנתה והשטח בתווך שדרות הנשיא 17 נותרה כשפ"פ). במהלך השנים נהרסה החומה המקורית כולל שעריה. המבנה טובל בחורשת עצי אורן ותיקה.	מלבניים; בקולונדה שחיברה בין המוסך למבנה המקורי טרם הרחבתו בתכנון האדריכל גינצבורג בשנת 1950, שילב האדריכל רחוב מוטיבים צורניים אופייניים לו: פתח קשות וחלון עגול.	החזית הדרומית של המבנה המקורי כולל הארובה האקספרסיבית ולצדה החלון המעוטר באדנית אורטוגנאלית; הורנדה והמרפסת הפתוחה בחזית מערב.	מפת האתר וסביבתו.
סגנון הבניה	נצפות האתר	איכות המבנה	מתחם/מרקם	אירוע היסטורי	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו
דרגת השימור	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד.	מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.	מבנה עבר שינויים מהותיים.	למבנה ערך היסטורי גבוה כבינם של אברהם ופיניה רוטנברג, שהסבו אותו לבית חולים ליולדות. התכניות המקוריות של המבנה מבהירות את ערכו האדריכלי המוסתר בחלקו מתחת מעטה השינויים והתוספות, וערכו הנופי הגבוהה כחלק מהחורש ברמת התשבי ברור.	הנחיות שימור

חומר גרפי	ביבליוגרפיה
מפת האתר וסביבתו.	'אתר תחנות הכוח - רוטנברג (אשקלון)', תקציר חוברת בהוצאת חברת החשמל, באתר הספריה הוירטואלית של מט"ח: http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=4504&kw=503 "אוהל של המלך פארוק ייהפך לבית-קפה באילת", 'מעריב', 1.11.1970, עמ' 7. "ד"ר פניה רוטנברג", 'דבר', 11.2.1963, עמ' 10. "היולדות האחרונות עזבו – בית-החולים 'אמהות' נסגר", 'דבר', 7.1.1963, עמ' 9. לוי נסים ויעל. (2008). רופאיה של ארץ-ישראל 1799-1948. איתי בחור – הוצאה לאור, עמ' 350. צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רוזוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון. רוטנברג,דוד (נכדם הוגו רוטנברג ומנהל בית רוטנברג). ראיון טלפוני, 1.6.2011. מקרא התמונות: [1] חלון ואדנית בנויים בקומה א' בחזית הדרומית ומימינם תוספת מאוחרת באגף הדרום-מזרחי. [2] מרפסת רחבת ידיים בחזית המערבית לכיוון השפ"פ. בקומת הקרקע שלושה עמודים בנושאים מרפסת פתוחה לקומה א'. [3] החזית הדרומית, במרכזה הארובה האקספרסיבית ובימינה מבצצים החלון והאדנית. [4] החזית במקור מתוך תיק הבנין. [5] מבט מדרום על החזית הדרומית ומימין האגף הדרום-מזרחי שעבר שינויים והרחבות. מימין למטה צילום אברהם רוטנברג מאתר חברת החשמל.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #13

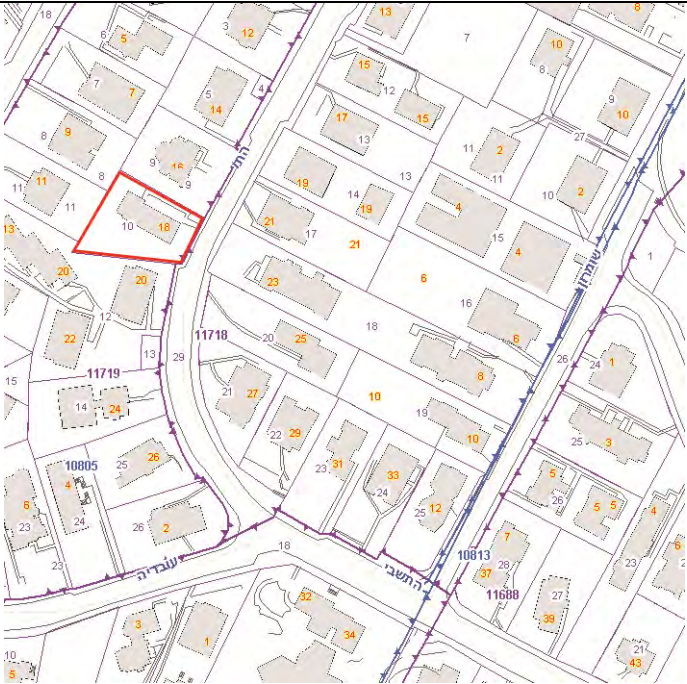
הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים		הנתון		פירוט	
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר		בית סינבורג-גדעון/ התשבי 18	
	סוג האתר	מס' האתר		17	
	מיקום האתר			מבנה וחצר לשימור	
				התשבי 18	
				גוש חלקה	
		מספר תיק בנין		11719/10	
				375021	
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה		בית דו-קומתי אשר נבנה בסוף שנות ה-30 בסגנון הבינלאומי. הכניסה לדירות דרך גרם מדרגות חיצוני בחזית הצפונית.	
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין.			
	מספר הקומות	2			
	סוג הגג	שטוח.			
	תיאור המגרש	מגרש טרפזי שהדופן הצרה שלו במזרח גובלת ברחוב התשבי ודפנותיו האחרות במגרשים הסמוכים. בדופן הדרומית נטועה שדרת עצי גבול.			
	אפיון הפתחים	מלבניים.			
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	שדרת עצי גבול מגרש.			
	סגנון הבניה	בינלאומי.			
	נצפות האתר	קרובה מרחוב צדדי.			
	איכות המבנה	נמוכה.			
	מתחם/מרקם	פרט משני במקבץ מבנים בינלאומיים/מקומיים המתאפיינים באיכות אדריכלית גבוהה במיוחד.			
אירוע היסטורי	-				
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.			
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	חלק ממתחם נופי ואדריכלי לשימור. החורשה הינה חלק בלתי נפרד מהמתחם לשימור ברחוב סוכות.			
	דרגת השימור	ג'			
	הנחיות שימור	כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק תיעוד אשר יערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים.			
ביבליוגרפיה					

חומר גרפי

מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו.
למטה: החזית הדרומית
ובקדמתה שדרת העצים.

כרטיס אתר #17

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	פירוט	הנתון	סוג הנתונים
		שם האתר	George I.Azzam / בית 21 / התשבי 18	נתונים היסטוריים
		מס' האתר	מתכנן	שנת הקמה
		מבנה וחצר לשימור	אדריכל סמיח מ. עטאללה (Attallah)	1946
		כתובת	בנאי/קבלן	-
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים	מגורים
		מספר תיק בנין	מגורים	

חומר גרפי

מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו.
[1] מרפסות הסינור בשתי קומות המגורים בפינה הצפון-מערבית פתוחות לנוף בשלוש קשתות לצפון וקשת בודדה למערב.
[2] צילום מרחוב התשבי של קומת השירות שפתחיה שטוחי הקשתות נסגרו. בקדמת המבנה עץ הדר.
[3] חופת הכניסה בנויה אבן מדרום למבנה.
[4] חלון מלבני ממוסגר משקוף בעיבוד אר-דקו.
[5] עץ השקמה הקרן הדרום-מזרחית.

כרטיס אתר #18

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי

נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	
	סוג האתר	מס' האתר	
		מבנן וחצר לשימור	
		כתובת	
	מיקום האתר	גוש חלקה	
		מספר תיק בנין	
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים	
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות	מבנן הכולל שני צמדי וילות עירוניות, 'semi detached villas' שנועדו לבנותיו של ג'ון פרדיננד קומבו (שהתגורר בירושלים בראשית התכנון ב-1938 ובהמשך במושבה הגרמנית בחיפה ואף חתום על התכניות כאדריכל המבנה). המבנה תוכנן ובוצע ברמה אדריכלית יוצאת דופן בשילוב אבן בעיבודי טובה, מסמסם ומטבה ועיטורים נקודתיים של קרמיקה ארמנית. כל מבנה מורכב מתיבות בחיפוי אבן בשילוב גזוני בטון דקים ומרפסות מעוגלות קצוות ומדרגות בסיס בחזיתות לרחובות. כפתרון לטופוגרפיה השיפועית של המגרש נבחרה בניה במפלסים תוך מילוי חלקי ושימוש מעל ציסטרנה (מאגר מים מרתפי). בתכנית פיתוח השטח ארבע חנויות לכלי רכב, חדרי כביסה לכל צמד דירות וחדרי משרתים מתחת לכל אחת מהדירות. כל צמד וילות מחובר בפירי מדרגות פנימיים ובראשו חדרון יציאה לגג המעוטר בגגון ובאריחי קרמיקה ארמנית. בחזית לרחוב התשבי בנויה גדר גבוהה מאבן בעיבוד טובה בשילוב משטחי תלטיש וקופינג צפחה שחור. הגדר מתחברת לשער המתחם (ששופץ בתחילת שנת 2011) – קיר בחיפוי טובה בו פעור פתח קשתי, שמצדיו אריחי קרמיקה ארמנית ומעליו קבועות אותיות פלדה המציינות את שם המבנה: The Twins. בראש השער שורת תלטיש בה קבועים אריחי קרמיקה ארמנית נוספים, שורת טובה נוספת וקופינג צפחה שחור. בטון מזוין ולבנים בחיפוי אבן בשילוב אלמנטים (גזונים ומרפסות) מבטון מטיח.
		מספר הקומות	3 בשני מפלסים שהכתיבו הפרשי הגובה.
		סוג הגג	שטוח.
		תיאור המגרש	מגרש מלבני ארוך במיוחד ובשיפוע מתון התחום בין שני רחובות, רחוב משני (התשבי) במורד המגרש ורחוב צדדי (שומרון) במעלה המגרש. חומת אבן שבפינתה הדרומית בנוי שער חוצצת בין החצר לרחוב הראשי (בגבול רחוב שומרון חומה מאוחרת בחיפוי אבן טבעית. כל שטח המגרש הדרומי למבנה כבוש אספלט. לאורך הדפנות הארוכות נטועות שדרות עצי ברז מוחץ לשטח המגרש.
		אפיון הפתחים	מלבניים שטוחי קשתות, בחלקם קבועים סורגים בפרזול גיאומטרי עדין.
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	השער וחומת האבן לרחוב התשבי; שילוב קרמיקה ארמנית בשער ובצריחי היציאה לגג; פרט הארובה בפניות הצפוניות של המבנה.
		סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי
		נצפות האתר	קרובה מרחוב משני (התשבי) ומרחוב צדדי (שומרון).
		איכות המבנה	גבוהה
מתחם/מרקם	פרט במקבץ מבנים בינלאומיים/מקומיים המתאפיינים באיכות אדריכלית גבוהה במיוחד ששימשו את חברי קיבוץ שער הגולן המפונים ב-1948. חוליה בשרשרת הפנסיונים של הר הכרמל.		
אירוע היסטורי		במבנה (ככל הנראה בכניסה השלישית מכיוון רחוב התשבי) פעל הפנסיון של מנפרד רביץ מהמחצית השניה של שנות ה-40 ועד שנות ה-60 למעט תקופה בין מאי 1948 לאוגוסט 1949 אז שמש המבנה למגורי פעוטות וילדי הגן של קיבוץ שער הגולן (והפנסיון פעל ברחוב מרגוע-פינסקי 12), שפנוו מביתם בשל הקרבות בין מאי 1948 לקיץ 1949. דיירי המקום הבריטים המשיכו להתגורר בכניסות הקרובות לרחוב התשבי במקביל למגורי הקיבוץ במקום.	
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.	
שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	לבית הדירות ערכים אדריכליים וסביבתיים המייצג סגנון, תרבות ותקופה. חשיבות גבוהה גם לגדר ולחומה. למבנה ערך היסטורי בתולדות השכונה, כוילה בבעלות בריטית שהינה מרכיב באופי הקוסמופוליטי של האזור, כחוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס וכמשכנם של ילדי קיבוץ שער הגולן במלחמת העצמאות.	
	דרגת השימור	ב'	
הנחיות שימור	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר יערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל שינוי בגדרות או הצמחיה יבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.	
		Palestine Post: 15.7.1946 p2; 19.8.1946 p2; 7.1.1950 p3; 12.8.1949 p2. דבר: 1.3.1949 עמ' 3; 11.5.1961 עמ' 7. דרור זיוה, ארכיונאית שער הגולן, ראיון טלפוני, 28.4.2011. שן עפרה, חברת שער הגולן, ראיון טלפוני, 28.5.2011.	

פתחים מסורגים בחזית האחורית וארובה בפינה.

כשור

French Carmel
23 Hatistbi St.
Tel.4177, Haifa

MEDICAL SUPERVISION
*Recommended by Physicians
for convalescence & treatment.*

חומר גרפי

מימין: מפת האתר וסביבתו.

למעלה: פרסומת לפנסיון רביץ, Palestine Post, 7.1.1950, עמ' 3.

[1] מבט לחזית לרחוב התשבי דרך השער.

[2] צריח היציאה לגג מכיוון רחוב שומרון. מבנה האבן מעוטר גגון בטון מטווח דק ומתחתיו פס דק של אריחים ארמניים שחלקם נשרו במהלך השנים.

[3,5] ארובת החימום המרכזי משמשת אלמנט דקורטיבי בפינות הצפוניות של המבנה. העמדתה בזווית של 45 מעלות, דירוג בסיס הארובה [5] ושילוב הטובה והמסמסם בבטון המטווח יוצרים פרט מרתק.

[6] שער הכניסה הראשית למתחם מכיוון רחוב התשבי משלב קשת אבן תחומה בקיר בעיבודי טובזה, מטבה ומסמסם בו קבועים אריחי קרמיקה ארמנית במערך סימטרי ומתחתיהם הכיתוב 'the twins' באותיות ברזל. בראש השער אריחי צפחה דקים ועדינים חותמים את האלמנט. הגדר [4] בנויה בשפה דומה.

סוג הנתונים		הנתון		סוג הנתונים	
נתונים כלליים		זיהוי האתר		שם האתר	
בסיסיים		מס' האתר		מס' האתר	
		סוג האתר		כתובת	
		מיקום האתר		גוש חלקה	
				מספר תיק בנין	
תיאור האתר		תיאור פיזי של האתר		תיאור המבנה	
				המבנה שתכניתו כצלב המורכב מזרוע קצרה הניצת לזרוע ארוכה שבראשה הפונה מזרחה גומחא מעוגלת – אפסיס מקורה גג נחושת קמור. הכניסה למבנה הכנסייה דרך הקיר המערבי חשוף האבן. לרוחב המבנה גמלון זהה לרקע האפסיס ובראשו חלון קשות. דלת הכניסה הקשוחה במרכז טריפורה בתווך בין שני חלונות. הטריפורה מקורה גגון נחושת דק בצדדיו קשתות ובמרכזו 'בצל' פרבוסלבי (השטחה לדו-מימד של הכיפה התלת-מימדית דוגמת כנסיית ואסילי הקדוש במוסקבה או גת שמנים בירושלים). מעל חזית הכניסה כפולת הקומה מתנשא מגדל פעמונים שגגו הפירמידאלי אף הוא עשוי נחושת. האגף הראשי (מזרח-מערב) מקורה גג רעפים דו-שיפועי ובניצב לו שני אגפים מקורים גגות דו-שיפועיים נמוכים יותר. באגף הצפוני גומחא מקורה גגון קשות ובה דמות אליהו הנביא (שהכה נבביאי הבעל על הר הכרמל והמונצח גם בכנסייה הכרמליתית בקצה הרכס ובשם הרחוב הניצב – התשב''). המבנה מטויח כולו למעט בסיס אבן ('צוקל') המפלס את הקרקע. חשיבות עליונה גם לשימור חלל הפנים המעוטס בסיפורי התנ"ך מחיי אליהו ואשר במערבו חוצץ בין האפסיס לחלל התפילה איקונוסטאס – מסך מעוטס ציורי קדושים.	
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות		אבן חשופה בנדבך ההיקפי (הצוקל), במגדל הפעמונים, בחזית הכניסה במערב ובגמלון במזרח. טיח בחריצים דמויי לבנים בדפנות צפון ודרום. גגות רעפים דו-שיפועיים באגף המרכזי ובאגפים הניצבים וקירי נחושת של צריח מגדל הפעמונים ושל האפסיס.	
		מספר הקומות		קומה עד שתיים (בכניסה למבנה).	
		סוג הגג		דו-שיפועי לרוחב המבנה, מגדל פעמונים פירמידאלי וחצי קמור מעל האפסיס.	
		תיאור המגרש		חורשת עצי אורן רחבת ידיים (ממנה נגזר ככל הנראה שם הרחוב 'החורשה') בתוכה ניצבים שלושה מבנים: בדרום מבנה התפילה, בצפון מבנה שירות (יתכן שבמקור שימש למגורים) שהורחב לפני מספר שנים, בצפון-מזרח בית הארחה דו-קומתי. שדרת ברושים מלווה את תוואי השביל הישן מציר הרכס (הנשיא) לבית התפילה. מדרום למבנה התפילה ניצבים קברים של אנשי כמורה ששירתו במקום. מדרום למגרש הכנסייה משוכת צבר כגדר טבעית וממערב למגרש מקטע מחומת המתחם המקורית (על הרצועה המערבית של החצר הגדולה נבנו בתי שדרות הנשיא 28 והתשב' 53).	
		אפיון הפתחים		פתחי מבנה התפילה קשוחים ומוגנים ע"י סורגי פלדה. בחזית הכניסה ממוסגרים במשקוף וביתר החזיתות רק הקשת מלווה במשקוף בולט מפני החזית.	
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו		גמלונים, גג נחושת פירמידאלי; גג נחושת קמור; גמלונים בחזיתות הצרות במזרח ובמערב; ציורי קיר על כל קירות חלל התפילה הפנימי ובחזית הצפונית; גגוני נחושת דקורטיביים מעל ציור הקיר ומעל הכניסה. ממערב למגרש, בגבול התשב' 53 שרידי חומת האבן של הכנסייה.	
		סגנון הבניה		פרבוסלבי.	
		נצפות האתר		שכונתית מציר תנועה ראשי (שדרות הנשיא), מרחוב משני (התשב') ומרחוב צדדי (החורשה).	
		איכות המבנה		גבוהה.	
		מתחם/מרקם		מתחם דתי עצמאי שהינו חלק בשורה של מתחמי דת בעיר חיפה.	
		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר		טוב.	
		הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו		מבנה בעל ערכי דת, היסטוריה, סביבה ואדריכלות יוצאי דופן. המתחם הינו שריד לתנועת הצליינות האירופאית לארץ הקודש מהמחצית השניה של המאה ה-19 וכולל אלמנטים בנויים ונופיים אופייניים לשלהי התקופה העות'מאנית.	
		דרגת השימור		א'	
		הנחיות שימור		כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים מינוריים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, תיעשה בריחוק ובמנותק מומלץ לכלול את המתחם במהלך שילוט היסטורי של השכונה.	
		ביבליוגרפיה		בן-ארצי יוסי'. (1994). גוטליב שומאכר – מפות ותכניות לפיתוח חיפה. קתדרה, 73, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 82-62. צפרוני גבריאל. (1977). רוסים 'אדומים' ורוסים 'לבנים' בירושלים. קתדרה, 5, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 195-162.	
		מקרא התמונות		[1] מבט משביל הכניסה החדש מכיוון רחוב החורשה אל האפסיס הגלילי המקורה נחושת ובראשו גמלון. ברקע מגדל הפעמונים וצריח הנחושת בראשו צלב. [2] מבט מכיוון רחוב התשב' לחזית הדרומית, במרכזה האגף הצדדי ומשמאל צריח הנחושת של מגדל הפעמונים. [3] הכניסה למבנה הכנסייה ממערב. לרוחב המבנה גמלון זהה לרקע האפסיס ובראשו חלון קשות. דלת הכניסה הקשוחה במרכז טריפורה בתווך בין שני חלונות. הטריפורה מקורה גגון נחושת דק [4] – בצדדיו קשתות ובמרכזו 'בצל' פרבוסלבי. [משמאל למעלה] הגמלון ומגדל הפעמונים מכיוון הכניסה. [משמאל למעלה] מבט על החורשה מכיוון הגדר לשדרות הנשיא. [מימין למעלה] משוכת הצבר מדרום לגדר לרוחב התשב'. [מימין במרכז] בדופן הקצרה מכיוון רחוב התשב' ציור קיר של אליהו הנביא ומעליו גגון נחושת מעוטס.	

[illegible]

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	חומר גרפי				
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	בית Anis Yussef Lamman / זאב 10 (בשיר 6)	נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1938, 1946	
	סוג האתר	מס' האתר			23	מתכנן	זהות המתכנן המקורי עלומה. תוספת קומה באגף הצפוני ושתי קומות באגף הדרומי בשנת 1946 בתכנון אדריכל נ. טננבאום
	מיקום האתר	כתובת			זאב 10 (כתובת מנדטורית בשיר 6)		
		גוש חלקה			10804/91		
		מספר תיק בנין			385700		
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			בנאי/קבלן	-	
	תיאור פזי של האתר	תיאור המבנה			שימוש מקורי	מגורים (בית דירות)	
תיאור האתר					בעלים/זים מקורי	Mr. Anis Yussef Lamman	

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב' נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

כרטים

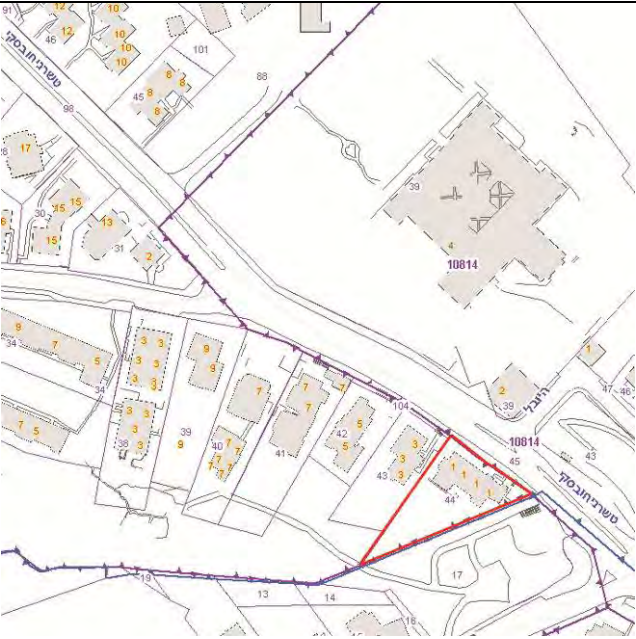
אתר #23

הערה: כרטים אתר זה מהווה בסיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

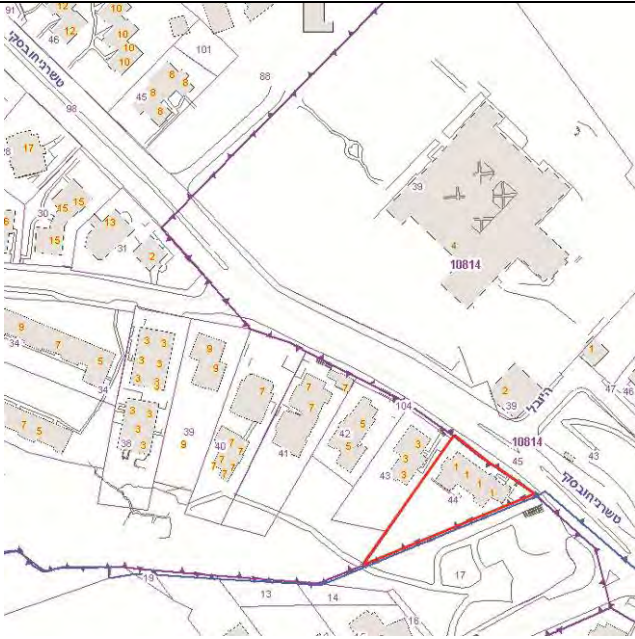

A narrow garden path paved with irregular light-colored stones leads from the foreground into a lush garden. The path is flanked on both sides by dense, dark green hedges. To the right of the path, several potted plants with bright red flowers are visible. In the background, a building with a red-tiled roof and a light-colored wall is partially obscured by the foliage. Tall, slender cypress trees stand behind the building against a pale, overcast sky.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	נתונים כלליים				
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	טשרניחובסקי 1				
	סוג האתר	מס' האתר		28			
	מיקום האתר	כתובת		מבנה וחצר לשימור			
		גוש חלקה		טשרניחובסקי 1			
		מספר תיק בנין		10914/44			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	385644	נתונים כלליים	שנת הקמה	1938	
					מתכנן	אדריכל סמיה מ. עטאללה (Attallah)	
					בנאי/קבלן	-	
					שימוש מקורי	מגורים (בית דירות)	
					בעלים/זים מקורי	Philip Zahlan	
			שימוש נוכחי	מגורים.			
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	מספר הקומות	בטון מזוין בחיפוי אבן.				
		סוג הגג	2-3 עליהן נוספה קומה מאוחרת.				
		תיאור המגרש	שטוח.				
		אפיון הפתחים	מגרש פינתי משולש. הניצב הקצר פונה לרחוב טשרניחובסקי, הניצב הארוך גובל במגרש סמוך והיתר – בשטח פתוח במעלה ואדי (Wady el Ghanuk), עליו הוקם גן ציבורי.				
מלבניים נעדרי משקוף. כל פתח מסתיים במחצית גובה נדבך ומעליו קבועה קשת שטוחה בסיתות טרפזי ובגובה נדבך וחצי, ה'מסדירה' את הנחת הנדבכים.							
לכיוון הואדי חלון ורטיקלאי רחב בגובה שתי קומות ובחלוקה לריבועים ומלבנים ע"י סרגלים דקים.							
אלמנט הכניסה מהרחוב נתון במשקוף מסמסם עדין השקוע בקיר ובראשו קשת שטוחה בסיתות טרפזי.							
מצדי המשקוף הפנימי פילאסטרים (עמודים מודבקים) בסיתות זהה החורגים בסנטימטרים בודדים מפני קיר הטובזה ושלושה נדבכים וחצי בסיתות מסמסם ובמפלס פני הקיר. דלת הפתח דו-כנפית בפיתוחים שמרניים וזיגוג צרפתי ובראשה שתי שורות של שלושה חלונות קבועים.							
שימור	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	פתח הכניסה;					
	סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.					
	נצפות האתר	מבנה פינתי בעל נצפות גבוהה מצומת ראשית, מרחוב ראשי (טשרניחובסקי), מרחוב משני (התשבי) ומרחוב צדדי (היובל).					
	איכות המבנה	נמוכה					
	מתחם/מרקם	פרט במקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.					
ביבליוגרפיה	אירוע היסטורי	-					
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.					
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	חלק ממקבץ של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.					
	דרגת השימור	ג'					
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה.					
ביבליוגרפיה							
	בתיק הבנין האינטרנטי נמצאו רק תכניות מדצמבר 1938 למבנה חד-קומתי לכיוון הרחוב ודו-קומתי לואדי. התכניות השלמות למבנה בגובה שתי קומות לרחוב ושלוש לואדי נעדרות מהתיק.						

חומר גרפי
מקרא התמונות: מימין: מפת האתר וסביבתו. למטה במרכז: החזית הדרומית לואדי, צילום משנת 2011. [1] דלת הכניסה הראשית בחזית הצפונית. [2] החזית הצפונית לרחוב טשרניחובסקי, צילום משנת 2011. [3] החלון הכפול לגובה חדר המדרגות בחזית הדרומית, צילום משנת 2011.

חומר גרפי	
מקרא התמונות: מימין: מפת האתר וסביבתו. למטה במרכז: החזית הדרומית לואדי, צילום משנת 2011. [1] דלת הכניסה הראשית בחזית הצפונית. [2] החזית הצפונית לרחוב טשרניחובסקי, צילום משנת 2011. [3] החלון הכפול לגובה חדר המדרגות בחזית הדרומית, צילום משנת 2011.	

[4]		[3]	
[2]			

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
 נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
 נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
 שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #28

הערה: כרטים אתר זה מהווה
 בסיס מחקרי ראשוני בלבד
 ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים		הנתון		פירוט	
סוג נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	טשרניחובסקי 2	נתונים היסטוריים	שנת הקמה
		מס' האתר	29		מתכנן
		סוג האתר	מתחם (מבנה וחצר לשימור)		בנאי/קבלן
		מיקום האתר	כתובת		שימוש מקורי
		גוש חלקה	10814/34		בעלים/זם מקורי
		מספר תיק בנין	396300	נתונים כלליים	מנזר. שימוש נוכחי
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	עם הפקעת אדמת מנזר הכרמליטיות בזעורה (באזור ראס-אל-כורום, בת גלים של ימינו) ע"י ממשלת המנדט לצורך הקמת בית חולים מודרני, רכשו הנזירות מהאבות הכרמליטים שטח בקצה העליון של השטח הכרמליטי במפגשו עם השטח הטמפלרי, בקצה דרך סטלה מאריס. בין השנים 1933-1936 הוקם המנזר סביב חצר פנימית (קלויסטר) בהתבסס על התכנית הקלאסית של מנזר Malagon. הקלויסטר בנוי כלפי פנים, בדפנות מאסיביות בהן פעורים חלונות בלבד (למעט מרפסת הכניסה הבולטת ובה שקוע פתח הכניסה הגבוה והרחב). לדופן הדרום-מזרחית של הקלויסטר צמוד מבנה הכנסייה, תיבה שדפנותיה מפורקות למשגחים נסוגים ואשר בראשה כיפה על בסיס גלילי.		
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות		בטון מזוין בחיפוי אבן.		
	מספר הקומות		3 מוגבהות מעל הקרקע.		
	סוג הגג		שטוח. במרכז האגף המזרחי בולטת כיפה מעל בסיס גלילי ומעל האגף הצפוני מגדל פעמונים מקורה אף הוא כיפה מעל בסיס גלילי.		
	תיאור המגרש		טרפו שווה שוקיים רחב מימדים התחום בין דרך סטלה מאריס (טשרניחובסקי) בדרום-מערב, אדמות הכרמליטים בצפון-מזרח, רחוב ובתי מגורים בדרום-מזרח וכביש גישה לבסיס צה"לי ובתי מגורים בצפון-מערב. את השטח רחב הידיים מפלס מערך טראסות בהן נטועה צמחיה מגוונת. המתחם מוקף חומת אבן גבוהה, הדופן הדרום-מערבית שלה בנויה בחלקה על בסיס סלע טבעי. בפניה הדרומית חללים בנויים (עליהם נוסף בשנת 1975-1974 סניף בנק לאומי) ומערבית להם שער כניסה בקומה כפולה למתחם. במערב השטח נטועים ברושים לאורך הדופן הפנימית של המגרש.		
	אפיון הפתחים		בדפנות מבנה הכנסייה (האגף המזרחי) פתחים מחודדי קשתות בגימור קשתות אבן החדרות את הנדבכים מעל הקשת, ללא משקוף צדי ובחדירה של חצי נדבך בבסיס הפתח. בתוך הפתחים הללו קבועות שבכות (משרביות). פתחי דפנות המאסה הבנויה העיקרית מחודדי קשתות שחלקיהם העליונים בנויים, בבסיסהם אדנים דקים ובתווך חלונות מלבניים. חלק מהפתחים כפולים. הכניסה הראשית בשפה דומה מוקפת משקוף כפול השקוע בקיר.		
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו		שער הכניסה הקבוע בחומה; המערך הפירמידאלי של חלונות מחודדי קשת וביניהם מדליוני האבן בחזיתות מבנה התפילה (האגף המזרחי); כיפת האגף המזרחי; מגדל הפעמונים; הארקדה בחצר הפנימית.		
	סגנון הבניה		קלויסטר (בניה סביב חצר פנימית) בשילוב אקלקטי.		
	נצפות האתר		נצפות קרובה של המבנה וגבוהה של החומה מהרחוב הראשי טשרניחובסקי, נצפות גבוהה ממפרץ חיפה ומכל חלקי העיר במורד הצפוני של ההר.		
	איכות המבנה		גבוהה		
	מתחם/מרקם		מרכיב בזהות הדתית של הר הכרמל בקצה שטח מנזר סטלה מאריס ובמרחק מהכנסייה הפרבוסלבית.		
שימור	אירוע היסטורי		מנזר הכרמליטיות היחפות, חלק מהמסדר הכרמליטי שראשיתו בואדי שיוח, שם התקבצו בשלהי המאה ה-12 מתבודדים סביב דמותו של ברתולד מקלבריה. עם נפילת הממלכה הצלבנית עזבו הנזירים את הארץ ושבו אליה במאה ה-17. במהלך התקופה העות'מאנית הועבר מערב הרכס לחזקת הנזירים, שבנו בראש הכרמל את מנזר סטלה מאריס. בשנות ה-30 של המאה ה-20, עת הפקיע המנדט חלק מאדמות מנזר הכרמליטיות בזעורה (נבנה בין השנים 1884-1888), בנו הנזירות את משכנן בקצה אדמות המנזר על דרך סטלה מאריס.		
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר		טוב.		
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו		מתחם דתי נוצרי בעל ערכים אדריכליים ונופיים.		
ביבליוגרפיה	דרגת השימור		א'		
	הנחיות שימור		כל טיפול עתידי במתחם כולו או במבנים הבודדים, חומת האבן או הצמחיה הנטועה בו, ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר יערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, בתנאי שלא יפגע באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד, תוך שמירת המבטים מהרחוב ומהמורד הדרומי של הכרמל.		
		רן דניאלה. (1999). מרכז רפואי רמב"ם במלאת 60 שנה לביה"ח, עמ' 5-7. Giordano Silvano. (Editor). 1995. Carmel in the holyland: From it's beginning to the present day. P193-194.			

חומר גרפי

מקרא התמונות:

מימין: מפת האתר וסביבתו.

[1] פרט חלון מחודד קשת ומדליון אבן בדמות יונה וענף זית בחזית הדרום-מערבית של האגף המזרחי.

[2] חומת אבן פנימית מלווה את גרם המדרגות המוביל למרפסת הכניסה הראשית דרך החזית הדקום-מזרחית וברקע החזית הדרום-מערבית של האגף המזרחי והכיפה בראשה;

[3] שער הכניסה, צילום מרחוב טשרניחובסקי.

[4] קומת עמודים בבסיס המבנה, צילום מדרום.

[5] פרוזל כנפי שער הכניסה.

[6] צילום מדרום (מכיוון אדמת ספיני או יפה נוף), שנת 1940 לערך, מאוסף עי"ד אלי רומן.

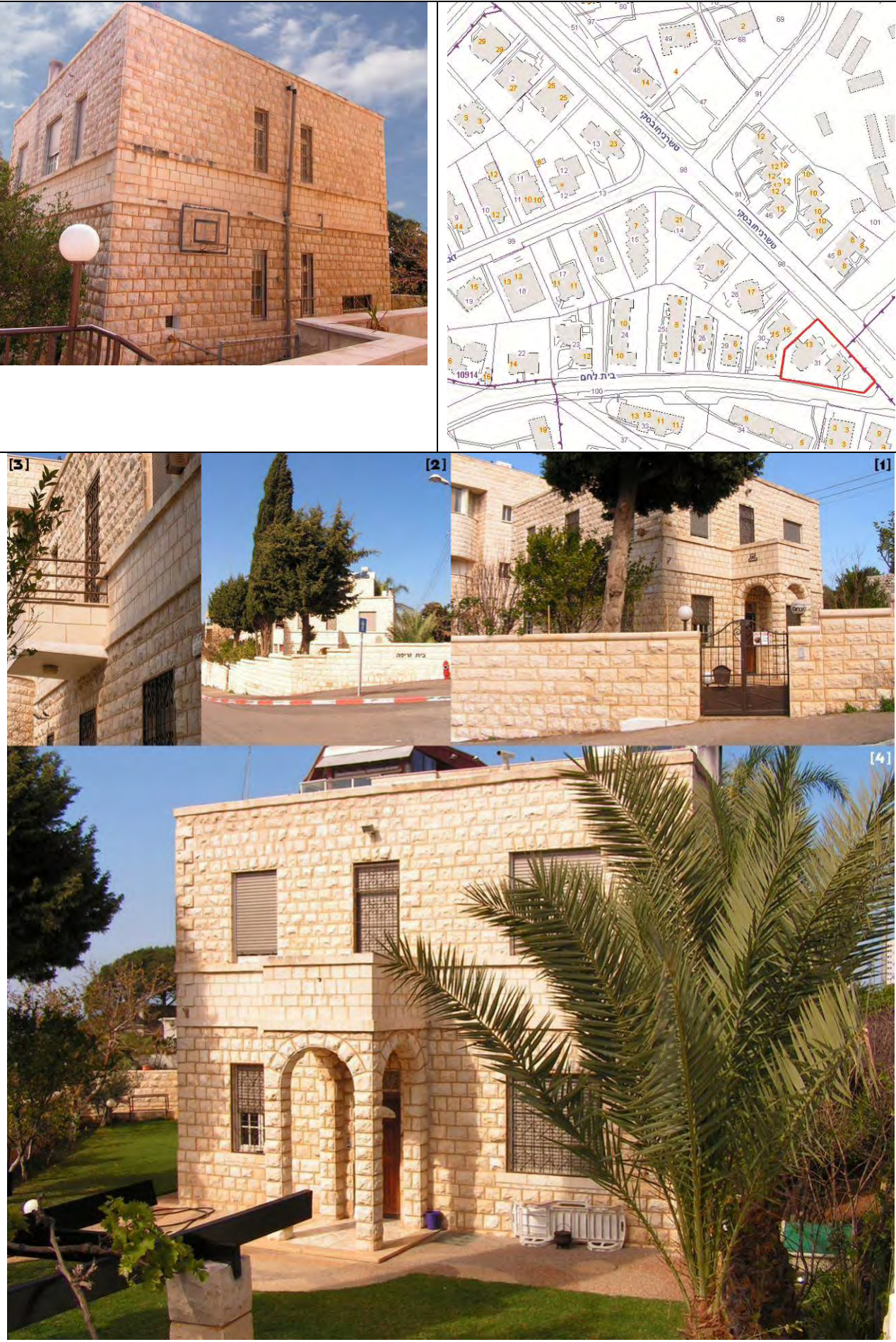
[7] צילום מדרום-מזרח מרחוב יפה נוף, שנת 2006.

למטה במרכז: פתח כפול בקומת הביניים מעל קומת העמודים (שבצילום 4).

מימין: שלושה מדליוני אבן הקבועים בקיר.

סוג הנתונים		הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	בית ג'יריס צהיון /טשרניחובסקי 7
		מס' האתר	30
		סוג האתר	מבנה וחצר לשימור
		מיקום האתר	כתובת
			גוש חלקה
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מספר תיק בנין	מגורים. במרפסת עליונה גןילדים.
	תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	
בית דירות בסגנון בינלאומי מקומי. הפתרון לצורה המלבנית ולטופוגרפיה המשופעת והנמוכה מהרחוב היה טיפול בחזית המערבית הניצבת לרחוב כחזית הראשית של המבנה ודירוגה לשתי קומות בצפון ושלוש קומות לכיוון הואדי. בצמוד לדופן המגרש נוצק גרם מדרגות מבטון שנתחם במעקה בטון שלם במעלה המגרש, במעקות האוויריים של המרפסות במרכז ובמורד בין טראסות אבן. סביב מפגשי המבנה בפודסטים מסותמים צוקלים מאבן טובזה וגיימור אלכסוני חלק, מעליהם ממשיך קיר הטובה/ יצוק מעקה בטון אוורירי (ב'חירור' אליפטי). חלל המדרגות נקבע במרכז החזית (במקור תוכננה כניסה מתוך רחבה וגומחא מתוכננת מעין תרגום הורנדה המסורתית לבית דירות) ובעומקה.			
חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן ובשילוב יציקות בטון במעקות המרפסות.		
מספר הקומות	2-3		
סוג הגג	שטוח.		
תיאור המגרש	מגרש בפרופורציה מלבנית הגובל בצפונה ברחוב הראשי טשרניחובסקי, בדרומו בואדי ובצדדיו במגרשים סמוכים. המבנה בנוי מתחת פני הכביש ובסמוך לו, כך שמורד המגרש נותר פתוח ונטוע.		
	מלבניים.		
	בחזית הכניסה (מערב) צמדי חלונות נתונים במשקוף משותף, בפרופורציה מרובעת. המשקוף בולט מפני קיר הטובה ונבדל ממנו בעיבוד מסמסם עדין. מעל הפתחים בנדבך העליון של המשקוף קשת שטוחה באבנים טרפזיות ובתווך בין הפתחים 'עמודון' צר באבנים מלבניות גבוהות. בחלק מהפתחים נותרו תריסי עץ דו-כנפיים. בתוך המרפסות נעשה שימוש במשקוף אחוד המשכי בין דלת היציאה לחלונות בקיר הניצב לדלת (ואדן בולט בבסיס החלונות).		
	פתח הכניסה לחדר המדרגות נתון תחת קשת שטוחה כפולת נדבכים מאבנים טרפזיות. הפתח נעדר משקוף (פתחים דומים קיימים גם בחזית הדרומית לואדי). מעל לפתח הכניסה קבוע פתח לא גמור ברוחב זהה ומעל אדן מכפולת אבנים רחבות, שיתכן ונועד להשלמה בבניה עתידית).		
	המשקופים המאוחדים: צמדי החלונות מאוחדים המשקופים וכן חיבור הפתחים הניצבים במרפסות; מעקות הבטון היצוקים; מרצפות מאוירות במרפסות.		
סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.		
נצפות האתר	נמוכה מרחוב ראשי (טשרניחובסקי) וקרובה מהואדי.		
איכות המבנה	בינונית.		
מתחם/מרקם	פרט במקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.		
אירוע היסטורי	בונה הבית צהיון, בן למשפחה יוונית-קתולית, שהתגוררה בעיר מאמצע המאה ה-19 ואשר בניה היו בעלי קרקעות וסוחרים (בני המשפחה – איברהים צהיון היה חבר מועצת העיריה וסגן ראש העיריה בימי המנדט, יוסף צהיון היה חבר במועצה הערבית העליונה בקיץ 1948).		
	מרתק הוא גם סיפורם של מתכנן הבית, קארל רוף (יחד עם E. Weller). רוף, יליד חיפה, מודד בהשכלתו, שב מגרמניה עם תום לימודיו בשנות ה-30, כחבר המפלגה הנאצית (מס' חבר 789372) אליה הצטרף בשנת 1932. במרץ 1933 ייסד רוף את שני הסניפים הראשונים של המפלגה בפלשתינה: בשרונה וביפו. כמייסד ומנהיג המפלגה שמש תקופה קצרה כאיש האימונים הארצי (Landesvertrauensmann) בפלשתינה.		
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.	
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים וחלק ממקבץ של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.	
	דרגת השימור	ב'	
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או חפירת קומה, תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד.	
ביבליוגרפיה	כנען חביב. (1968). הגייס החמישי. הגרמנים בארץ-ישראל 1933-1945. הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 25, 29, 146.	 	
	פלד אמציה (עורך). (2007). מדריך הרחובות חיפה. הוצאת אוניברסיטת חיפה. עמ' 291.		

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	נתונים כלליים	היסטוריים	נתונים כלליים		
סוג הנתונים	זיהוי האתר	שם האתר	בית זריפה / טשרניחובסקי 11	היסטוריים	שנת הקמה		
	סוג האתר	מס' האתר			מתכנן		
	מיקום האתר	כתובת			בנאי/קבלן		
		גוש חלקה			שימוש מקורי		
		מספר תיק בנין			בעלים/זים מקורי		
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	לא קיים (881126)	נתונים כלליים	שימוש נוכחי		
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן.	 וילה דו-קומתית בסגנון שמרני קלאסיציסטי בשילוב אלמנטים בסגנון בינלאומי ערבי. האופי השמרני בא לידי ביטוי בחלוקה לרצועות אופקיות (מסד וגוף קומת הקרקע בעיבוד טובה, רצועת אבן נסורה הנתונה בין שני כרכובי אבן נסורה, גוף קומה א' בעיבוד טובה וכרכוב תלטיש החותם את המבנה) ברוח הרנסאנס האיטלקי. החזית הראשית לקרן הרחובות נבנתה בשיווי משקל סימטרי (לכאורה) סביב מרפסת כניסה קשותה ומעליה מרפסת עמידה זעירה. הסימטריה לכאורה נשמרת גם בגב המבנה הנצפה מרחוב טשרניחובסקי ובחזית דרום-מערב לרחוב בית לחם, סביב מרפסת תלויה במרכז הקיר. בשנת 1989 נבנה בחצר בית דירות בסגנון פוסט-מודרניסטי במקום חלק מהבינוי ההיסטורי במגרש (מבנה ואלמנט העגול בחצר המופיע בתכנית 1937, אולי בריכת נוי).				
	מספר הקומות	2.					
	סוג הגג	שטוח.					
	תיאור המגרש	מגרש פינתי דמוי משולש שווה שוקיים הפונה לרחובות טשרניחובסקי ובית לחם ומופרד מהם על-ידי חומת אבן. במקור כלל המגרש מסנה עגול זעיר, ככל הנראה בריכת נוי, במקומה נבנה הבית מס' טשרניחובסקי 13.					
אפיון הפתחים	מלבניים, בבסיסיהם אדנים מיחידת אבן אחת ובגובה חלקי של הנדבך, בשוליהם גימור מיושר בלבד ובראשיהם קשתות שטוחות בסיתות טרפזי.						
אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	מרפסת הכניסה בה משולבת הרצועה האופקית המרכזית; המרפסת הזיזית בחזית הדרום-מערבית.						
סגנון הבניה	קלאסיציסטי.						
נצפות האתר	מבנה פינתי בעל נצפות רחוקה מדרך ראשית (טשרניחובסקי) וקרובה מרחוב צדדי (בית לחם).						
איכות המבנה	בינונית						
מתחם/מרקם	חלק ממקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית מקומית באבן, חלק מחזית רחוב לשימור.						
אירוע היסטורי	בשנת 1947 הופקעה לטובת הצבא הבריטי הקומה העליונה במבנה (ע"פ גנך המדינה).						
מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.						
הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים וחלק ממקבץ של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.						
שימור	דרגת השימור	ב'					
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה.					
ביבליוגרפיה	מפת מדידה Haifa 145- Survey of Palestine 245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500. גנזך המדינה חטיבה 25 תת-חטיבה 0 מושל מחוז חיפה-ממשלת א"י, מזהה פיזי מ-5836/5.	חומר גרפי	מקרא התמונות: למעלה מימין: מרפסת הכניסה. למעלה במרכז: מפת האתר וסביבתו. למעלה משמאל: החזית הצפון-מזרחית מכיוון רחוב טשרניחובסקי. [1] הגדר ושער הכניסה וברקע חזיתות דרום-מזרח ודרום-מערב. [2] הגדר והצמחייה הותיקה לאורך רחוב בית לחם בצילום מערבה מרחוב טשרניחובסקי. [3] המרפסת הזיזית בחזית הדרום-מערבית. [4] חזית הכניסה (דרום-מזרח).				

כרטיס אתר #31

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסים מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב

נהה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	חומר גרפי		
			נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1938
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	טשרניחובסקי 17	שנת הקמה	1938
		מס' האתר		מתכנן	-
		סוג האתר		בנאי/קבלן	-
		מיקום האתר		שימוש מקורי	מגורים (בית דירות)
				בעלים/זים מקורי	Emil Gabriel Salaw
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	בית דירות תלת-קומתי הבנוי בסיועיה בין מודרנה לשמרנות, בין פרופורציות וקווי מתאר בסגנון הבינלאומי לבין מוטיבים אופייניים למסורת הבניה הערבית. גרם מדרגות ורטיקלאי הבולט מפני החזית הראשית יוצר שיווי משקל ויזואלי, בחזית שאינה סימטרית ומורכבת משלושה משטחים ברוחב ובגובה שונה. מבט מקרוב חושף כי הכניסה לחלל המדרגות מפרה את הסימטריה במיקום צפוני, בדופן אחת המשכית לקו חלון המדרגות ובאופן המוביל ישירות למהלך המדרגות הראשון. גגון המדרגות סימטרי ביחס לפתח וחסר הקשר לחלון שמעליו. החזית האחורית לגינה משוחררת מסימטריה ומורכבת תיבה אליה מחוברים שני נפחי מרפסות סינור מקורות בגגוני בטון חשוף. גרמי מדרגות חיצוניים מובילים למרפסות. בחזית הצדדית לצפון סדרות של חלונות מחוברים בגגוני בטון חשוף יוצרים תחושה ורטיקאלית המתעצמת עם דירוג המרפסת לחצר. מעבר לחיפוי האבן ולפרטי הבנין השמרניים באה לביטוי מסורת הבניה הערבית גם בפיתוח השטח – בבריכת הנוי מטראצו אדום יצוק בחצר הקדמית וככל הנראה גם בגדר המקורית שנהרסה (כך ע"פ כדור יצוק על בסיס פירמידאלי שמעטר את החצר וככל הנראה היה קבוע בשערי הכניסה). בהיעדר התכניות המקוריות למעט ההיתר מתיק הבנין האינטרנטי, נותרה זהות המתכנן עלומה.		
			בטון מזוין בחיפוי אבן. מספר הקומות 3 סוג הגג שטוח. מגרש בפרופורציה מלבנית הגובל בצפון-מזרח ברחוב ז'בוטינסקי ובמגרשי מגורים ביתר צדדיו. המבנה הוקם בזווית לקווי המגרש בסטיה קלה מאוריינטציה דרום-צפון. בקדמת המגרש בריכת נוי מרהיבה מיציקת טראצו. בדרום החצר ביתן אבן קטן, ככל הנראה מוסך. בשולי המגרש עצים ותיקים. מלבניים (למעט פתח עגול בודד). בבסיסהם אדנים דקים, בראשיהם קשתות שטוחות בסיתות טרפזי, בעיבוד אבן כדוגמת החזית ובשוליים מיושרים בלבד בדפנות האנכיות. חלון המדרגות המלבני מתנשא לגובה שתי קומות, מוקף משקוף אבן דק החורג מפני החזית ומעליו קשת שטוחה טרפזית. רשת אורטוגונאלית של 4x27 זגוגיות קבועות בחלוקת סרגלי פלדה דקיקים, בתוכה משולבים 3 חלונות כפולים לפתיחה, מאירה את החלל ומעדנת את המאסבייות של החזית. פתח הכניסה בשוליים מיושרים ובקירוי גגון יצוק בטון החודר את הפתח. ברום החזית הצפונית קבוע חלון עגול מוקף משקוף מעוגל בסיתות בשבע גזרות שהתחתונה 'מתווכת' בין המעגל לנדבכים הישר מתחתיה; בחזית צפון סדרות חלונות מלבניים בעיבוד אבן כדוגמת החזית (תלטיש), בשוליים מיושרים בלבד בדפנות האנכיות ובחיבור לגגוני בטון משותפים החורגים מפני החזית. חלון חדר המדרגות; בריכת הנוי המתומנת בחצר בשפה קלאסיציסטית . בינלאומי/מקומי. בריכת נוי קלאסיציסטית בחצר. גבוהה מרחוב ראשי (טשרניחובסקי). בינונית		
שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	פרט במקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.		
		סגנון הבניה			
		נצפות האתר			
		איכות המבנה			
		מתחם/מרקם			
ביבליוגרפיה	דרגת השימור הנחיות שימור	אירוע היסטורי	בגדר לרחוב קבועה טבלה להנצחת לוחם הפלמ"ח אליעזר ארקין, חלל הפעולה לפיצוץ הרדאר הבריטי הסמוך ביולי 1947.		
		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.		
		הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים וחלק ממקבץ של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים.		
		דרגת השימור	ב'		
		הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או חפירת קומה, תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד, תוך שמירת בריכת הנוי וצמחיה ותיקה בחצר. כל טיפול עתידי בגדר יחייב פתרון חלופי למיקום הטבלה להנצחת אליעזר ארקין. מומלץ לכלול את המקום במסגרת תכניות חינוכיות של השכונה וחיפה בכלל.		

מימין: מפת האתר וסביבתו.

[1] החזית הראשית במערב, צילום מרחוב טשרניחובסקי.

[2] גגון פתח הכניסה וחלון המדרגות.

[3] חיבור נפח הטובה של החזית המזרחית (הראשית) אל משטח התלטיש בחזית הצפונית הצדדית תוך שינוי עומק החזית וגובהה ובמיקוד העין בעזרת החלון העגול.

[4] החזית המערבית לחצר.

למעלה משמאל: בריכת הנוי המתומנת בחצר.

בימין למעלה: אלמנט המדרגות.

בימין למטה: אליעזר ארקין מתוך אתר 'יזכור'.

בתחתית הגליון טבלת הזכרון הקבועה בגדר.

כרטיס אתר #33

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב

נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי

נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה

שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים		הנתון	פירוט	נתונים כלליים	
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	בית ד"ר חורי / טשרניחובסקי 23	שנת הקמה	1937
		מס' האתר	35		
		סוג האתר	מבנה וחצר לשימור		
		מיקום האתר	טשרניחובסקי 23 (זאב 6)		
			גוש חלקה		
נתונים כלליים	שימוש נוכחי		מספר תיק בנין	מגורים (בית דירות)	Dr. Gead Khoury
		מעון לחוסים אק"ם.			
		תיאור המבנה			
		תיאור פיזי של האתר			
תיאור האתר	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	מספר הקומות	סוג הגג	מגרש פינתי בפרופורציה אורכית, שהיתר המעוגל שלו פונה לרחובות טשרניחובסקי וזאב, מהם הוא מופרד על-ידי חומת אבן (חדשה, המקורית נהרסה לצורך הרחבת הדרך) . בחזית לרחוב, מחוץ לשטח המגרש, נטועים שני עצי ברזש.	[5]
אפיון הפתחים	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	סגנון הבניה	נצפות האתר	איכות המבנה מתחם/מרקם	[6]
שימור	דרגת השימור הנחיות שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	הרברט, היינצה-גרניברג וסוסנובסקי. (2003). 'בשאיפה למציאות באדריכלות'. עמ' 130-131.	הרברט, היינצה-גרניברג וסוסנובסקי. (2003). 'מינהל ההנדסה עיריית חיפה, בת-גלים 12.	[6]
ביבליוגרפיה	תיק בנין	הרברט, היינצה-גרניברג וסוסנובסקי. (2003). 'בשאיפה למציאות באדריכלות'. עמ' 130-131.	תיק בנין 357472, מינהל ההנדסה עיריית חיפה, בת-גלים 12.	Herbert Gilbert & Sosnovsky Silvina. (1993). Bauhaus on the Carmel. Yad Ben-Zvi Jerusalem.	[6]

חומר גרפי	
למטה: מפת האתר וסביבתו. [1] מרפסת הכניסה ובעומקה דלת הכניסה. [2] אלמנט הכניסה וחיבורו למבנה, מבט מערבה מרחוב טשרניחובסקי. [3] מעקה המדרגות כאלמנט פיסולי באבן. [4] מבט דרומה מרחוב טשרניחובסקי לחזיתות צפון-מזרח וצפון-מערב. [5] פרט הפינה הצפונית. מרפסת קומה א' שנסגרה וחלון ה'סרט' ההיקפי. [6] הברזש בחזית רחוב טשרניחובסקי ומעבר לו חיבור הנפח הגלילי משמאל והתיבות מימין.	

		
--	--	---

--

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #35

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

הנתונים	הנתון	פירוט			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	בית עו"ד חנא עספור / מועדון הקצינים	נתונים היסטוריים	שנת הקמה
	סוג האתר	מס' האתר	36	נתונים כלליים	שנת הקמה
	מיקום האתר	כתובת	מבנה וחצר לשימור		מתכנן
		גוש חלקה	10804/88		בנאי/קבלן
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	מספר תיק בנין		
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן.		
		מספר הקומות	2-3		
		סוג הגג	שטוח.		
סגנון הבניה נצפות האתר איכות המבנה מתחם/מרקם		תיאור המגרש	מגרש מלבני שחזיתו הראשית פונה לדרך הראשית טשרניחובסקי והחזיתות האחרות גובלות במגרשים הסמוכים. הגדר המקורית לרחוב הראשי נהרסה בשנת 1987 לצורך הרחבת הדרך.		
		אפיון הפתחים	פתחים מלבניים מקורים קשתות שטוחות בסיתות טרפיז ובגובה שני נדבכים. בקומת הקרקע בחזית הראשית, בדלת הכניסה ובחלון שלצדה וכן בחלונות קומה א' המשקיפים לאלמנט הכניסה צורפו חלונות לרצף אופקי ע"י עמודונים גליליים בתווך. בקומה א' בחזית הראשית (וכן בקומה א' ובקומת הקרקע של החזית הצדדית לצפון-מערב) פתח מלבני מדורג משקוף ומעליו קשת שטוחה טרפזית כפולת נדבך. בחזית האחורית פרטים דומים באבן בסיתות טובזה בקומת הקרקע ובשיקוע מישור הקיר המחליף את העמודים הגליליים בתווך בין פתחי הטריפורה בקומה העליונה. בקומת הביניים בחזית האחורית חלונות 'סרט' מוקפים משקוף שקוע ומאוחדים בכרכוב בולט מפני החזית.		
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	שילוב ישן וחדש בחזית הראשית: פתחים מלבניים בגימור מסורתי של קשתות טרפזיות כפולות נדבך עם עמודים גליליים בתווך ומעליהם מרפסת עמידה (בפרוזל פלאחים בשני רוחבים היוצרים נפח גלילי אזורי), אליה מוביל פתח מלבני במשקוף מדורג ובקשת שטוחה כפולת נדבך; טריפורה (תלת פתח המאפיין את הבניה הערבית המסורתית) בחזית האחורית בה יוצר רצף הפתחים המלבניים רחבים אשליה מודרניסטית של חלון 'סרט'; האגף הבולט בצפון-מערב בו חוצצים 'פילאסטרים' מלבניים בין הפתחים בקומה א' ומעליהם פרגולה בגג;		
		בינלאומי/מקומי.	גבוהה מרחוב ראשי (טשרניחובסקי).		
אירוע היסטורי		חלק ממקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית במופע המקומי שלה וחלק מחזית רחוב לשימור. המבנה הינו חלק ממתחם 'אזור הבטחון' הבריטי וגלגולו כשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.			
		בית העו"ד חנא (ג'ון) עספור, בן למשפחה פרוטסטנטית יוצאת שפרעם. עספור היה פעיל בתנועה הלאומית הפלסטינית, כיהן כחבר מועצת עיריית חיפה וכיועץ המשפטי של אגודת הפועלים הערבים הפלסטינים בחיפה, חבר הסתדרות עורכי הדין הערבים בפלשתינה ויו"ר מועצת המנהלים של חברת אוטובוסים של חברת קולנוע בעיר.			
		מדצמבר 1950 ועד שנות ה-70 הפעיל במקום הועד למען החייל את מועדון הקצינים, שבראשו עמד אלוף פיקוד צפון, ואשר שירת קצינים בשירות סדיר ומילואים מכל החילות. בשנות ה-80 מועדון האחווה בבעלות שאול פייכמן ומשנת 1991 פאב ספורט (ע"פ כלבו 23.3.1991).			
		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר			טוב.
שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים וחלק ממקבץ של אדריכלות בינלאומית במאפיינים שמרניים מקומיים. למבנה רבדים היסטוריים אופייניים לשכונה, החל במשכנו המהודר של עו"ד מהאליטה הערבית של שנות המנדט, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכמועדון הקצינים בשכונת חיל הים מראשית המדינה ועד שנות ה-60			
	דרגת השימור	א'			
	הנחיות שימור	בהתאם להנחיות לשימור בדרגה א' תשומר המעטפת החיצונית במלואה ויעשה מאמץ לשמר אלמנטים יחודיים בחללי הפנים. לא יורשו שינויים בחזיתות או בניה על גבי המבנה, על מנת שלא לפגוע באופיו. כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
ביבליוגרפיה		נחמיאס אלי. (2006). 'ערבים ויהודים בשוק עבודה דינאמי ואגרטיבי בחיפה המנדטורית'. מתוך 'תה על מרפסת הקינו', הוצאת משפטון חיפה, עמ' 63. אוסף שושנה דוד"ר ירמיהו רימון, חיפה. קליין יצחק. 'הקהילה הערבית בחיפה בתקופת המנדט' מתוך 'חיפה בהתפתחותה 1918-1948'. ידב"צ. שחורי,ראובני, כרמלי (עורכים). (1968). '20 שנה בחיי עיר'. דפוס דבר, עמ' 57. Herbert Gilbert & Sosnovsky Silvina. (1993). Bauhaus on the Carmel. Yad Ben-Zvi Jerusalem, P246,247,254-255. Seilkaly May. (1995). Haifa: Transformation of an Arab Society 1818-1939. I.B. Tauris publishers London New-York, P 263.			

למעלה מימין: החזית הצפון-מערבית, פרט הפרגולה בגג והחיבור בין חיפוי הטובה והתלטיש.
למעלה משמאל: גלוייה 'מועדון האחווה', אוסף שושנה דוד"ר ירמיהו רימון.
[1] החזית האחורית לחצר, בסיסה בחיפוי טובה וחלקה העליון באבן נסורה במרכזה טריפורה אורטוגונאלית שחלונותיה יוצרים אשליה חלון 'סרט'.
[3] החזית הראשית לרחוב טשרניחובסקי. במזרחה אלמנט הכניסה הקשות כפול הקומה. לרחוב קומת הקרקע סדרה של חמישה חלונות מלבניים מופרדים ע"י עמודים גליליים יוצרת תחושה אופקית ובקומה א' מעליהם מרפסת עמידה גלילית [2].
[4] הפתח בעומק אלמנט הכניסה וחלון צמוד אליו ע"י עמודון גלילי.
[5] חלונות 'סרט' ברום אלמנט הכניסה.
למטה מימין: מפת האתר וסביבתו.

כרטיס אתר #36
הערה: כרטיס אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

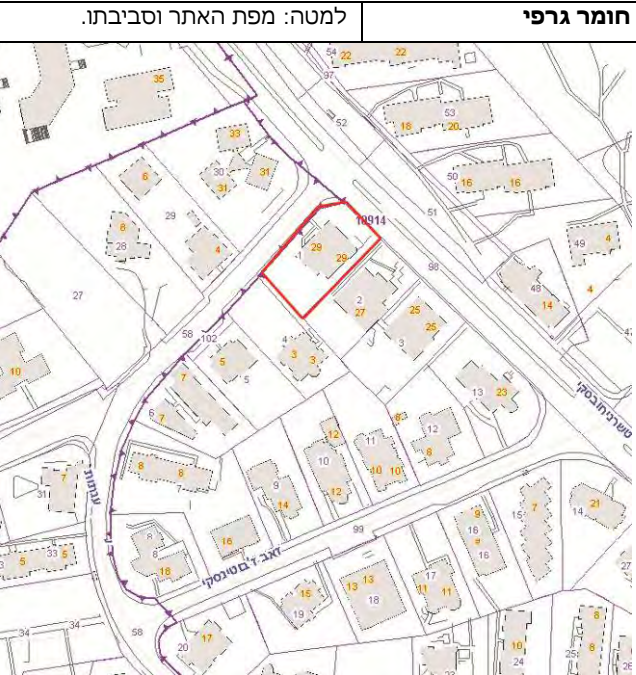
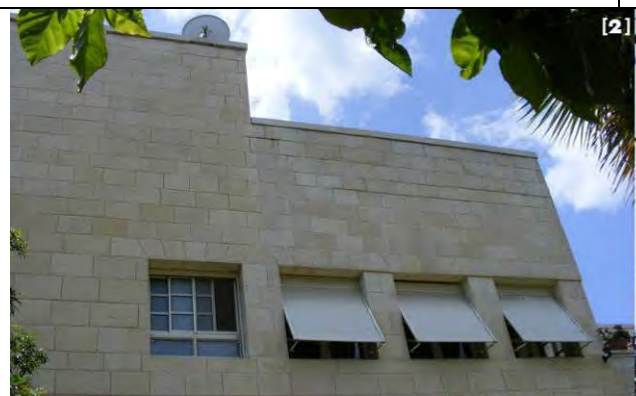
סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

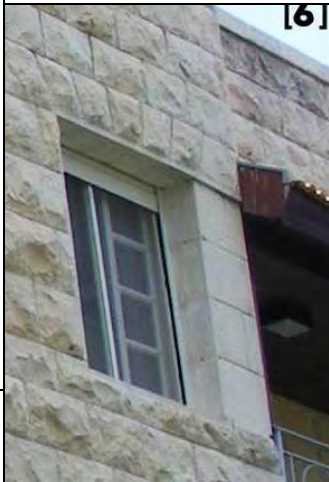

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר
		מס' האתר
	סוג האתר	
	מיקום האתר	כתובת
		גוש חלקה
		מספר תיק בנין
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה
[7]	[8]	

[1] צמד דלתות הכניסה במשקוף המשותף, מעליהן תחילת רביעית החלונות [2] ומשמאלן החלון המעוגל הפינתי. [3] מבט מזרחה מרחוב ישעיהו למרפסות הפתוחות בפרוזל מינימליסטי. [4] הפינה הצפונית בשילוב סיתותי אבן ובטון חשוף. [5] מבט מערבה מרח' טשרניחובסקי על הפינה המעוגלת בה קבוע חלון ורטיקאלי ועל ארבעת החלונות בקומה א'.

בית אגנס חורי / טשרניחובסקי 29		נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1936
38	מתכנן		אדריכל משה גרשטל (Gerstel) בשיתוף האדריכל האיטלקי Giovanni Borra	
מבנה וחצר לשימור	בנאי/קבלן		-	
טשרניחובסקי 29 (ישעיהו 1)	שימוש מקורי		מגורים (דו-משפחתי).	
10804/90	בעלים/זים מקורי		Agnes Rashid Khoury	
363634	נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים (דו-משפחתי).	
		וילה עירונית במיטב המופע המקומי של הסגנון הבינלאומי בה שילב האדריכל גרשטל נפחים ומוטיבים בינלאומיים בני התקופה במסורת עיבוד אבן ארוכת שנים ליצירה אדריכלית בולטת. המאסה מרוככת ע"י דירוג החזית הראשית וע"י מרפסות פינתיות בחזית המשנית. פינה גלילית 'מרככת' את המאסה בחלקה הגבוה במזרח.		
		החזית הראשית לרחוב טשרניחובסקי מחופה אבן בסיתות מסמסם עדין המתעקל בפניה לסיתות טובזה מאסיבי. שילוב סוגי סיתות קיים גם בחלונות לחזית המשנית ובפינה, בה נוסף על הסיתות משולבת גם ציקת בטון.		
		במרפסות לרחוב ישעיהו מותקנים מעקות מינימליסטיים משילוב חזותי בהנחה אופקית של סרגלים צרים וביניהם סרגל רחב, כשמעל מורכב מאחז יד גלילי.		
		בטון מזוין בחיפוי אבן.		
		2-3 שטוח.		
מגרש פינתי מרובע שהדופן הצפון-מזרחית שלו פונה לרחוב הראשי טשרניחובסקי והדופן הצפון-מערבית לרחוב הצדדי ישעיהו. המבנה בנוי בקדמת המגרש, באופן שהותיר עצי אורן ותיקים בחצר האחורית ועץ דקל דק בחצר הקדמית. הגדר המקורית לרחוב הראשי נהרסה בשנת 1958 ובמקומה הוקמה גדר אבן טבעית.				
הכניסה בקומת הקרקע לרחוב הראשי דרך משקוף אבן רחב ומדורג בחלוקה פנימית הממשיכה כמעקה מדורג וחוצה את גרם המדרגות הפירמידאלי.				
מעל הכניסה, בקומה א' של החזית לרחוב טשרניחובסקי סדרה של ארבעה חלונות רבועים שטוחי קשתות (בסיתות טרפזי) החודרים בבסיסיהם לנדבך התחתון. הסדרה יוצרת מערך אופקי האופייני לסגנון הבינלאומי.				
בקרן המזרחית המעוגלת הפונה אף היא לחזית הראשית קבוע חלון ורטיקאלי מעוגל ושקוע בקיר, בחלוקה 'לילבנים' אנכיות ע"י פרופילים דקים אנכיים מהמסד ועד הטפחות וביניהם פרופילים דקים אופקיים בקפיצת פאה.				
בפינה המערבית לצומת טשרניחובסקי-ישעיהו חלון 'סרט' בחלוקות פנימיות ע"י עמודוני בטון נתון תחת גגון בטון. סביב החלון משקוף בעיבוד מסמסם מאחד את חזיתות הטובה לרחוב ישעיהו והמסמסם לרחוב טשרניחובסקי.				
במורד רחוב ישעיהו חלונות מרובעים שטוחי קשתות (בסיתות טרפזי) ופינות אבן מסמסם עדינות על רקע חזית הטובה.				
החלון המעוגל בפניה הדרום-מזרחית;				
פתח הכניסה הכפול במשקוף אחד;				
שילוב אבנים ואופני סיתות בבטון חשוף בפניה הצפונית ובדופן הצפון-מערבית לרחוב ישעיהו.				
בינלאומי/מקומי.				
גבוהה מרחוב ראשי (טשרניחובסקי), קרובה מרחוב צדדי (בית אל).				
גבוהה.				
חלק ממקבץ יוצא דופן של אדריכלות בינלאומית במופע המקומי שלה וחלק מחזית רחוב לשימור.				
ע"פ תכתובת משנת 1985 בתיק הבנין המבנה, שנבנה כוילה עירונית למשפחה ערבית אמידה, שימש בשנות המדינה עד 1967 כמרפאה של קופת חולים.				
טוב.				
מבנה בינלאומי בעל ערכים אדריכליים גבוהים במיוחד ומרכיב משמעותי בחזית רחוב לשימור.				
ב'				
כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר יערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל התערבות במגרש, תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד, תוך שמירת הצומח בחזית לרחוב ישעיהו ובעומק המגרש.				
מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.				
ביבליוגרפיה			Herbert Gilbert & Sosnovsky Silvina. (1993). Bauhaus on the Carmel. Yad Ben-Zvi Jerusalem, P254-255.	

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

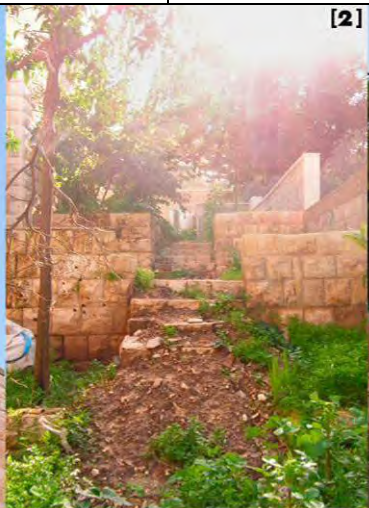
כרטים אתר #38

הערה: כרטים אתר זה מהווה בסים מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

The image is a collage of five photographs and one map. The top-left photo shows a two-story house with a large tree and a silver car. The top-right is a detailed site plan map with a red rectangle highlighting a specific area. The bottom-left photo, labeled [1], shows the house from a distance behind a stone wall. The bottom-right photo, labeled [2], shows a window with a metal grille. The bottom-center photo, labeled [3], shows a balcony with a metal railing. The bottom-left photo, labeled [4], shows a decorative metal grille on a wall.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1941
	סוג האתר	מס' האתר		מתכנן	אדריכל יוסף חזבון (J. Hazboun)
	מיקום האתר	כתובת		בנאי/קבלן	-
		גוש חלקה		שימוש מקורי	מגורים (בית דירות)
		מספר תיק בנין		בעלים/זים מקורי	רפול נאחאס (Rafol Nahas)
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	בית דירות תלת-קומתי הבנוי כתיבה קטומת פינות תוך שיקוע והחרגת מישורים בנויים לשבירת המאסה – על-ידי שיקוע גרם המדרגות בדופן מזרח ועיטוף קיר מערב על-ידי מרפסות. המבנה מחופה כולו אבן בסיתות טובזה למעט עמודי המרפסות שנותרו בבטון חשוף.		
			בטון מזוין בחיפוי אבן טובזה.		
			מספר הקומות		
			סוג הגג		
			מגרש המגרש		
	אפיון הפתחים	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	מגרש מלבני בפרופורציה אורכית הגובל בדרומו ברחוב יפה נוף ובמגרשי מגורים ביתר צדדיו. המגרש הגובל בצפונו והמשלים אותו לפרצליה המקורית, הציונות 147, היה אף הוא בבעלות נאחאס (אך תוכנן ע"י האדריכל חיים הארי). המבנה הוקם בעומק החצר בתוך חורשת עצי אורן צנובר ותיקה (המופיעה במפות שנות ה-20).		
			פתחים מלבניים שטוחי קשתות בסיתות טרפזי.		
			קיטום הפינות בחזית מערב ע"י מרפסות 'סרט' בעיצוב שמרני תוך שילוב עמודי בטון חשוף כאלמנט מודרניסטי.		
	סגנון הבניה		בינלאומי/מקומי.		
	נצפות האתר		קרובה מרחוב מרכזי (יפה נוף).		
	איכות המבנה		נמוכה.		
	מתחם/מרקם		חלק מחורשה היסטורית בה נבנו בתי מידות באיכות אדריכלית גבוהה במיוחד במגוון סגנונות.		
	אירוע היסטורי		-		
	שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר		טוב.	
הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו		בית דירות אופייני לסגנון, תרבות ותקופה, שהינו חלק ממרקם נופי ואדריכלי רגיש.			
דרגת השימור		ב'			
הנחיות שימור		כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
ביבליוגרפיה		-			

חומר גרפי מקרא התמונות: מימין: מפת האתר וסביבתו. [1] החזית לרחוב מהגדה הדרומית של רחוב יפה נוף. [2] מערך הטראסות בחצר, צילום מצפון לדרום בסמוך לקיר המערבי של החצר. [3] חלל הכניסה דרך גשרון חיצוני אל חדר מדרגות השקוע במישור הקיר. [4] הפינה הקטומה בצפון-מערב.	
	
	
	
	

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבֿי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #40

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	נתונים היסטוריים	שנת הקמה	1934
	סוג האתר	מס' האתר		מתכנן	אדריכל מנסור עזאם (Mansour Azzam)
	מיקום האתר	כתובת		בנאי/קבלן	-
		גוש חלקה		שימוש מקורי	מגורים (בית דירות)
		מספר תיק בנין		בעלים/זם מקורי	תאופיק עזאם (Toufic Azzam)
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	בית דירות, אשר נבנה בשנות ה-30 בסגנון הבניה הבינלאומי בשילוב שמרנות מקומית ומסורת הבניה באבן. ניכר בבנין מילון הצורות והמאפיינים הבינלאומי: שימוש בתיבה ובגלילים (בתכנית המרפסות הקדמיות ובסיום הפינתי של המרפסות בדרום-מערב); הדגשה אופקית באמצעים שונים (דוגמת המרפסות הרחבות בחזית הקדמית, אשליית החלונות הרחבים ע"י שימוש באבן עדינה ושקועה ממפלס החזית הצפונית הראשית, עיטוף הפינה הדרום-מזרחית במרפסות המשכיות); הדגשה ורטיקאלית של החלון העליון בחדר המדרגות.		
			לצד המאפיינים הבינלאומיים הדפנות מחופות אבן בעיבוד טובה בשילוב מקומי של משטחי תלטיש כאלמנט עיצובי בחלונות החזית הצפונית וסביב חלונות המדרגות ופתח הכניסה בחזית מזרח.		
			לחזית הראשית בצפון נקיון צורני המושג על-די שילוב התיבה והגליל ועל-די שכפול הקומות ואילו בחזית המזרחית (הכניסה) מתבטא חדר המדרגות בחתך א-רגולארי גם בסידור פתחיו בחזית.		
			בטון מזוין בחיפוי אבן.		
		מספר הקומות	3		
		סוג הגג	שטוח.		
		תיאור המגרש	מגרש מלבני צר הגובל בצפונה ברחוב יפה נוף ובמגרשי מגורים ביתר צדדיו. המגרש הגובל בדרומו והמשלים אותו לפרצליה המקורית, שדרות הנשיא 29, תוכנן אף הוא על-ידי מנסור עזאם (עבור ניקולא עזאם). המבנה הוקם בעומק החצר בתוך חורשת עצי אורן צנובר ותיקה (המופיעה במפות שנות ה-20).		
		אפיון הפתחים	מלבניים רחבים. סביב הפתח נבנו שוליים שקועים ביחס לפני החזית בסיתות תלטיש מיושר שוליים בתוכו נקבעו צירי התריסים. סביב פתח זה נקבעו שוליים מיושרים דקים בחזית הטובה וקשת שטוחה בסיתות טרפזי מעל כל רוחב הפתח.		
			דלת הכניסה מלבנית בקירוי גגון רחב ובשוליה משקוף תלטיש מעוגל;		
			בגרם המדרגות פתח מלבני אחד ופתח נוסף ורטיקאלי מתעקל ברזומו לצורת "ן".		
שימור		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	החלונות הרחבים וסביבם 'משקופי' תלטיש שקועים מעומק פני הטובה;		
			שילוב הפנים והחוץ במרפסות הסינור בחזית הצפונית;		
		סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.		
		נצפות האתר	קרובה מרחוב מרכזי (יפה נוף).		
		איכות המבנה	בינונית.		
		מתחם/מרקם	חלק מחורשה היסטורית בה נבנו בתי מידות באיכות אדריכלית גבוהה במיוחד במגוון סגנונות.		
		אירוע היסטורי	-		
		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.		
		הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	בית דירות אופייני לסגנון, תרבות ותקופה, שהינו חלק ממרקם נופי ואדריכלי רגיש.		
		דרגת השימור	ב'		
ביבליוגרפיה		הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים.		
		-			

חומר גרפי

מקרא התמונות:

מימין: מפת האתר וסביבתו.

למטה מימין: פרט חלון ממוסגר בשולי תלטיש.

[1] מוסך העבד הלקטני בדרום-מזרח המבנה.

[2] מבט על החזית הצפונית.

[3,4] החלון התחתון בחדר המדרגות.

[5] החלון העליון הורטיקאלי בחדר המדרגות.

[6] מבט על חלונות גרם המדרגות בחזית תהמזרחית.

[7] החזית הצפונית במבט משביל הכניסה.

[8] גגון הכניסה בחזית מזרח.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #43

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקר ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	נתונים כלליים		
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	יפה נוף 20	נתונים היסטוריים	שנת הקמה
	סוג האתר	מס' האתר	45		מתכנן
	מיקום האתר	כתובת	יפה נוף 20		בנאי/קבלן
		גוש חלקה	10813/96		שימוש מקורי
		מספר תיק בנין	603008		בעלים/זם מקורי
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים.			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	בתיק הבנין האינטרנטי לא אותרו תכניות מקוריות של המבנה, ככל הנראה מדובר בייעוד מקורי למגורים (או למלונאות אם כי לא אותרו אסמכתאות לכך). על-פי תצלומי אוויר ומפות נבנה ככל הנראה בשנות ה-40 או ראשית ה-50 (מופיע בתצלום אויר מספטמבר 1956, סדרה ממ8 מספר 6347 של מפ"י). המבנה מתאפיין בסגנון רומנטי הבא לביטוי בקירוי בגג רעפים דו-שיפועי, בציר הסימטריה בחזית הראשית הצפונית, בשימוש בקשתות פחוסות לחיתום הפתחים (בחזית הצפונית ובמסדרונות הפתוחים בחזית המזרחית). השפה האדריכלית של המבנה מעלה השערה לגבי זהות המתכנן – שמא מדובר בשמואל רוזוב, שעשה בעבודותיו שימוש נרחב באלמנט שלוש הקשתות, בגגות רעפים ובשילוב שבכות בנויות, או בצמד מנספלד-גיתאי שעשו אף הם שימוש במאפיינים דומים בשיכונים מתקופת הבניה המשוערת.		
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי טיח.		
		מספר הקומות	2		
		סוג הגג	גג רעפים ארבע-שיפועי.		
		תיאור המגרש	מגרש מלבני בפרופורציה אורכית הגובל בדרומו ברחוב יפה נוף ובמגרשי מגורים ביתר צדדיו. בגבול המערבי של המגרש ביפה נוף 18 נטועה שדרת ברושים.		
		אפיון הפתחים	מגוון פתחים מלבניים וקשתיים.		
			הכניסות ליחידות דרך דלתות מלבניות בשתי הקומות ודרך פתח משולב דלת וחלון (בצורת י'ר') בקומה א'; חלונות שטוחים גבוהים מחדירים אור ואוויר ליחידות דרך מסדרונות הכניסה תוך שמירה על פרטיות חללי הפנים;		
			בצפון החזית המזרחית פתח מנוקב ברשת אורטוגונאלית; בחזית הצפונית לרחוב טריפורה של פתחים גבוהים פחוסי קשתות וברום ציר הסימטריה פתח אוורור מנוקב ברשת אלכסונית; הכניסות לחללים הציבוריים – החצר הפנימית ומסדרונות שתי הקומות דרך קירות בהם פעורים פתחים קשתיים.		
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	המסדרונות הפתוחים בשתי הקומות בהם נעשה שימוש בקיר חלקי מבטון מטיח, בעמודים מקורות עץ דקות (הנושאות קורה ועליה גג שיפועי) ובשילוב פרזול אוורירי; שילוב פתחים אווריריים ברום החזית הצפונית ובצפון החזית המזרחית; שדרת ברושים בגבול המגרש.		
			רומנטי.		
שימור	סגנון הבניה	נצפות האתר			
	נצפות האתר	איכות המבנה			
	איכות המבנה	מתחם/מרקם			
	מתחם/מרקם	אירוע היסטורי			
	אירוע היסטורי	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר			
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו			
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	דרגת השימור			
ביבליוגרפיה	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
		מפת מדידה Haifa 145-245.11 Survey of Palestine, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500. תצלום אויר מפ"י, ספטמבר 1956, סדרה ממ8 מספר 6347.			

חומר גרפי:

מקרא התמונות:

- מימין: מפת האתר וסביבתו.
- [1] החזית הצפונית ובקדמתה חצר מגוננת מכיוון רחוב יפה נוף.
- [2] החזית המזרחית מכיוון שביל הגישה. קיר ובמרכזו פתח קשות חוצץ בין הרחוב לחצר ולכניסות לדירות.
- [3] החזית המזרחית בצילום מתוך החצר הפנימית. הכניסה ליחידות דרך מרפסות פתוחות מקורות.
- [4] פרט פרוול מרפסת קומה א'.
- [5] קיר בו פעורה קשת פחוסה תוחם את מרפסת קומה א' ונושא גגון שיפועי.
- [6] פרט גג הרעפים ופתח אוורור מנוקב ברשת אלכסונית ברום החזית הצפונית.
- [7] פתח מנוקב ברשת אורטוגונאלית בצפון החזית המזרחית.

סוג הנתונים	נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	פירוט	הנתון
		סוג האתר	מס' האתר		
		מיקום האתר	כתובת		
			גוש חלקה		
			מספר תיק בנין		
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	חומרי הבניה וחומרי החזיתות		
			מספר הקומות		
			סוג הגג		
			תיאור המגרש		
			אפיון הפתחים		
ביבליוגרפיה	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו				
	סגנון הבניה				
	נצפות האתר				
	איכות המבנה				
	מתחם/מרקם				
שימור	אירוע היסטורי				
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר				
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו				
	דרגת השימור				
	הנחיות שימור				
ביבליוגרפיה					

1940	שנת הקמה	נתונים היסטוריים	בית Stuart Edwin Hedgcock / מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4
מתכנן	אדריכל שמואל רחוב (Rossof)		47
בנאי/קבלן	-		מבנה וחצר לשימור
שימוש מקורי	מגורים (וילה), אח"כ פנסיון.		ישעיהו 4
בעלים/זים מקורי	Stuart Edwin Hedgcock		10923/29
מעון טיפולי.		406651	נתונים כלליים
וילה בעיצוב שמרני – רומנטי, בעיקר על רקע שיאים אדריכליים בני התקופה, כולל מבנים מעבר לדרך ומבנים אחרים של האדריכל בקרבת מקום. ההעמדה נעשתה במקביל לתואי הרחוב. המבנה תוכנן כתיבה דו-קומתית מקורה גג רעפים ארבע-שיפועי, מעל מסד (וקומת שירות בהפרש הטופוגרפיה בצפון-מערב) ובחזית הראשית בדרום-מזרח מגרעת הכניסה.			
ציר סימטריה ברור עובר במרכז המגרעת שבחזית הראשית לדרום-מזרח ובחזית הצפון-מערבית לחצר (לפני שהוצמדה אליה תוספת).			
בתכנויות המקוריות הציע האדריכל רחוב פתח כניסה מלבני מעל במת כניסה, מצדיו פתחים זעירים ומעליו חמישה חלונות צרים מאוחדים בכרכוב ובאדן דקים (פרט שאול מהסגנון הבינלאומי). בסופו של דבר נבנתה נישא קמורה כחלל הכניסה ובקומה א' שלושה חלונות מלבניים עצמאיים ונפרדים.			
בטון מזוין בחיפוי אבן.			
2 מעל קומה חלקית בחלק הנומך של המבנה בצפון-מערב.			
גג רעפים ארבע-שיפועי.			
מגרש טרפזי משופע הגובל בדרום ברחוב הצדדי ישעיהו. בגבול המזרחי של החלקה מגרש מגורים הפונה לרחוב טשרניחובסקי (והנוצר כתוצאה מאיחוד צמד מגרשים לא בנויים). ממערב גובלת החלקה במגרש נוסף, אף הוא בבעלות היד'קוק ובתכנון רחוב. בצפון גבל המגרש בשטח פתוח ולא מפורצל על שפת ואדי אבו ריש, בו נבנה המרכז המסחרי סטלה מאריס. המבנה הוקם בקדמת החצר ונותרו בו פריטים בודדים של חורשת עצי האורן שניטעה ככל הנראה בין 1927 ל-1938. על-פי מדידה משנת 1960 הורחב הרחוב על חשבון קדמת המגרש והגדר המקורית נהרסה.			
במודד החצר היה על-פי תיק הבנין מגרש טניס עד תחילת שנות ה-60 לפחות.			
פתחים מלבניים אנכיים ברובם, מעליהם קשתות שטוחות טרפזיות וללא אדנים בבסיסיהם (למעט מגרעת שיוצר כל פתח בנדבך שמתחתיו);			
פתח הכניסה דרך גומחא מקורה קמרון חבית ובה קבועים דלת קשותה וחלון צר מסורג בדופן הצדית; בקומת הקרקע בחזית המזרחית פתח קשות גבוה ורחב, שכל חלקו התחתון נאטם, הוביל על-פי התכנויות למרפסת פתוחה לנוף;			
פתח הכניסה התלת-מימדי השקוע בקיר וכולל דלת קשותה, חלון-חרך המתעקל בדופן העמוקה של הפתח, משקוף טובזה קשות המשתלב באבנים טרפזיות בדופן החיצונית וסיתות מסמסם המתעקל משולי הטובה אל תוך גומחת הכניסה;			
רומנטי.			
קרובה מרחוב משני (ישעיהו).			
בינונית.			
חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.			
חוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס.			
הבית נבנה עבור סטיוארט אדווין היד'קוק, פקיד בכיר בחברת הנפט העיראקית (IPC), חבר מועדון היאכטות החיפאי ופעיל בקהילה הבריטית בחיפה, ועבור רעייתו מוניקה גרייס, אף היא פעילה בקהילה הבריטית המקומית. הזוג פרסם בשנת 1927 ספר אודות תושבי חבל ארץ בגבול עירק-איראן ("Haji Rikkan; Marsh Arab", דפוס Chatto & Windus, London 1927).			
בהמשך הוסב המבנה לפנסיון.			
טוב.			
וילה עירונית בעלת ערכים אדריכליים והיסטוריים וסביבה חורש ותיק.			
למבנה ערך היסטורי בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט כמייצג את האופי הקוסמופוליטי שלה בתקופת המנדט ואת הערך הנופי הגבוה שלה שהפך אותה ליעד תיירות אטרקטיבי.			
ב'			
כל טיפול עתידני במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
בלסקי,יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיון טלפוני, 2.5.2011.			
צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רחוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון, עמ' 240.			
Palestine Post: 17.8.1938 p4; 22.3.1942 p2; 26.4.1942 p2;			
מפות מדידה Survey of Palestine 1927: (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.			

1940	שנת הקמה	נתונים היסטוריים	בית Stuart Edwin Hedgcock / מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4
מתכנן	אדריכל שמואל רחוב (Rossof)		47
בנאי/קבלן	-		מבנה וחצר לשימור
שימוש מקורי	מגורים (וילה), אח"כ פנסיון.		ישעיהו 4
בעלים/זים מקורי	Stuart Edwin Hedgcock		10923/29
מעון טיפולי.		406651	נתונים כלליים
וילה בעיצוב שמרני – רומנטי, בעיקר על רקע שיאים אדריכליים בני התקופה, כולל מבנים מעבר לדרך ומבנים אחרים של האדריכל בקרבת מקום. ההעמדה נעשתה במקביל לתואי הרחוב. המבנה תוכנן כתיבה דו-קומתית מקורה גג רעפים ארבע-שיפועי, מעל מסד (וקומת שירות בהפרש הטופוגרפיה בצפון-מערב) ובחזית הראשית בדרום-מזרח מגרעת הכניסה.			
ציר סימטריה ברור עובר במרכז המגרעת שבחזית הראשית לדרום-מזרח ובחזית הצפון-מערבית לחצר (לפני שהוצמדה אליה תוספת).			
בתכנויות המקוריות הציע האדריכל רחוב פתח כניסה מלבני מעל במת כניסה, מצדיו פתחים זעירים ומעליו חמישה חלונות צרים מאוחדים בכרכוב ובאדן דקים (פרט שאול מהסגנון הבינלאומי). בסופו של דבר נבנתה נישא קמורה כחלל הכניסה ובקומה א' שלושה חלונות מלבניים עצמאיים ונפרדים.			
בטון מזוין בחיפוי אבן.			
2 מעל קומה חלקית בחלק הנומך של המבנה בצפון-מערב.			
גג רעפים ארבע-שיפועי.			
מגרש טרפזי משופע הגובל בדרום ברחוב הצדדי ישעיהו. בגבול המזרחי של החלקה מגרש מגורים הפונה לרחוב טשרניחובסקי (והנוצר כתוצאה מאיחוד צמד מגרשים לא בנויים). ממערב גובלת החלקה במגרש נוסף, אף הוא בבעלות היד'קוק ובתכנון רחוב. בצפון גבל המגרש בשטח פתוח ולא מפורצל על שפת ואדי אבו ריש, בו נבנה המרכז המסחרי סטלה מאריס. המבנה הוקם בקדמת החצר ונותרו בו פריטים בודדים של חורשת עצי האורן שניטעה ככל הנראה בין 1927 ל-1938. על-פי מדידה משנת 1960 הורחב הרחוב על חשבון קדמת המגרש והגדר המקורית נהרסה.			
במודד החצר היה על-פי תיק הבנין מגרש טניס עד תחילת שנות ה-60 לפחות.			
פתחים מלבניים אנכיים ברובם, מעליהם קשתות שטוחות טרפזיות וללא אדנים בבסיסיהם (למעט מגרעת שיוצר כל פתח בנדבך שמתחתיו);			
פתח הכניסה דרך גומחא מקורה קמרון חבית ובה קבועים דלת קשותה וחלון צר מסורג בדופן הצדית; בקומת הקרקע בחזית המזרחית פתח קשות גבוה ורחב, שכל חלקו התחתון נאטם, הוביל על-פי התכנויות למרפסת פתוחה לנוף;			
פתח הכניסה התלת-מימדי השקוע בקיר וכולל דלת קשותה, חלון-חרך המתעקל בדופן העמוקה של הפתח, משקוף טובזה קשות המשתלב באבנים טרפזיות בדופן החיצונית וסיתות מסמסם המתעקל משולי הטובה אל תוך גומחת הכניסה;			
רומנטי.			
קרובה מרחוב משני (ישעיהו).			
בינונית.			
חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.			
חוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס.			
הבית נבנה עבור סטיוארט אדווין היד'קוק, פקיד בכיר בחברת הנפט העיראקית (IPC), חבר מועדון היאכטות החיפאי ופעיל בקהילה הבריטית בחיפה, ועבור רעייתו מוניקה גרייס, אף היא פעילה בקהילה הבריטית המקומית. הזוג פרסם בשנת 1927 ספר אודות תושבי חבל ארץ בגבול עירק-איראן ("Haji Rikkan; Marsh Arab", דפוס Chatto & Windus, London 1927).			
בהמשך הוסב המבנה לפנסיון.			
טוב.			
וילה עירונית בעלת ערכים אדריכליים והיסטוריים וסביבה חורש ותיק.			
למבנה ערך היסטורי בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט כמייצג את האופי הקוסמופוליטי שלה בתקופת המנדט ואת הערך הנופי הגבוה שלה שהפך אותה ליעד תיירות אטרקטיבי.			
ב'			
כל טיפול עתידני במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
בלסקי,יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיון טלפוני, 2.5.2011.			
צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רחוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון, עמ' 240.			
Palestine Post: 17.8.1938 p4; 22.3.1942 p2; 26.4.1942 p2;			
מפות מדידה Survey of Palestine 1927: (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.			

1940	שנת הקמה	נתונים היסטוריים	בית Stuart Edwin Hedgcock / מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4
מתכנן	אדריכל שמואל רחוב (Rossof)		47
בנאי/קבלן	-		מבנה וחצר לשימור
שימוש מקורי	מגורים (וילה), אח"כ פנסיון.		ישעיהו 4
בעלים/זים מקורי	Stuart Edwin Hedgcock		10923/29
מעון טיפולי.		406651	נתונים כלליים
וילה בעיצוב שמרני – רומנטי, בעיקר על רקע שיאים אדריכליים בני התקופה, כולל מבנים מעבר לדרך ומבנים אחרים של האדריכל בקרבת מקום. ההעמדה נעשתה במקביל לתואי הרחוב. המבנה תוכנן כתיבה דו-קומתית מקורה גג רעפים ארבע-שיפועי, מעל מסד (וקומת שירות בהפרש הטופוגרפיה בצפון-מערב) ובחזית הראשית בדרום-מזרח מגרעת הכניסה.			
ציר סימטריה ברור עובר במרכז המגרעת שבחזית הראשית לדרום-מזרח ובחזית הצפון-מערבית לחצר (לפני שהוצמדה אליה תוספת).			
בתכנויות המקוריות הציע האדריכל רחוב פתח כניסה מלבני מעל במת כניסה, מצדיו פתחים זעירים ומעליו חמישה חלונות צרים מאוחדים בכרכוב ובאדן דקים (פרט שאול מהסגנון הבינלאומי). בסופו של דבר נבנתה נישא קמורה כחלל הכניסה ובקומה א' שלושה חלונות מלבניים עצמאיים ונפרדים.			
בטון מזוין בחיפוי אבן.			
2 מעל קומה חלקית בחלק הנומך של המבנה בצפון-מערב.			
גג רעפים ארבע-שיפועי.			
מגרש טרפזי משופע הגובל בדרום ברחוב הצדדי ישעיהו. בגבול המזרחי של החלקה מגרש מגורים הפונה לרחוב טשרניחובסקי (והנוצר כתוצאה מאיחוד צמד מגרשים לא בנויים). ממערב גובלת החלקה במגרש נוסף, אף הוא בבעלות היד'קוק ובתכנון רחוב. בצפון גבל המגרש בשטח פתוח ולא מפורצל על שפת ואדי אבו ריש, בו נבנה המרכז המסחרי סטלה מאריס. המבנה הוקם בקדמת החצר ונותרו בו פריטים בודדים של חורשת עצי האורן שניטעה ככל הנראה בין 1927 ל-1938. על-פי מדידה משנת 1960 הורחב הרחוב על חשבון קדמת המגרש והגדר המקורית נהרסה.			
במודד החצר היה על-פי תיק הבנין מגרש טניס עד תחילת שנות ה-60 לפחות.			
פתחים מלבניים אנכיים ברובם, מעליהם קשתות שטוחות טרפזיות וללא אדנים בבסיסיהם (למעט מגרעת שיוצר כל פתח בנדבך שמתחתיו);			
פתח הכניסה דרך גומחא מקורה קמרון חבית ובה קבועים דלת קשותה וחלון צר מסורג בדופן הצדית; בקומת הקרקע בחזית המזרחית פתח קשות גבוה ורחב, שכל חלקו התחתון נאטם, הוביל על-פי התכנויות למרפסת פתוחה לנוף;			
פתח הכניסה התלת-מימדי השקוע בקיר וכולל דלת קשותה, חלון-חרך המתעקל בדופן העמוקה של הפתח, משקוף טובזה קשות המשתלב באבנים טרפזיות בדופן החיצונית וסיתות מסמסם המתעקל משולי הטובה אל תוך גומחת הכניסה;			
רומנטי.			
קרובה מרחוב משני (ישעיהו).			
בינונית.			
חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.			
חוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס.			
הבית נבנה עבור סטיוארט אדווין היד'קוק, פקיד בכיר בחברת הנפט העיראקית (IPC), חבר מועדון היאכטות החיפאי ופעיל בקהילה הבריטית בחיפה, ועבור רעייתו מוניקה גרייס, אף היא פעילה בקהילה הבריטית המקומית. הזוג פרסם בשנת 1927 ספר אודות תושבי חבל ארץ בגבול עירק-איראן ("Haji Rikkan; Marsh Arab", דפוס Chatto & Windus, London 1927).			
בהמשך הוסב המבנה לפנסיון.			
טוב.			
וילה עירונית בעלת ערכים אדריכליים והיסטוריים וסביבה חורש ותיק.			
למבנה ערך היסטורי בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט כמייצג את האופי הקוסמופוליטי שלה בתקופת המנדט ואת הערך הנופי הגבוה שלה שהפך אותה ליעד תיירות אטרקטיבי.			
ב'			
כל טיפול עתידני במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
בלסקי,יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיון טלפוני, 2.5.2011.			
צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רחוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון, עמ' 240.			
Palestine Post: 17.8.1938 p4; 22.3.1942 p2; 26.4.1942 p2;			
מפות מדידה Survey of Palestine 1927: (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.			

1940	שנת הקמה	נתונים היסטוריים	בית Stuart Edwin Hedgcock / מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4
מתכנן	אדריכל שמואל רחוב (Rossof)		47
בנאי/קבלן	-		מבנה וחצר לשימור
שימוש מקורי	מגורים (וילה), אח"כ פנסיון.		ישעיהו 4
בעלים/זים מקורי	Stuart Edwin Hedgcock		10923/29
מעון טיפולי.		406651	נתונים כלליים
וילה בעיצוב שמרני – רומנטי, בעיקר על רקע שיאים אדריכליים בני התקופה, כולל מבנים מעבר לדרך ומבנים אחרים של האדריכל בקרבת מקום. ההעמדה נעשתה במקביל לתואי הרחוב. המבנה תוכנן כתיבה דו-קומתית מקורה גג רעפים ארבע-שיפועי, מעל מסד (וקומת שירות בהפרש הטופוגרפיה בצפון-מערב) ובחזית הראשית בדרום-מזרח מגרעת הכניסה.			
ציר סימטריה ברור עובר במרכז המגרעת שבחזית הראשית לדרום-מזרח ובחזית הצפון-מערבית לחצר (לפני שהוצמדה אליה תוספת).			
בתכנויות המקוריות הציע האדריכל רחוב פתח כניסה מלבני מעל במת כניסה, מצדיו פתחים זעירים ומעליו חמישה חלונות צרים מאוחדים בכרכוב ובאדן דקים (פרט שאול מהסגנון הבינלאומי). בסופו של דבר נבנתה נישא קמורה כחלל הכניסה ובקומה א' שלושה חלונות מלבניים עצמאיים ונפרדים.			
בטון מזוין בחיפוי אבן.			
2 מעל קומה חלקית בחלק הנומך של המבנה בצפון-מערב.			
גג רעפים ארבע-שיפועי.			
מגרש טרפזי משופע הגובל בדרום ברחוב הצדדי ישעיהו. בגבול המזרחי של החלקה מגרש מגורים הפונה לרחוב טשרניחובסקי (והנוצר כתוצאה מאיחוד צמד מגרשים לא בנויים). ממערב גובלת החלקה במגרש נוסף, אף הוא בבעלות היד'קוק ובתכנון רחוב. בצפון גבל המגרש בשטח פתוח ולא מפורצל על שפת ואדי אבו ריש, בו נבנה המרכז המסחרי סטלה מאריס. המבנה הוקם בקדמת החצר ונותרו בו פריטים בודדים של חורשת עצי האורן שניטעה ככל הנראה בין 1927 ל-1938. על-פי מדידה משנת 1960 הורחב הרחוב על חשבון קדמת המגרש והגדר המקורית נהרסה.			
במודד החצר היה על-פי תיק הבנין מגרש טניס עד תחילת שנות ה-60 לפחות.			
פתחים מלבניים אנכיים ברובם, מעליהם קשתות שטוחות טרפזיות וללא אדנים בבסיסיהם (למעט מגרעת שיוצר כל פתח בנדבך שמתחתיו);			
פתח הכניסה דרך גומחא מקורה קמרון חבית ובה קבועים דלת קשותה וחלון צר מסורג בדופן הצדית; בקומת הקרקע בחזית המזרחית פתח קשות גבוה ורחב, שכל חלקו התחתון נאטם, הוביל על-פי התכנויות למרפסת פתוחה לנוף;			
פתח הכניסה התלת-מימדי השקוע בקיר וכולל דלת קשותה, חלון-חרך המתעקל בדופן העמוקה של הפתח, משקוף טובזה קשות המשתלב באבנים טרפזיות בדופן החיצונית וסיתות מסמסם המתעקל משולי הטובה אל תוך גומחת הכניסה;			
רומנטי.			
קרובה מרחוב משני (ישעיהו).			
בינונית.			
חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.			
חוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס.			
הבית נבנה עבור סטיוארט אדווין היד'קוק, פקיד בכיר בחברת הנפט העיראקית (IPC), חבר מועדון היאכטות החיפאי ופעיל בקהילה הבריטית בחיפה, ועבור רעייתו מוניקה גרייס, אף היא פעילה בקהילה הבריטית המקומית. הזוג פרסם בשנת 1927 ספר אודות תושבי חבל ארץ בגבול עירק-איראן ("Haji Rikkan; Marsh Arab", דפוס Chatto & Windus, London 1927).			
בהמשך הוסב המבנה לפנסיון.			
טוב.			
וילה עירונית בעלת ערכים אדריכליים והיסטוריים וסביבה חורש ותיק.			
למבנה ערך היסטורי בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט כמייצג את האופי הקוסמופוליטי שלה בתקופת המנדט ואת הערך הנופי הגבוה שלה שהפך אותה ליעד תיירות אטרקטיבי.			
ב'			
כל טיפול עתידני במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
בלסקי,יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיון טלפוני, 2.5.2011.			
צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רחוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון, עמ' 240.			
Palestine Post: 17.8.1938 p4; 22.3.1942 p2; 26.4.1942 p2;			
מפות מדידה Survey of Palestine 1927: (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.			

1940	שנת הקמה	נתונים היסטוריים	בית Stuart Edwin Hedgcock / מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4
מתכנן	אדריכל שמואל רחוב (Rossof)		47
בנאי/קבלן	-		מבנה וחצר לשימור
שימוש מקורי	מגורים (וילה), אח"כ פנסיון.		ישעיהו 4
בעלים/זים מקורי	Stuart Edwin Hedgcock		10923/29
מעון טיפולי.		406651	נתונים כלליים
וילה בעיצוב שמרני – רומנטי, בעיקר על רקע שיאים אדריכליים בני התקופה, כולל מבנים מעבר לדרך ומבנים אחרים של האדריכל בקרבת מקום. ההעמדה נעשתה במקביל לתואי הרחוב. המבנה תוכנן כתיבה דו-קומתית מקורה גג רעפים ארבע-שיפועי, מעל מסד (וקומת שירות בהפרש הטופוגרפיה בצפון-מערב) ובחזית הראשית בדרום-מזרח מגרעת הכניסה.			
ציר סימטריה ברור עובר במרכז המגרעת שבחזית הראשית לדרום-מזרח ובחזית הצפון-מערבית לחצר (לפני שהוצמדה אליה תוספת).			
בתכנויות המקוריות הציע האדריכל רחוב פתח כניסה מלבני מעל במת כניסה, מצדיו פתחים זעירים ומעליו חמישה חלונות צרים מאוחדים בכרכוב ובאדן דקים (פרט שאול מהסגנון הבינלאומי). בסופו של דבר נבנתה נישא קמורה כחלל הכניסה ובקומה א' שלושה חלונות מלבניים עצמאיים ונפרדים.			
בטון מזוין בחיפוי אבן.			
2 מעל קומה חלקית בחלק הנומך של המבנה בצפון-מערב.			
גג רעפים ארבע-שיפועי.			
מגרש טרפזי משופע הגובל בדרום ברחוב הצדדי ישעיהו. בגבול המזרחי של החלקה מגרש מגורים הפונה לרחוב טשרניחובסקי (והנוצר כתוצאה מאיחוד צמד מגרשים לא בנויים). ממערב גובלת החלקה במגרש נוסף, אף הוא בבעלות היד'קוק ובתכנון רחוב. בצפון גבל המגרש בשטח פתוח ולא מפורצל על שפת ואדי אבו ריש, בו נבנה המרכז המסחרי סטלה מאריס. המבנה הוקם בקדמת החצר ונותרו בו פריטים בודדים של חורשת עצי האורן שניטעה ככל הנראה בין 1927 ל-1938. על-פי מדידה משנת 1960 הורחב הרחוב על חשבון קדמת המגרש והגדר המקורית נהרסה.			
במודד החצר היה על-פי תיק הבנין מגרש טניס עד תחילת שנות ה-60 לפחות.			
פתחים מלבניים אנכיים ברובם, מעליהם קשתות שטוחות טרפזיות וללא אדנים בבסיסיהם (למעט מגרעת שיוצר כל פתח בנדבך שמתחתיו);			
פתח הכניסה דרך גומחא מקורה קמרון חבית ובה קבועים דלת קשותה וחלון צר מסורג בדופן הצדית; בקומת הקרקע בחזית המזרחית פתח קשות גבוה ורחב, שכל חלקו התחתון נאטם, הוביל על-פי התכנויות למרפסת פתוחה לנוף;			
פתח הכניסה התלת-מימדי השקוע בקיר וכולל דלת קשותה, חלון-חרך המתעקל בדופן העמוקה של הפתח, משקוף טובזה קשות המשתלב באבנים טרפזיות בדופן החיצונית וסיתות מסמסם המתעקל משולי הטובה אל תוך גומחת הכניסה;			
רומנטי.			
קרובה מרחוב משני (ישעיהו).			
בינונית.			
חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.			
חוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס.			
הבית נבנה עבור סטיוארט אדווין היד'קוק, פקיד בכיר בחברת הנפט העיראקית (IPC), חבר מועדון היאכטות החיפאי ופעיל בקהילה הבריטית בחיפה, ועבור רעייתו מוניקה גרייס, אף היא פעילה בקהילה הבריטית המקומית. הזוג פרסם בשנת 1927 ספר אודות תושבי חבל ארץ בגבול עירק-איראן ("Haji Rikkan; Marsh Arab", דפוס Chatto & Windus, London 1927).			
בהמשך הוסב המבנה לפנסיון.			
טוב.			
וילה עירונית בעלת ערכים אדריכליים והיסטוריים וסביבה חורש ותיק.			
למבנה ערך היסטורי בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט כמייצג את האופי הקוסמופוליטי שלה בתקופת המנדט ואת הערך הנופי הגבוה שלה שהפך אותה ליעד תיירות אטרקטיבי.			
ב'			
כל טיפול עתידני במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			
בלסקי,יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיון טלפוני, 2.5.2011.			
צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רחוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון, עמ' 240.			
Palestine Post: 17.8.1938 p4; 22.3.1942 p2; 26.4.1942 p2;			
מפות מדידה Survey of Palestine 1927: (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.			

1940	שנת הקמה	נתונים היסטוריים	בית Stuart Edwin Hedgcock / מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 4
מתכנן	אדריכל שמואל רחוב (Rossof)		47
בנאי/קבלן			

כרטיס אתר #47

הערה: כרטיס אתר זה מהווה כרטיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	בית Stuart Edwin Hedgcock /מלון הכרמל הצרפתי/ישעיהו 6	נתונים היסטוריים	שנת הקמה
		מס' האתר			
	סוג האתר				
		מיקום האתר			
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר		10923/28	בעלים/זים מקורי	Stuart Edwin Hedgcock
			396110	שימוש נוכחי	מעון טיפולי.
		תיאור המבנה	וילה בעיצוב שמרני – רומנטי, בעיקר על רקע שיאים אדריכליים בני התקופה, כולל מבנים מעבר לדרך ומבנים אחרים של האדריכל בקרבת מקום.		
			ההעמדה מבוססת על אוריינטציה צפון-דרום, כשבדרום חזית הכניסה מכיוון שביל מפותל דרך חורשה. בחזית הכניסה, הנצפית גם מהרחוב, נעשה שימוש בפתחים בודדים, שני חלונות צרים ודלת שקועה בעומק החזית בקומת הקרקע ודלת בודדת בקומה א'. בשונה מהתחושה האטומה והכבשה נעשה שימוש בסדרת פתחים זעירים בגובה נדבך אבן בודד ובפרופורציה צרה כדי 'לאוורר' את מרפסת הגג בחזית זאת. החזית המערבית נפתחה לואדי לא מבונה דרך מרפסת חיצונית, וראנדה.		
			בפני הקיר הקרוב למגרש הצפוני תוכננה מרפסת 'ארקר' מעל בסיס משונן ובה חלון קשות. אגף נמוך דו-קומתי שטוח גג צמוד למבנה הראשי ממזרחו, לפי התכניות המקוריות כלל חללי שירות (מוסך, חדר כביסה, גרם מדרגות עצמאי המוביל לצמד חדרים זעירים, נוחיות וחדר (מטבח או רחצה?), ככל הנראה דירה למגורי עובדי משק הבית.		
		חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן.		
		מספר הקומות	2		
		סוג הגג	שילוב בין גג שטוח לגג רעפים בשיפועים מורכבים.		
		תיאור המגרש	מגרש טרפזי משופע הגובל בדרום ברחוב הצדדי ישעיהו. בגבול המזרחי של החלקה מגרש מגורים נוסף, אף הוא בבעלות היד'קוק ובתכנון רחוב. במערב ובצפון גבל המגרש בשטח פתוח ולא מפורצל על שפת ואדי אבו ר'יש. כיום נותר המגרש במערב ללא בינוי ואילו מצפון נבנה המרכז המסחרי סטלה מאריס. המבנה הוקם בעומק החצר בפגיעה מינימאלית בחורשת עצי האורן שניטעה ככל הנראה בין 1927 ל-1938. פתחים מלבניים אנכיים מעוטרים קשתות שטוחות טרפזיות במישור החזית ואדני בטון דקים. במקור היו קבועים מצדי הפתחים תריסים דו-כנפיים (על כך מעידים מחזיקי תריסים);		
		אפיון הפתחים	חזית הכניסה (דרום) אטומה יחסית וכוללת את אלמנט הכניסה הדו-קומתי. בקומת הקרקע פעורים שני חלונות צרים וביניהם קיר קעור בו פעור פתח הכניסה המלבני בקשת שטוחה טרפזית המשולבת בקיר הקעור (הדלת המקורית הוחלפה). מעליו בקומה א' יוצא למרפסת פתח קשות במשקוף אבן מדורג ומעוגל שפה בו קבוע משקוף עץ רחב וסביבו סרגל צר. בפתח נותר קבוע עליון בחלוקה לשלושה. החזית הצופה לטבע הפתוח במערב אוורירית יחסית וכוללת ורנדה, מרפסת מקורה בה שילב רחוב את אלמנט שלוש הקשתות האופייני שלו במרכזה של אשליית הסימטריה.		
		אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	אלמנט הכניסה הקעור בסתיות מסמם הנושא את בסיס מרפסת קומה א', אליה יוצאת דלת קשותה במשקוף אבן מדורג ומעוגל שפה; אלמנט שלוש הקשתות בחזית הנופית במערב; הארקר בצפון; רומנטי.		
שימור		סגנון הבניה	רומנטי.		
		נצפות האתר	קרובה מרחוב משני (ישעיהו).		
		איכות המבנה	בינונית.		
		מתחם/מרקם	חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.		
		אירוע היסטורי	חוליה בשרשרת הפנסיונים על הרכס. הבית נבנה עבור סטיוארט אדווין היד'קוק, פקיד בכיר בחברת הנפט העיראקית (IPC), חבר מועדון היאכטות החיפאי ופעיל בקהילה הבריטית בחיפה, ועבור רעייתו מוניקה גרייס, אף היא פעילה בקהילה הבריטית המקומית. הזוג פרסם בשנת 1927 ספר אודות תושבי חבל ארץ בגבול עירק-איראן ("Haji Rikkan; Marsh Arab", דפוס Chatto & Windus, London). בהמשך הוסב המבנה לפנסיון.		
שימור		מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.		
		הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	וילה עירונית בעלת ערכים אדריכליים והיסטוריים וסביבה חורש ותיק. למבנה ערך היסטורי בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט כמייצג את האופי הקוסמופוליטי שלה בתקופת המנדט ואת הערך הנופי הגבוה שלה שהפך אותה ליעד תיירות אטרקטיבי.		
		דרגת השימור	ב'		
		הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.		
		משמאל: החזית המערבית (ובה שלוש קשתות בורנדה) כלוגו ניר המכתבים של הפנסיון. מתוך מכתב בחתימת אליאב בלסקי מיום 16.12.1959, תיק הבנין.			

ביבליוגרפיה	
בלסקי,יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיון טלפוני, 2.5.2011. צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רחוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון, עמ' 240. Palestine Post: 17.8.1938 p4; 22.3.1942 p2; 26.4.1942 p2; Survey of Palestine 1927: (נדפסה 1932) קנ"מ מקורי 1:20,000 ו- Haifa 145-245.11, נמדדה בשנת 1937 (נדפסה 1938) קנ"מ מקורי 1:2,500.	
חומר גרפי	
מקרא התמונות: מימין: מפת האתר וסביבתו. [1] שביל הגישה מדרום-מערב. [2,3] חזית הכניסה מדרום, פרטי אלמנט הכניסה לתיבה הראשית. [4] תכניות החזית המערבית, מתוך תיק הבנין. [5] החזית הדרומית במלואה.	

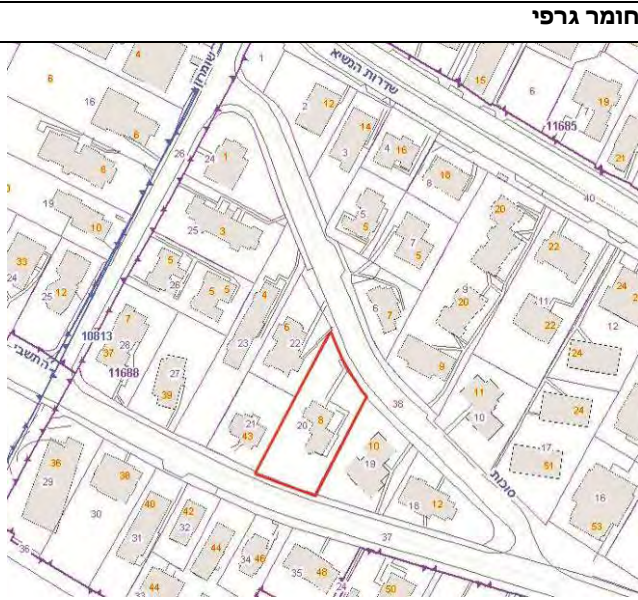
סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

כרטים אתר #48

הערה: כרטים אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

חומר גרפי	
מקרא התמונות: מימין: מפת האתר וסביבתו. [1] החזית הצפונית מכיוון רחוב סוכות. [2] החזית הצפונית מצילום משטח החצר. [3] החזית המזרחית מכיוון רחוב סוכות. [4] מרכז החזית המזרחית.	

סוג הנתונים		הנתון	פירוט			
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	סוג האתר	שם האתר	בית פינקלשטיין / סוכות 8 *נהרס בשנת 2012	נתונים היסטוריים	שנת הקמה
						שנת הריסה
						מתכנן
						בנאי/קבלן
						שימוש מקורי
נתונים כלליים	תיאור פזי של האתר	תיאור המבנה	מספר תיק בנין	396431		בעלים/זים מקורי
						מגורים
						מבנה מגורים תלת קומתי אשר נבנה באמצע שנות ה- 30 בסגנון בינלאומי בו מתקיימת מערכת יחסים מיוחדת בין פנים לחוץ. הבנין בצורת "L" חובק את חורשת עצי אורן הצנובר שבמגרש. מרפסות פס ופרגולה בחצר מקשרות בין פנים לחוץ בחזית לוואדי. החזית לרחוב סוכות סגורה ואינטימית. משולבים בו מרכיבים אופייניים לסגנון-פירוק המאסה לגושים ושילוב תיבות וגלילים בד-מימד ובתלת-מימד. מרפסות אופקיות (שחלקן נסגרו במהלך השנים) ופתחים רבועים משמשים לצד פתחים עגולים. את החזית הדרומית לרחוב התשבי מעטרת מרפסת גלילית דו-קומתית (במקור אזור שירות), אליה מחוברת סככה הנשענת על עמודים מלבנים אדומות חשופות. בחצר חורשת עצי אורן הצנובר המשתלבת בחורש הייחודי לרחוב סוכות. הגדר המקורית בחזית דרום-מערב נהרסה לצורך הרחבת רחוב התשבי. המבנה ההיסטורי נהרס בשנת 2012 לצורך הקמת מבנה חדש. בתכנון המבנה היה שותף האדריכל דוד לסקוב, מתנדב בצבא הבריטי, קצין הנדסה של חטיבת גולני, קצין הנדסה של פיקוד צפון וסגן קצין הנדסה ראשי. הוכתר פעמיים כחתן פרס בטחון ישראל. ייסד את יחידת 'יפתח' לפיתוח אמצעי לחימה מיוחדים והמשיך לפקד עליה עד מותו בשנת 1989 והוא בן 86.
חומרי הבניה וחומרי החזיתות	מספר הקומות	סוג הגג	טיאור המגרש	אפיון הפתחים	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	בטון מזוין.
						3
						שטוח.
						מגרש טרפזי שדפנותיו הארוכות במזרח ובמערב גובלות במגרשים הסמוכים , הדופן הקצרה לרחוב התשבי ודופן ארוכה לרחוב סוכות. הבנין הועמד במרכז המגרש תוך חלוקת המאסה הבנויה לגושים בתכנית 'L' היוצרת חיבור בין הטבע לבנוי. במקור היתה בנויה גדר בטון בסגנון הבינלאומי בחזית לרחוב סוכות (אך נהרסה ככל הנראה לצורך הרחבת הדרך). במגרש נטועה חורשת עצי אורן הצנובר שהינה חלק מרצף המתחם לשימור ברחוב סוכות. רב הפתחים במבנה מלבניים, במקור היו קבועים בהם כנפי עץ ותריסי גלילה; בחדר המדרגות חלונות מלבניים בחלקות מלבניות של פרופילי פלדה; דלת הכניסה הראשית מעץ בו קבועה 'רשת' של 3x4 זגוגיות; דלת הכניסה התחתונה לחצר דומה וכוללת רשת של 1x4 זגוגיות; הקומה העליונה מעוטרת בצמד חלונות קשוחים ניצבים ובבסיסיהם אדניות משוננות. הפרגולה המחברת בין המבנה לחצר בקומת הקרקע הצפונית; חורשת האורן.
						סגנון הבניה
						נצפות האתר
						איכות המבנה
						פרט במקבץ מבנים בסגנון הבינלאומי הבנויים בתוך חורשת עצי אורן הכרמל והיוצרים מתחם אדריכלי ונופי אופייני לכרמל הותיק.
						אירוע היסטורי
						מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר
שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	דרגת השימור	הנחיות שימור			למבנה ערכים אדריכליים וסביבתיים המייצגים סגנון, תרבות ותקופה. החורשה הינה חלק בלתי נפרד מהמתחם לשימור ברחוב סוכות.
						ב'
						כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד.
ביבליוגרפיה						דוד לסקוב באתר 'זיכור': http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=512018 המבנה נהרס בשנת 2012, תיק תיעוד הוכן על-ידי האדריכלים יעל נעמן-פורמן ואמיר פרוינדליך. התיק קיים ביחידת השימור של עיריית חיפה.

מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו.
[1] האלמנט הגלילי הצמוד לחזית הדרומית של האגף הדרומי. קרקעיתה משמשת חדר סגור ובקומה א' מרפסת מקורה. בקומת הקרקע מחברת רגולה שעמודיה לבנים אדומות בין החלל הבנוי לחוץ.
[2] החזית הדרומית לרחוב התשבי כללה במקור מרפסות פתוחות וחלונות רחבים. מבט אל המבנה בצורת ה-L דרך מסך העצים.
[3] החזית לרחוב סוכות אטומה ופעורים בה חלונות בודדים זעירים כולל שילוב בין חלונות מלבניים לחלון עגול בקומה העליונה.

כרטיס אתר #51

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר
	סוג האתר	מס' האתר
	מיקום האתר	סוכות 11
		52
		מבנה וחצר לשימור
		כתובת
		סוכות 11
		גוש חלקה
		11688/10
		מספר תיק בנין
		385712
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה
בית דירות תלת-קומתי המוגבה מעל הקרקע, אשר נבנה בשלהי שנות ה- 30 בסגנון הבניה הבינלאומי תוך שילוב מאפיינים רומנטיים בהזמנת ארנו הוכפלד. את המבנה תכנן האדריכל שמואל רוזוב, יליד סנט פטרסבורג וחניך ביה"ס להנדסה בלונדון, שעלה לארץ בשנת 1924 וכהן כאדריכל ראשי במשרד התכנון של חברת החשמל הארצישראלית (במסגרת זאת תכנן בין היתר את בית רוטנברג הסמוך ואת קרית חשמל) ובהמשך כאדריכל פרטי (מתכנן קולנוע 'ארמון' בהדר, בתי קולנוע ארמון ומגוון אדיר של בתי דירות ווילות ברחבי העיר). רוזוב פירק את המאסה הבנויה לשני גושים נפרדים המחוברים ע"י תיבה-חלל המדרגות. מרפסות עוטפות את הקומה השניה כאלמנט אופקי המדגיש את שבירת המאסה. שפתו הייחודית של רוזוב באה לידי ביטוי בשילוב אלמנטים רומנטיים אופייניים לבתיו: מרפסת קומת הקרקע נתמכת ע"י 3 פתחים מקושטים ופתח משותף הניצב להם. בדירה בקומה העליונה 2 חלונות קשורים המעוטרים באדניות משוננות. בקיר המזרחי של חדר המדרגות חלונות ורטיקליים. רוזוב עצמו אף התגורר בדמי מפתח בדירה המזרחית בקומה ב' של המבנה.		
הסגנון הבינלאומי בא לידי ביטוי גם באלמנטים העיצוביים: שימוש בצורות פשוטות כגון רשת שתי וערב בדלתות הכניסות, בלבני הזכוכית מעל הכניסה הראשית, במעקות המרפסות וכמובן בחלוקת המבנה לנפחים – על-מנת ליצור מבנה אלגנטי להפליא. אלמנטים פשוטים משמשים עזרים להרכבת הפרטים: פלאחים (סרגלי פלדה) במעקות ובמאחז היד בגרם החיצוני.		
הבניה נעשתה בלבני סיליקט (בעל הבית הוכפלד, חתנו של 'הנדיב הלא ידוע' יצחק לייב גולדברג, היה בעל בית חרושת לסיליקט) אותן ניתן לראות גם בקירות החוץ והפנים וגם בגדר הפונה לרחוב. במקור נבנו 5 דירות, אך במרוצת השנים נבנתה דירה שישית בקומה השלישית. חלק גדול מהמרפסות נסגרו וחלק מהפרזול המקורי הוחלף.		
בחצר חורשת עצי אורן הצנובר המשתלבת בחורש הייחודי לרחוב סוכות.		
חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין ולבני סיליקט.	
מספר הקומות	3 מוגבהות מעל הקרקע.	
סוג הגג	שטוח.	
תיאור המגרש	מגרש מלבני הפונה לרחוב סוכות. העמדת המבנה במרכז המגרש הותירה בדפנות חלק ניכר מחורשת אורן הצנובר המשתלבת בחורש הייחודי לרחוב סוכות.	
אפיון הפתחים	רב הפתחים במבנה מלבניים, במקור היו קבועים בהם כנפי עץ ותריסי גלילה; בחדר המדרגות חלונות מלבניים בחלקוות מלבניות של פרופילי פלדה; דלת הכניסה הראשית מעץ בו קבועה 'רשת' של 3x7 זגוגיות וזגוגית תחתונה 1x3; דלת הכניסה התחתונה לחצר דומה וכוללת רשת של 1x8 זגוגיות; הקומה העליונה מעוטרת בצמד חלונות קשורים ניצבים ובבסיסייהם אדניות משוננות.	
אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	החלונות משונני האדנית; אלמנט שלוש הקשתות; הפרזול המרושת; גרם המדרגות ודלת הכניסה לחדר המדרגות.	
סגנון הבניה	בינלאומי/רומנטי.	
נצפות האתר	קרובה מרחוב צדדי (סוכות) ומשבילים פרטיים פתוחים (שפ"פים) העוברים בצמוד למגרש ומחברים בין שדרות הנשיא לרחוב סוכות.	
איכות המבנה	גבוהה.	
מתחם/מרקם	פרט מרכזי במתחם הנופי והבנוי של החורשה ברחוב סוכות.	
אירוע היסטורי	בדירה המזרחית בקומה ב' של המבנה התגורר בדמי מפתח מתכנן הבנין האדריכל שמואל רוזוב, מהבולטים באדריכלי העיר חיפה האחראי על תכנון מבני ציבור חשובים בהם בתי הקולנוע 'ארמון' ו'עין דור', בתי המלון 'נוף' ו'דן כרמל', המרכז המסחרי בסטלה מאריס ובתי מגורים בהם קרית חשמל בקרית חיים, בית רוטנברג בשדרות הנשיא, בית החולים מולדה (כיום אכסנית בית רוטנברג), בית אברהם ופיניה רוטנברג (לימים ביה"ח 'אמהות').	
מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.	
שימור	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים כמייצג סגנון ותקופה. החורשה הינה חלק בלתי נפרד מהמתחם לשימור ברחוב סוכות.
	דרגת השימור	ב'
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או חפירת קומה, תיבחן לאור מסקנות תיק התיעוד, תוך שמירת הצומח בחזית הקדמית (דרום-מערב) ובשולי המגרש.
ביבליוגרפיה	אדלר אילנה, בעלת דירה בבנין עד שנת 2009, שיחות שונות.	
	אנטוקולסקי נגה, נכדת האדריכל רוזוב, ראיון טלפוני 27.4.2011.	
	גרא גרשון. (1984). הנדיב הלא ידוע. הוצאת מודן, עמ' 183-181.	
צוי דריה. (2007). שורשיו של האדריכל שמואל רוזוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון.		

חומר גרפי

מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו.
[1] חלון קשות שבבסיסו אדנית משוננת ומגודרת באלמנט רשת.
צילום חזיתות דרום ומערב מרחוב סוכות [5] בשנות ה-60 או שלהי ה-50 (מאוסף אילנה ודן אדלר) ולאחר תוספת הדירה השישית [3].
[2] צילום משביל הכניסה צפונה לעבר גרם המדרגות ואלמנט שלוש הקשתות (המוסתר ע"י צמחיה).
[4] גרם המדרגות החיצוני לבנין: המעקה משלב קיר מדורג במאחזי די אורטוגונאלי בגימור מעוגל באמצעות אלמנטים פשוטים: פלאחים (סרגלי פלדה) מכופפים ברוח הסגנון הבינלאומי. דלת הכניסה עשויה לוח עץ בו קבועה 'רשת' זגוגית ומעליה לבני זכוכית קבועות בקיר.

סוג הנתונים		הנתון	פירוט	
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	עובדיה 6	
		מס' האתר	53	
		סוג האתר	מבנה וחצר לשימור	
		מיקום האתר	עובדיה 6	
			גוש חלקה	10805/110
		מספר תיק בנין	362830	
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים	בית דירות תלת-קומתי המוגבה מעל הקרקע, אשר נבנה בשלהי שנות ה-30 בסגנון הבניה הבינלאומי. במבנה נעשה שימוש במאגר הצורות המינימליסטי של הסגנון הבינלאומי, תיבות וגלילים, לגיבוש מכלול הרמוני. המגרש האורכני הכתיב בנין מלבני, שהכניסה אליו דרך חדר מדרגות במרכז הדופן המזרחית. חדר המדרגות בולט מפני החזית ומודגש בצורתו הגלילית ובפתח הגבוה הפעור בו, בו משולבים חלונות צבעוניים בגוונים צהוב, ירוק וכחול במסגור סרגלי פלדה וגגון בטון עליון מעל רחבת הכניסה. מרפסות פתוחות (שחלקן נסגרו) מעוגלות פינה חובקות רת המבנה ומרככות את המאסה הבנויה. חלל המדרגות אף הוא ראוי לתשומת לב: ריצוף הכניסה נעשה בשימוש אריחי טראצו בגווני אוקר וצוקל שחור בשילוב ריבוע ירוק הכחיבור ליציקת הטרצו הירוקה של מהלכי המדרגות והפודסטים (בה משולב טראצו שחור בעומק הרום ובצוקל). במעקה הבטון הבנוי משולב מאחז יד גלילי בפלאח (סרגל פלדה) מקביל ופלאחים אנכיים.	
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה		

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	נתונים כלליים בסיסיים	
	זיהוי האתר	שם האתר	סוג האתר	
	מס' האתר	55		
	מבנה וחצר לשימור	עובדיה 35		
	כתובת	10805/58		
	גוש חלקה	441108		
	מספר תיק בנין	נתונים כלליים		
תיאור האתר	תיאור המבנה של האתר	בית דירות תלת-קומתי בסגנון בינלאומי-מקומי, שתוכנן עבור הסוחר החיפאי סאלח אדיב שביב. שביב, בן למשפחה מוסלמית יוצאת דמשק, בעל קרקעות וסוחר בעל חנות הלבשה בעיר ההיסטורית בחיפה עזב את הארץ במלחמה והבית (כמו גם בית נוסף שתכנן עבורו גרשטל ברחוב בית אל 26) נותר בידי שותפו העסקי בחנות, אבינדר. קוי המתאר של הבנין אופייניים לסגנון הבינלאומי בנקיון הצורני, בפירוק המאסה ע"י שבירתה לגושים, בשימוש בסדרות חלונות ושילובי אבן/בטון להדגשה אופקית ('חלונות סרט'), בחלון ורטיקלאי להדגשת אלמנט התנועה בחלל בפרט איכותי של שילוב חלוקות אבן. מבט מקורב חושף את העושר הצורני המאפיין את הוריאנט המקומי של הסגנון המודרני. חיפוי המבנה באבן תוך שילוב סוגי סיתות (טובה ומסמסם) ובטון צבוע טיח חלק המחליפים את הטיח האופייני לזרם העיקרי של הסגנון. בריכת הנוי המתומנת/משושה/ עגולה האופיינית לבוסתן הערבי תורגמה ע"י גרשטל לתיבה מינימליסטית. פתחי הכניסות מקורים קורות בטון הנשאות על פילאסטרים (עמודים מזוייפים שמקורם באדריכלות הקלאסית). הכניסה למבנה עוברת בקומת עמודים קורבוזיאנית (Pilotis), שהדופן האחת שלה בנויה (בה קבוע חלון סרט משילוב חלונות ועמודי בטון מחורץ כחיץ) ומצדה השני קולונאדה של גלילים מטווחים מינימליסטיים בעיצובם, הממשיכים בשדרת עצי דקל המלווה את השביל לרחוב. את החצר תוחמת גדר בטון בחיפוי אבן בעיבוד מסמסם. את המבנה תכנן האדריכל החיפאי משה גרשטל (1886-1964), יליד גליציה שהתחנך בוניה ואשר היה בעל גישה ייחודית לאדריכלות המודרנית. גרשטל תכנן בין היתר את שוק תלפיות (פרס ראשון מתוך 98 הצעות בתחרות אדריכלים), בית התעשיה ברחוב הרצל, בית החולים כרמל הישן ברחוב מאפו. גרשטל קשר יחסי ידידות עם בני האליטה הערבית ותכנן עבורם בתי דירות ווילות באיכות אדריכלית יוצאת דופן המשלבת מודרניזם ומסורת מקומית דוגמת המבנים שתכנן עבור שביב (המבנה הנסקר ובית אל 26), בית עז"ד חנא עספור ברחוב טשרניחובסקי 25, בית מארי חביבי/טשרניחובסקי 27, בית אגנס חורי /טשרניחובסקי 29, בית דירות עבור משפחת קרמאן ברחוב סירקין.		
		חומרי הבניה וחומרי החיתות	בטון מזוין בחיפוי אבן בעיבודי טובזה ותלטיש. שילוב בטון חשוף בפרטים בודדים.	
		מספר הקומות	שימוש יוצא דופן נעשה בעצי דקל כאלמנטים בנויים.	
		סוג הגג	3 מוגבהות מעל הקרקע.	
		תיאור המגרש	שטוח.	
		אפיון הפתחים	מגרש א-רגולארי שדפנותיו הארוכות גובלות במגרשים הצמודים (שנותרו פתוחים במשך שנים ארוכות), דופן קצרה מעוקלת לכיוון רחוב עובדיה ודופן ארוכה לכיוון ואדי לוטם. העמדת הבנין בסמוך לרחוב הותירה את חלקו התחתון של המגרש פתוח לנוף ואפשרה יצירת סדרה של טראסות ומרפסות נופיות מגונות ומטופחות כעדות חברת שער הגולן עפרה שן. הכניסה למבנה דרך קומת עמודים קורבוזיאנית, מצדה האחד דופן בנויה ומצדה השני קולונאדה של גלילים מינימליסטיים בעיצובם, הממשיכים בשדרת עצי דקל הנטועה במקצב דומה לאורך שביל הכניסה. בגבול הדרומי של מגרש בבית מספר 33 נטועה שדרת עצי ברוש, מערך נטיעות האופייני לתקופה המנדטורית. החומה לרחוב בנויה בטון בחיפוי אבן טובזה וקופינג מסמסם. מלבניים במימדים משתנים בהתאם לצורך התפקודי של כל חלל. בפתחים נוצקו קורות אבן דקות בולטות קמעה מקו הבנין – במטרה לספק תחליף מודרני לקורה, לקשת המסורתית או לגלגולה כקשת שטוחה בחלוקת אבן טרפזית. על מנת ליצור רצף ויזואלי אופקי ואשלית 'חלון סרט' ברוח הסגנון הבינלאומי שולבו בין חלונות סמוכים חלוקות עמודוני בטון מחורץ. לעמודוני הבטון כמו גם למשקופים העליונים יצוקי תפקיד חשוב בייצוג של המבנה ותיווך בין רעיון ה-dom-mينو הקורבוזיאני (התייחסות חדשנית לזמנה אל המעטפת כאל קירות מסך) לבין השמרנות המקומית והדרישה לחיפוי המבנה באבן. חדר המדרגות מואר בשתי דפנותיו (צפון ודרום) בחלון טרמומטר אנכי.	
			אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	שילוב הבטון והאבן בפתחים ע"י קורות דקות ועמודוני בטון מחורץ; קומת העמודים הבנויה, בה משולב טבע מעשה ידי אדם כמרכיב בלתי נפרד של הבניון; בריכת הנוי המלבנית והמינימליסטית בחצר; פתחי הכניסות המשלבים קורות בטון מודרניסטיות בעמודים מזויפים, פילאסטרים מארון הכלים הקלאסיציסטי.
			סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.
		נצפות האתר	קרובה מרחוב צדדי (עובדיה) ונופית מכיוון ואדי לוטם.	
		איכות המבנה	גבוהה.	
מתחם/מרקם	פרט במקבץ מבנים בינלאומיים/מקומיים המתאפיינים באיכות אדריכלית גבוהה במיוחד, שנעזבו על-ידי יושביהם המקוריים בשנת 1948 ושימשו את חברי קיבוץ שער הגולן.			
אירוע היסטורי	בדומה למבנים נוספים בשכונה שנעזבו על-די בניהם דייריהםהמקוריים בשנת 1948, שימש המבנה בתקופת הקרבות בין מאי 1948 לקיץ 1949 כבנין המרכזי של פליטי קיבוץ שער הגולן בשבתו בחיפה. 'בית הגדול' התגוררו החברים והתינוקות וקומת הקרקע שמשה חדר אוכל משותף לכל המבנים הפזורים בשכונה. בעדויות חברי שער הגולן מזכר כמלון סטיבנסון או סטפנסון.			
שימור	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.		
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מבנה בעל ערכים אדריכליים יוצאי דופן בו מתקיימת סינתזה בין הסגנון הבינלאומי לבין המסורתיות המקומית, שילוב בין חללי פנים לחוץ ובין בינוי לנוף מעשה ידי אדם. לבית הדירות, לגדר על שעריה ולגן הבוסתן ערכים אדריכליים וסביבתיים המייצג סגנון, תרבות ותקופה. חשיבות גבוהה גם לאלמנטים הנופיים- הגדר לרחוב, הצמחייה ובריכת הנוי בחצר. למבנה ערך בתולדות העיר בכלל והשכונה בפרט בגלגולו של מבית דירות בבעלות פלסטינית ל'בית הגדול', הבנין המרכזי של קיבוץ שער הגולן בשבתו בחיפה בו התגוררו החברים והתינוקות וקומת הקרקע שמשה חדר אוכל משותף לכל המבנים הפזורים בשכונה.		
דרגת השימור הנחיות שימור	ב' כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל טיפול בחזיתות המבנה ייעשה בהתאם לאופיין המקורי, יורשו שינויים בחזיתות בתנאי שלא יפגעו באופי המבנה. כל טיפול במגרש ייעשה תוך שמירה על מרכיביו הנופיים הנטועים והבנויים, בפרט קולונדת הדקלים, הברושים בגבול המגרש והגדר לרחוב. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.			

 	
 <	

כרטיס אתר #55

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסים מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב

נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

סוג הנתונים	הנתון	פירוט	
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר	
	סוג האתר	מס' האתר	
	מיקום האתר	כתובת	
		גוש חלקה	
		מספר תיק בנין	
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה	בית דירות בסגנון בינלאומי-מקומי, חלק ממרקם אדריכלי עשיר וייחודי.
			בית הדירות היוקרתי, בו שולבו מוסך בנוי, חדר כביסה וציסטרנה (מאגר מים בנוי), הורכב תיבות וגלילים ספורים, מחופה אבן בעיבוד טובה ומרובה מרפסות ואדניות בנויות. במקור השפעות מזרחיות דוגמת כניסות קשתיות וחלונות מחודדי קשת (שאינם ניכרים כעת מהרחוב) וקשתות שטוחות. סביב החצר נבנתה גדר בהשפעת הסגנון הבינלאומי בגבהים משתנים בהם משולב פרוזל מינימליסטי (שהוחלף). בחצר ניטע מערך מרהיב של טראסות ופיתוח שטח, ממנו נותרו עצים ספורים.
			חומרי הבניה וחומרי החזיתות
			מספר הקומות
			סוג הגג
			תיאור המגרש
			אפיון הפתחים
			אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו
			סגנון הבניה
			נצפות האתר
איכות המבנה			
מתחם/מרקם	חלק ממקבץ מבני אבן, הבנוי בתוך סביבה נופית אופיינית של חורש, גדרות אבן ובריכות נוי. למתחם רובד היסטורי כשכונה בריטית-ערבית, עבור ב'אזור הבטחון' המנדטורי בתקופת המרי העברי וכשכונת חיל הים בשנים הראשונות למדינה.		
שימור	אירוע היסטורי	-	
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.	
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	לבית הדירות ולצמחיה סביבו ערכים אדריכליים וסביבתיים המייצגים סגנון, תרבות ותקופה, וערך כחלק ממתחם אדריכלי, נופי והיסורי לשימור.	
ביבליוגרפיה	דרגת השימור	ב'	
	הנחיות שימור	כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. כל בניה חדשה במגרש, ע"י קומה נוספת או שינוי הגדרות או הצמחיה, תבחן לאור מסקנות תיק התיעוד.	
		-	

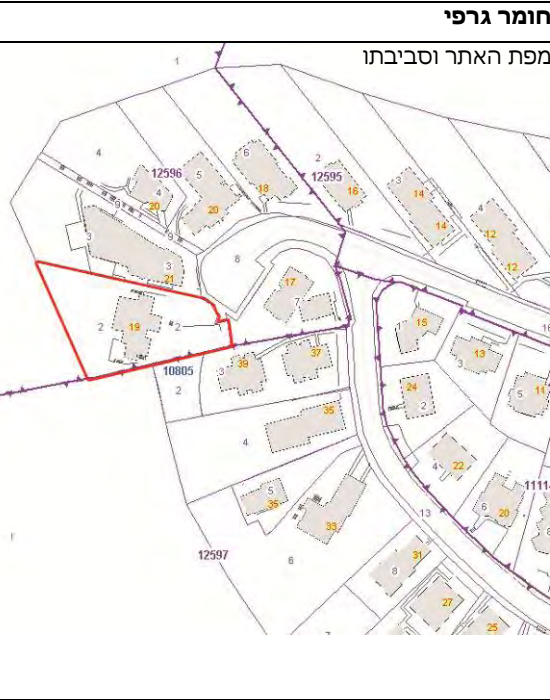
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

חומר גרפי

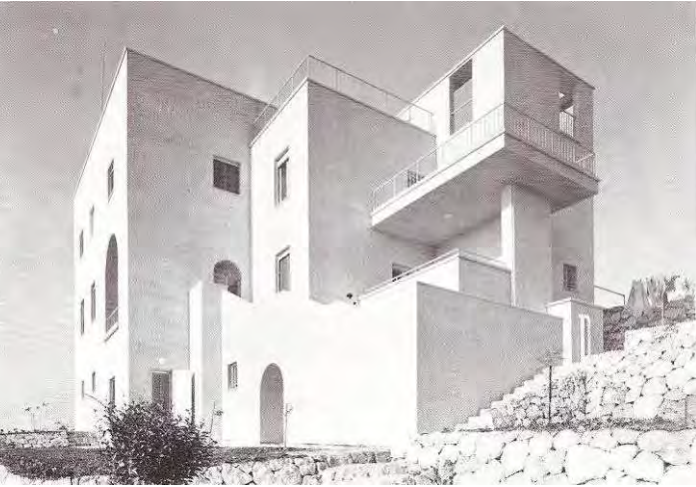
מקרא התמונות:
מימין: מפת האתר וסביבתו
[1] חזית הכניסה (צפון) מרחוב סוכות.
[2,3] החזית המזרחית.
[4] החזית הדרומית במבט מרחוב שומרון.

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר
	סוג האתר	מס' האתר
	מיקום האתר	כתובת
		גוש חלקה
		מספר תיק בנין
		מגורים
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים
תיאור האתר	תיאור פיזי של האתר	תיאור המבנה
	מבט מרחוב שונמית לעבר החומה הבנויה בדרום-מערב.	
		
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בטון מזוין בחיפוי טיח זרדים.
	מספר הקומות	3 בשני מפלסים שהכתיבו הפרשי הגובה.
	סוג הגג	שטוח.
	תיאור המגרש	מגרש א-רגולארי שדפנותיו הארוכות גובלות במגרשים הצמודים (שנותרו פתוחים במשך שנים ארוכות), דופן קצרה מעוקלת לכיוון Cul-de-sac, דרך ללא מוצא המחברת את המגרש לשכונה ודופן ארוכה לכיוון ואדי לוטם. הטופוגרפיה השיפועית הועצמה ע"י בניו במפלסים ויצירת סדרה של טראסות ומרפסות נופיות ובנויות.
	אפיון הפתחים	החומה לרחוב בנויה בטון בחיפוי אבן פראית (Rubble) ובה שער קשות.
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	מלבניים וקשותים במגוון פרופורציות. פתחים בנויים ללא זיגוג או כנפיים מחברים בין פנים לחוץ. קשה לפרוט למרכיבים בודדים מבנה שהינו יצירה פיסולית הרמונית, אך הסולאריום; גרמי המדרגות החיצוניים והמרפסת על האומנה; מסתור הצנרת הבנוי; טיח הזרדים וחומת האבן לרחוב הם הבולטים שבפרטים.
	סגנון הבניה	בינלאומי/רומנטי
	נצפות האתר	קרובה מרחוב צדדי (שונמית) ונופית מכיוון ואדי לוטם.
	איכות המבנה	גבוהה
	מתחם/מרקם	אחד המבנים ששימשו את חברי קיבוץ שער הגולן המפונים ב-1948.
שימור	אירוע היסטורי	המבנה המרוחק, שסביבתו טרם נבנתה, שימש בשנים 1948-1949 מבנה בידוד חולים (איזולטור) לחברי שער הגולן שהתגוררו במבנים אחרים בשכונה.
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	בינוני. נדרש טיפול בחזיתות כולל הטיח, בפרגולה שבגג, בחומה לרחוב ובטראסות.
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מהאיקונות האדריכליות החשובות בחיפה ובשכונה בפרט. למבנה ערך היסטורי כחלק מרצף מבני קיבוץ שער הגולן במלחמת העצמאות.
	דרגת השימור	א'
	הנחיות שימור	בהתאם להנחיות לשימור בדרגה א' תשומר המעטפת החיצונית במלואה ויעשה מאמץ לשמר אלמנטים ייחודיים בחללי הפנים. לא יורשו שינויים בחזיתות או בניה על גבי המבנה, על מנת שלא לפגוע באופיו. כל טיפול עתידי במבנה ייעשה ע"פ הנחיות והוראות שימור, שייקבעו בתיק תיעוד אשר ייערך למבנה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. מומלץ לכלול את המבנה במהלך שילוט היסטורי של השכונה.
ביבליוגרפיה	ארליק אברהם. (1987). לאופולד קרקואר. הוצאת הקיבוץ המאוחד. גליקמן, ינאי (נכד התעשיין זוננברג בעל הבית בשונמית 19). סויר, 5.2.2006. סוסנובסקי והרברט. (19) 'Bauhaus on the Carmel', עמ' 259. שוארץ קארל. (1941). 'האמנות היהודית החדשה בארץ ישראל'. הוצאת ראובן מס ירושלים, עמ' 20.	

מבט צפונה מכיוון הוואדי, לאחר השלמת הבנין. מקור: ארליך עמ' 75.

- [1] מבט צפונה מכיוון הוואדי בשנת 2006.
- [2] מעבר בנוי מהטראסה בחצר לכיוון קומת הקרקע ומעליו גרם מדרגות המוביל לקומה א' [3] בפתחים קשוחים.
- [4] הצנרת הוטמנה בקיר הבנוי מאחורי שבכת פלדה.
- [5] גרם חיצוני המוביל לגג.
- [6] ה'סולאריום', החדרים הבנויים בגג.

כרטיס אתר #58

הערה: כרטיס אתר זה מהווה
בסיס מחקרי ראשוני בלבד
ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשבי
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11 א' חיפה 052-8797357 04-8330757
noa.schek@gmail.com

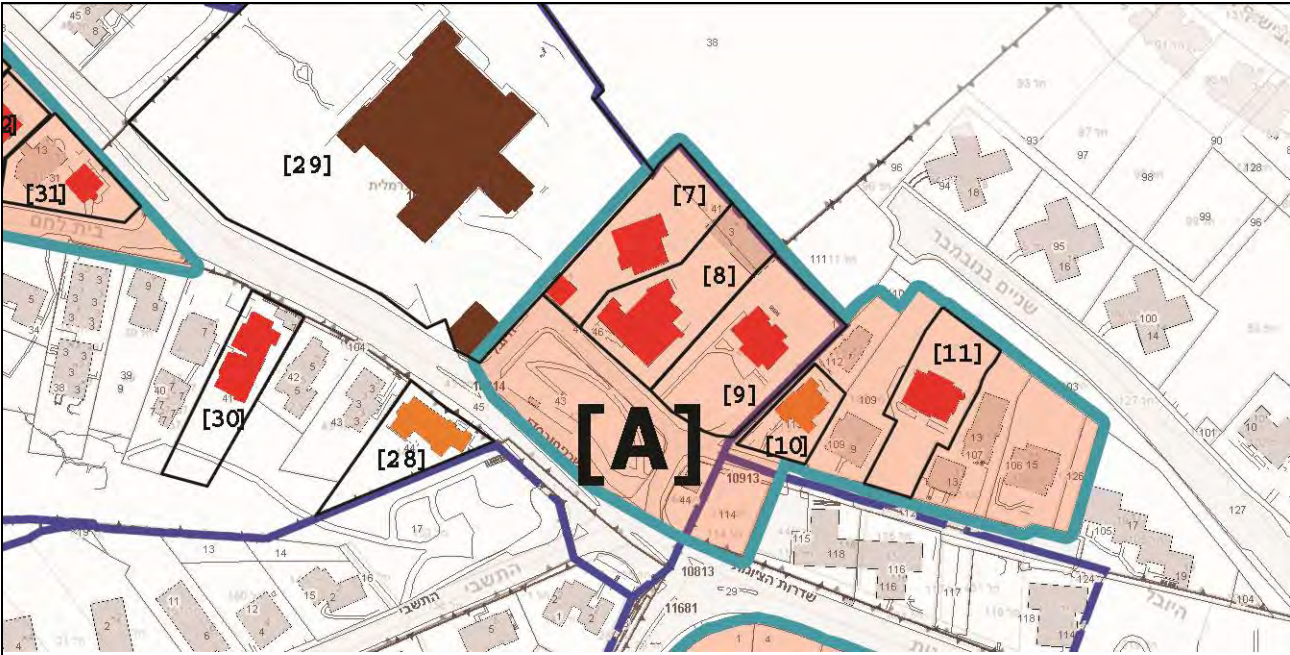

6.7 טבלה מרכזת של המתחמים לשימור

הערה: המתחמים מובאים גם בסדר אלפביתי בתוך טבלת המבנים (פרק 6.5) ובין כרטיסי המבנים (פרק 6.7), ללא מספור.

מס'	רחוב 1	מס' בנין ראשי	דרגת שימור	שם האתר	סוג האתר	גוש	חלקה	תיק בנין	שימוש נוכחי	שנת הקמה	שימוש מקורי	מתכנן	סגנון הבניה המקורי	חומרי בניה	גג	בעל/ יזם מקורי	כתובת משנית	מס' משני
A	היובל	רחוב	ב	רחוב היובל	מתחם לשימור	10814	43,41,46 ,47,44	-	מגורים	שנות ה-30 ואילך	מגורים	-	בינלאומי, בינלאומי/רומנטי, נופי.	בטון מזוין בחיפוי אבן, בטון מזוין בחיפוי שיש; גדרות וטראסות: בעיקר חומות אבן בשילוב פרחול.	שטוחים	-		
B	זאב (ז'בוטינסקי')	רחוב	ב	הכרמל הצרפתי הותיק	מתחם לשימור	10914	99 ,1-31	-	מגורים	שנות ה--30 40	מגורים, מלונאות, צבאי	-	בינלאומי/מקומי בשילוב גגיות, אקלקטיות, קלאסיציסטיות, רומנטיות.	בטון מזוין בחיפוי אבן במגוון עיבודים; בטון מזוין בחיפוי אבן בשילוב אבן מלאכותית. גדרות וטראסות: בטון מזוין בחיפוי טיח, בטון מזוין בחיפוי אבן וכן שדרות עצים בין מגרשים סמוכים ולאורך רחוב זאב; בריכות נוי מבטון יצוק/טראצו.	שטוחים	0	בית-לחם; זאב (בשיר); טשרניחובסקי; ישעיהו; עדולם; ענתות	
						10923	,27-29 ,31-43 58-62											
C	יפה נוף והנשיא	רחוב	ב	רחוב יפה נוף (הכרמל האוונגלי)	מתחם לשימור	11681	1-25		מגורים	מהכרמל האוונגלי (בשלהי התקופה העות'מאנית) ואילך.	מגורים, מלונאות		ליוואן, בינלאומי/מקומי בינלאומי/רומנטי, רומנטי, נופי.	בינוי: בטון מזוין בחיפוי אבן במגוון עיבודים, בטון מזוין בחיפוי טיח; גדרות שונות, בין היתר גדרות אבן בחיפויים שונים.	שטוחים, רעפים משופעים.	מיסיון הכרמל		
						11685	1-21											
D	סוכות	רחוב	ב	רחוב סוכות	מתחם לשימור	11688	,1-14 ,16-28 38	-	מגורים	שנות ה--30 40	מגורים	-	בינלאומי, בינלאומי/רומנטי, נופי.	בינוי: בטון מזוין בחיפוי טיח, בטון ולבני סיליקט; גדרות וטראסות: מגוון דפוסי בניה וחומרים, בין היתר חומת אבן עות'מאנית, חומת סיליקט בחיפוי אבן, בטון מזוין בחיפוי אבן פראית (Rubble).	שטוחים	-		

סוג הנתונים	הנתון	פירוט
נתונים כלליים בסיסיים	זיהוי האתר	שם האתר
		מס' האתר
	סוג האתר	
	מיקום האתר	כתובת
		גוש חלקה
		מספר תיק בנין
נתונים כלליים	שימוש נוכחי	מגורים
	תיאור האתר	תיאור המבנה
שימור	מתחם לשימור. ראשית הבינו בפרצלציה שנערכה עבור המנזר הכרמליטי בשנות ה-30. הבינו ההיסטורי ממוקם מצפון לרחוב ומדרומו – צמחיה היסטורית ובינו חדש בלבד. לאורך הרחוב, במדרכות עצמן ובמגרשים (כולל כאלה בהם בניה חדשה שלא נסקרה) נטועה צמחיה ותיקה. לאורך הרחוב מבנים בולטים באיכותם האדריכלית והסביבתית רובם בסגנון האדריכלי הבינלאומי המקומי ומבנה בסגנון מודרניסטי;	
	חומרי הבניה וחומרי החזיתות	בינו: בטון מזוין בחיפוי אבן, בטון מזוין בחיפוי שיש; גדרות וטראסות: בעיקר חומות אבן בשילוב פרחול, חלקן בתכנון האדריכל האיטלקי אינג' ג'ובאני בורה (שאף תכנן מבנים במתחם ובכרמל הצרפתי עבור המנזר הכרמליטי).
	מספר הקומות	1-3
	סוג הגג	שטוחים.
	תיאור המגרש	מתונים בדרומם ותלולים בחלקם הצפוני הצופה לנוף מפרץ חיפה.
	אפיון הפתחים	מלבניים.
	אלמנטים אדריכליים ייחודיים במבנה ובסביבתו	אדריכלות איכותית בבתים מס' 1,3,5,7,11 כולל הבינו ופיתוח השטח. צמחיה מגוונת בן היתר ברושים ואורנים מצלה על הרחוב. גינת ציבורית בה נטועה חורשה זעירה חוצצת בין רחוב היובל הצדדי לצומת מרכזית ולדרך ראשית (טשרניחובסקי). הרחוב גובל בחומת מנזר הכרמליטיות [ונשקף ממנו מראה המבנה הראשי של המנזר.
	סגנון הבניה	בינלאומי/מקומי.
	נצפות האתר	קרובה.
	איכות המבנה	גבוהה.
	מתחם/מרקם	מתחם אופייני לרכס הכרמל באדריכלות ובמגוון האנושי שפעל בו לאורך השנים.
	אירוע היסטורי	בית מס' 1 שימש למגורי מושל המחוז הבריטי קית-רוץ' (קיטרוטש) ובית מס' 5 (הסמוך לו בתקופת המנדט טרם בניית בית הכט בשנות ה-60 בתווך שביניהם) כמגורים המקומיים של הנציב העליון לארץ ישראל, ווקופ.
	מצבו הפיזי של האתר בעת הכנת הסקר	טוב.
	הצהרת משמעות האתר והסיבה לשימורו	מתחם נופי, בנוי והיסטורי האופייני לרכס הכרמל.
	ביבליוגרפיה	דרגת השימור
הנחיות שימור		כל טיפול עתידי במתחם, כולל במגרשים בהם לא קיים מבנה לשימור, ייעשה בהנחיית היחידה לשימור אתרים. נפח הבינו הקיים כיום, שתיים עד ארבע קומות יישמר. השפה העיצובית המינימליסטית הקיימת כיום תשמר גם בתוספות בניה עתידיות. כל בניה עתידית ברחוב תיעשה תוך שמירה על החורש הקיים בראש ובראשונה בחזיתות ובתווך שבין המבנים. עדיפות החורש, שהינו החוזקה הראשונה של המתחם, תשמר גם בקונפליקט בין פתרונות חניה, מסתורי אשפה וכו'. כל פרויקט חדש במגרשים שסומנו יידרש לאישור יחידת השימור וועדת השימור העירונית.
		מפת המדידה של 1927 (נדפסה 1932), Survey of Palestine, קנ"מ מקורי 1:20,000.
מקרא התמונות	[משמאל למעלה]: מפת האתר וסביבתו. גדרות ושערים במתחם בתכנון אינג' ג'ובאני בורה: [1] שער הרכב בבית הנציב העליון (היובל 5); [2] שער הולכי הרגל בבית מספר 11. [3] החלון הורטיקלי בבית הנציב העליון (היובל 5), צילום אדרי' וליד כרכבי. [4] ד"ר ראובן הכט. [5] קיטרוטש חונך את הרחוב הקרוי על שמו, מתוך חיפה בהתפתחותה סדרת עידן ידב"צ עמ' 238. [6] מקטע ממפת המדידה של 1927 (נדפסה 1932) של ה-Survey of Palestine בקנ"מ מקורי 1:20,000. המתחם אינו בנוי למעט שטח הכנסיה הפרבוסלבית. [7] חזית בית הכט לרחוב היובל על הכריכה האחורית של קטלוג התערוכה 'הברייה הקרירה באה ממערב'.	

סקר מבנים ואתרים לשימור בכרמל צרפתי ורמת התשב
נעה שק - אדריכלות, תיעוד, שימור ומחקר אדריכלי
נערך עבור המועצה לשימור אתרי מורשת/ מחוז חיפה
שדרות יצחק 11א' חיפה 052-8797357 04-8330757 noa.schek@gmail.com

כרטיס מתחם #A

הערה: כרטיס אתר זה מהווה בסיס מחקרי ראשוני בלבד ואינו מחליף תיק תיעוד עתידי.

7 פרטי עורכת הסקר

אדריכלית בוגרת הטכניון בחיפה (2003), עוסקת בתיעוד ובשימור מבנים החל במבנה הבודד עבור ברמת השכונה וכלה בעיר רבת רבדים.

מלבד העבודה האדריכלית עוסקת בהדרכה ובהרצאות בנושאי אדריכלות, תכנון ערים ותרבות במסגרות שונות.

השכלה

1997-2002 תואר ראשון בארכיטקטורה, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון.

נסיון מקצועי

2006 ואילך

אדריכלית עצמאית, מתמחה במחקר ובתיעוד אדריכלי:

סקר שימור רמת-גן עבור עיריית רמת-גן/משרד אדריכל העיר.

סקר שימור בסדנאות הרכבת בקישון (סדנאות אפרים) עבור רכבת ישראל.

סקר שכונות כרמל צרפתי ורמת התשבי (עבור המועצה לשימור אתרי מורשת-מחוז חיפה).

תיעוד מבנים שונים בתל-אביב, בחיפה וברמת-גן.

2006-2011 עבודה כפרילאנס במסגרת משרד אמנון בר-אור כולל מחקר אדריכלי והיסטורי, תכניות מצב

קיים ופרטים והמלצות שימור מרמת מבנה בודד ועד הכנת סקר מבנים לשימור עבור קיבוץ.

2008-2010 ייזום, ארגון והשתתפות בימי עיון בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון בשיתוף המרכז

למחקר מורשת האדריכלות בטכניון והמועצה לשימור אתרי מורשת:

"חיפה מקום לתעשייה – מגורי העובדים", אפריל 2010.

"חיפה מקום לתעשייה - עתידם של מבני התעשייה ההיסטוריים", אפריל 2009.

"ריכאד קאופמן והפרויקט הציוני", מרץ 2008.

2008 מרצה בקורס תולדות האדריכלות במסלול החדש לעיצוב פנים במכללת הגליל המערבי בעכו.

2006-2007 משרד עפר סגל אדריכלים.

2005 משרד דגן מושלי ארכיטקטים בחיפה.

2003-2006 עוזרת מחקר לאדריכל פרדי כהנא בתיעוד המחלקות לתכנון של התנועה הקיבוצית. העבודה

כללה מחקר, כתיבה ועריכה למטרת הוצאת ספר בנושא.

2002 ואילך מרצה ומדריכה סיורים בנושאי שימור מבנים, אדריכלות מקומית בא"י וסגנונות אדריכליים בכלל

במסגרות שונות בהן מוזיאוני חיפה, החברה להגנת הטבע, המועצה לשימור אתרי מורשת, הפקולטה

לארכיטקטורה בטכניון, העמותה לתולדות חיפה ומכון אבשלום.

2002-2003 עוזרת מנהלת מחוז חיפה והקריות במועצה לשימור אתרי מורשת בישראל.

קורסים מקצועיים

יולי 2007 השתתפות במחנה שימור משותף לארגון Icomos Israel ולארגון Rempart הצרפתי לשיקום

אולמות האבירים בעכו, כולל ניתוח ושיקום פיזי (סיתות, הרכבת אבנים וכיחול).

פעילות וחברות בארגונים מקצועיים

2008 ואילך חברה בארגון Icomos ישראל.

2002 ואילך פעילה במועצה לשימור אתרי מורשת.

2002 ואילך פעילה בעמותה לתולדות חיפה.

8.1 מקורות כתובים

אגין אסף. (2002). **נטישה-פרשת עמידתם ונפילתם של שער הגולן ומסדה בבמלחמת העצמאות – מאי 1948**. מתוך חומת מגן-שמונים שנה לארגון ההגנה. דני הדרי (עורך). ההוצאה לאור-משרד הבטחון, עמ' 205-272.

אגסי עוזי (עורך). (1993). **הבריזה הקרירה באה ממערב – וי.ויטקובר – 65 שנות ארכיטקטורה**. קטלוג תערוכת מחווה לאדריכל ויטקובר. הגלריה האוניברסיטאית, אוניברסיטת תל-אביב.

אוסטפלד זהבה. (1994). **צבא נולד (כרך א')**. משרד הביטחון ההוצאה לאור.

אור-אל אלוף ודרור. (2008). **בנימין אוראל – אדריכל ללא דיפלומה**. הוצאה עצמית.

אלחנני אבא. (1998). **המאבק לעצמאות של האדריכלות הישראלית במאה ה-20**. משרד הביטחון ההוצאה לאור.

ארגמן יוסף. (2000). **ואלה המקומות... 100 אתרי הגנה**. משרד הביטחון ההוצאה לאור.

ארליק אברהם. (1987). **לאופולד קרקואר**. הוצאת הקיבוץ המאוחד.

בן-ארצי יוסי. (2004). **להפוך מדבר לכרמל**. הוצאת מגנס. עמ' 101-100.

בן-ארצי יוסי. (1994). **גוטליב שומאכר – מפות ותכניות לפיתוח חיפה**. קתדרה, 73, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 62-82.

גרא, גרשון. (1984). **הנדיב הלא ידוע**. הוצאת מודן.

גורן תמיר. (1996). **מדוע עזבו התושבים הערבים את חיפה? עיון בסוגיה חצויה**. קתדרה, 80, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 175-208.

הכהן דוד. **יהודים וערבים בעיריית חיפה** מתוך 'חיפה בהתפתחותה 1918-1918'. ידב"צ.

הרברט גילברט וסוסנובסקי סילבינה. (1989). **התפתחותה של חיפה 1918-1948: תכנון וארכיטקטורה**. מתוך 'חיפה בהתפתחותה, 1918 - 1948: מקורות, סיכומים, פרשיות נבחרות וחומר עזר', סדרת עידן, בהוצאת יד בן-צבי. עמ' 47-58.

הרברט גילברט (עורך). (1981). **תיעוד ארכיטקטורה בחיפה 1918-1948, קובץ עבודות סטודנטים שהוכנו במסגרת המקצוע תולדות הארכיטקטורה 4 תש"ם**. מרכז מחקר מורשת הארכיטקטורה בטכניון.

וילנאי זאב. (1936). **חיפה (בעבר ובהווה)**. דפוס 'ארץ' תל-אביב.

כנען חביב. (1968). **הגייס החמישי. הגרמנים בארץ-ישראל 1933-1945**. הוצאת הקיבוץ המאוחד.

לוי נסים ויעל. (2008). **רופאיה של ארץ-ישראל 1799-1948**. איתי בחור – הוצאה לאור.

לוינ מיכאל. (1982). **מזרח או מערב, אדריכלות בישראל 1920-1933**. מתוך שנות העשרים באמנות ישראל, מאר שפס, מאירה יגיד ואלן גינתון (עורכים).

לוינ, מיכאל. (1980). **ראשי פרקים למגמות הצמיחה וההתגבשות של אמנות ואדריכלות מקומית בארץ-ישראל**. קתדרה, 16, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 194-204.

לוריא יהושע. (2000). **עכו עיר החומות**. הוצאת ירון גולן.

מנצור, ג'וני. (2006). **הערבים בחיפה בתקופת המנדט הבריטי**. מתוך 'תה על מרפסת הקזינו', הוצאת משפטון חיפה, עמ' 239-302.

סמוק ניצה. (1994). **בתים מן החול**. משרד הביטחון ההוצאה לאור.

פוקס אהרון רון. (1998) **בית המגורים הערבי בחיפה העותומנית – תיעוד ארכיטקטוני**. מתוך חיפה היסטוריה מקומית, הוצאת זב"מ, עמ' 63-104.

פלד אמציה (עורך). (2007). **מדריך הרחובות חיפה**. הוצאת אוניברסיטת חיפה.

צוי דריה. (2007). **שורשיו של האדריכל שמואל רוזוב, סנקט-פטרסבורג – לונדון – חיפה**. חיבור לשם קבלת תואר מגיסטר למדעים בארכיטקטורה, הטכניון.

צוקר רות. (1997). **אני? מרגלת?** ההוצאה לאור-משרד הבטחון.

צפרוני גבריאל. (1977). **רוסים 'אדומים' ורוסים 'לבנים' בירושלים**. קתדרה, 5, הוצאת יד בן-צבי, עמ' 162-195.

קדוש גבריאל. (2003). **גאולת קרקעות בחיפה ע"י חב' הכשרת היישוב**.

קליין יצחק. **הקהילה הערבית בחיפה בתקופת המנדט**. מתוך חיפה בהתפתחותה 1918-1948. (1989). הוצאת יד בן-צבי.

שביט יעקב, גולדשטיין יעקב ובאר חיים (עורכים). **לקסיקון האישים של ישראל 1799-1948**, הוצאת עם עובד, 1983.

שורר יעקב (עורך). (1980). **מדריך ישראל**, כרך ח' עמקי הצפון, כרמל ושומרון. עמ' 132.

שחורי,ראובני, כרמלי (עורכים). (1968). **20 שנה בחיי עיר**. דפוס דבר.

שטרן שמעון. (1974). **התפתחות המערך העירוני של חיפה בשנים 1918-1947**. חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית.

שמעוני יעקב. (1947). **ערביי ארץ ישראל**. עם עובד

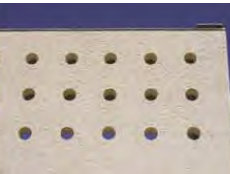
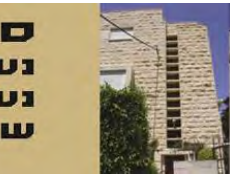
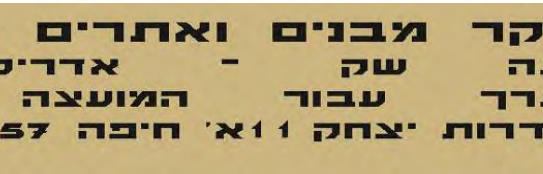
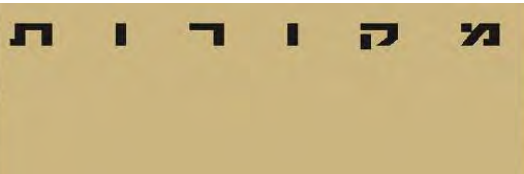
חיפה ואתריה, סדרת אריאל 37-39,

Giordano Silvano. (Editor). 1995. **Carmel in the holyland: From it's beginning to the present day**.

Herbert Gilbert & Sosnovsky Silvina. (1993). **Bauhaus on the Carmel**. Yad Ben-Zvi.

Seilkaly May. (1995). **Haifa: Transformation of an Arab Society 1818-1939**. I.B. Tauris publishers London New-York.

Warhaftig Myra. (1996). **They Laid the Foundation**. Ernst Wasmuth Verlag Tubingen-Berlin.

8.2 ראינות וסיורים

מראין ומועד הראיין	נושא
אור-אל, אלוף (בן האדריכל בנימין אור-אל, מתכנן הבית בבית אל 18). ראיין טלפוני, 11.4.2011.	בית זוהר
אנטוקולסקי, נגה (נכדת האדריכל שמואל רחוב, מתכנן עובדיה 12, יפה נוף 1, סוכות 11 בו אף התגורר). ראיין טלפוני, 27.4.2011.	האדריכל רחוב
אניס, רות (מתכננת הגן בבית הכט). ראינות אישיים, ינואר 2003.	בית הכט
ארקין, עודד (אחיין חלל הפלמ"ח בפעולת פיצוץ הרדאר אליעזר ארקין). ראיין טלפוני, 1.5.2011.	פיצוץ הרדאר, אליעזר ארקין
בלסקי, יצחק (בן המלונאי אליאב בלסקי בעל פנסיון כרמל צרפתי). ראיין טלפוני, 2.5.2011.	ישעיהו 4-6
גונן, חוה (ילידת 1931. עלתה לארץ מברלין בשנת 1933 עם הוריה רופאי הילדים הזוג מנסבאכר והתגוררה בבית הנחושת ברחוב החורשה). ראיין טלפוני וראיין אישי, 13.4.2011, 14.4.2011.	בית הנחושת
גליקמן, ינאי (נכד התעשיין זונברג בעל הבית בשונמית 19). סיור, 5.2.2006.	שונמית 19
גרשטל, ליאופולד (פולדי) (בן האדריכל משה גרשטל, שתכנן בתים ברחובות טשרניחובסקי, בית-אל ועובדיה). ראינות אישיים, 5.11.2007, 6.12.2007.	בית-אל 26, טשרניחובסקי 25-27-29, עובדיה 35
דרור, זיוה (ארכיונאית קיבוץ שער הגולן). ראיין טלפוני, 28.4.2011.	קיבוץ שער הגולן ברמת התשבי בשנים 1948-1949
הארי, יוסף (בן האדריכל חיים הארי, מתכנן הבית בישעיהו 3). ראיין טלפוני, 2.5.2011.	האדריכל חיים הארי
וינר, רות (תושבת רחוב זאב משנת 1956), ראיין טלפוני, 8.5.2011.	רחוב זאב לאחר קום המדינה
חמרה, מאג'ד (היסטוריון, מנהל המטה לתנופה בחינוך). ראיין טלפוני, 11.4.2011.	תושבי השכונה בתקופת המנדט
כץ, טוני (תושבת רחוב זאב מאוגוסט 1948, אלמנת יהודה כץ מפקד האזור מטעם המשטרה הצבאית). ראינות טלפוניים, 27.4.2011, 11.4.2012.	רחוב זאב לאחר קום המדינה
ליטל (שטרן), שולה (התגוררה בילדותה בבית רינו בתשבי 66). סיור והתכתבויות דוא"ל, 10.2.2010, 14.2.2010, 11.4.2011.	פינוי תושבי השכונה בשלהי המנדט
לוסין, יגאל (יליד 1936. יוצר ועורך סדרות טלוויזיה, התגורר בנעוריו בעובדיה 35). ראיין טלפוני, 10.4.2011.	כרמל צרפתי לאורך השנים
מנסור, ג'וני (היסטוריון). ראיין טלפוני והתכתבויות דוא"ל, 27.4.2011.	תושבי השכונה בתקופת המנדט
פרידמן, חגי (תושב רחוב זאב מילדותו בשנות ה-50). ראיין אישי, 27.4.2011.	רחוב זאב לאחר קום המדינה
פינקלשטיין אסתר (תושבת זאב 14 משנת 1956 ואילך). ראיין טלפוני, 8.5.2011.	רחוב זאב לאחר קום המדינה
קפלנסקי, נעמי (ילידת 1928. יוצרת ועורכת סדרות טלוויזיה, בת שמעון הכהן וסופי (לבית נגלר), נכדת משפחת נגלר שהתגוררה בשדרות הנשיא וברחוב התשבי לאורך השנים). ראינות טלפוניים, 10.4.2011, 11.4.2011.	דמויות ברמת התשבי
רוטנברג, דויד (נכד המנכ"ל השני של חברת החשמל אברהם רוטנברג ורעייתו ד"ר פיניה רוטנברג מייסדת בתי החולים 'מולדה' ו'אמהות'). ראיין טלפוני, 1.6.2011.	בית רוטנברג, ב"ח 'אמהות'
שאנן, נעמי (התגוררה בילדותה (שנות ה-50) בזאב 8). ראיין אישי, 8.4.2011.	בתי חביבי, רחוב זאב
שטיין, ישראל (שותף האדריכל ורנר יוסף ויטקובר). ראיין אישי, ינואר 2003.	בית הכט
שטרן, אפרים (התגורר בילדותו בבית רינו בתשבי 66). התכתבות דוא"ל, 11.4.2011.	פינוי תושבי השכונה בשלהי המנדט
שן, עפרה (חברת קיבוץ שער הגולן). ראיין טלפוני, 28.5.2011.	קיבוץ שער הגולן ברמת התשבי בשנים 1948-1949

8.3 עיתונות כללית

גליונות שונים: 'דבר', 'הארץ', 'מעריב', 'על המשמר', Palestine Post.

8.4 אתרי אינטרנט

Ynet

ויקיפדיה

אתר יזכור, http://izkor.gov.il/

אתר האינטרנט 'בניני האדריכל בנימין אוראל', http://orell.org.il/Haifa/Carmel/BeitEl18/BeitEl18_index.htm

אתר הספרייה הוירטואלית של מט"ח 503&kwd=4504&item=http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=

8.5 מפות, תצלומי אויר, תכניות

הארכיון הציוני המרכזי (אצ"מ).

ארכיון ויטקובר במשרד האדריכל אריה סונינו (שותפם של ישראל שטיין ואריה אדיב אחרי ויטקובר).

ארכיון יד אבנר, הפקולטה לגיאוגרפיה אוניברסיטת תל-אביב.

תיקי בנין מתוך ארכיון מנהל ההנדסה בעירית חיפה.

8.6 צילומים היסטוריים

אוסף אילנה וד"ר דן אדלר, חיפה.

עיזבון המודד ישעיהו טרינצ'ר באדיבות נאוה ועזי טרינצ'ר, חיפה.

אוסף שושנה וד"ר ירמיהו רימון, חיפה.

Prints and Photographs Eric and Edith Matson Photograph Collection REPOSITORY: Library of Congress, Division Washington, D.C. 20540 USA

